ד' ניסן תשמ"א, 8.4.1981 מיספר 2275 שנה 45 המחיר: 11 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

88 עמודים

דבר השבוע

דויד לוי

ירוחם משל

התוצאות בהסתדרות:
ומה יהיה בנסח?

פנטסטיק- הקסם שבניקיון

קדם KEDEM

מוצרי קדם כשרים לפסח•קדם כימיקלים בע"מ טל. 055-31532

אדי מור

העולם הזה
בלי משוא פנים

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03-232262/3/4. תא־דואר 136 • מען מברקים: „עולמפרס" • העורך הראשי: אורי אבנרי • ראש המערכת: יוסי ינאי • עורך־תכנית: יוסי שנון • עורכת כיתוב: ירדית בוארון • צלמי מערכת: ציון צפריר ועזת סרגוסטי • כתב בכיר: יוסי היימן • ראש המינהלה: אברהם פיטוסי • מחלקת המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רחוב בני־אביגדור • הפצה „גד" בע"מ • גלופות „צינקוגרפיה „כספי" בע"מ.

קול אחד

השחקנים היפנו את ראשיהם אל הצעירה התמירה, ארוכת־הרגליים, שבאה אליהם. אחד מהם פתח בשריקה זאבית. הם חשבו שהיא אחת המזדנבות.

כאשר הציגה הצעירה את עצמה ככתבת־ספורט, השתדלו השחקנים שלא לפרוץ בצחוק. נערה בעולם של ספורטאים? ועוד נערה המוגדרת, בשפת־המיקצוע, כחתיכה?

אולם הצחוק נעלם, כאשר קראו את הכתבה שהופיעה בהעולם הזה. החתיכה, כך הסתבר, גם חקרה, גם הבינה וגם פירסמה גילויים לא כל־כך נעימים.

חרבות וכדורים

זה קרה כמה פעמים בשבועות האחרונים, מאז החלה בילי גורביץ לכהן בתפקיד העורכת לענייני־ספורט בשבועון.

במשך כמה שנים חסר מדור זה בהעולם הזה. חסרון זה לא העיד על אדישות העורכים לנושא המעסיק רבים וטובים במדינה, בכל השכבות, אלא על התלבטות לגבי תפקידו של מדור כזה בשבועון המופיע באמצע השבוע.

במדינה יש שפע עצום של עיתוני־ספורט ומדורי ספורט, שבהם מועסקים עשרות רבות של כתבי־ספורט, המקדישים את כל מירצם לנושא זה. כל מישחק וכל תחרות מתוארים במלואם, עד לפרטי־הפרטים, על כל השלכותיהם.

תפקיד העולם הזה הוא שונה. כמו בשטחים אחרים — הפוליטיקה.למשל — עליו לספק לקורא מבט־לעומק, להבהיר את הסיבות שמאחורי המאורעות ואף את הסיבות שמאחורי הסיבות. עליו לספק מידע שאינו גלוי לעין במאורעות היומיומיים. עליו לספק, בקיצור, מימד נוסף, משמעות נוספת לעובדות הידועות.

בעולם מקובל שאין זה מתפקידו של שבועון לספק סקופים. אלה שייכים לעיתונות היומית, הכתובה והאלקטרונית, ואילו השבועון בא לספק את התמונה השלמה, והמסודרת רבת־הממדים.

העולם הזה היווה תמיד חריג מבחינה זו. הוא פירסם שורה ארוכה של סקופים בעולם המדיני והחברתי, וגם בשטחים אחרים. הוא עושה זאת ביגלל הקשרים המסועפים שלו — וגם מפני שמנוי וגמור עימו להפר קישרי־השתקה הנרקמים מדי פעם על־ידי העיתונות הכללית.

כזה גם נועד להיות סיקור הספורט. הוא יכלול מדור קבוע, הדומה בצורתו למדורים מיקצועיים אחרים (קולנוע, אמנות, שידור) וגם כתבות מיוחדות.

בילי גורביץ, שקיבלה על עצמה לרכז תפקיד זה, היא עצמה בעלת עבר ספורטאי עשיר. במשך שנים רבות היתה שחקנית כדורסל במכבי תל־אביב, ועסקה גם בסיוף, בצלילה תת־מימית, בשחייה ובאתלטיקה קלה. היא גם מעידה על עצמה שהיא קלעית מצטיינת באקדח.

קשריה עם עולם־הספורט ועם אנשיו גם לסתם אנשים, שאינם מופיעים במיגרש־הכדורגל, אך המבקשים לדעת מה מתרחש בעולם הספורט, מה מרעיש את חובבי־הספורט, מה מביא מאה אלף איש־רחים טובים לצאת לרחובות ולהשתולל מרוב שימחה כאשר מכבי תל־אביב מנצחת בשטראסבורג.

„מעשה בתינוק, שמו חמשיר..."

אחד התחביבים הישנים ביותר של העולם הזה חזר לאחרונה לתודעה, כאשר ראובן קריץ, הסופר והמרצה לספרות, אמר „מילה טובה" על החמשיר. זה היה בתוכנית הרדיו כל ציבעי הרשת.

הנה דיברי קריץ:

לאהבה אין צורך בנימוקים. אני, למשל, אוהב את החמשיר, „לימריק" בלעז, מפני שהוא עממי וקל־דעת, שנון ונמשך לאבסורד, ומפני שהנטייה לכבד את הריציני־הכבד והטראגי יותר מן הקלילי והקומי אינה לטעמי, ובעיקר — מפני שאני אוהב את החמשיר. אז תנו לי לספר עליו.

מוצאו צרפתי עתיק, ואפוף מסתורין. בתחילת המאה ה־18 חספוהו חיילים שחזרו מצרפת ושרו בדרך פיזמון על שיבה לעיר לימרק שבמערב אירלנד, ומאז קרוי לשיר שדמה לפיזמון זה — לימרק.

לארץ העלוהו משוחררי הצבא הבריטי, ואחרי מילחמת־העצמאות החל מטייל בדיזנגוף. בתחילת שנות ה־50 נידפס הרבה בשבועון העולם הזה במדור העולם הבא, ושם גם נערכו תחרויות עממיות בחיבור ובהשלמת חמשירים. סנדקו היה דידי מנוסי, אך גם אורי אבנרי ושאר חברי־המערכת שלחו בו יד, ובעיקר — אורי סלע.

השם „חמשיר" נולד בקפה עטרה בחיפה, כשעל ערשו ישבו אבנרי, שלום כהן ומנוסי, ושני האחרונים טוענים לאבהות.

ב־58' הגיע למדפי הספריות במאה ואחד חמשירים של מנוסי, ומשם רוב הגרומות שלהלן. בעותקים שנועדו לידידים נוספו שם עוד עשרה חמישירים שדידי קרא להם „חמישגלים", שנדפסו בסתר, מפחד הצנזורה. אחר כך יצא מעשה בעלמה ושמה לוסי — חמשירים מאת דידי מנוסי. ב־67' כינס סלע את חמשיריו בספר חמשירים, ולבסוף — לפי שעה — יצא ב־75', על אפה של הצנזורה, הספר חמשירי זימה לאהרון סתיו.

בלשון המיקצועית נאמר, שהחמשיר שקול באנאפסט טרימטר ודיאמטר, כששני הטורים הראשונים חורזים עם החמישי בחרוז נשי, והשלישי והרביעי — חורזים בחרוז גברי. בפתיחה יוזכר שם איש או מקום, ומותר, שהטור הראשון אף יחתום.

למשל:

היה היה איש ושמו חפץ / שעסק בייצור חמרי נפץ. / על חביות דינמיט / הוא סיגריה השמיט / היה היה איש ושמו חפץ.

עזרכת־ספורט גורביץ
החיוך עבר

ומותר לשנות מילים מצורתן:

היה עיתונאי, שמו מאירי / שהיה לו עט חד ומהירי / אך בסוף מעשה / לא מצא עוד נושא / ועשה לעצמו חאראקירי.

החמשיר אוהב את הגיון האבסורד:

מעשה בתמנון מהחולה / שאהב תמנונית בת עפולה / ובערב אחד / הם יצאו יד ביד / יד ביד, יד ביד, יד... וכולי.

מה כוחו של החמשיר הפוליטי־אקטואלי הראה אורי סלע בחמשיריו של יום שהיה ואיננו בידיעות אחרונות. הנה, למשל, חמשיר שהצלחתי להוציא מן הסלע בשבוע שעבר, במיוחד למדור זה:

אמר אריזור: אתחשבה / ואוזיל הטלוויזיה של צבע / בה העם מעכשיו / יחזה על פי צו / ביורם אריזור דרך קבע.

זהו זה. ועכשיו אסיימה / ואפנה לשומעים: „הי, אתמה / אם לכם עט מהיר / נא שילחו לי חמשיר / אשדרו כאן — אם ירצה השמה!

עד כאן דברי קריץ. אני יכול לאשר את הפרטים, מילבד אחד. המילה „חמשיר" לא נולדה בקפה עטרה בחיפה — אם כי אני זוכר שיחה עם מנוסי בקפה זה, שבה דיברנו על לימריקים, וגם חיברנו בו במקום כמה פיזמונים, שאין לפרסמם כאן מטעמי צניעות.

המילה עצמה נולדה במערכת העולם הזה, כאשר ישבו שלושה — אורי סלע, שלום כהן ואני — להמציא שם לפיזמון מיוחד זה. גילגלנו בינינו כל מיני הצעות, עד שנמצאה בסוף המילה הנכונה, שהפכה מאז נכס־צאן־ברזל של השפה העברית, כמו מילים רבות אחרות שגולדו אצלנו בצורה זו. את ההצעה הגואלת עצמה הציע, כמדומני, שלום כהן.

ספורטאית גורביץ בפעולה
אלומה לפינות חשוכות

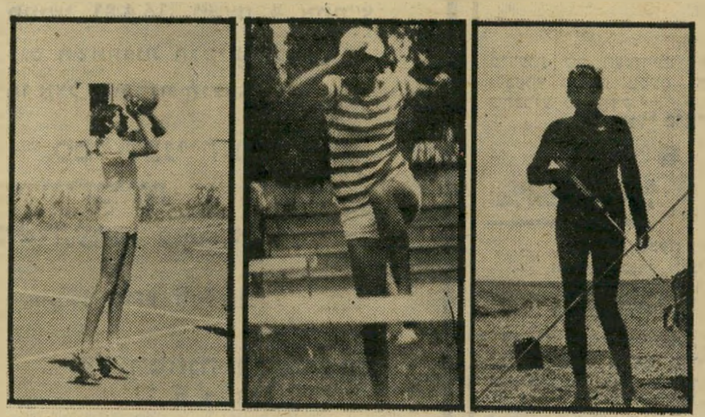

ספורטאית גורביץ כצוללת, כאצנית וכבדורסלנית
לא לספורטאים בלבד

מכתבים

מציאות עגומה

בירושלים כבר הפך המחזה לשיגרה, ודווקא זה מחריד את הקורא

מדי יום ביומו אני חוזה במציאות עגומה, נחלת האוכלוסייה הערבית במזרח ירושלים ובסביבתה. מבוגרים לצד צעירים ניצבים בקבוצות גדולות למן שעות הבוקר המוקדמות, ומצפים לבואם של המעסיקים היהודים. תמונה זו, שכבר הפכה שיגרה, מעוררת בי אסוסיאציות לא־נעימות. מחזות מעין אלה, ראוי היה שיהיו נחלת העבר.

שוק העבודה הזה משולל כל ביקורת של רשויות המדינה. העובדים נחשפים לסכנות במיקרה של פגיעה גופנית, שכן אינם מבוטחים בביטוח הלאומי, ואין דיווח סדיר לשילטונות המס על־ידי המעסיקים. כך נפגעות כל זכויות העובד, וקיימת הוזלת של מחיר העבודה במשק. יש לשים קץ לאנרכיה הזאת, ממנה יוצאים המעסיקים נשכרים, אך היא מלבה את תחושת התיסכול והניצול של הערבים באיזור.

יהודה הלוי, ירושלים

● ● ●

זה רעיון!

הקורא מצא מודעה מעניינת בעיתון, והיא נותנת לו רעיון

ובכן, מסתבר שהעיתונים מצאו מקור הכנסות חדש, וגם העצורים למיניהם מצאו דרך חדשה לקיצור ההליכים המישפטיים המסובכים. מעתה אפשר יהיה לנהל את המישפטים מעל דפי העיתונות, בצורת מודעות של העצורים, התביעה, ולבסוף מודעה מטעם השופטים, שתכריע מי צודק.

אלי גובר, חיפה

● ● ●

שלושה מצדה

„מצדה" טבעה פעמיים, ואורי אבנרי הזכיר את הפעם הראשונה („העולם הזה" 2272)

האוניה מצדה אכן טבעה ב־1948 במיצר מסינה שבים הטירני. ב־אסון הטביעה ניספו שלושה ימאים. חברת אופיר, לה היתה שייכת האוניה, קראה על־שם שלושת הימאים הללו לאוניה אחרת של החברה בשם השלושה.

והנה, צירוף מיקרים, או אמונה תפלה — האוניה השלושה טבעה ב־24 בינואר 1967 באותו מקום בדיוק שבו טבעה מצדה הראשונה! תעלומת טביעתה לא נפתרה עד היום הזה. לא נמצאו אפילו גופות הימאים שניספו, נמצא רק שריד קטן מסירת ההצלה של האוניה.

רותי כהן, נצרת־עילית

אין גזירה שווה

התנגדות לדעתו של הקורא חיים אליעז, שאפשר להשוות את ניסיון חטיפת המטוס בלניגרד עם חטיפות מטוסים אחרות („העולם הזה" 2272)

הניסיון להשוואה הוא חסר בסיס. נדוני מישפט לניגרד לא ניסו לחטוף מטוס כדי לקחת בני־ערובה, אלא כדי לברוח ממדינת־מישטרה שהיציאה ממנה אסורה. תוכנית ההשתלטות על המטוס היתה בבחינת מוצא אחרון.

עירית לינדמן, פתח־תיקווה

לתגבר את המישטרה

הקורא נחרד כשקרא את כתבתה של אילנה אלון על המתרחש באור־יהודה („העולם הזה" 2272)

בכתבה צויינה העובדה שקבע בית־המישפט, כי מישטרת אור־יהודה גילתה אזלת־יד ופחד כאשר ניכנעה לכנופיית פושעים המטילים אימה על התושבים.

לדעתי יש לתגבר את המישטרה ואת המערכת המישפטית, להחמיר יותר בעונשים, ואין צורך לחון עבריינים אלימים או לערוך להם מישפט חוזר.

דויד צדקה, רמת־גן

● ● ●

הפרגמאטיסט

הנערות רצו לפנק ודיין רוצה מיפלגה

בפסטיוואל־הסרטים בברלין, שני ישראלים חזרו לבית־המלון שלהם בחצות הלילה. בחזית המלון פגשו בשתי נערות צעירות.

(המשך בעמוד 6)

תכשירי קוסמטיקה ״פיגמליון״ פותחו במעבדות ״קוסמיטל״ בשוויץ ומיוצרים בבית אינטרקוסמא - ״וולה״. ברשיון משרד הבריאות.

לכל ידידי ומכרי!

אני נשבע בהן צדק שמעולם לא סחרתי, לא השתמשתי ולא נגעתי בסמים אין לי כל קשר להאשמות שיוחסו לי

אני תקוה שהאמת תתגלה והצדק יצא לאור

יחיעם אוחנה (טבריה)
בית המעצר, רמלה
ת.ד. 178, רמלה מיקוד 72101

קיצור ההליכים המישפטיים
מודעה מטעם השופטים

המועצה המקומית אום־אל־פחם

מתכבדת להזמין אותך להשתתף

במחנה העבודה ההתנדבותי.

המחנה — בימים חמישי, ששי ושבת (עד הצהריים) 16—18.4.1981

המפגש — במרכז הכפר ביום חמישי 16.4.81, משעה 4 אחה"צ.

ב-6 בערב — פתיחת המחנה (גם השתתפות חלקית תבורך)

משתתפי המחנה יאורחו אצל משפחות הכפר.

בואו למחנה העבודה — סמל לבנייה משותפת, הבנה הדדית, אחווה ושוויון זכויות בין שני העמים היהודי והערבי בישראל.

להתראות

ועד המחנה ההתנדבותי
ת. ד. 163
אום-אל-פחם

למישהו מיוחד, משהו מיוחד...

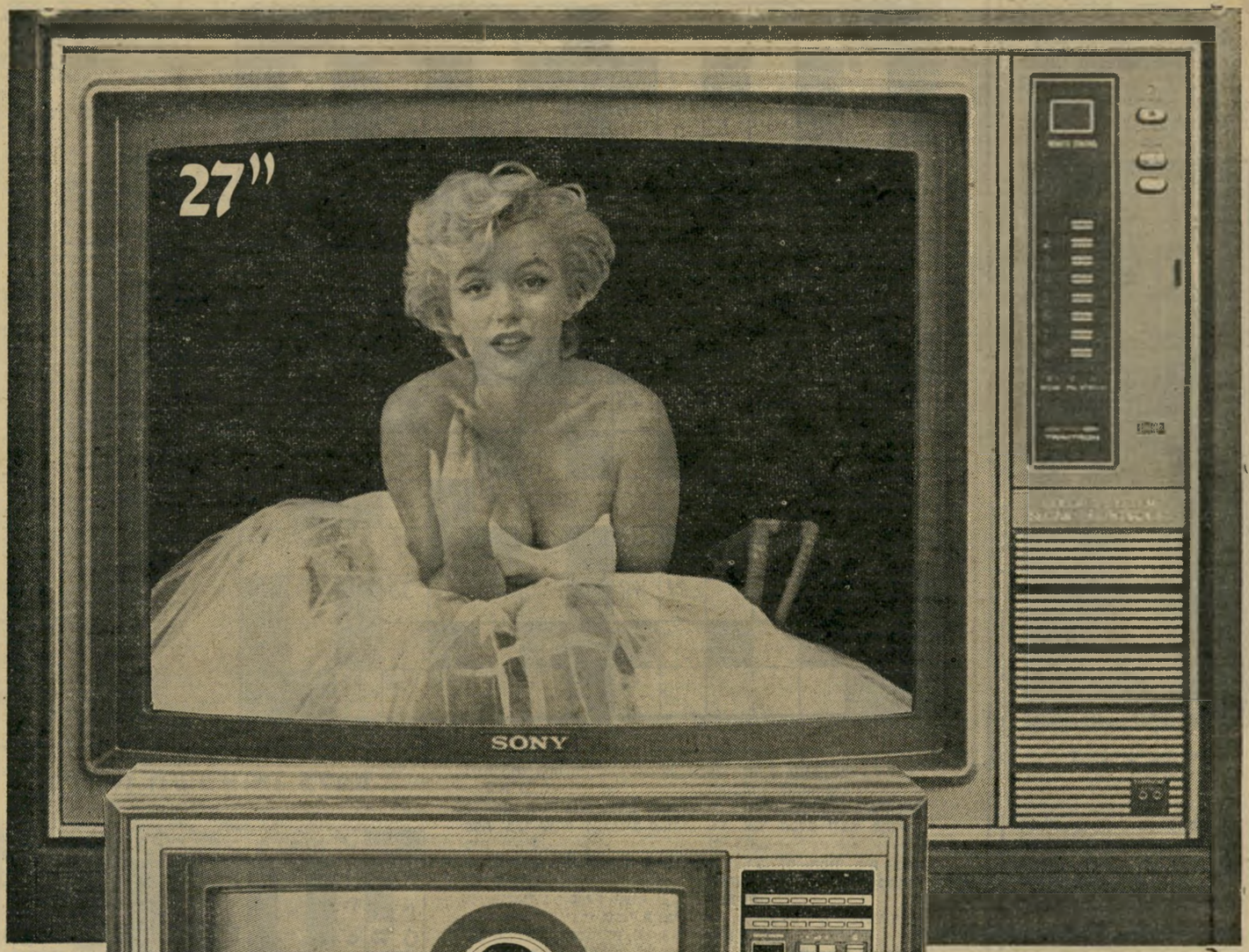

רק בטלויזיות הציבעוניות של SONY תמצא את TRINITRON, השיטה הבלעדית המקרינה את התמונה בעזרת תותח חד־קנה וטכניקת מסך משוכללת, המאפשרת קבלת תמונה חדה ובעלת בהיקות גבוהה בצבעים טבעיים.

לבחירתך מספר דגמים חדישים בגדלים שונים ובעיצוב מרהיב:

CVM-2711 PS-27"

- 3 שיטות צבע: PAL/SECAM אוטומטי NTSC אוטומטי להקרנת סרטי וידיאו מארה"ב בשילוב מערכת וידיאו ביתית SONY דגם Betamax SL-T7
- יחידה בקרה משוכללת.
- בורר מתח אוטומטי למניעת קצר.
- כניסות ויציאות וידיאו ואודיו.
- מגבר פנימי בעל עוצמה של 8 ואט המאפשר חיבור רמקול חיצוני.
- יחידת בקרה מרחוק רב־תכליתית, בעלת אפשרות לקליטת 12 תחנות, צבע, בהירות, עוצמה, השתקת קול, כיוון אוטומטי, הרלקה וכיבוי.

KV-2032 ME-20"

- 3 שיטות צבע: PAL/SECAM/NTSC אוטומטי.
- לחצני מגע לבחירת תחנות.
- בורר מתח אוטומטי למניעת קצר.
- רמקול Two Way
- יחידת בקרה מרחוק רב־תכליתית.

KV-2020 ME-20"

- 3 שיטות צבע: PAL/SECAM - אוטומטי, NTSC - ידני.
- לחצני מגע לבחירת תחנות.
- בורר מתח אוטומטי למניעת קצר.

KV-1842 E-18"

- לחצני מגע לבחירת תחנות.
- אפשרות התאמה אוטומטית של בהירות המסך בהתאם לתנאי התאורה בחדר בו נמצא המכשיר.
- יחידת בקרה מרחוק.

KV-1400 E-14"

- מכשיר נייד.
- לחצני מגע לבחירת תחנות.
- אנטנה VHF/UHF

Trinitron
Sony Color TV

בוא לראות ולשמוע הדגמה באולמי התצוגה של סוני:
תל־אביב: מגדל שלום, רח' אחד העם 9.
חיפה: קרית אליעזר, ככר מאירהוף 35.
ירושלים: קרית משה, רח' ימין אבות 6.

...אין כמו סוני.

תשבצופן

2275

מאת נדיב אבידן

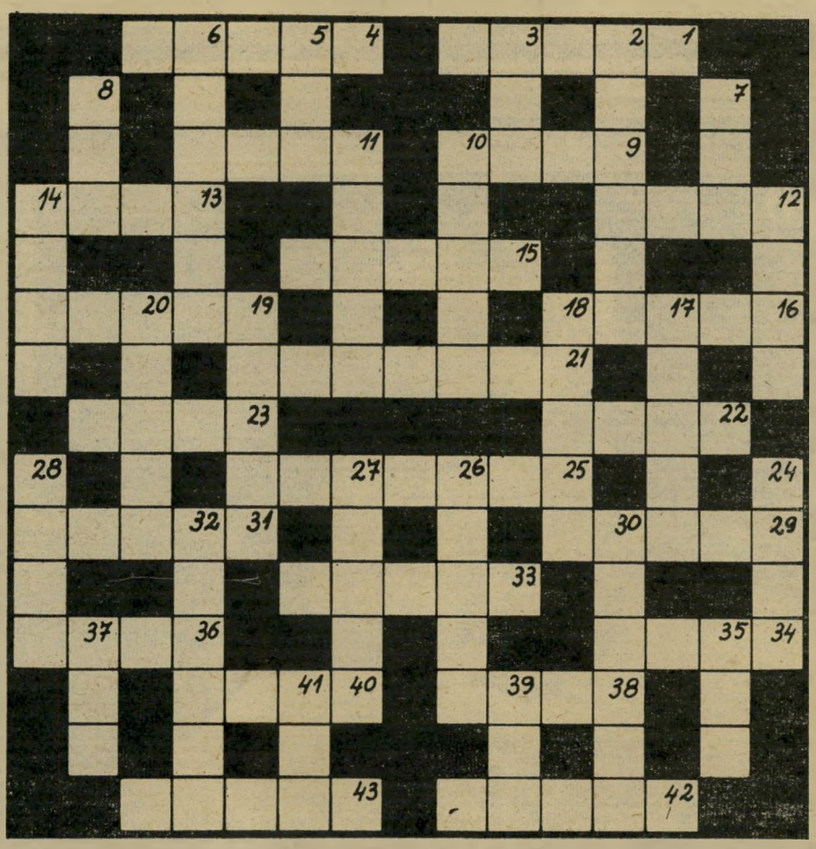

מאוזן:

1. צרוף פלינדרומי של תוספת כפולה, יוצר קשיי דיבור (5).
4. חומר בנין נטול סוכר, מעורר ריגושים (5).
9. שני־עמודים הסתננו לעתון בשקט מוחלט (4).
11. מוסתר היטב כמו מגה אח־רונה (4).
12. אריג מתוצרת ארצנו אינו אמין (4).
13. יסתכסך עם קצין מילואים (4).
15. חיפשו כאן מזור (5).
16. בשלג ורקיע אפשר להב־חין במשהו מקסים (5).
19. מחמת ההצלפה הופיע ה־שור לפני ההבקעה (5).
21. מעשי־חמד אינם סובלים פרושים מיותרים (2, 5).
22. חיבלו באופן טוטלי ב־חברה קבלנית (4).
23. סגרו אותה בחדר קטן וזה ממש קללה (4).
25. לגלגני עם אלטרנטיבה, אבל לא מונו (מ) (7).
29. מקוים שבדרך זו או אחרת תעוררי תסיסה (5).
31. עוסק בחיבור מתכות באנייה (5).
33. זהירות! זו אמנם מהמו־רה סך־הכול, אך הנפילה עלי־לה להיות קשה (5).
34. היופי במזרח הרחוק (4).
36. אדון דניאל, אתה לא ממוסד (4).
38. קיבל בירושה משהו מעורר בחילה? (4).
40. הוא יעלוז אם יחשוב באופן רציונלי? (4).
42. ניתן להאמין לה למרות התירוצים? · (5).
43. שישים ואחד יום לא אכ־לו ולא שתו, רק הקשיבו למנ־גינת־החצוצרה (5).

מאונך:

2. קנה גיר בצורה לא ממו־סדת ובכך עורר שערוריה לאו־מית (2, 4).
3. עסק בעבודת חריטה במע־לה הנחל (3).
5. הזואולוג חס על העוף (3).
6. התלמידים יצרו קשר חיובי עם המורה למתמטיקה (3, 3).
7. אני מסרב לעלות למקום השלישי בתחרות! (3).
8. המלכה אסתר למשל, נק־טה בצעד מוסרי (3).
10. מיוסר ומעונה בגבול ה־צפוני (5).
11. טריקים של טבחים מעו־לים (5).
12. הופיע לפני בית־הספר בלתי מסודר (4).
14. אשתי ילדה ילד נוסף וזה כבר הפך לשיגרה (4).
17. סכרים כאלה נמצאים רק במקומות גבוהים (5).
18. זה אמנם לא אבסולוטי, אך רחם בשם אלהים! (5).
19. יתכן שבקורס פקוד ומטה מדברים מהבטן? (5).
20. אחרי ההקצפה בגיל וחדווה (מ) (5).
24. הדוב נכנס ללחץ לפני־ההוצאה להורג (4).
26. על־פי הוראת בית־המש־פט, אבי הכלב ייצא מהדירה (מ) (5).
27. יש לך המון כוח בשם אלוהים, אז למה אתה מתרב־רב? (5).
28. מי נמצא בקן השופע חמי־מות? (4).
30. סניגה רוזנבלום מפורסמת בעיקר מהסרט של אורי זר־הר (6).
32. מאבק חסר מטרה של ח־פרזים (3, 3).
35. מזל טוב! שוקי בן חמי־שים (3).
37. במדד־המחירים היתה קפי־צה משמעותית (3).
39. הראשון שנפטר איננו עוד (3).
41. אתמול בלילה וחוזר חלי־לה (3).

תיקון טעות: בתשבץ הקודם נפלה טעות ב־17 מאונך. אנו מבקשים את סליחת הפות־רים. פתרון התשבץ ללא 17 מאונך ייחשב כפתרון מלא.

פיתרון תשבצופן 2273

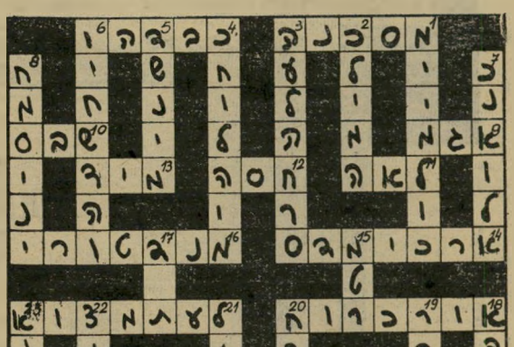

מכתבים

(המשך מעמוד 4)

„אתם רוצים שנפנק אתכם?" שאלו הנערות. „נעשה לכם הנחה." „אין לנו מארקים גרמנים," אמ־רו שני הישראלים. „וחוץ מזה, איננו רגילים שנערות כמותכן מפנקות אותנו."

אמרו הנערות: „אינכם רואים שאנחנו פרגמאטיסטיות, שעובדות קשה?"

שני הישראלים תהו למה התכוונו הנערות, עד שגילו בלובי של

פרגמאטיסט דיין
חוזר לפוליטיקה

המלון עיתון, ובו מאמר שנשא את הכותרת: „משה דיין מודיע, כי הוא חוזר לפוליטיקה ומקים מיפלגה משלו."

יוסף שריק, ברלין

● ● ●

ושאר מששים

כתב־אישום שהוגש נגד נער בן 16, בגין אונס אשה גוססת, מחזיר אותנו ל־מקורות

ידוע כי הורדוס, „עבד האדו־מי", שעלה לגדולה ומלך אחרי שרצח את החשמונאים, ובשל כך התאבדה אשתו האהובה עליו, מרים החשמונאית, שימר את הגופה ב־מטמה של שעווה, הניחה במיטה, ויום־יום עשה בה מה שעשה.

ואלה מעשים טובים, המכוונים סטיות מין: מעשה אונן, מעשה חידודין (שהוא נעשה דרך האברים

החיצוניים ואין על־כך עונש מוות לפי התורה), מעשה שכם (אינוס קטינה), מעשה הורדוס (יחסים עם מתה), מעשה בלעם (מישכב בהמה), מעשה עתליה (שימוש ב־בובת־זכר) ומעשה זימרי (הבועל בת אל נכר).

נשים לסביות אינן מוזכרות כלל

(המשך בעמוד 8)

מי שטורח בערב שבת, אוכל טוב בשבת

בין הפותרים נכונה את התשבץ יוגרט פרס: ארוחה זוגית מלאה (כולל יין) במיסעדה ה„טייקת", רחוב הר־ברט סמואל 80, ת"א.

את התשבץ הפתור יש לש־לוח למערכת „העולם הזה" עם חותמת דואר של לא יאוחר מיום חמישי, שבוע אחרי הופעת תגליון. הפית־רונות הנכונים, שיגיעו למע־רכת עד יום רביעי שבועיים אחרי פירסום התשבץ, ייפנסו להגרלה. ההודעה על הזוכים תפורסם ב„העולם הזה" 4 שבועות אחרי הופעת התשבץ.

„בהפסקה אני צריך
לאכול את הכריך,
אמא שמה בילקוט
הפתעה של מתיקות...
הממרחית הכי הכי
של עלית!

על לחם או לחמניה
שוקולד למריחה,
כמו עוגה מן התנור
לא השארתי אף פירור...
הממרחית הכי הכי
של עלית!"

„אמא לא יודעת שאני גומר את הממרחית כבר בדרך לבית הספר"

קנה מזון רק באריזה המקורית שעליה מצויינים שם היצרן וכתובתו.

וימר יעקבסון טמיר

מכתבים

(המשך מעמוד 6)

בתורה, אבל בתלמוד מצינו „נשים המסולות זו בזו, והן פסולות מן הכהונה" (סנהדרין ס"ט).

מרדכי פרקש, ירושלים

● ● ●

כל הכבוד לטומי

משובב נפש היה לראות את כל חשובי הטלוויזיה בתיחפושת פורים („העולם הזה" 2272)

כל הכבוד לטומי לפיד, שירד אל העם והתחפש בפורים כמו כולם.

הראשון? ואילו היינו משיגים כזה, אסור לשכוח שמשכורתו היתה פי שניים או שלוש מגובה משכורתו של מנסל.

דווקא בתקופת מנסל חל שיפור ביחסים שבין השחקנים בגבחרת, וגם זה חשוב מאוד כאשר זוכרים את ימי שווייצר ושפר.

משה הוברמן, רמת־גן

● ● ●

הפרופסורים גרים

במאמרו על המיזרחנים הזכיר אורי אבנרי את הפרופסורים שהתפטרו ב־

אליו זיקה לדיסציפלינה מדעית אשר תהווה מקור הנחייה כיצד לפרש ולנתח יידע זה.

בהיעדר מיסגרת דיסציפלינארית מחייבת יכולים המזרחנים לשנות את דעתם לפי הצורך, תוך ניסיון לקסוץ מפעם לפעם על עגלת הפופולאריות.

הדוגמה הבולטת לכך מצוייה בעמדותיו של מר יהושפט הרכבי. לאחר מילחמת ששת־הימים, כשהניציות היתה פופולארית, תיאר בצבעים קודרים את האנטי־שמיות הערבית ואת המשמעות הנובעת מ„לקח הערבים מתבוסתם". אחרי הסכם השלום עם מצריים שינה

לפיד ליד אריה־קרטון — **בגין ליד אריה־אבן**

טוב האריה המת

מה. הוא לא פוחד מאדונו מורו ורבו מנחם בגין, איש ההוד והדר הבית"רי שינזוף בו? אני בטוח שאילו יכול היה האריה המוצב ב־תל־חי לשאוג, היה שואג בשימחה למראה מנכ"ל רשות־השידור, ולא בכדי. והרי ידוע מה בדיוק אמר יוסף תרומפלדור, שעל־שמו קרוייה בית"ר, רגע לפני מותו.

י.ס., ירושלים

● ● ●

מנסל בסדר גמור

תרעומת על הכתבה „האם יסולק מנסל" („העולם הזה" 2271)

מדוע מתרעמים שהפסדנו לסקוטים, כאילו הם שחקנים מדרגה ג', ואנו היינו המועמדים לניצחון?! עובדה היא שמישחקה של הנבחרת הישראלית צויין ל־שבח בכל עיתוני בריטניה.

אמנם נכון שמנסל מאמן מדרגה „שנייה או שלישית, אך האם לנבחרת בעלת פוטנציאל מוגבל כמו שלנו היה עוזר יותר מאמן מהדרג

אמצע תמאה הקודמת ב־גרמניה ולא עוררו את התרגשותו של הנסיך („העולם הזה" 2272)

הכוונה כנראה להתפטרותם של שיבעת הפרופסורים מהאוניברסיטה של גטינגן, כמחאה על הביטול השרירותי של החוקה על־ידי מלך האנובר ארנסט אוגוסט. המאורע קרה ב־18 בנובמבר 1837, כעשור שנים לפני מהפכת 1848. שניים מן השבעה הללו היו האחים גרים, הידועים כאספני אגדות־עם, והיה גם תיאולוג אחד, חוקר המקרא אוואלד.

אברהם מוכאסי, נתניה

● ● ●

עגלת הפופולאריות

עוד על המזרחנים („העולם הזה" 2272)

מזרחנות איננה מדע, משום ש־עיקרה התבססות על ידע היסטורי ואקטואלי מבלי שתתלווה

את עורו ועבר לקיצוניות השנייה. מר הרכבי הוא כיום אחד התומכים הנלהבים של שלום עכשיו.

מזירחן הרכבי
פופולארי

עמדתו הלוליינית מוכיחה את חולשתו של „מדע" המזרחנות, והיותו בסיס פסאודו־מדעי לשואפי פופולאריות בכל מחיר.

יואב זיצר, רמת־גן

● ● ●

כשר למהדרין

„אלמונים פרצו לחווילתו של חשר אחרון אבו־חצירא והוציאו, בין השאר,

(המשך בעמוד 11)

„הכוענים"

הקורא לא בדיוק מספיד את הכנענים

פסיטרתו של אוריאל הלפרין („יונתן רטוש"), משוררה ורועה הרוחני של תנועת „הכנענים" היא אולי אחד האקורדים האחרונים שלה. לתנועה זו, בעלת גינונים חצי פאנאגיים, לא היה מעולם יותר ממניין נוחים (המלה „מניין", המרמזת על תפילה של יהודים, תועבה היא בעיניהם). אבל היא הטביעה את חותמה ותחבה את חוטמה לתחומים שונים בחיינו: השירה, הספרות, המדיניות, יחסי ישראל־ערב, והכניסה בהם הרבה רעות רוח. תפיסתה המעוותת על התפתחות הלשון העברית וניסונותיה „להחזירה למוסבי" היו למשל ולשנינה.

(ד"ר) ראובן סיוון, ירושלים

קיץ על הים:
סיורי פאר מרתקים

7 ימים, מאשדוד

● למצרים ● יוון והאיים ● תורכיה

הפלגה כל יום חמישי

מפיראוס (יוון)

סיורים של: 7,4,3 ימים לאיים היווניים ותורכיה.

● תזמורות ריקודים ● משחקי חברה
● סיורי חוף ● ערבי גאלה ● נשפי מסכות

פנה עוד היום לסוכן הנסיעות שלך
הסוכנים הכלליים:
אלאלוף ושות'-ספנות בע"מ
תל-אביב ● חיפה ● אשדוד

EPIROTIKI LINES

הזמנה לביקורים והשתתפות בתערוכה הבינלאומית בקהיר של ציוד לבתי חולים ומעבדות רפואיות

הסתדרות הביוכימאים והמיקרוביולוגים קיבלה לאחרונה הזמנה רשמית מהמנהל הכללי של משרד הכלכלה, סחר-חוץ ושיתוף פעולה כלכלי במצרים, מר קאמאל עבדל סאלם, לבקר ולהשתתף בתערוכה הבינלאומית של ציוד לבתי חולים ולמעבדות רפואיות, שתיערך בקהיר מ-2 במאי 1981 עד 11 במאי 1981.

מר משה ולדמן, מזכיר הסתדרות הביוכימאים והמיקרוביולוגים, מסר כי ההזמנה הרשמית שנתקבלה ממצרים להשתתף בתערוכה הינה צעד בלתי שכיח ויוצא דופן על רקע היחס מצד המצרים שננקט עד כה באירועים דומים.

הטיפול בארגון וביצוע הסיור המקצועי של הביוכימאים והמיקרוביולוגים הוטל על חברת „ארטרא", מארגני טיולים לחו"ל, המתמחה בביצוע נסיעות וסיורים מקצועיים, קונגרסים, ועידות, תערוכות בינ"ל ועוד.

מר ר. שפריר, ממנהלי חברת „ארטרא", מסר כי מוצעת תוכנית של סיור בן 8 ימים לביקור בתערוכה בקהיר, המשולב בסיורים באתרי התיירות של מצרים, הפירמידות והספינקס בגיזה, לוקסור, אסואן ועוד.

כן נמסר כי התערוכה בקהיר פתוחה גם ליצרנים ולספקי ציוד מישראל לבתי חולים ולמעבדות רפואיות והמעוניינים להשתתף בתערוכה יפנו לקבלת פרטים נוספים אל חברת „ארטרא", ככר-תארים 431, תל-אביב, טל. 289120 — 03-289128.

אתה הוא שׂר הבטחון!

אתה משלם די הרבה כסף למערכת הבטחון שלך ושל משפחתך. מערכת הבטחון שלך מורכבת מקופות גמל, חסכונות ותכניות חסכון, פת"ם, ביטוח חיים ועוד.
כל פרוטה שאתה תשקיע במערכת הזאת היא ערובה לכך שהעתיד שלך מובטח. וככל שתתחיל בגיל צעיר יותר כן ייטב לך, למשפחתך ולעתידך.

שר הבטחון! - משפחתך נושאת אליך עיניים, היא סומכת עליך.

סיסמתך: חסכון הוא בטחון - חשוב על כך!

מותר לך לומר פעם מילה טובה על הבנקים!

וימר יעקבסון טמיר

"התענוג כולו שלי"

אירופה-דלת ניקוטין בעישון עשירה בטעם.

צריך אומץ!

למכור "ITT שאוב לורנץ" צבעונית

החל מ- 6,600 שקל.

ל-א.ל.מ. אינטרנשיונל יש אומץ להוזיל, אפילו עכשיו, את מחירי הטלוויזיה הצבעונית ITT שאוב לורנץ מתוצרת גרמניה.

א.ל.מ. אינטרנשיונל בע"מ, כיכר המדינה 76, תל אביב (ליד בנק לאומי). כדאי לכם לרשום כתובת זו לפניכם.

הזמנה להרוויח

3,400 שקל

26" ITT	מחיר מומלץ לצרכן	15,200
	מחיר א.ל.מ.	13,200
	מחיר לכל הבא עם מודעה זו	11,800

א.ל.מ. כיכר המדינה 76, תל אביב טל. 454598, 456154

תן טרמפ לחייל

מכתבים

(המשך מעמוד 8)

שלושה מקלטי טלוויזיה, שניים שחור־לבן, ואחד צבעוני" (מן העיתונות)

מדוע צריך כבוד השר שלושה מקלטי טלוויזיה?
אחד שחור לבן — למאכלי בשר.
אחד לבן־שחור — למאכלי חלב.

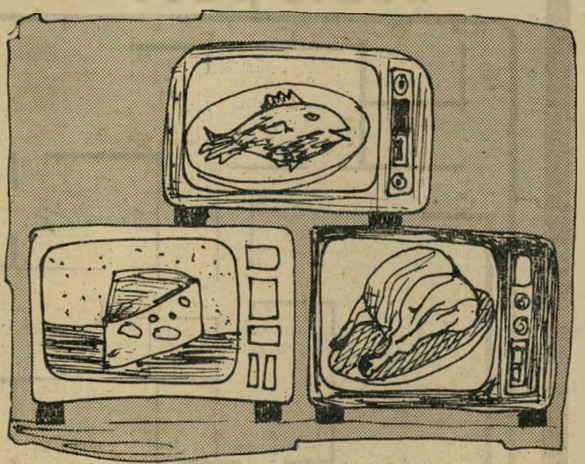

אחת מכך סוג
חלב, בשר ופרווה

ואחד צבעוני — למאכלי בשר או חלב (פארווה).

אם, תל־אביב

קרן הצבי בקרני שומרון

השופט העליון הפורש, חיים כהן, טען כי ה־שילטון הישראלי בגדה המערבית וברצועת עזה הוא בחזקת מעשה־גזל. עמדה זו, טוען הקורא, שנוייה במח־לוקת. אך לא יכולה להיות מחלוקת על ה־ביזבוז

בימים אלה מוקם ביישוב קרני־שומרון בית־אריזה לפר־חים, בהשקעה של יותר מ־10 מיליוני שקלים. שלושה בתי־אריזה גדולים וחדשים מוב־טלים לחלוטין. תשעה בתי־אריזה אחרים, תפוקתם חלקית. אך לשר־החקלאות אריאל שרון אצה הדרך. מה לו ומי לו כמה עשרות מיליוני שקלים? משימות לאומיות כבדות־מיש־קל עומדות לפניו.

אם זה אינו מעשה שלומי־אלי, מעשה שלומיאלי מהו? כל השם כספו בקרני־שומרון כמו־הו כמי ששם כספו על קרן־הצבי.

דן יהב, תל־אביב

שיבושים

בקשר לידיעה שפירסם דן עומר על אי־מישלוח ספ־רי „עכשיו" לספריה ה־לאומית („העולם הזה" 2271)

עלינו לציין, כי לפי מיטב ידי־עתנו שלחנו את כל הספרים שיצ־או לאור אצלנו לספריה הלאומית, ואם — בגלל איזה שיבוש מינהלי או שיבוש בדואר — חסר עותק זה או אחר, נשמח, כמובן, למלא את החסר. מה עוד שהאינטרס של כל הוצאת־ספרים הוא כי פירסו־מיה יעמדו לרשות הקהל הרחב במקום־קריאה מרכזי כגון הספריה הלאומית. נציין גם, כי לא קיבלנו כל הודעה באילו ספרים המדובר.

נועה גורביץ', מזכירת עכשיו

● דן עומר מעיר: הידיעה מתבססת על דיווח בדו־שבועון האוניברסיטה העברית, שסיפר על תלונה מישטרתית נגד הוצאת עכ־שיו והמו"ל שלה (ומו"לים אחרים).

● ● ●

לא נגוף

בתשקיף („העולם הזה" 2272) פורסמה ידיעה לפיה יו"ר מיפלגת העבו־דה, שימעון פרס, נזף ב־מנכ"ל „שיכון עובדים" על פירסומים מגמתיים בדבר סיכוייו להיות שר כלכלי בכיר בממשלה הבאה

לא היתה בינינו כל שיחה בנו־שא, לא הודלף על־ידי דבר וחצי דבר, לא קויימה בינינו כל שיחה

קורא אדרי
לא הדליף

„קשה" בנוגע לסיכויי להיות חבר־כנסת או שר כלכלי. הוטעיתם על־ידי מקור בלתי מהימן, שמסר לכתבכם ידיעה כוזבת זו.

רפאל אדרי, מנכ"ל שיכון עובדים, תל־אביב

● הקורא ששיגר את המכתב תחת הכותרת „מכתבים למיניהם", מת־בקש להתקשר למערכת.

לידיעת הקוראים

המערכת אינה נוהגת להחזיר כתביד וחומר הנשלח אליה. הכותבים למדור זה מתבקשים לכ־תוב בקיצור, על צד אחד של הדף, כרווחים גדולים — רצוי במכונת־כתיבה.

אמא שלי אומרת...

...״מאז שרופא השניים המליץ ואני משתמשת באופן קבוע באֶלמֶקס, אין לי יותר חורים בשניים, שיני בריאות יותר ומוגנות בפני עששת״

אֶלמֶקס לשן - בריאות ומגן

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ

כשר לפסח

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים. בשמירה על בריאותך ורכושך.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
איכת — 039-730332

דרוש לבנייה
ג ג
בתל־אביב
באיזור טוב
עם אישור בנייה
לפנות לנורית,
טל. 03—254936

בריזה
מוסיקפה
הרברט סמואל 80 טל. 656992
בלוז, פולק,
כל יום א' ג'ז
פתוח כל יום כולל יום א' משעה 21:00

שמואל אולפינר

בונה מגדל מגורים יוקרתי ומודרני הראשון מסוגו

ברמת-השרון

פסגת רמת-השרון

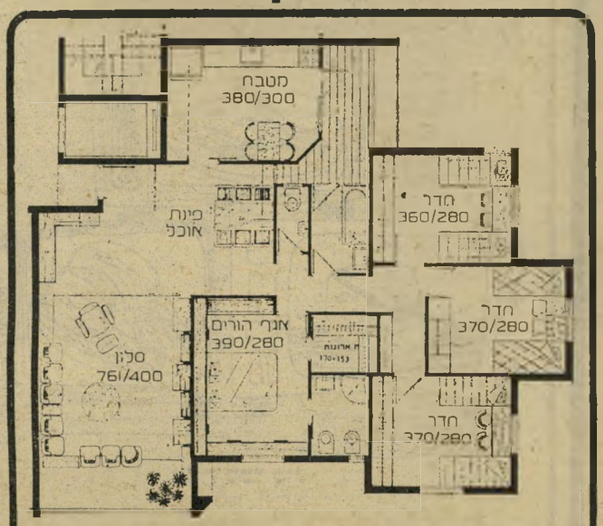

דירות חלום בנות **5 חדרים**

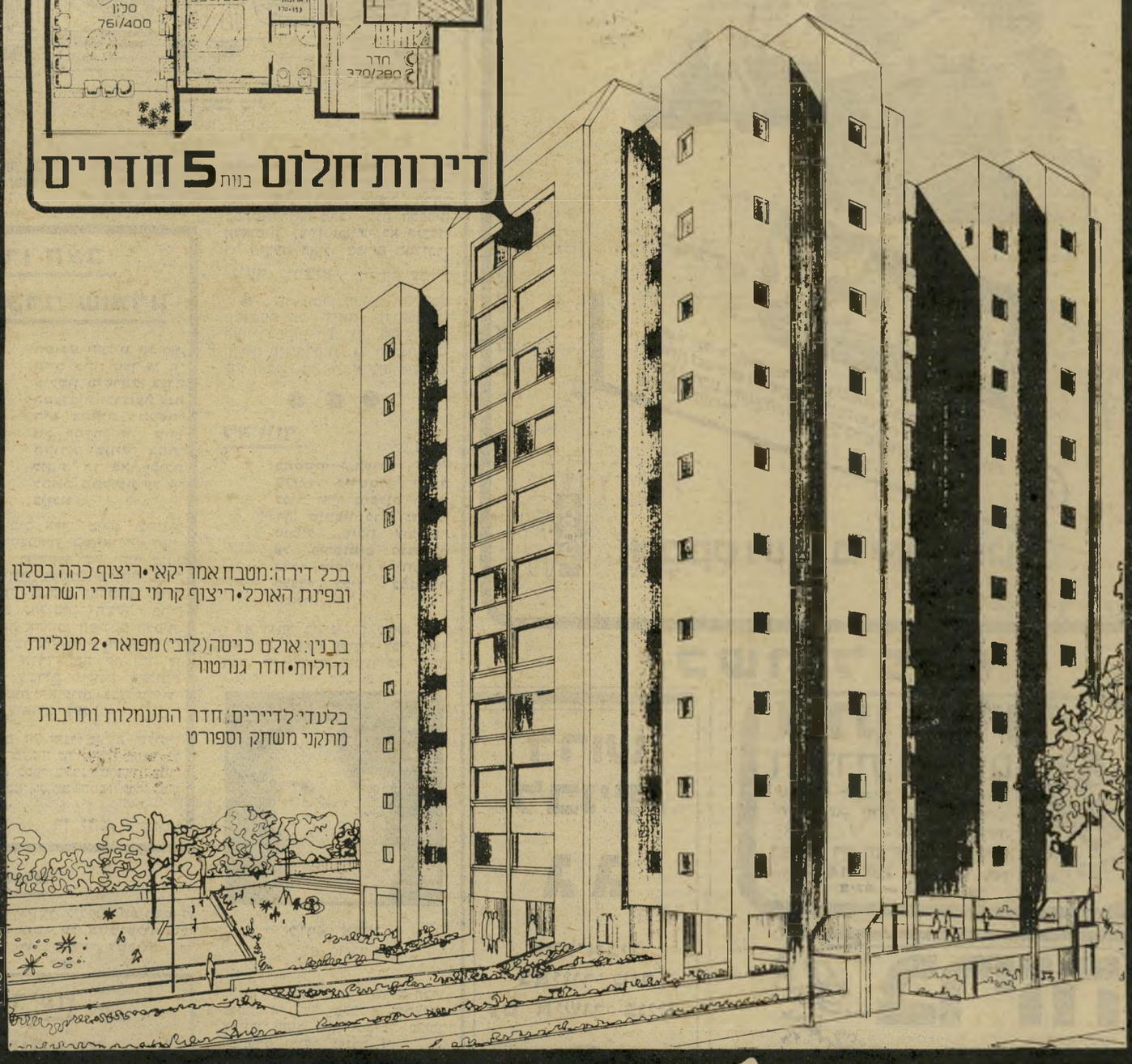

בכל דירה: מטבח אמריקאי•ריצוף כהה בסלון ובפינת האוכל•ריצוף קרמי בחדרי השרותים

בבנין: אולם כניסה (לובי) מפואר•2 מעליות גדולות•חדר גנרטור

בלעדי לדיירים: חדר התעמלות ותרבות מתקני משחק וספורט

נאות דברת בע"מ

משרדי ההנהלה: ראשון-לציון, רח' רוטשילד 43
משרדי המכירות: רמת-השרון, רח' סוקולוב 38, טל. 482726 ראשון-לציון, רח' הרצל 59

נאות דברת

הפיתרון לכלכלה הוא פוליטי

„העולם הזה", כאחד העיתונים החופשיים האחרונים שנותרו בישראל, ניתח וחזה נכונה את הצפוי למשק הישראלי, באמצעות כתבותיה של אסתר אלכסנדר. אך יש הבדל בין ניתוח נכון ובין פיתרונות נכונים, וברשימה זאת אבקש להתריע מפני האשלייה שמפיצה אסתר אלכסנדר, כאילו יש בידיה פטנטים שניתן להנפיקם באמצעות כמה צווים אדמיניסטרטיביים, להצלת המשק הישראלי.

אסתר אלכסנדר טוענת שממשלת הליכוד (עד לעידן ארידור), וממשלת המערך שלפניה, סברו בטעות כי בלימת האינפלציה פירושה ספיגת עודפי־ביקוש. במובן האופרטיבי פירוש הדבר הוא קיצוץ בשכר הריאלי באמצעים שונים: אי־תשלום תוספת־יוקר מלאה, קיצוץ בסובסידיות, מיסוי ישיר כבד ומיסוי עקיף לאורך תהליך הייצור. אמצעים אלו גרמו לקיטוב בחלוקת ההכנסות. בידי ציבור גדל והולך היו פחות ופחות הכנסות פנויות — ובידי חלק קטן של הציבור התרכז הון רב שלא פנה לביקוש ולהשקעות בייצור. כך נוצרו שני שווקים: אחד אכסקלוסיבי, שבו קיים עודף ביקוש כתוצאה מהצטברות ריווחי־הון אינפלציוניים שאין עליהם מס, ושני — שוק עממי שבו הולכים ויורדים הביקושים מצד השכר.

מה שצריכות לעשות הממשלות, אם כן, הוא להחזיר למשק את האיזון בין השכר ובין ההון. אם זה ייעשה, לא תגרום האינפלציה מצד ההוצאות (הממשלתיות) לאינפלציה מצד הביקושים. העלאת השכר הריאלי תגרום להרחבת השוק העממי, לפיתוח והגדלת הייצור.

■ ■ ■

מניתוח זה גוזרת אסתר אלכסנדר את הצעותיה: לחזור למדיניות של פיתוח, לפקח על חלוקת ההכנסות על־ידי מיסוי על ההון הפיננסי ולשלם תוספת־יוקר חודשית לשכירים, לחזור לפיקוח על מטבע־חוץ ולשיטת „מאה השערים" — ליצואן, ליצרן וליבואן — ולחזור לשיטת הפיחות הזוחל. כמו כן היא ממליצה לסבסד מוצרים מסויימים ולהוריד מסים על סוגי יבוא מסויימים, כגון אנרגיה, וכן להוריד את שער הריבית ולצמצם את הנזילות. במילים אחרות: להגדיל את הביקוש, אך גם לפזרו באופן שיוויוני יותר.

אין ספק שזוהי גישה חדשנית לעומת הגישות המקובלות. גישה זו גם תובעת את עלבונו של גורם

כלכלנית אסתר אלכסנדר
בלימת האינפלציה

ייצור חשוב, שהחשבונות האקדמיים זונחים אותו: השכר והעבודה.

אך למרות הלהט והצורה הרדיקלית המאפיינים את מאמריה של אלכסנדר, חשוב לזכור שהצעותיה אינן

מפא"י כבר עשתה מה שמציעה הכלכלנית אסתר אלכסנדר - והמיתון הגיע

חורגות הרבה מעבר למדיניות הכלכלית המוצהרת של מפא"י בשנות החמישים והשישים.

גם מפא"י השתמשה במדיניות של פיקוח הדוק על שוק ההון, הורידה את שיעור הנזילות בתקופות מסויימות, יצרה עשרות שערים, בלמה את ההכנסות משכירות, סיבסדה את האשראי לייצור ולייצוא, הטילה פיקוח על המחירים והעלתה את השכר לחלק מחברי ההסתדרות הוותיקים הרבה מעבר למדד הרישמי.

■ ■ ■

זה היה טוב אולי, לשנות החמישים והשישים, אך לא מנע את תקופת הסטגפלציה באמצע שנות השישים, תקופה הידועה כ„מיתון". היציאה מן המיתון דאז באה בעיקבות מילחמת ששת־הימים: זו העלתה את הביקוש המיצרפי. הושקעו כספים רבים בביצורים, והיו הזמנות אדירות מצד הסקטור הביטחוני. תגדה המערבית ורצועת עזה צירפו למשק כמעט מיליון צרכנים־יצרנים חדשים, בעלי מוסר עבודה גבוה ושכר נמוך, ועודפי הון גדולים בוזבזו במילחמה. אך כפי שהסתבר, היה זה פיתרון לטווח קצר: מאורע פוליטי נוסף — גם הוא מילחמה — השכיח את התוצאות „החיוביות" של מילחמת ששת־הימים. היתה זו מילחמת יום־הכיפורים.

מאז אותה מילחמה, שוב אין אפשרות לדבר על

הפתרון לבעיות הכלכליות של ישראל הוא במילחמה - או בשלום

בלימת האינפלציה בלי להתייחס לתקציב הלאומי, ובפרט לתקציב הביטחוני, המפרנס תשלובת צבאית־פיננסית אדירה והתנחלויות רבות מספור. המאורעות המכריעים בכלכלה הישראלית הם פוליטיים־מדיניים, וגם הפיתרון לחוליי הכלכלה הישראלית דהיום לא יתכן ללא התפתחות פוליטית.

פיתרון אחד, אפשרי, דומה לקודם: מילחמה בסיגנון מילחמת ששת־הימים, „גיוס העם וליכודו", שחיקת עודפי־הון חסרי מוצא, העסקת כוח־עבודה מובטל, בלי־מת שכר, הזמנות גדולות מהסקטור הביטחוני, ואולי כיבוש שווקים חדשים.

הפיתרון הפוליטי השני: שלום.

פיתרון זה אפשרי רק על־ידי השתלבותה של ישראל במרחב של המזרח התיכון, קודם כל על־ידי סיום הסיכסוך עם העם הפלסטיני והכרה במדינה פלסטינית ריבונית בגדה המערבית וברצועת עזה. רק פיתרון כזה יוכל להביא לקיצוץ משמעותי בתקציב הביטחון, ולהתפתחות כלכלית תוך שיתוף־פעולה בין המדינות באיזור, כשכל אחת מהן ממשת את יתרונה היחסי, ותן מקיימות ביניהן שיתוף פעולה בפרוייקטים של תיכנון, השקעות ושיווק.

■ ■ ■

מי שסבור שזוהי אוטופיה, צריך לענות על השאלה — מדוע לא? עד מהרה יתברר שעיקר ההתנגדות לפיתרון של שלום הוא מצד פוליטיקאים, קבוצות־הון וקונצרנים תעשייתיים וביטחוניים גדולים, שרובם מצויים בשליטת הבנקים הגדולים, הממשלה והסתדרות. כך, למשל, מעדיף קונצרן „כור" לפתוח מתפרה במצריים, „סולל־בונה" העובד בישראל במחצית כוחו יעדיף להעסיק כוח עבודה מקומי באפריקה, ו„בנק דיסקונט" מעדיף להשקיע בצפון־אמריקה ובדרומה את ריווחי ההון שהוא גורף בישראל.

שימשון ביכלר, ירושלים

עמוד האש, קו הנפט ופסי הרכבת

בצדק העיר אורי אבנרי לעורכי „עמוד האש", ש„יתנו את דעתם לא רק על התפיסות ההיסטוריות, אלא גם על המילים" (יומן אישי, „העולם הזה" 2270). כתב אבנרי: „בימי ,המאורעות', שהערבים קראו להם ,המרד הערבי', היינו רגילים לכנות את האוייב בשם ,הכנופיות'. דיברנו על ,אנשי הכנופיות', ,ראשי הכנופיות', ,מעשי הכנופיות'. הכוונה היתה להתייחס לצד השני כאל כנופיות־שודדים או כנופיות־רוצחים. בלהט הקרב זה היה בסדר גמור. אך בינתיים עברו ארבעים וכמה שנים. מותר לנו, כיום, לקרוא לצד השני בשמו..."

אבנרי מזכיר שמות — פחי־רי עבד־אל־האדי, פאוזי אל־קאוקג'י ועבד־אל־קאדר אל־חוסייני — וקובע: „הם היו מפקדים פלסטיניים. פיקודיהם היו צעירים עירוניים וכפריים שהתגייסו על פי קריאת המוסדות הלאומיים שלהם, כדי להגן על מה שנראה להם כמטרתם הלאומית."

אחד המפקדים האלה, ערוף עבד־אל־ראזק, בן הכפר טייבה, שהיה ידוע גם בשם אבו־פייסל, השאיר אחריו עדות מאותם ימים סוערים של 1938 — כתובה עברית. ראויים הדברים לפירסום, לתשומת־ליבם של עורכי „עמוד האש", הצופים וחקוראים.

■ ■ ■

אבו־פייסל היה חבר מישרד המרד הערבי והתחרה במפקד אחר, עבד־אל־רחים חאג' מוחמד, על התואר „מפקד המרד". איזור פעולתו היה מדרום לטול־כרם. בתום המרד ברח מן הארץ. ב־1941 נרצח בבולגריה.

בספטמבר 1938 הופץ בגבולות מושבות השרון כרוז בשפה העברית, שהופנה „אל העם היהודי בארץ ומחוצה לה".

להלן הנוסח המלא:

כשקמנו בהתקוממותנו סמכנו קודם כל על אלוהים. ונעור וקם העולם הערבי והמוסלמי לעזרה, ונעד לנו במילחמת שיחרורנו הקדושה, ומאחורי העולם הערבי אהדת העולם הדמוקרטי.

שלוש שנים עברו כבר על התקוממותנו זאת, ונשארנו עומדים במערכה ללא רתיעה מפני אמצעי ההרג החדישים וחוקי האימפריאליזם הקטלני. תקיפים עמדנו ותגדל אמונתנו והכרתנו בצידקת מילחמתנו הלאומית.

כמיהתנו לחופש, חצלת מולדתנו מסכנת האימפריאליזם הבריטי ובת־בריתו הציונות הם אשר הניעונו למילחמתנו זו. תנועתנו היא תנועת שיחרור לאומי ומתכוונת נגד האימפריאליזם והציונות ולכל מי שעומד למיכשול לנו בדרך החופש. תנועתנו אינה נשענת לכן לחלוטין על איבה דתית או גזעית.

האנגלים ומנהיגי הציונות „המתאנגלים" מעלימים מכם במזיד אמת זו, ומציגים את תנועתנו כדתית וגזעית. כוונתם היא להשאירכם אוייבים לנו, למען יוכלו גייס אותכם להגשמת החלוקה והגנת האינטרסים חבריטיים והציונים, שמירת קו הנפט, הרכבת והגבולות, ולו הביא דבר זה השמדה לערבים ולכם גם יחד.

■ ■ ■

מנהיגיכם הצונים הבוגדים מרמים ומנצלים אותכם עתה להגנת ענייני האימפריאליזם, כמו שהוליכו אותכם שולל בהביאם אותכם ארצה ובתארם לכם אותה כ„זבת חלב ודבש". באמצעות מנהיגיכם הבוגדים מסיתה אותכם בריטניה לצאת נגד תערבים, כשהיא מתייצרת לעמוד לימינכם תמיד.

את בריטניה אנו יודעים היטב. אנו יודעים כי היא לא תירתע מלהקריב אותכם, בעת שעיניה יתבעו זאת. ועיניכם הרואות את התהפוכות במצב הבין־לאומי, ולכשתעזוב אותכם אנגליה לנפשכם, מה יועילו לכם מנהיגיכם?

הם לא יועילו לכם כמו שלא הועילו לעמם מנהיגי הארמנים והאשורים. מנהיגים אלה עוררו את עמם — בהסתת בריטניה ובני־בריתה נגד תורכיה ועיראק, וכשנחלו מפלה לא באה בריטניה לחגן עליהם ועזבה אותם לנפשם, לרחמי התורכים והערבים.

תננו מייעצים לכם להיבדל מהאנגלים וממנהיגיכם אשר מכרו אותכם לאנגליה, ולא להילחם בתנועת העצמאות הערבית. על־ידי כך תבטיחו את שלומכם ותהיו שלווים.

■ ■ ■

אנו דוחים את החלוקה, רוצים לשחרר את פלשתינה כולה מעול האימפריאליזם ולהקים ממשלה דמוקרטית נבחרת בארץ.

ואשר ליהודים, הרי הם יחיו בשלום כמו שחיו לפני בוא האנגלים וכמו שהנם חיים כיום בארצות ערב שונות. ושקר הוא כי כוונתנו „לזרוק אותכם הימה" או שנתנהג איתכם כפי שמתנהגים באירופה.

זמן רב חיו היהודים בצל הערבים והמוסלמים. והאם עשה נעשה להם, כפי שהננו עדים היום באירופה? האם לא חיו חכמיכם ברפואה ובפילוסופיה, דוגמת בן־מימון, צד בצד עם חכמי הערבים בחצרות חנסיכים בספרד? וחיו בשלום בתקופת העותומנים ובימי המלך פייסל ונאזי בעיראק?

זו היא התחייבותנו לכם להבטיח את שלומכם וחופשתכם כל זמן שלא תפעלו בשיתוף עם האימפריאליזם נגדנו.

עד כאן דברי חכרוז, המסתיים כך: „ושלום, מפקד המורדים ערוף עבד־אל־ראזק".

א. פינקלשטיין, חיפה

מרים בנימיני

מזל החודש:

טלה

מזל טלה מסמל את הבית הראשון בגלגל המזלות, שמאפיין את האישיות עצמה, את החיוניות, המרץ, היוזמה ואומץ־הלב, ואפילו ההופעה. כוכב מרס, השולט במזל זה, גורם לבני מזל טלה להתבלט בעיקר בזכות תכונות אלה. מעניין לראות איך נראות תכונות אלה, כאשר הן מתחברות למזל טלה, ולשאר אחד עשר המזלות האחרים.

טלה

כפי שכבר נאמר, בני טלה בעלי אומץ, מרץ, יוזמה והתלהבות. התלהבותם וניכונותם להעז ולהתנסות בדברים, שאצל אחרים נעצרים במחשבה בלבד, יוצרת להם תדמית של החלוצים, ההולכים לפני המחנה. בני טלה יצירתיים מאוד, וכל תחום חדש שבו הם מתעניינים, מושך אותם ליצור אותו מחדש. מזל טלה הוא הראשון בגלגל־המזלות, ולכן ניחן בהתעניינותו של ילד, וכל דבר חדש מסקרן אותו. יחסו לאנשים גם הוא מלווה בתמימות מסויימת. כל זמן שהוא לא נכווה, הוא מאמין באנשים שאיתם הוא בא במגע. פעמים הוא מסתכסך ומסתבך במריבות בגלל גילוי־ליבו, ומפני שדבריו נאמרים ללא פחד וללא חשש שיוכלו לפגוע גם בו עצמו.

שור

את בני מזל שור מאפיינת השלווה, בהופעתם, דיבורם והתנהגותם הם שור־אפים להגיע למירב השקט וההרמוניה האפשריים, על־מנת לא להפר את שיווי־המשקל והיציבות הדרושים להם. הם מעשיים ואינם פוחדים להתייצב מול המציאות כפי שהיא. אינם אוהבים לשקוע באשליות, ואינם מוכנים לייפות את הדברים למען ההרגשה הטובה, יש להם אומץ להתייצב מול האמת כפי שהיא. בני שור נמשכים לאמנות ובעיקר למוסיקה ושירה. התלהבותם אינה ניכרת כלפי־חוץ, על־פי־רוב הם משתדלים להסתיר כל שמץ מהתלהבות זו, ומעדיפים להראות כשולטים ברגשותיהם. ל־עיתים־רחוקות ניתן להבעיסם, אך כאשר מצליחים בכך, כדאי להתרחק מהם עד יעבור זעמם.

תאומים

בני תאומים קלי־תנועה, זריזים, עירניים מלאי מרץ וחיוניות. התעניינותם מפוזרת על פני שטחים רבים, וכן גם כישרונותיהם. כמעט כל דבר שבו נוגעת ידם מבוצע בתושיה, מקוריות והתלהבות. הם בעלי תפיסה מהירה ויכולת ניתוח מעולה. הם משקיעים מרץ רב בעשיה בלתי־פוסקת, קשה להם לשבת במקום אחד ולהתבודד. הקשר עם אנשים שונים ומגוונים חשוב להם, ויכולתם המהירה להסתגל למקומות רבים ולאנשים שונים מעוררת התפעלות. אם הם מוצאים את עצמם בחברה שאינה אהודה עליהם, הם מסוגלים לשקוע ולאבד את יעילותם והתלהבותם.

סרטן

לבני מזל סרטן רמה ריגשית גבוהה, שיש לתת עליה את הדעת בקביעות. חזותם מטעה לעיתים את אלה המנסים לתהות על קונקם. פעמים הם מופיעים כאנשים מחושבים ונוקשים, אך בתוכם מסתתר גרעין רך ופגיע. כאשר פוגעים בהם, הם מאבדים בקלות את שביעות־רצונם ואת מיזגם הטוב. לא קל להם לשחרר מתחים ולהתפרק, ופעמים רבות הם שומרים בתוכם את הדברים הכואבים, ומעדיפים להתייסר ולא לגלות מהם הדברים המכבידים עליהם. הם עקשנים, בעלי אמביציה ומסורים בכל ליבם לעבודתם, מישפחתם וביתם.

אריה

את האריות מכירים כולם כבעלי מרץ, התלהבות שימחת־חיים וחמימות. יש להם חושים מפותחים באשר למטרה וליעדים, שאליהם הם שואפים. שאפתנותם עצומה, והיא דוחפת אותם למעשים גדולים. יש להם מעט סבלנות לעסוק בקטנות, או להתעכב בגלל צרות־מוחם של אחרים. הם חברותיים, ומגלים אדיבות, נדיבות, אהבה ורצון אמיתי לעזור לחלשים מהם. בתנאי מצוקה הם הופכים את החוש הדרמטי המצוי בהם לדרמטיות יתירה. הם מהירים להתלהב, ולפעמים מהירים מדי להירגע, ולאחר מכן לא קל להם להתמיד במשימות, שאותן הציבו לעצמם, בשעה שדימיונם הפליג לגובה רב מיכולתם לעמוד בדרישותיו.

בתולה

בני בתולה אוהבים את העבודה, ומרגישים טוב במיוחד כאשר מוטלות עליהם משימות חשובות, המצריכות אחריות, פיקחות וחריפות. הם עובדים מעולים, דייקנים ובעלי מוסר עבודה בולט. הם מגיעים במהירות למצבי דאגה, ואינם יכולים להתעלם מהפרט הזעיר ביותר המתרחש בסביבתם. עירנותם ותשומת־ליבם גורמים להם לביקורת ולכעס על אלה שאינם עומדים בדרישות הגבוהות שלהם מעצמם ומאחרים. לעיתים־קרובות מייחסים להם אופי עצבני וכעסני, למרות שאינם אלימים ושונאים לריב. כאשר נראה להם שאנשים סביבם אינם מתנהגים כשורה, הם נעשים עוקצניים וציניים, ולפעמים הם עצמם וגם הסובבים אותם נוטרים טינה האחד לשני. אך בהיכרות אמיתית איתם, ניתן להבין, שאת כל מעשיהם הם עושים בכוונה טהורה להיטיב עם הסביבה.

מאזניים

בני מאזנים נעימים ועדינים וקונים את ליבם של מכריהם בקסם המיוחד השופע מהם. ישנה קצת אי־יציבות ביכולתם להשקיע אנרגיה במיבצעים שאותם הם מתכננים. הם מושפעים מאוד

(המשך בעמוד 72)

כוכב מרס הוא השולט על מזל טלה וגורם לבני מזל זה להיות בעלי מרץ, יוזמה ואומץ־לב

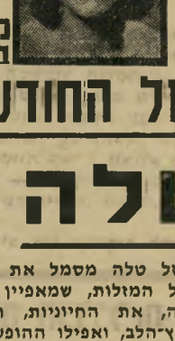

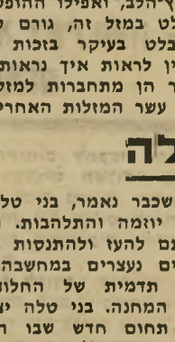

רק את ואדג'יו

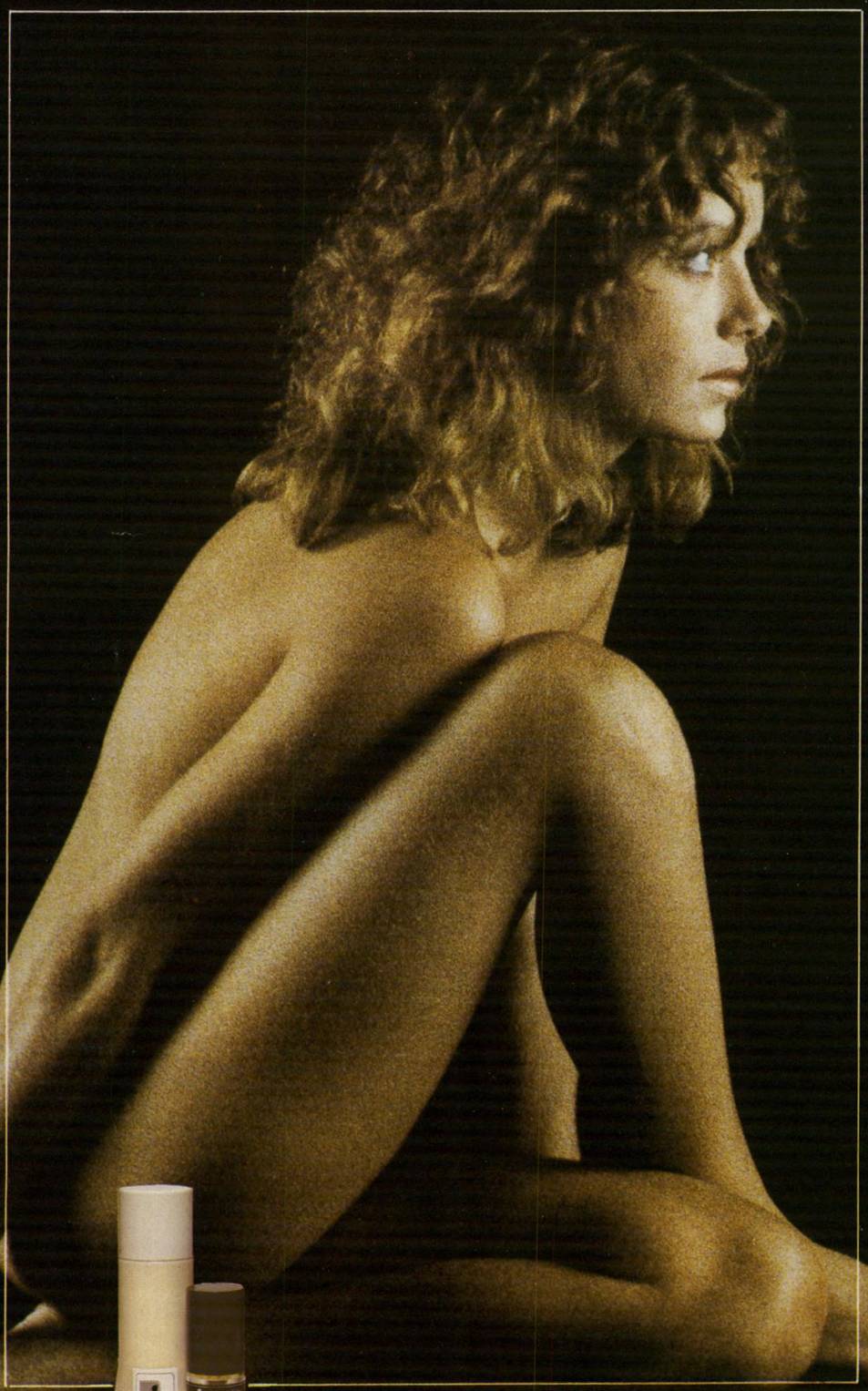

ב'שם
קרם לגוף
דאודורנט
קרם ידיים

חדש! ניחוח נוסף
אדג'יו ספורט

ADAGIO

מ.קליפר

oberson 81

Gideon Oberson

ברשת בתי האופנה

alaska apodic

עיצוב גראפי בע"מ

חשבון עובר ושב

מאת שלמה פרנקל

האיש שירה ברונלד רגן

ג'ון הינקליי, האיש שירה בנשיא, הג־שים חלום אמריקאי גדול. אילו ניצב רונלד רגן שלושה סנטימטרים שמאלה מהמקום שבו נמצא, היה הוא מג־שים חלום אמריקאי גדול. אך לרוע מזלו נמצא רגן במקום שבו נמצא, וכך יצא שג'ון הינקליי הוא רק האיש ש־ירה בנשיא, ולא האיש שהרג נשיא.

אילו היה רגן נהרג, היה מבטיח את מקומו בהיסטוריה, כמו אברהם לינ־קולן וכמו ג'ון קנדי, וכמו ליברטי וא־לאנס. השחקן השקספירי בות', שירה בלינקולן, והמאניאק אוסוואלד, שירה בקנדי, והשחקן ג'ון ויין, שירה בוא־לאנס, יישכחו הרבה לפני שיישכחו האנ־שים שבהם ירו, משום שבות' ואוס־וואלד וויין לא החטיאו. הקורבנות שלהם ניצבו במקום הנכון מבחינת ה־כדור שעשה את הדרך. לעומת זאת, ייתכן מאוד שרגן יישכח הרבה לפני ג'ון הינקליי. יתכן אפילו שרגן ייזכר רק בזכות הינקליי.

בעוד עשרים שנה כבר לא יהיה רגן. הינקליי ייצא מבית־הכלא, איש צעיר למדי. סוכנים של הוצאה־לאור וחברת־סרטים יחתימו אותו על חוזה של מיל־יוני דולרים. הינקליי יהיה היועץ ב־תגלם בסרט את ג'ודי פוסטר הצעירה, הלומדת באוניברסיטה ואינה משיבה על מיכתביו של הינקליי, תהיה דומה מאוד לג'ודי פוסטר, איך שהיא נראית היום. גם השחקן שיגלם את רונלד רגן ידמה לנשיא. הסרט יהיה משכנע מאוד. ריא־ליסטי. היועץ ג'ון הינקליי ישים־לב לכל פרט. הוא לא ירצה שיהיו טעויות בהנצחת המאורע שהכניס אותו להיס־טוריה.

מובן שיראו בסרט את המאורע הג־דול עצמו. יראו אותו משלוש זוויות, ובשלוש מהירויות. הטכניקה תהיה משוכללת מאוד בעוד עשרים שנה. המצ־למה תוכל לקלוט את הקליע במעופו. אפשר יהיה לראות את הקליע הזה חורג אל מחוץ ללהבה הבוקעת מקנה האקדח, ועושה בסלואו־מושן את הדרך אל חזהו של הנשיא. אפשר יהיה לר־אות אותו כשהוא קורע את המקטורן ונבלע בבשרו של רגן, עד־כדי־כך יהיה הסרט ריאליסטי.

הסרט יהיה להיט גדול. אלפי אנ־שים צעירים יזדהו עם דמותו של האיש הצעיר היורה באיש המבוגר. אלפי אנ־שים צעירים יתאהבו בשחקנית שתגלם את ג'ודי פוסטר וישלחו לה מיכתבי־

סרט שיתאר את הינקליי יורה בנשיא. בתחילת הסרט יושב הינקליי באולם חשוך וייחזה בסרט „נהג מונית" ויית־אהב בשחקנית הסכסית ג'ודי פוסטר. יראו אותו יושב וחוזה בסרט שוב ושוב ושוב. אחר־כך יראו אותו מפתח את גופו ומתאמן בירי באקדח, כפי שעשה רוברט דה־נירו בסרט. יראו אותו אחר־כך חוזה בטלוויזיה בבחירתו של הנשיא רונלד רגן. ואחר־כך יראו אותו יושב באולם חשוך וחוזה בסרט „הרוצחים", שבו משחק רונלד רגן את תפקיד האיש הרע.

השחקן שיגלם בסרט הזה את ג'ון הינקליי ידמה לו מאוד. השחקנית ש־אהבה. אולי יהיה איש צעיר אחד ש־ילך לקנות אקדחים.

שטות נוראה היא להטיל את האש־מה בסרט. כשירה השחקן השקספירי בות' בנשיא לינקולן עדיין לא היו סר־טים.

■ ■ ■

מי שרוצה לחפש את האשם מחוץ לג'ון הינקליי, יכול ללכת, למשל, אל פרויד. כן, אל זיגמונד פרויד הזקן.

נסה־נא להיכנס לעורו של ג'ון הינ־קליי, ולהבין את פשר החלומות שלו. ג'ון הינקליי חוזה בסרט ורואה כיצד מתאהב רוברט דה־נירו באשה צעירה, בלונדית ויפה, שנראית בדיוק כמו שכל אמריקאי צעיר היה רוצה שתיראה אמו או אשתו: ככה בדיוק, כמו שנראית סיביל שפרד. מה עושה דה־נירו כשהוא מבין שלא יוכל לזכות באשתו־אמו? הוא לא יורה במחזר הצעיר שלה. המ־חזר הצעיר הוא רק אחד מאחיו. הוא רוצה לירות באיש סיביל שפרד מע־ריצה. באיש שהיא עובדת למענו. באיש שמייצג את הסמכות והכוח במישפחה האמריקאית הגדולה — במועמד.

■ ■ ■

כאשר הניסיון הזה נכשל, מתבגר דה־נירו פתאום בעשרות שנים. הוא מבין שלא יוכל לזכות באהבתה של אמו־אשתו, משום שלא הצליח להרוג את האב. הוא הופך להיות לאב בעצמו. הוא מתאהב בבת, שנראית, כמובן, כמו האשה־האם: בלונדית, צעירה ויפה. הוא יורה באיש הצעיר והרע המתעלל בבתו הצעירה והיפה. הוא מגן על כבוד המישפחה ועל אהבתו לבתו.

כשרואה ג'ון הינקליי את הטרגדיה היוונית הזאת, הוא מבולבל. האמת היא שהיה עליו לירות בנשיא רק אילו תת־אהב בסיביל שפרד, ולא בג'ודי פוסטר. ההיגיון הפשוט אומר שכדי לזכות באה־בתה של ג'ודי פוסטר היה על ג'ון הינקליי לירות ברוברט דה־נירו. אבל כאן עושה ג'ון הינקליי את החריגה המסוכנת מעולם הבדים אל עולם ה־מציאות.

במציאות, אפילו הוא יודע זאת, רו־ברט דה־נירו הוא רק שחקן שלכל היותר זוכה באוסקר. במציאות האמרי־קאית יש שחקן אחר, שלא זכה באוס־קר, והוא הנשיא. במציאות מבקש ג'ון הינקליי להוכיח לג'ודי פוסטר שהוא יותר מוצלח מרוברט דה־נירו. הוא יצ־ליח במקום שאביה, דה־נירו, נכשל. הוא יהרוג את האב, את מי שמייצג את הסמכות והכוח במישפחה האמריקאית הגדולה. ואחרי שיהרוג את האב תהיה הדרך אל ג'ודי פוסטר פנויה. בעוד כמה שנים, אין ספק, תראה ג'ודי פוסטר בדיוק כמו שנראתה סיביל שפרד בסרט „נהג מונית". היא תהיה גם אם.

■ ■ ■

ג'ון הינקליי הגשים חלום אמריקאי גדול. מי שמבקש למצוא את האשם מחוץ לעולם הבדים ומחוץ לפרויד, יכול למצוא את האשם בחלום האמריקאי עצמו. ג'ון הינקליי הוא לבן פרוטסטנ־טי אנגלו סכסי. הוא גם בנו של מיל־יונר. הוא אינו יכול לטפס אל הפיסגה משום שהוא נמצא בפיסגה. הדרך הסלו־לה לפניו מוליכה אל מועצת־המנהלים של חברת־נפט. כדי להגיע לשם הוא אינו צריך לרכב על סוסו בקניונים של קולורדו. הוא אינו צריך לירות באינדיאנים הרשעים. הוא אינו צריך להילחם ונשק בידו, כדי להגן על חלקת אלוהים הגדולה שלו. כדי להגיע למו־עצת־המנהלים הוא צריך רק להיות ילד־טוב־קולורדו.

וזאת בדיוק הבעייה. בכל הסרטים שראה ג'ון הינקליי הצעיר, בכל הספ־רים שקרא, בכל הסיפורים חיפים ששמע, כובש הגיבור בכוח את דרכו אל הפיס־גה. הוא נאבק נגד הרשעים וחייו עומ־דים לו מנגד. מכל הסרטים, הסיפורים והספרים מבין הינקליי שאו שאתה גי־בור, ואז אתה אמריקאי אמיתי, או שאתה לא־גיבור, ואז אינך אמריקאי אמיתי.

וכך, כאשר מתאהב ג'ון הינקליי בג'ו־די פוסטר — ואל תשאלו אותי איך מתאהבים במישהי שרואים בסרטים — הוא יודע שאת הדרך אל הגבורה, אל התהילה ואל האשה אשר אהב עושים עם אקדח ביד. זאת המסקנה שהוא מסיק מ„האיש שירה בליברטי ואלאנס", מ„הבאלאדה לקאט באלו", מסיפרי זיין גארי ומן הסיפורים על דוק הוליידיי.

ואם כבר יש אקדח ביד, אז למה לא ללכת על כל הקופה? בסיפור האמ־ריקאי כל הקופה הוא ראש השבט האינדיאני, השריף המושחת של העיי־רה, או בעל הקרקעות העשיר המנשל את החוואים הקטנים והמסכנים. הגיבור בסיפור האמריקאי הזה מחסל את ה־רשע בשליפה אחת מוצלחת, אחרי שנכ־שלו כל הניסיונות לחסום את דרכו אל הפיסגה. ג'ון הינקליי לא חי בסיפור, אלא במציאות האמריקאית. במציאות הזאת כל הקופה הוא הנשיא. בסיפו־רים, מי שמחסל בשליפה את השריף המושחת יורש את מקומו. במציאות, זאת ילמד ג'ון הינקליי, הוא הולך לבית־סוהר.

בטוח שיש היום המון צעירים באמ־ריקה שכועסים על ג'ון הינקליי רק בגלל סיבה אחת: שהוא לא נתן לנשיא הזדמנות הוגנת. הוא לא אמר לו: „שלוף!"

צחוק גדול

אני החלטתי להחזיק מעצמי כמומחה לענייני הנשיא האמריקאי רגן. זאת במיוחד אחרי ההצלחה המרעישה שהי־תה לי, כשאמרתי לכל הניצים אצלנו לא לשמוח יותר מדי על זה שאחד כמו־הו נבחר. אני מודה שעניין ההתנקשות בחייו היה קצת לא צפוי, אפילו בשבי־לי, אבל כאן יש לי הסבר: זה לא היה משהו שתלוי ברגן עצמו.

ועכשיו לעניין. בלי הורוסקופים, בלי כף יד ובלי קפה, אני מתכבד בזה לחזות שממשלת רגן תיראה עוד מעט כמו בדיחה די עלובה אפילו לעומת ממשלת בגין. ומאיפה אני יודע את זה? פשוט מאוד. ממה שקרה לממשלת בגין.

גם ממשלת בגין היתה פעם ממשלה שעוד־לא־היתה־לנו־כמותה. הישיבות היו קצרות ולא עישנו בהן. לא היו חד־לפות, וראש־הממשלה שלט ביד ברזל. היו הכרזות תקיפות על „הרבה אלוני־מורה", על „נצח ישראל" ודברים מהסוג הזה. ראש־הממשלה היה אמנם איש לא־צעיר ולא־בריא, אבל לעומת זאת יהודי תקיף וגא, ובטוח בעצמו, בדיוק כמו שרגן הוא אמריקאי תקיף וגא, ובטוח בעצמו.

ואז, לפתע, כשהכל נראה כל־כך יפה, מתחילה המציאות להשתולל. התיזות של מילטון פרידמן, למשל, נראות יפה מאוד על הנייר. קיצוץ בתקציבי הרווחה נראה מרשים מאוד כשרואים את הספרות השחורות והקטנות. אבל במציאות תל־מידי בית־ספר בבולטימור מוחאים כפיים כשהם שומעים שמישהו ירה להם בנשיא.

גם מדיניות־חוץ תקיפה נראית יפה מאוד על הנייר. היא גם נשמעת יפה מאוד בנאומים. אבל במציאות תוכל אר־צות־הברית הענקית רק לצייץ כאשר יפ־לשו הסובייטים לפולין, וכשכל העם יראה איך סגן־הנשיא בוש ושר־החוץ חייג הולכים מכות על חזכות להחזיק במיקרופון כדי לצייץ, יהיה צחוק גדול.

לרוסים יש בעייה

לרוסים יש בעייה עם הפולנים, ולא צריך להיות מומחה גדול בדיאלקטיקה בשביל להבין אותה.

הרוסים אינם יכולים להודות שמה שקורה בפולין זהו מרד אמיתי של העם נגד המישטר, שהם קוראים לו „קומוניסטי". בפולין יש מישטר מהסוג הזה כבר שלושים וחמש שנה. מאנשים שמנחיגים את המרד הפולני היו בגן וליו בבית־הספר של המישטר הזה. אם יודו הרוסים שזהו מרד אמיתי נגד ה־מישטר, הם מודים שהחינוך שנתנו היה דפוק, ושחמישטר שהצמיחו בפולין היה מזוהם. זה קשה.

אבל הרוסים לא יכולים לומר שזה הכל עבודה של פרובוקטורים מערביים. איזה מין חינוך קומוניסטי קיבלו הפו־עלים הפולנים והאיכרים הפולנים ו־האינטלקטואלים הפולנים, אם כמה פרובוקטורים מערביים מצליחים לסובב להם את הראש ולהסית אותם נגד המישטר? גם הסיפור הזה לא הולך.

זו דילמה תיאורטית קשה. אני לא מקנא ברוסים.

אני לא מקנא גם בפולנים.

כשלאימפריה יש דילמה תיאורטית, הכי קל זה לדרוס אותה בטנקים.

ORIENT

דק ונגד מים

השעון המתוכנן במיוחד לצעירים היודעים להנות מהחיים

דגם 713401 | דגם 713304

מותאם לפרק היד

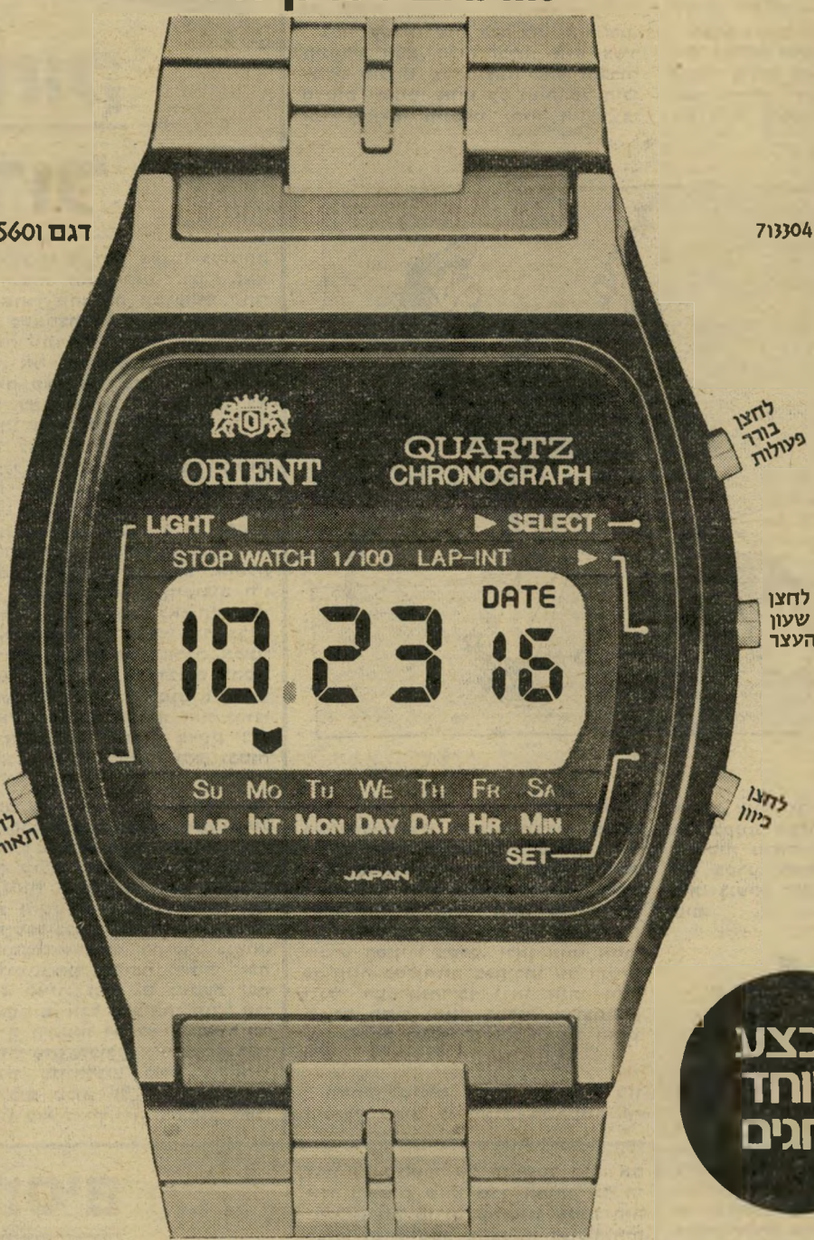

דגם 725601

דגם 725601

שעון עצר (סטופר) כפול;
כולו פלדת אל-חלד; נגד מים
עד 20 מ'; זכוכית קריסטל;
מראה: שעות, דקות, שניות,
תאריך, יום וחודש; תאורת לילה.
אחריות לשנתיים (כולל הסוללה).

~~729.-~~ **629.-** ש'

דגם 713304

שעון נשים עם תאריכון מתוכנת
(FULL AUTOMATIC CALENDAR).
כולו פלדת אל-חלד; נגד מים;
זכוכית קריסטל. מראה: שעות,
דקות, שניות, תאריך, יום וחודש;
תאורת לילה.
אחריות לשנתיים (כולל הסוללה).

~~828.-~~ **715.-** ש'

דגם 713401

שעון נשים, עם תאריכון מתוכנת
(FULL AUTOMATIC CALENDAR).
נגד מים; מצופה זהב:
זכוכית קריסטל; מראה: שעות,
דקות, שניות, תאריך, יום וחודש;
תאורת לילה.
אחריות לשנתיים (כולל הסוללה).

~~945.-~~ **799.-** ש'

מבצע מיוחד לחגים

להשיג בחנויות המובחרות בארץ. שרות יעיל ומהיר, חלפים מקוריים.

אוריינט בדיוק בזמן הנכון.

שעון מעולה ללא בעיות. יבוא שיווק והפצה: בני משה קרסו בע"מ. סוכנים בלעדיים של: ORIENT WATCH CO JAPAN

ארצות־הברית: הייג רוצה להיות נשיא

אמצעי־התיקשורת העולמיים הירבו לתאר את המריבה החריפה שפרצה בין סגן נשיא ארצות־הברית, ג'ורג' בוש, לבין שר־החוץ אלכסנדר הייג. ריב הסמכויות פרץ לפני ההתנקשות בנשיא רגן, אבל רבים רואים בו ביטוי מוקדם מדי למאבק בין שני האישים על המועמדות ה־רפובליקאית לנשיאות ב־1985.

הנכס העיקרי של הייג (ובכך הוא מזכיר במקצת את עזר וייצמן ומשה דיין) הוא עליבותם המוחלטת של רוב אנשי הצוות של רגן, כולל חברי הממשלה. הייג רואה עצמו, ובצדק, כמדיני וכאיש־צבא מנוסה, והוא גאה מאוד בקשרים הטובים שלו עם מנהיגי אירופה.

לעומת זאת חסר להייג עורף של ממש במנגנון המפ־לגתי והפרסונאלי של הנשיא. אפילו יועץ הנשיא לבטחון לאומי, ריצ'ארד אלן, ששמר עד כה על פרופיל נמוך, העז לאחרונה להתבטא בניגוד לדעתו של הייג. מומחים לענייני ארצות־הברית סבורים, ששר־החוץ „רתח" על הצהרתו המטופשת של אלן בענין אש"ף ופלישות צה"ל לדרום־לבנון. אבל אלן, שהיה בעבר תועמלן בשכר של פורטוגל הפאשיסטית (לפני מהפיכת 1974), לא נרתע ומוסיף לגלות עצמאות.

השבוע הגדיל לעשות ותקף במילים חריפות את ה־„פציפיסטים" (מתנגדי הנשק הגרעיני) במפלגת הלייבור הבריטי. הייג, נץ קיצוני אבל יותר שפוי ונבון מאלן, רתח על פלישת היועץ לטריטוריה האירופית שלו. עוזריו של שר־החוץ מייעצים לו שלא להתעסק עם חובבן מסוגו של אלן.

פציעת הנשיא מנעה ליבוי נוסף של המריבה והבליטה עוד יותר את העובדה שכהונת הנשיא ב־1985 אינה מונחת בכיסו של הייג, בעיקר אם בוש יחליף את רגן במהלך הקדנציה.

סי־איי־אי:
כסף ומיבצעי־רצח

ויליאם קולבי, ראש הסי־איי־אי לשעבר, נחשב כמוח שתיכנן את הפלת המישטר הדימוקראטי בצ'ילה ואת רציחתו של סאלבדור איינדה — בספטמבר 1973. כמו ביצועיסטים אחרים מסוגו, היה קולבי מדוכא ושקט בתקופת נשיאותו של ג'ימי קארטר, והסתפק בניצול קשריו המסועפים לעשיית כסף סיטונית. עם בחירתו של רגן לנשיא ארצות־הברית היתה לקולבי עדנה. בחודש שעבר הוא אפילו אזר עוז לפרסם מיכתב בוושינגטון פוסט, שבו הציע להקים עילית צבאית לטיפול במשברים בינלאומיים.

התגובה לחוצפתו החדשה של קולבי באה דווקא מיפאן. כותב ר.ס. יורטיי, תושב טוקיו: „אל לנו לשכוח שה־מוניטין של קולבי נודע בעיקר ממיבצע פיניקס ביפאן. קולבי ניצח, באורח אישי, על אחד ממבצעי הרצח וההשמדה הגדולים ביותר בהיסטוריה המודרנית. הוא פגע, באורח שיטתי, בוויאט־נאמים שהתנגדו להתערבות האמריקאית. תוכנית הפציפקציה של קולבי עלתה בחייהם של 60 אלף ויאט־נאמים ועוד 40 אלף שנרצחו אחרי שקולבי כבר נטש את אדמת ויאט־נאם. המרצחים הש־תמשו בתוכניות קולבי גם כדי ליישב חשבונות בין סוכנויות חשאיות אמריקאיות ודרום־ויאט־נאמים. רציחתם של עשרות אלפי ויאט־נאמים מהווה חלק מהסיבה למשבר המנהיגות החמור הפוקד עתה את חלקה הדרומי של ארץ זו..."

הוצאות צבאיות:
אדום, ירוק ואפור

מסתבר שלא רק מכבי תל־אביב מסוגלת לזכות בתארי האליפות. בספר חדש ומאלף שיצא השבוע בלונדון, מתארים המחברים, מייקל קידרון ורונאלד סיגל, את

שר־החוץ אלכסנדר הייג
אלן מטריד אותו

מצב העולם באמצעות 66 מפות צבעוניות, המחולקות לפי נושאים. מעניינת במיוחד מפת ההוצאות הצבאיות. המדינות השונות מסווגות לפי ההוצאות לביטחון ביחס לתוצר הלאומי הגולמי.

✶ בקטגוריה האדומה, המתארת מדינות המוציאות יותר מעשרים אחוז מהתל"ג לביטחון, מופיעות רק שלוש ארצות: ישראל, עומאן והאמירות הערבית המאוחדת.

✶ גם בקטגוריה הצהובה, המתארת מדינות המוציאות בין 10 ל־20 אחוז מהתל"ג על צבאן, מופיעות ארצות

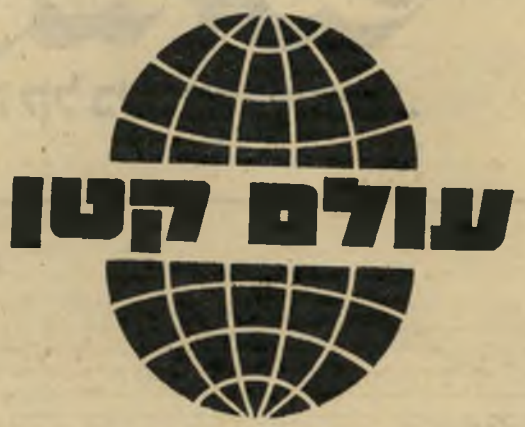

מעטות, רובן מהמזרח התיכון: ברית־המועצות, איראן, עיראק, סוריה, סעודיה ומצריים.

✶ בקטגוריה הירוקה (בין 5 ל־10 אחוז מהתל"ג לצרכי ביטחון) יש כבר כמה הפתעות: בצד ארצות־הברית, סין, פקיסתאן ודרום־אפריקה, מופיעות גם כל ארצות ברית־ואר־שה וכן פרו, מאוריטניה (!), קונגו ברזאוויל, סומאליה, דרום־תימן, צפון־תימן, ירדן, תורכיה, לאוס, צפון־קוריאה ודרום־קוריאה.

✶ גם הקטגוריה האפורה (בין 2½ ל־5 אחוז מהתל"ג לביטחון) היא מעניינת במיוחד. מילבד הודו ואוסטרליה הענקיות מופיעות ברשימה זו כל מדינות מערב־אירופה, כולל בריטניה, צרפת והארצות הסקנדינביות, יוון, יו־גוסלביה וכן רוב מדינות אפריקה, כולל אלג'יריה וניגריה. גם רוב מדינות אסיה, בכללן אינדונסיה, תאיילנד, מאלזיה והפיליפינים, מוציאות סכום קטן, יחסית, לביטחון, ושיי־כות לרשימה ה„צנועה".

✶ המדינות השפויות, המוציאות פחות מ־2½ אחוז מהתל"ג לצבא, מופיעות במפה בצבע תכלת. באורח די טיפוסי אין בהן אף מדינה אחת מהמרחב, מילבד האי קפריסין. בין השאר נימנות על קטגוריה זו כל מדינות אמריקה הלאטינית (מילבד פרו), כולל ארגנטינה וברזיל, וכן קנדה ויפאן את אירופה מייצגות שלוש ארצות בעלות מסורת ניטראלית (להבדיל מניטראליסטית), שווייץ, אוסטריה ואירלנד. רוב מדינות מערב־אפריקה וכן שתי המדינות העניות באסיה, נאפל ובנגלה־דש, מופיעות ב־רשימה הסופר־צנועה.

במפתיע מופיעה גם לוב כמדינה המוציאה פחות מ־2½ אחוז מהתל"ג שלה לביטחון. אם לא נפלה כאן טעות יש בכך כדי להעיד על הקריטריונים היחסיים של הסיווג כולו. בגין הנפט יכול, כנראה, מועמר ק'דאפי לחמש את ארצו דלת האוכלוסין ועדיין להסתפק באחוז קטן יחסית מהתוצר. נתון זה יש לזכור גם לגבי הסעודים. 15% מהתל"ג שלהם — זהו סכום ענקי, כמובן.

רוני המזוהם

כמו מטורפים רבים מהימין הקיצוני, חית המתנקש בנשיא ארצות־הברית, ג'ון וורניק הינקלי, טיפוס רומנטי משהו. חלומותיו הרטובים על כוכ־בנית קולנוע, השאיפה הלוהטת להגיע לתהילה ולפירסום בדרך הקצרה ביותר, גרמו למעשה ה־טירוף.

סערת הרוחות הצדקנית, התהיות על משבר הערכים והמיתוס האלים, ליוו את מעשה החת־

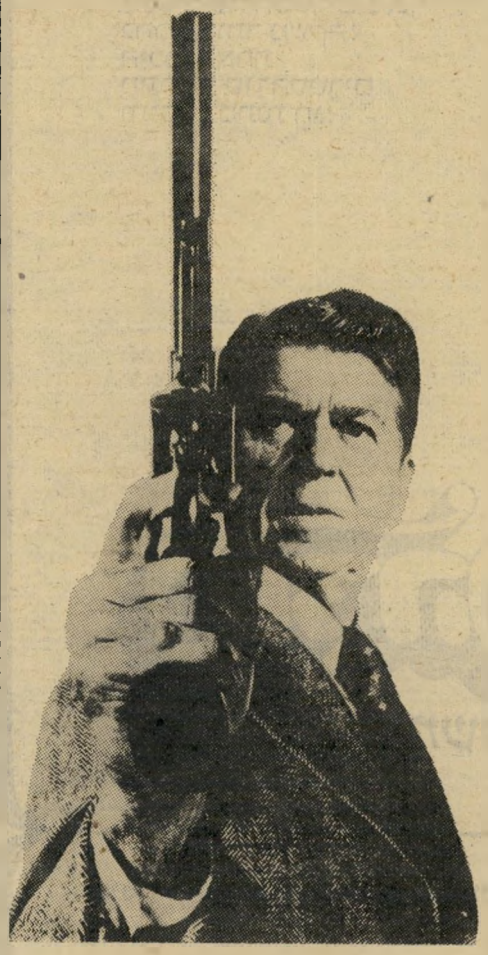

נשיא רונאלד רגן
שמאלץ ודמעות־תנין

נקשות כדבר שבשיגרה. העיתונים פשוט הדפיסו מחדש, בשינויים קלים, את המאמרים שפורסמו אחרי רצח האחים קנדי ומרטין לותר קינג. מטבע הדברים שכחו כולם את גיבור הסיפור, הנשיא רונאלד רגן עצמו, שהתפרסם כל חייו מטיפוח ממוסחר של האלימות ופולחן הנשק, שתמך בחת־להבות בטבח מאות אלפי אזרחים בוויאט־נאם ובקמבודיה, והמסייע עתה לבריוני אורדן לרצוח את איכרי אל־סאלבדור.

כשבוע לפני נסיון ההתנקשות פירסם ניו־סטייטסמאן כתבת שער על „רוני המזוהם", כש־אקדח ענקי בידו הימנית.

גם עתה, בתוך ענני השמאלץ והביצות שניקוו מדמעות־התנין, כדאי לזכור זאת.

שמעת נכון!

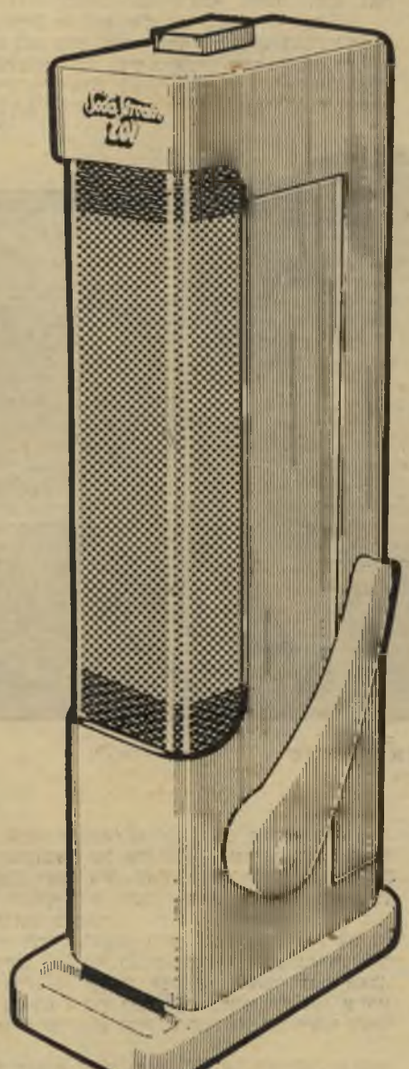

שמעת נכון!

הבטח לעצמך אספקה שוטפת של משקאות קלים בקיץ, בחצי מחיר. ואם כבר יש לך מכשיר סודהסטרים – תוכל למלא את מיכל ה"סודה־בַּל" שלך לפני הפסח, ולקבל מיכל "סודה־בַּל" נוסף בחצי מחיר.

ראית נכון!

עכשיו יש
מכשיר סודהסטרים 201,
להכנת יותר משקה!
היכנס לאחת
מתחנות סודהסטרים
ותזכה במתנת חג!

סודהסטרים

סודה סטרים: משקה קל בשלוש לחיצות.

רשימת תחנות סודהסטרים מוסמכות:

אשקלון: סלון כהנא, רח' צה"ל 1. סופרמרקט אפרידר. **אשדוד:** פטרולגז, הראשונים 11. כל־בו חביב, מרכז מסחרי בי חנות 58. סופרמרקט מרכז מסחרי. **אילת:** סופרמרקט שפע, אילות. סופרמרקט חדש, מול ב"ח יוספטל. **אור־יהודה:** סופרמרקט, רחוב ההגנה. **באר־שבע:** אודיל, הרצל 71. מכלת שרטר, השלום 31. שופרסל יעלים. שופרסל עומר. **בני־ברק:** שופרסל חברון. סופרמרקט ארגמן. שופרסל קרית הרצוג. **בת־ים:** כל־בו ליפשיץ, בלפור 33. שי אלקטריק, בלפור 87. גלובוס, שדי העצמאות 62. סופרמרקט מגדל נחום. **גדרה:** ברוך חנוך, תחנת אגד. **גבעתיים:** סיוונית, ויצמן 25. שושנה שדה, עמישב 45. סופרמרקט, מודיעין 62. סופר שוק, בית יהלומים. שופרסל, סירקין 17. **דימונה:** סופרמרקט. **הוד השרון:** שופרסל. **הרצליה:** כל־בו שוחט, סוקולוב 37. **חולון:** רדיו אביגדור, סוקולוב 120. אלקטרוניקה רונן, שנקר 65. שופרסל קוגל. שופרסל חנקין, שופרסל קרית שרת. סופרמרקט ככר ויצמן. **חיפה:** בן אלול, דרך העצמאות 39. ישראל פרימר, הנמל 59. סגל ובניו, החלוץ 61. פולסקי, ארלוזורוב 29. היפר־כל, כביש הקריות. היפר־כל־בו, ציקפוסט. שופרסל מרכז הכרמל. שופרסל סטלה מריס. שופרסל נווה־שאנן. שופרסל דניה. שופרסל קרית־חיים. סופרמרקט זבולון, קריית־חיים. סופרמרקט זבולון, קריית־מוצקין. סופרמרקט זבולון, קריית־ים. **טבריה:** שווק כנרת, קרית־שמואל רח' וורנר. **ירושלים:** שלמה לוי ובניו, השוויץ 3 מחנה־יהודה. סעתי, הרברט סמואל 2. טבראי, מרכז כלל 336. מפגש הפלמ"ח, הפלמ"ח 42. מרום שושני את גליק. שבטי ישראל 33. מרכז הקפה, בן־יהודה 22. סל לעובד (משל), הנביאים 84. שופרסל היכל. שופרסל קרית־יובל. שופרסל מרים, רמות־אשכול. שופרסל גילה. שופרסל ניות. היפר־כל־בו, אזור התעשיה גבעת־שאול. **יהוד:** סופר אחים בן־דוד, סירקין 1. **יפו:** שופי קופי, שדרות ירושלים 69. **כפר־חבד:** תחנת שרות סונול בית־דגן בע"מ. **כרמיאל:** סופרמרקט זבולון. **כפר־סבא:** סילוני עמית, ויצמן 58. סופרמרקט וייצמן. סופרמרקט וייצמן 77. שופרסל. **לוד:** סופרמרקט. מרכז החרסינה, הרצל 1. **מעלות:** סופרמרקט זבולון. **מצפה־רמון:** סופרמרקט. **נהריה:** סופרמרקט זבולון. **נתניה:** שופרסל סמילנסקי. שופרסל וייצמן. סופרמרקט שטמפר. אור למופת. סמילנסקי 1. **נס־ציונה:** סופרמרקט. **ערד:** סופרמרקט. **עכו:** סופרמרקט זבולון, מרכז. סופרמרקט זבולון, צפון. **פתח־תקוה:** פירדמור אלקטרוניקה, חיים עוזר 1. שופרסל, רוטשילד 79. סופרמרקט, חיים עוזר 1. סופרמרקט, חפץ חיים פינת הרצל. **צפת:** שאול גונן, ירושלים 70. **קרית־אונו:** אלקטרו־און, מרכז מסחרי קיראון. **קרית־גת:** כל־בו לחקלאי, איזור התעשיה. ניסים עובד, מרכז מסחרי. **ראשון לציון:** יורם כהן, רוטשילד 42. סלון תומר, הרצל 22. שופרסל, שפינוזה 20. צינאדה, אזור תעשיה רובינשטיין (מבנה כחול). **רחובות:** גזית, בילו 52. היפרכולבו, הרצל 183. סופרמרקט, יעקב 3. **רמלה:** נברשות המגדל. הרצל 81. **רעננה:** שופרסל, אחוזה 83. **רמת־גן:** דני רם, הרוא"ה 13. נוריאל, ביאליק 68. פרחי ארמון, שפירא 1. מעדניה יובל, הרוא"ה 129. שופרסל, רח' הרצל. בנין אואזיס. שופרסל, קרית־קרניצי, על־יד תל־השומר. שופרסל קסם. הירדן 92. שופרסל עמק הברכה, נחלת־יצחק. סופרמרקט, הרוא"ה 2. **רמת־אפעל:** סופרמרקט, מרכז מסחרי. **רמת־השרון:** שופרסל, סוקולוב 48. **תל־מונד:** חקיה יוסף, מרכז תל־מונד. **תל־אביב:** כלי בית, שוק הכרמל 33. כלי בית שינפלד, מקוה־ישראל 2. שהרבני, הרצל 14. שכונת התקוה. מעדניה 242. בי־יהודה 242. יובן מנחם, הכובשים 10. דרייבסטור, תחנת דלק רמת־אביב. שופרסל בן־יהודה. שופרסל נורדאו. שופרסל נווה. סופרמרקט, אבן־גבירול 30. סופרמרקט, ככר דיזנגוף 9. סופרמרקט שובע, פנקס 56-50. סופרשוק, גבורי־ישראל 53. שופרסל, מרכז מסחרי צהלה. שופרסל, רמת־אביב ג' מרכז מסחרי. סופרמרקט, ברודצקי 43, רמת־אביב סופרמרקט, אופנהיימר 13, נוה אביבים. סופרמרקט רמת־החייל. סופרמרקט בבלי.

כל־בו שלום – תל־אביב. סופר־רוול – רחוב דיזנגוף, תל־אביב. סודהסטרים ירושלים – גבעת־שאול 24. ובכל חנויות "שק"ם" ברחבי הארץ.

אנשים בעולם

ל״יד׳ ולורד ספנסר: הזמנה לארמון באקינגהם

כזוג תיירים, זוהרים מנחת, מגיעים ליידי ולורד ספנסר, אביה של ליידי דיאנה ספנסר, ורעייתו, לארמון באקינגהם. הם כבר היו כאן בעבר; שהרי לורד ספנסר הוא הלורד השמיני במישפחתו, הקרובה למלכה אליזבת. אך הפעם נשא בקורו אופי שונה. אחרי ההודעה הרשמית על אירושי בתו לנסיך צ׳ארלס, בא אל המלכה כאל חותנתה של בתו לעתיד ואף הביא איתו למאורע את מצלמת הלייקה־פלקס האהובה עליו. לורד ספנסר הוא צלם מושבע, אספן נלהב של אוצרות־אמנות וחובב צייד.

צ׳ימורנגה ינגה: המישטרה פשטה רגל

אחד ממנהיגי הכוח למען הגנת ילדי אטלנטה, צ׳ימורנגה ינגה, מחזיק ברובה אם־1 דקות ספורות לפני שנעצר על־ידי המישטרה באשמת החזקה אסורה של נשק במקום ציבורי. ינגה קרא למיצעד המוני בעיר אטלנטה ולהקמת כוח, נוסף על המישטרה, שאינה מצליחה לעצור את גל רציחות הילדים השחורים.

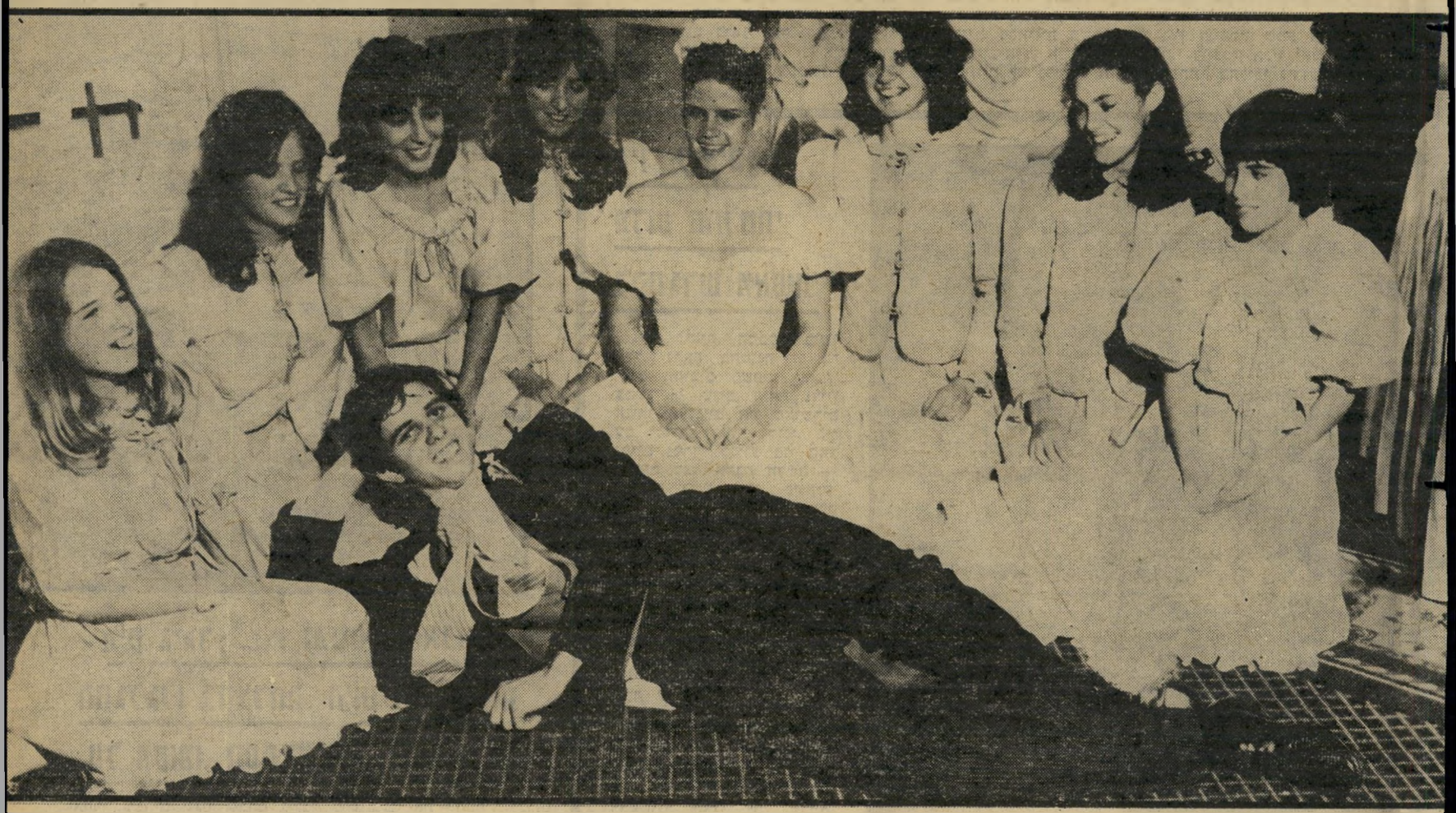

מ״יקל קנדי: האירושין נערכו באירלנד, החתונה בניו־יורק, וההמשך במיגדש הכדורגל

מייקל קנדי, בנו של הסנטור בובי קנדי המנוח, נשא לאשה את ויקי גיפורד בטכס עליז, כשאחיותיו ודודניותיו משמשות לשושבינות. מסביב לחתן ולכלה נראות (מימין לשמאל) ליזה וסירי לינדלי (דודניות), קורטני (בתו של סדי קנדי), מרתה ריצ׳רדסון (דודנית) ואחיותיו רורי וקרי קנדי. מייקל התאהב בוויקי והציע לה נישואין כבר לפני שנה, בעת טיול משותף לאירלנד. החתונה נערכה בניו־יורק בכנסיית סנט־אינציוס לויולה ולאחריה הוזמנו הקרואים לשמפנייה ודיסקו בדיסקוטק הידוע קסנון. ויקי היא בתו של פראנק גיפורד, שחקן כדורגל לשעבר, המשמש היום כפרשן ספורט ברשת השידור אי־בי־סי ובעל המישדר „כדורגל של יום שני״. לכן אפשר להבין את תגובתה של אתל קנדי, אם החתן: לא הפסדתי בן. הרווחתי כרטיס חינם למישחקי כדורגל מדי יום שני לכל ימי חיי.״

אנשים בעולם

ויקטוריה פרינסיפל: פאמלה המחוקה ואליל הרוק

ויקטוריה פרינסיפל ואנדי גיב הם אחד הזוגות הלא צפויים ויוצאי הדופן, אפילו בעולם ההוליוודי. פרינסיפל, המופיעה בתפקיד פאמלה יואינג בסידרה דאלאס, היא בת 37. אליל הרוק אנדי גיב צעיר ממנה כימעט ב־14 שנה. השניים נפגשו בתוכנית טלוויזיה כשהמראיין ג'ון דוידסון שמע מפי אורחו אנדי גיב כי הסידרה דאלאס אינה שווה פרוטה, להוציא מן הכלל את פאמלה." דוידסון הכין לאנדי הפתעה בתוכנית: את פאמלה בכבודה ובעצמה. מאז השניים לא נפרדים והכוכבת פתחה בהליכי גירושין מבעלה כריס סקינר.

ג'ד' לואיס:

מדוע החלטתי

להתגרש מאשתי

ג'רי לואיס, המבקר בישראל, נראה בתמונה זו בימים הטובים כשפטי, אשתו במשך 36 שנים, היתה עדיין אשתו והשניים היו מאושרים עם ילדיהם גארי ורוני. בינתיים נפרדו כידוע בני הזוג ולואיס מצא אהבה חדשה — רקדנית בשם סנדי פיטניק. אלא שלואיס ממשיך לחלק לאשתו לשעבר את כל המחמאות האפשריות: „היא אשה נעלה, אחת הנשים הגדולות שזכיתי להכיר בחיי. היא היתה אשה מסורה ואם נהדרת. אבל יום אחד הרגשתי שמעולם לא היתה לי ילדות. נשאתי אותה לאשה כשהייתי בן 18."

השנה האחרונה היתה שנה קשה לג'רי ולפטי; שנה של מישפטי גירושין ומאבקים כספיים, שהיו המשך לטרגדיות האישיות שניתכו עליהם בשרשרת. תחילה היה זה מות האב, דני לואיס, שאיתו הופיע לראשונה בחייו על הבמה. שבוע אחרי מות האב נהרג בנו הבכור של לואיס, רונאלד בן ה־31, בתאונת דרכים. אחרכך נאלץ להכריז על פשיטת־רגל. היום נראה שלואיס מתאושש. תפקידו הקולנועי הבא, מול רוברט דה נירו במלך הצחוק, עשוי לסמן את חזרתו המחודשת לקולנוע.

מיק ג'גר: „היו זמנים שהאבנים התגלגלו בהצלחה. היום הן קופאות על מקומן. העתיד שייך לקולנוע!"

אחרי עשרים שנה שבהם גילגל מיק ג'גר את להקת האבנים המתגלגלות אל פיסגת מיצעדי המכירה הבינלאומיים בשטח התקליטים, החליט על תפנית מפתיעה בקאריירה. לא עוד אולפני־הקלטה — הגיעה שעתם של אולפני הסרטים. המשכנע העיקרי היה דווקא במאי גרמני, ורנר הרצוג, ששיכנע את ג'גר להשתתף בדרמה היסטורית בשם פיצקאראלדו. ג'גר מצא את עצמו בחברה מכובדת של שחקנים: קלאודיה קארדינאלה האיטלקיה, וג'ייסון רובארדס האמריקאי (שחקן אופי ותיק שגילם את דמותו של הסופר דאשייל האמט בסרט ג'וליה). הרצוג, הידוע בחולשותיו לאתרים פראיים, מסריט עם ג'גר, קארדינאלה ורובארדס בג'ונגלים של ברזיל.

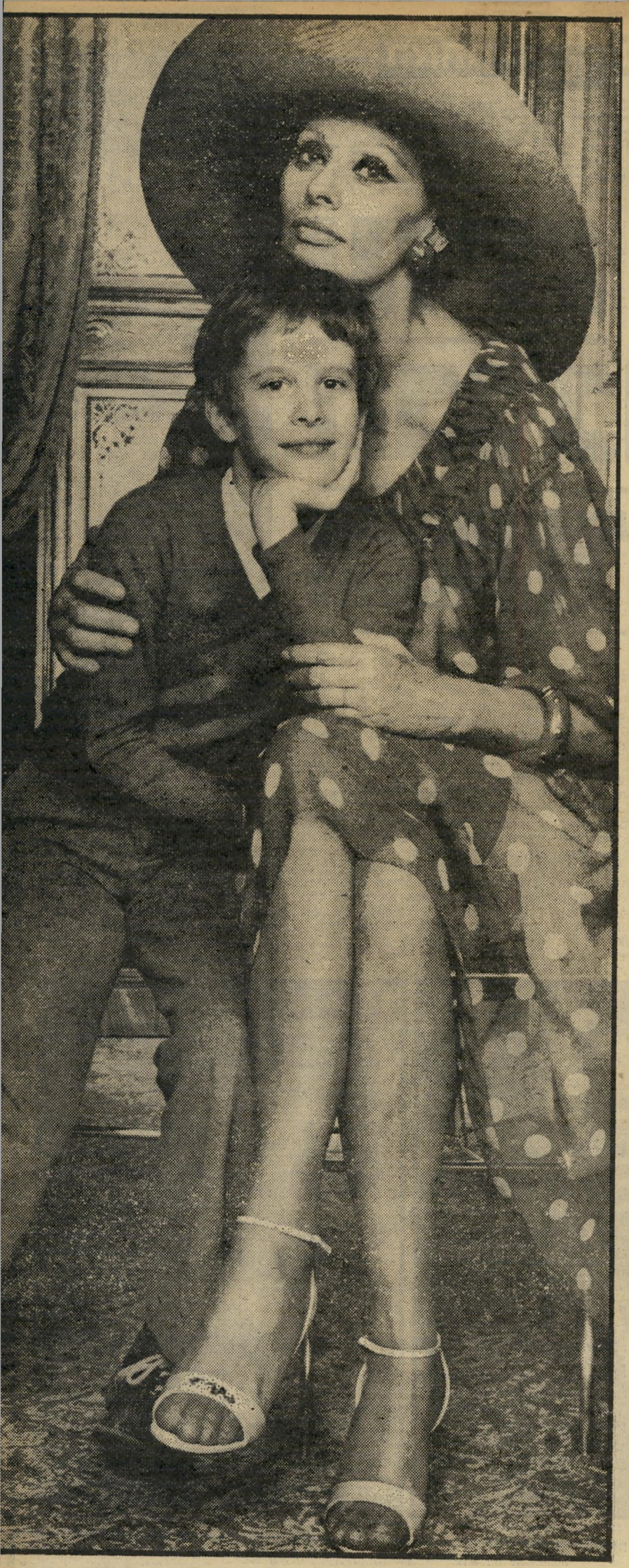

בארברה קארה: יחס מחפיר

השחקנית ילידת ניקאראגואה, שהופיעה בתפקיד יהודית בסידרת הטלוויזיה מצדה, עבדה קשה על התהילה. בארברה קארה התייצבה מדי בוקר בשעה 6 באתר הצילומים, חיכתה וחיכתה עד שבא פיטר או׳טול לעזרתה והכריז: „במשך עשרים שנות הקאריירה שלי לא ראיתי יחס מחפיר שכזה לכוכבת. סופיה לורן היתה חוזרת לרומא והמפיקים היו מתחננים אליה שתחזור.״ ואז, ביום אחד שמעה בקולו ויצאה לרומא. כשחזרה התייחסו אליה כאל פרימדונה.

קים נובאק:

לחיצת־יד מלכותית

זה היום לו חיכתה קים נובק, מי שהיתה פעם ליטרת הבשר של הקולנוע, והיום אר־רחת המלכה אליזבת אחרי הו־פעה מרגשת בסירטו של גאי האמילטון: המראה המנופצת.

סופיה לורן:

זוהר האימהות

בגיל 46 שונים דיוקניה המצו־למים מן המקובל בעולם הזוהר: סופיה לורן בת ה־46 אינה עוד מלכת הסכס האיטלקי, בחזה ה־חשוף שלה ובעיניים של חדר מיטות. היא יושבת כגברת בשמלת איו סן לורן, כשבנה אדוארדו בן השמונה, הוא מרכז גאוותה.

האתמול שני מועמדי המחר

הוא רוצה להיות בכנסת. אולי אפילו בממשלה. במיפלגה חדשים שהוא מתאים. הוא יהיה ברשימה. מתחת לתמונה שלו בתעמולת הבחירות תופיע ביוגרפיה מצוחצחת. כרטיס־ביקור מפואר. אבל הבוחר צריך לדעת את האמת.
הבוחר זכאי לדעת לא רק לאן רוצה האיש ללכת.
הוא זכאי לדעת גם מאין הוא בא וכיצד הוא פעל בעבר, כדי שיוכל לשער בפני מי הוא עתיד ליתן דין־וחשבון.
בסידרה זו יביא „העולם הזה" פרטים מן האתמול של מועמדים ממיפלגות שונות, המבקשים להיבחר לכנסת העשירית.

עזית הנבנה השקדנית

מועמד גור
רץ לכנסת —

גיבור מיבצע־ייטאני
— על זחל״ם

ב **נובמבר 77'** עצר העולם את נשימתו. נשיא מצריים הודיע על נכונותו להגיע לכנסת, על מנת להסביר את עמדתו בנושא השלום עם ישראל. בעוד ראש־הממשלה הניצי, מנחם בגין, מקדם את האפשרות הזאת בברכה, קפץ הרמטכ״ל דאז, מרדכי („מוטה") גור, ממקומו, ובראיון מוזמן לידיעות אחרונות (15.11.77) אמר: „לנשיא סאדאת צריך להיות ברור, שאם הוא מתכנן הונאה נוספת נוסח מילחמת יום־הכיפורים, כוונתו ברורה לנו. אנו יודעים שצבא מצריים נתון בעיצומן של הכנות לפתוח במילחמה נגד ישראל לקראת 1978, למרות הכרזת סאדאת, על נכונותו לבוא לירושלים... אני וכל בית־ישראל נשמח מאוד אם הנשיא המצרי יבוא לירושלים כשכוונותיו באמת ובתמים לכרות ברית שלום, ואולם הידיעות המודיעיניות הזורמות אלינו מצביעות על כיוון הפוך."

ההמשך שייך להיסטוריה.

גור נגזף על־ידי שר־הביטחון דאז, עזר וייצמן, וסאדאת אף לעג לו בפומבי כשהגיע ללוד. ובכל זאת, כיום חושד גור, הפוליטיקאי, בכוונות המצריות מאמיתיות וטוען שהוא יודע אותן. כנראה שהוא מניח שכולם עושים כמוהו, כלומר: מסווים את הכוונות האמיתיות בגיבוב של שקרים.

בדיוק כמו אחד מקודמיו בתפקיד הרמטכ״ל, יצחק רבין, היה מוטה גור במקום הנכון כאשר פרצה מילחמת יום־הכיפורים: בוושינגטון. רבין חזר כדי להיות ראש־ממשלה, ומחבר סידרת ספרי־הילדים עזית הכלבה הצנחנית הוחזר כדי להיות רמטכ״ל.

לא תמיד היה העיתוי של מוטה גור מוצלח כל־כך. הוא נולד בירושלים ל־מישפחת גורבן, שעקרה אחר־כך לרחובות. גור היה בצנחנים בתקופת פעולות התגמול. במילחמת סיני היה מפקד גדוד הנח״ל המוצנח, שהגיע למיתלה רכוב על זחל״מים, כדי להשתתף באחד הקרבות עקובי־הדם והמיותרים ביותר של מילחמה זו. אחר־כך הוצנח הגדוד של מוטה בא־טור. איש אינו מסוגל להסביר מדוע היה צורך בכך, אלא אם כן היתה הכוונה שגם חייליו של מוטה יזכו ברקע אדום מתחת לכנפי הצניחה שלהם.

אחרי 11 שנים היה גור מפקד חטיבת המילואים של הצנחנים, שהשתתפה בכיבוש ירושלים. הוא שלח את חייליו לקרב הנורא בגיבעת התחמושת. עשרות הרוגים ופצועים שילמו מחיר כבד בקרב זה, שעל נחיצותו ואופן ביצועו יש עירעורים כבדים.

לקראת סוף שירותו כרמטכ״ל פיקד גור על מילחמת הליטאני, שהוכיחה מה כושרו ומה רמתו של החייל הישראלי אחרי 11 שנים שבהן שימש כצבא־כיבוש בגדה המערבית וברצועת עזה. גם מבקרי־המדינה אמר את שלו על מילחמה־זוטא זו. כאשר השתחרר גור מצה״ל סודרה לו „עבודה מתאימה" כמנכ״ל בכור ההסתדרותית. הוא הצטרף למפלגת־העבודה, ולא עבר זמן רב עד שצורף לליישכת המפלגה. גור מיהר להודיע שהוא רואה עצמו מתאים לכהונת ראש־הממשלה מטעם המערך. התגובות ציננו קצת את התלהבותו, ונראה שעכשיו הוא מוכן לעשות את הדרך לראשות־הממשלה גם במסלול קצת יותר ארוך.

„לא יעזור להיות יפה־נפש"

ג **ור משתייך** לאגף הניצי במפלגת־העבודה. הוא מפרסם מדי פעם מאמרים ארוכים ומשעממים בדבר, המעידים עליו שהוא מבקש להיראות כטכנוקראט קלאסי. הוא ביטחוניסט הנושא עיניו למישרות פוליטיות בכירות. בבחירות הקרובות יתפוס מקום מרכזי ברשימת המערך לכנסת העשירית.

מעטים הם הפוליטיקאים האומרים את אשר עם ליבם ללא משוא פנים. גור הציג את כרטיס־הביקור שלו מייד אחרי שפשט את מדיו, ועיון חוזר בראיון שהעניק לעל המישמר, ביום העצמאות לפני שלוש שנים, מאפשר לתהות על קנקנו של הגנרל שנבעט לפוליטיקה.

הראיון הזה עורר גלים רבים דווקא בגלל הקטע הקצרצר שבו התייחס גור לבני עדות המזרח. הוא אמר, בין השאר: „...עוד תעבורנה שנים עד שבני עדות המזרח, גם אלה שמקבלים השכלה מלאה, יצליחו להתמודד בהצלחה מלאה עם המנטאליות והטכנולוגיה המחשבתית של המערב." משום מה נדחה הוויכוח הציבורי אודות דברים חמורים

(המשך בעמוד 48)

רחיצת־יד לרב משה לווינגר
„כשאני מאשר דוקטרינת אש, אני יודע מה אני עושה"

דגל הפלמ״ח כהלוויית יגאל אלון

השנה באנית נוסעים

ליוון, איטליה, והאיים

"נילי" ו"דן" שבו הביתה
בשמן החדש "אריון" ו"ורג'ינה"

ARION
דרגת בטיחות א"א

● **קו ליוון-**
קו שבועי ליוון והאיים לנוסעים ומכוניות
המחיר ליחיד מ-**120** $ בכורסאות מטוס.
ומ-**130** $ בתאים זוגיים עם שרותים ומקלחת.

● **שייט חופים-** 7 ימי בילוי וחויות, ביפים שבנמלי
הים התיכון, החל מ-**360** $ כולל אירוח מלא.

VERGINA
דרגת בטיחות א"א

● **קו לאיטליה-** קשר קבוע לאיטליה, לנוסעים
ומכוניות המחיר ליחיד מ-**136** $ בכורסאות מטוס
ומ-**238** $ בתא עם שרותים ומקלחת.

● **שייט חופים-** 9 ימי חויות בנמלי הים התיכון
ואיטליה, המחיר מ-**460** $ כולל אירוח מלא.

● **הקיץ עם מכוניתך לאירופה המחיר החל מ-120 $**

פנה אל סוכן הנסיעות שלך.

סוכנים כלליים בישראל:

כספי בע"מ

70 שנה בקוי הים התיכון - עלינו אתה יכול לסמוך.

חיפה-העצמאות 76, פנת קייזרמן 1, טל. 640093, 663026
תל-אביב-רח' אלנבי 36, טל. 651412, 654361-6
ירושלים - רח' ינאי 4, טל. 244266, 247315

דרגת סיווג בטיחותית שנתנה ע"י
מנהל אגף הספנות והנמלים
„אריון" שנת בניה 1965 א"א.
„ורג'ינה" שנת בניה 1964 א"א.

הבטח מקומך לשייט פסח.

פרסום

מה אומרים סוחרים שאינם מוכרים ITT שאוב לורנץ?

...״נכון, ITT שאוב לורנץ מצוינת,
אבל יקרה. אני מציע לך לקנות ״.....״
היא לא פחות טובה אבל יותר זולה״...

קנה טלויזיה
שאתה רוצה לקנות
ולא את זו
שלסוחר כדאי למכור!

ITT

SCHAUB-LORENZ

איכות ויוקרה

נתונים מתוך מחקר
״גאלופ ישראל״
בקרב סוחרי טלויזיות
על עמדתם כלפי
ITT שאוב לורנץ:״

א. דעה חיובית עד
חיובית מאוד 88%

ב. ״ראוי לציין שברוב
החנויות בהן אין
טלויזיות ״שאוב לורנץ״
בכל זאת קיימת דעה
חיובית לגבי טלויזיה זו״.

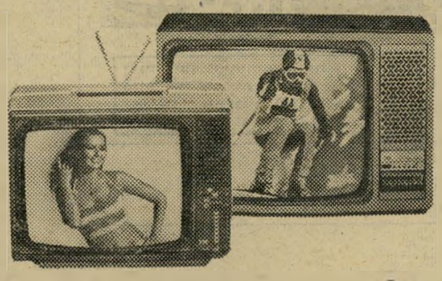

להשיג בחנויות האלקטרוניקה המובחרות

היבואן הבלעדי כנור בע״מ
רחוב פרץ 4, תל-אביב, טלפון: 621984 624193.

ITT
שאוב-לורנץ
MADE IN W GERMANY

הטלויזיה הטובה בעולם.

אנשים

משה דיין עצם את עינו כדי שלא לראות את האביב. וגורג יופיע על בול

■ בקבלת־הפנים שערך ראש־הממשלה, **מנחם בגין**, לשחקני מכבי תל־אביב חולקו תעודות מיוחדות לכל השחקנים. כאשר ניגש אל בגין ה־שחקן **שמואל זיסמן**, הני־מוך מבין כולם — רק 182 סנטימטרים — אמר לו בגין: „אם אתה יכול לשחק כדורסל, אז גם אני יכול לשחק.“

■ בגין, שהכיר את אביו של זיסמן, שאל את השחקן: „מה שלום אביך?“ זיסמן נדהם מן השאלה, כי אביו נפטר כבר לפני שמונה שנים.

■ בדבריו של בגין אל השחקנים הוא ציין כמה מהם בשמות. הוא טען כי ראה איך **טל ברודי** ו**מיקי ברי־קוביץ** משחקים בשטראוס־בורג, והוסיף: „יש גם לו **סילבר** אחד, סילבר נמצא פה?“

■ כאשר עלה לו סילבר לברך את ראש־הממשלה, במקומו של קפטן הקבוצה **ג'ים בוטריט**, שלא נוכח, התלוצץ סילבר ואמר: „שמעתי שיש בכנסת כל מיני אנשים. שמעתי שיש ח"כ **משה דיין** ויש ח"כ **שימעון פרס**, ויש אומרים שיש שם גם ח"כ בשם מנחם בגין.“

■ סילבר הציג לפני בגין את הוריו שבאו לבקרו מאריקה. בגין התבונן בהוריו הגבוהים מאוד, ולבסוף הדביק נשיקה על לחייה של אמו של לו סילבר.

■ השחקנים יצאו נדהמים מן הפגישה, בעיקר בגלל טעויותיו של בגין. ברודי לא שיחק כלל במישחק, אלא היה שם כפרשן.

■ בממשלה דנו אם יש לשים דיוקן של שר לשעבר על בול חדש. השר הנדון הוא **פרץ ברנשטיין**, מי שהיה שר המיסחר מטעם הציונים הכלליים. שר־הפנים, הד"ר **יוסף בורג**, טען ש־צריך לקבוע קריטריונים מיוחדים לכך. העיר לו שר־הבריאות, **אליעזר שוסטאק**: „הקריטריון החשוב ביותר הוא ששר המכהן 30 שנה ברציפות בממשלה יושם על בול באופן אוטומטי.“

■ ח"כ **משה שחל** אירח השבוע לארוחת־צהריים את **יופז אנגליה**, חבר הפרלמנט הספרדי, שהיה בעבר שר־המישפטים, תפקיד שאליו שוב שחל בממשלת המערך. אנגליה שאל את שחל לתהזיתו לגבי תוצאות הבחירות לכנסת. שחל השיב לו כי המצב עדיין מעורפל. התערב בשיחה ח"כ **דויד גלאס**, שאמר: „שחל הוא ספרדי ובי־קר הרבה פעמים שם, אז אם הוא לא יצליח אולי תסדר לו מקום בפרלמנט הספרדי.“

■ בוויכוח בין ח"כ משה שחל לח"כ **מנחם סבידור** אמר שחל: „אתם החלפתם כבר שלושה שרי־אוצר במשך ארבע שנים.“ ענה לו סבידור: „ואתם החלפתם ארבעה מועמדים לתפקיד שר־האוצר במשך שלושה חודשים.“

■ בשבוע שעבר מיהר שר־האוצר **יזרע אריידור** מביתו בתל־אביב לישיבה דחופה בירושלים. בדרך עקף את מכוניתה של ח"כ **אורה נמיר**. כשנפגשו השניים באותו היום אחר־הצהריים במיזנון הכנסת, אמרה נמיר לאריידור: „אתה נסעת במהירות גבוהה מן המותר.“ השיב לה אריידור: „אני מתאים את עצמי למהירות האינפלציה.“

■ בפסטיבל פולקלור דרום־אמריקאי, שנערך בהיכל התרבות, קרא ח"כ שימעון פרס שיר בשפה הספרדית, שכתב המשורר הלאומי של ארגנטינה, **חוזה מרטי**. מילות השיר הן: „אני מגדל שושנה לבנה, לידיד־אמת המושיט לי יד כנה. אך גם לשאינו ידידי ומכאיב ללבי, איני מטפח קוץ ודרדר, אלא שושן נהדר.“

■ ח"כ **אבא אבן** מספר כי איגוד המתורגמנים באו"ם אמר לו שאם ישוב להיות שר־החוץ בממשלה הבאה, הם ידרשו תוספת־שכר, משום שהוא מדבר בקצב מהיר מדי.

■ על משה דיין אמר אבן: „המכונית שלו מורכבת רק מבלמים, בלי הגה ובלי מאיץ, ולכן הוא רק מונע ובולם.“

■ אבן נשאל השבוע מדוע ביקש שר־החוץ האמריקאי **אלכסנדר הייג** לפגוש אותו ואת פרס בעת ביקורו בישראל. השיב אבן: „אחרי פגישתו האחרונה עם שר־החוץ **יצחק שמיר**, שטען אחר־כך על נושאים שונים כי לא שמע מה נאמר, בא לו לראות גם אנשים נורמליים, השומעים ומקשיבים.“

■ בוועדת־הכספים של הכנסת רצה ח"כ **יהודה בן־מאיר** לאשר הקצבה של 10 מיליון שקל ל־14 ישיבות־הסדר. ח"כ **עדי אמוראי** עיכב במשך שעתיים את ההצבעה, עד שצעק לעברו ח"כ **פסח גרופר**: „דיונים, שמיונים, למי שיש רוב בוועדה הזו — שיצביע!“ ההצעה אושרה, כמובן.

■ בישיבה של ועדת־החוק של הכנסת אמרה ח"כ **שולמית אלוני** שהיתה רוצה לקרב את ימי־המשיח. העיר לה על כך ח"כ **משה שחל**: „אל תביאי אותו לפני הבחירות, אחרת יתחיל ויכוח באיזו רשימה הוא יופיע, ובספרו של דבר ימצא עצמו ברשימה של **משה דיין**.“ ענתה לו אלוני: „אני לא בטוחה שהמשיח יעבור את אחוז־החסימה.“

■ ח"כ **עזר וייצמן** אמר השבוע עם פירסום ספרו החדש, הקרב על השלום: „אבוגיללדה (שמו של מי שכונה כ„ראש כנופייה“ במאורעות 1936, וכינויו של משה דיין בפי ראש־הממשלה לשעבר, **לוי אשכול**) ציין בספרו שאני קרצתי כל הזמן בעיני למצרים. אני אוכיח בספרי שהוא עשה דבר גרוע יותר — עצם את עינו האחת ולא ראה שבחוץ אביב!“

■ העיתונאית **עדה הוז**, מי שהיתה דוברת־המערך בבחירות האחרונות לעיריית תל־אביב, נשאלה השבוע אם תסכים להצטרף אל הפרופסור **שלמה אהרונסון** במחלקת הדוברות של הרשימה החדשה של ח"כ משה דיין. ידה השיבה בשלילה. אחת הסיבות לכך היא שהיא בת־דודתו של אלוף־מישנה (מיל') **זאב** („זוניק“) **שחם**, ראש הלחמים לסילוקו של דיין מהבמה הפוליטית מאז מילחמת יום־הכיפורים. בנו של זוניק נפל ברמת־הגולן.

■ ח"כ **יוסי שריד** הציע להחליף את שם מטה־הבחירות של המערך ל„מטה אהרון“, על שם **אהרון** („אהרלל“) **הראל**, ראש מטה־הבחירות.

■ ח"כ **יצחק רבין** שיחק טניס במישחק־זוגות, כשבן־זוגו הוא עורך־הדין **אבי־הם בריר**. השניים הפסידו את המישחק **לרפי גיר**, בעל מכון פור"ר למישאלי דעת־קהל וסוכן־נסיעות.

■ מועמד מיפלגת־העבודה לתפקיד שר־המישפטים, **חיים צדוק**, הגיב על ניסיון־ההתנקשות בנשיא האמריקאי, **רונלד רגן**, ועל־כך ש־המתנקש ג'ון הינקלי הושפע מן הסרט האמריקאי נהג מונית: „אצלנו לא יתכן מיקרה שמישהו יושפע מסרט ישראלי לעשות מעשה־פשע תודה לאל. הסרטים שלנו הם סרטי בורקס וגעפילטע פיש, ובהם קצת קשה להתנקש.“

■ עורכת־הדין **מוסיה ארד** מופיעה לצידו של פרקליט־המדינה **גבריאל כהן** בתיק התביעה במישפטו של שר־התחנות, **אהרון אבו־חצירא**. השבוע הופתעה לקבל מיכתב־אהבה מאחד העיתונאים המסקרים את המישפט. במיכתב למוסיה, שהיא בתו של מי שהיה השופט העליון **אליהו מני** ואשתו של רופא בבית־החולים הדסה בירושלים, נאמר: „אני אוהב אותך כמו ספוטניק. אני שמן לרגלייך ותפילה לעתידך. לבי דבוק אליך כ(ישראל) **גוטליב** לגירסתו. אני כמו התחתול בכלוב אהבתי אליך, וכבר שבוע ימים שאני קבור חולה במערה של (**בנימין**) **זיגל**, וגם הבן־דוד הרופא לא הצליח לרפא את לבי החולה.“ אחרי שהתעמקה במיכתב הבינה מוסיה שהוא מורכב כולו ממישפטים שנאמרו במהלך הדיונים באותו המישפט.

■ מה אמר עד־המדינה במישפט המפוצצים מיפו כשסיים את עדותו? הוא פנה לתובעת **דבורה ברילינר** ושאל אותה: „גב', הייתי יותר טוב מ**רמי עדוסי**?“ נראה שחש עצמו בתחרות עם עד־המדינה ממישפט הרצח הכפול.

■ כאשר ההמולה באולם־המעצרים הגיעה לטונים גבוהים במיוחד, פנה השופט **דויד בר־אופיר** לשוטר המונה על האולם ושאל אותו: „מה זה כאן, שטראסבורג או בלומפילד?“

איילת מילוא

נכדתו בת ה־14 של ראש־הממשלה מנחם בגין ובתה הבכורה של חסיה מילוא, בתו של בגין, באה עם סבא שלה לקבלת־הפנים שערך לכבוד שחקני הכדורסל בלישכתו. איילת (בעלת־הצמות) ניגשה אל השחקן הכושי, ארל ויליאמס, וביקשה ממנו חתימה. לידה עומדת אוסנת, אחותה. אך לא רק עובדי־הממשלה הביאו את ילדיהם כדי שיראו את השחקנים. מיקי ברקוביץ הביא את בתו הקטנה, עדי (למטה), כדי שזו תראה את ראש־הממשלה. בעוד שאביה חותם על אוטוגרפים, גילתה עדי עניין באנשי לישכתו של מנחם בגין.

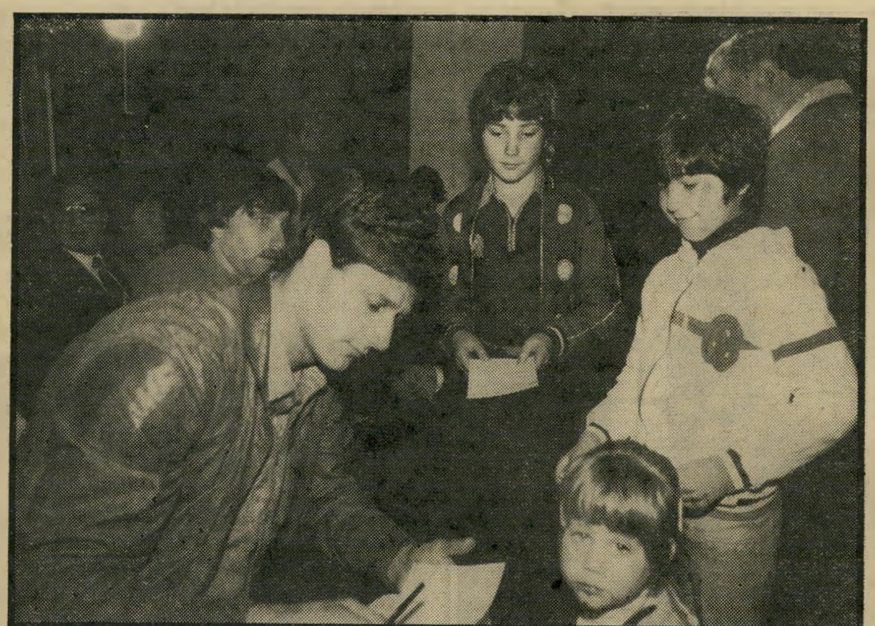

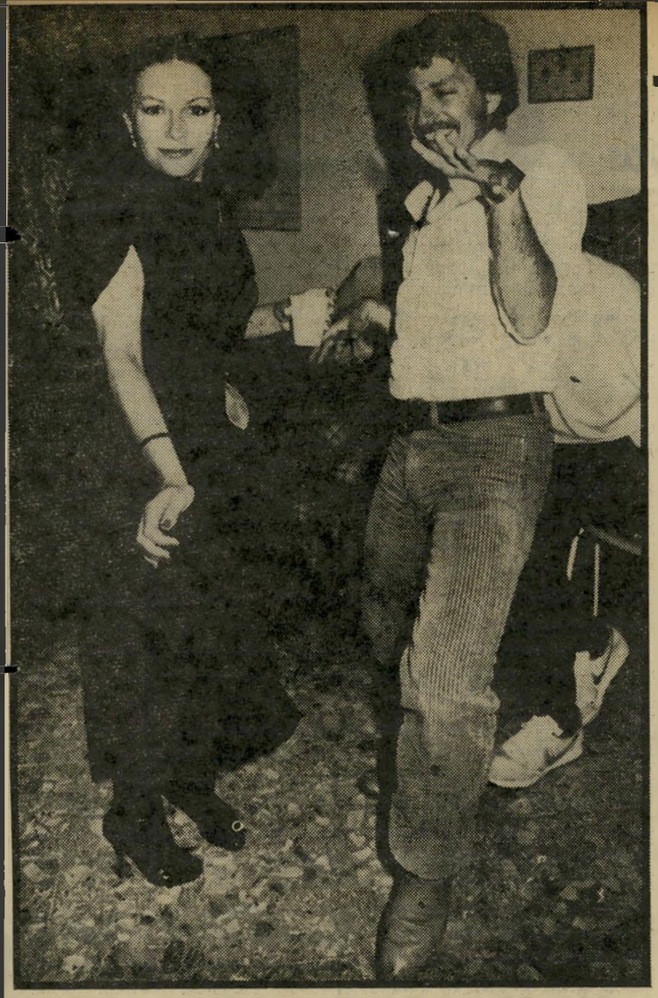

אותה מיפלגה מאחדת את גרשון („גיגי") פרס, אחיו של ח"כ שימעון פרס, ובתו רותי, ש־סיימה הפקת סרט אותו ביים אחיה עוזי. במסיבה שנערכה בביתה רקדה רותי בת ה־24 עם אביה לצלילי המוסיקה הקיצבית.

כולם משחקים עם כולם

„כל פעם שהגבר הישראלי מתעלס על מסך הקולנוע, הוא לא ניראה אמין," ציינה **חווה גמזו**, אשתו של מבקר התיאטרון לשעבר, ה־**ד"ר חיים גמזו**. „את האמת לא יגידו לי בפני," התלונן **יעוד לבנון**, במאי הסרט לא לשידור. „אני לא זוכרת שבגלי צה"ל היתה שחיתות כזו," אמרה **עופרה בורלא**, מי שהיתה הקריינית הראשונה של גלי צה"ל.

את כל התגובות האלה שמעתי עם תום הקרנת הסרט החדש לא לשידור, שנערכה בבית־מלון ברצליה. אחרי ההקרנה באו כל הקרואים למסיבת קוקטייל. לכבוד משתתפי הסרט ואנשי התיקשורת שהוזמנו אליו ●●● „אני לא יודע למה היא משמיצה אותי בעיתונים," אמר **גרשון** („גיגי") **פרס** על בתו **רותי**. „לא כל השמצה היא שקר," הוא ציין. אך זה לא הפריע לו להרעיף על בתו חיבוקי־חיבה במסיבה שהיא ערכה בדירתה ברמת־אביב, עם תום צילומי הסרט האחרון של אחיה, **עוזי פרס**, אהבה ראשונה ניראה לכישלון. למסיבה באו אבא גיגי ואמא **כרמלה** וכל עושי הסרט האחרון וזה שהם עשו לפניו. רותי לא נראתה לי כועסת באמת על אביה. ההשמצות עליו התבטאו בכך שטענה, כי אביה לא עזר לה ולאחיה במימון הסרטים שלהם. „הוא עזר לנו רק בעצות," אמרה רותי. אך גיגי לחש על אוזני, שקודם כל זה לא מדוייק שהוא לגמרי לא עזר להם, ושנית הוא מעדיף שהם יעשו את הסרטים שלהם בכוחות עצמם. „זה לא עוד צעצוע שאב נותן לילד שלו. הם צריכים ללמוד להשיג דברים בדרך הקשה ואני עושה זאת לטובתם בלבד," הוא הוסיף. גיגי, אחיו של ח"כ **שימעון פרס**, הוא קבלן עסוק ביותר,

אותה הצגה לשחקנית גילה אלמגור, העובדת בסרטים בשיטת הסרט הנע. בעוד שסרטיה על חבל דק ולא לשידור כבר מוקרנים לקהל הרחב, סיימה גילה את עבודתה על סרטה האחרון, אהבה ראשונה נידונה לכשלון.

בגוף ובנפש רוקדת נערת־הזוהר פנינה רוזנבלום, שמשחקת תפקידים קטנים בסרטים שונים, במסיבה אצל רותי פרס.

בגב חשוף באה גילה אלמגור למסיבה, שוחחה בלבביות עם במאי הסרט עוזי פרס, בנו של גיגי פרס. עוזי לא רקד, בעוד שגילה הרבתה להשתולל.

בצהלה ושימחה רקדה השחקנית הירושלמית הצעירה דבי הס, המשחקת את בתה של גילה בסרט.

אין קמטים

לאביבה פיבקו, היא באה לתצוגת מוצרי קוסמטיקה, המבטיחים לסלק קמטים, הפגינה פנים חלקות לחלוטין.

אהבה משחקת

את העבודה, לפחות אצל הדוגמנית אורנה גלזן, ש־מאז שהתאהבה בולטר בטשל, חדלה לעסוק בדוגמנות.

כוכבים על הפנים

הפגינה הדוג־מנית עירית לביא, שבאה לחזות במוצרי הקוסמטיקה הצמחיים.

הכל צמרת

ספרית הצמרת דניאל טובול עובדת על ראשה של רחל בר־נון, ארכיטקטית צמרת שעבדה בייעוץ אמנותי בסרט של פרס. גם דניאל עצמה עבדה בסרט זה.

סבא וסבתא

חדשים הם איש קול ישראל שמואל שי ו־אשתו נחמה. בתם דלית ילדה את ליחיא. „חציפה בבית־החולים ללידת הנכדה היא תחושה מיוחדת במינה," סיפרה נחמה. היא עוד לא החליטה אם להמוך סבתא המשוגעת על הנכדה החדשה שלה.

המצחיקנים

הם חנן גולדבלט והזמר אושיק לוי. שניהם הופיעו בעבר בשלישיית חתאומים, יחד עם מרדכי („פופיק") ארנון, שחזר בתשובה, ומאז מרבים להופיע ביחד.

המעריץ את הסרטים של שני יל־דיו. הוא גם אוהב אותם, את ה־ילדים שלו, ורותי, שהיא הצעירה בין השניים, רקדה עם אביה ב־מסיבה העליזה בביתה ●●● כוכבי לא לשידור, **גדליה בסר** ו**עירית שלו**, בכלל לא באו להק־רנה החגיגית ומישהו לחש לי שם, שגדליה לא היה מרוצה בין־תר מן התסריט, חרף העובדה ש־הוא היה שותף לכתיבתו. „הוא גם לא נראה חתיך כל כך משגע, שכל הנשים בסרט ממש משתג־עות אחריו" ●●● במסיבה של רותי פרס התחמק עוזי פרס מכל ההמולה, העדיף להימצא במטבח ולשוחח עם ידידים ●●● **פנינה רונכלום**, שהשתתפה בתפקידון קטנטן בלא לשידור, לא באה להקרנה, אך באה למסיבה אצל פרס. „ישבתי בבית וראיתי את תוכנית הטלוויזיה שלי, בה הו־פעתי לראשונה כזמרת. את לא חושבת שאני שרה נפלא?" שאלה אותי. „שמת־לב לאיזה אוקטבות גבוהות אני מגיעה?" כאשר ראתה שם את **יעקב"ה אגמון**, שבא לאסוף את אשתו, **גילה אלמ־גור**, שגם היא מככבת בסרט של פרס, ניגשה פנינה ושאלה גם אותו אם ראה אותה בטלוויזיה. יעקב"ה התנצל ואמר שחזר מן העבודה ולא ראה אותה. „אל תד־אגי, אם לי היה מה שיש לך, לא הייתי צריך להופיע בטלוויזיה," הרגיע את פנינה ●●● השחקן **אורי לוי** בא להקרנה עם אשתו, העיתונאית **טירצה בן־זכאי**. אחר כך מיהר למסיבה של פרס. אורי משחק בסרט של פרס, אך ב־גלי צה"ל יש לו השקעה רצינית. ראשית, אשתו היתה פעם קריי־נית בתחנה הצבאית, ושנית, עו־בדת שם עכשיו בתו היחידה, **רוני** ●●● גם גילה אלמגור משתתפת בתפקיד קטן בסרט לא לשידור ובתפקיד גדול בסרט של פרס. היא לא באה להקרנה, אך באה למסיבה ושם סיפרה לי כי היא לא צופה בסרטים שבהם היא משתתפת והמליצה בפני על הסרט של **מיכל בת־אדם**, על חבל דק ●●● עם תום הקוקטייל בבית־המלון חיפשתי טלוויזיה צבעונית, כדי לחזות בכל זאת ב־תוכנית שבה פנינה רונבלום שרה ●●● הזמנתי לתצוגה של קרמים חדשים בקוסמטיקה, העשויים מצמח הלוורה, ושם פגש־תי כל מיני דוגמניות יפהפיות ש־גילו עניין בקרמים המבטיחים.

תחיה אחרי
תאסיבה
לאסיבה

מבצע הנחות ערב לכל נעלי ילדים ונוער - נעלי ניל

באפריל בלבד
(עד גמר המלאי)

1980/81 העסק הנבחר

אי.גם מור

נעלים - סולית עור (5 - 0)
מידות 20 - 17 (31/14)
מחיר רגיל: 200 שקל
מחיר מבצע: 162 שקל
19% הנחה

סנדלים אורטופדיים (8 - 3)
מידות 35 - 31 (34/29)
מחיר רגיל: 160 שקל
מחיר מבצע: 120 שקל
25% הנחה

קיקרס (8 - 3)
מידות 35 - 31 (31/90)
מחיר רגיל: 280 שקל
מחיר מבצע: 224 שקל
20% הנחה

נעלי צעד ראשון (1 - 0)
מידות 20 - 17 (31/33)
מחיר רגיל: 120 שקל
מחיר מבצע: 76 שקל
36% הנחה

נעלים אורטופדיות (15 - 11)
מידות 26 - 21 (31/11)
מחיר רגיל: 132 שקל
מחיר מבצע: 79 שקל
40% הנחה

נעלים גבוהות (8 - 3)
מידות 35 - 31 (31/04)
מחיר רגיל: 215 שקל
מחיר מבצע: 161 שקל
25% הנחה

נעלים חצאיות (9 - 3)
מידות 35 - 31 (33/40)
מחיר רגיל: 160 שקל
מחיר מבצע: 120 שקל
25% הנחה

נעלי - חג חצאיות (4 - 3)
מידות 35 - 31 (32/06)
מחיר רגיל: 180 שקל
מחיר מבצע: 135 שקל
25% הנחה

נמשך מבצע הנחות לנעלי גברים

רשת חנויות אבנעל ברחבי הארץ: נהריה, טבריה, חיפה (2 חנויות), חדרה, נתניה, כפר־סבא, רעננה, הרצליה, תל־אביב, (5 חנויות), רמת־גן (2 חנויות), בני־ברק, תל־מונד, פתח־תקוה רמלה, לוד, חולון, בת־ים, ראשון־לציון, רחובות, אשדוד, אשקלון, קרית־גת, באר שבע, דימונה, אילת.

ראש עיריית חולון יגבה מס מכל תל־אביבי שייקבר בחולון

■ אחרי שראש עיריית תל־אביב, **שלמה להט** ("צ'יצ'"), הציע לתת תעודת־תושב שב לתושבי תל־אביב בלבד, התלוצץ ראש עיריית חולון, **פינחס איזון**: "אנחנו ניגבה מס על כל תושב תל־אביבי שייקבר בחולון!"

■ שגריר גרמניה בישראל, **קלאוס שיץ**, מסיים את תפקידו בישראל וחוזר לגרמניה, שם הוא עומד להתמנות מנכ"ל של רשות־שידור ממשלתית. את מסיבת־הפרידה הראשונה ערכה לו בתו, **כריסטיאנה**, הלומדת באוניברסיטה העברית בירושלים, והמתגוררת עם חברה ישראלית ברובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים. במסיבה נכחו פקידים בכירים ממישרד ראש־הממשלה, ממישרד־החוץ ומכל השגרירים הזרים בישראל, שביקרו זו הפעם הראשונה בעיר העתיקה במסיבה פרטית.

■ רק עתה התגלה מדוע הופיע לפני שבועיים מתוך הדירות הירושלמי **דויד מונשיין** בתוכנית־הטלוויזיה שעה טובה של **מני פאר**, אך לא דיבר מילה. מסתבר שהקטע של מונשיין נגנז. מני התחכם עם מונשיין ושאל אותו בתחילת השיחה: "תגיד לי, אתה תל־אביבי?" ענה לו מונשיין מיד: "אתה בעצמך אידיוט!"

■ למונשיין נולדה בחודש שעבר בת שניה, בשם **מאיה**. מאיה נולדה ב־3 בחודש ה־שלישי בשעה 3 אחר־הצהריים, שקלה 3 קילוגרמים ו־300 גרם, ומיספר תעודת הזהות שלה הסתיים בספרות 333.

■ בשבוע שעבר נולד לכתב־הטלוויזיה **רפיק חלבי** בן. כשנודע לרפיק על הלידה אמר: "אני צריך להודיע מיד לאשתי!" כשנתקל במבטי־תמיהה, הסביר כי היא מכונה בשם "אשתי" את כתב הטלוויזיה **אבי אנג'ל**, המתגורר עמו באותה דירה בירושלים.

■ למיפעל תעשייתי ברמלה בא **יצחק שחם**, מרכז מטה־האירועים במיפלגת־העבודה, עם צוות של שחקני במת־הקיבוץ. שחם, הדומה מאוד לשחקן **חיים טופול**, עורר סערה עם בואו. כל הפועלים חשבו שטופול הגיע למיפעל יחד עם מצלמות־הטלוויזיה, ועבר זמן רב עד שהפועלים נרגעו.

■ מזכ"ל ההסתדרות, **ירוחם משל**, אמר השבוע באסיפת־בחירות: "מה שה־הסתדרות צריכה זה לא איש חזק, אלא פשוט בן־אדם שיגיע אותה. לא מצ'סטה אלא פשוט מנץ'."

■ ח"כ **חיקה גריסמן** הסבירה מהם ראשי התיבות של מח"ל — מיפלגת־חרפה־לאומית.

■ **מיכה חריש** אמר בפגישה עם ועדי־עובדים: "**דויד לוי** אולי חזק יותר ויגיה יותר מירוחם משל, אך אנו לא עוסקים בבחירת מנהיג ישראל, ולא בתחרות איגרוף."

■ בראיון עם **איתן דנציג**, סיפר ממלא מקום מזכ"ל ההסתדרות, **ישראל קיסר**: "בכל בוקר בשעה 5 וחצי אני הולך לשחק טניס ומוציא את העצבים על הכדור. בטניס, כמו בסיכסוכי עבודה וניהול משא־ומתן, דרוש קור־רוח."

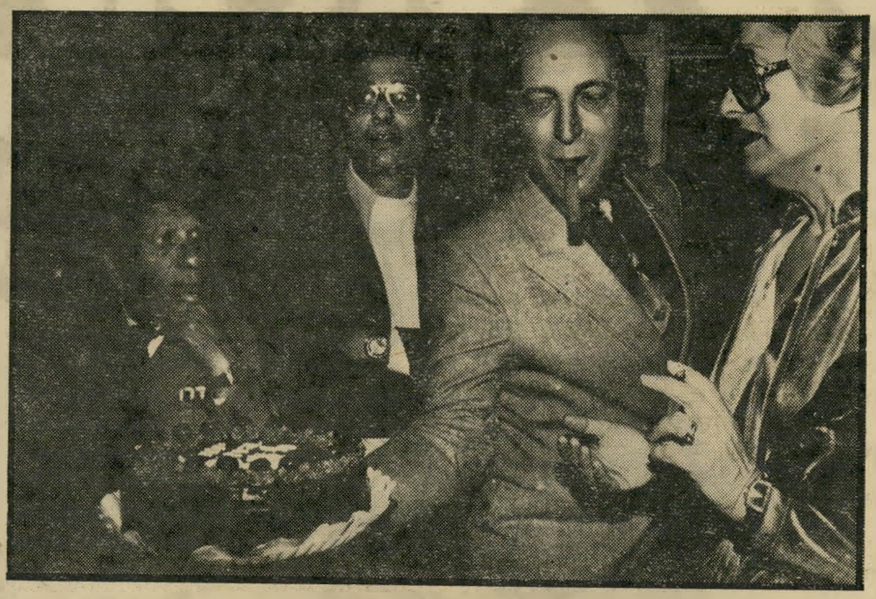

יהודה אפרוני

משחק בתפקיד ראשי בהצגה החדשה של "הבימה" ששמה "חקירה חוזרת בעניין מותו של אנארכיסט מפוקפק". בתום הצגת־הבכורה הפתיעו אותו חבריו־להצגה וערכו מסיבת יום־הולדת לרגל מלאת לו 50 שנה ביום ההצגה. הם הכינו לו עוגת יום־הולדת, אך לא שמו עליה נרות אלא קישטוה בקרם. בתמונה, לידו: השחקנית מרים זוהר.

פנינה ברגר

השחקנית נזקקה לפאה בלונדית עבור ההצגה החדשה, בה היא משתפת. פנינה הג'ינג'ית נסעה לבני־ברק, הסתובבה בין החנויות ולבסוף נכנסה לאחת מהן וביקשה פאה בצבע בלונד. בעלת החנות שאלה אותה לעיסוקה, והיא השיבה כי היא שחקנית, ושמה פנינה. בעלת־החנות החליטה מיד שזוהי פנינה רוזנבלום, ושהיא החליטה לחזור בתשובה. היא סיפרה על כך לשכנותיה, וכולן נכנסו לחנות והתחילו לתת לפנינה עצות כחוזרת־בתשובה חדשה.

דונובן לייץ'

הזמר האנגלי הנודע, עומד לבוא ארצה כדי להשתתף במיבצע־ההתרמה של הטלוויזיה, "טלתרום" ולסיבוב־הופעות. בחוזה שלו עם האמרגנים הישראליים קבע הזמר את הדברים הבאים: לפני כל קונצרט הוא רוצה למצוא בחדר־ההלבשה שלו סלט חי, שתי פלטות גבינות, פירות, שני בקבוקים עם מים מינרלים, תה, שני בקבוקי יין אדום, שני בקבוקי יין לבן ו־12 בקבוקי בירה. דונובן יבוא לכאן עם צוות של שישה נגנים. עוד הודיע כי הוא מביא עימו כיסא, שעליו הוא יושב בעת ההופעה שלו. הוא מביא עימו את הכיסא הזה לכל הופעה בכל מקום בעולם מאז החל להופיע. עכשיו מחפשים אמרגניו קיבוץ שיסכים לארח אותו בליל הסדר.

כרמליטה, סנגריה, זה מה שדיה, חסר אצלכם בחגיגה,

היפכו את כרמליטה למשקה אישי בסגנון שלכם, לאנשים שאתם אוהבים. שתו והגישו כרמליטה סנגריה קר או חם, לבה, בזוגות, במסיבה ובכל מקום.

כרמליטה פונש
חממו את הכרמליטה בסיר עמוק. הוסיפו פלחי פרי הדר טבעי, פירות העונה וקינמון לפי הטעם.

כרמליטה קר
הוסיפו לכרמליטה קוביות קרח, פלחי לימון, או פרי הדר אחר, פלחי תפוחי עץ, וקינמון לפי הטעם.

המבצע האיטלקי של קלאס לפסח.

מכירה מיוחדת במוצאי שבת.

אביב אמיתי בקלאס. טיפני. מערכות כלי אוכל והגשה מאיטליה במבחר מקסים של הדפסים פרחוניים ובעיצובים שכמותם יש רק באיטליה.

70% הנחה על מערכות טיפני

בגלל פגמים קלים בייצור תוכלי להנות מהן עכשיו במחירי מבצע הזדמנותיים -- בהנחה של 70%(!) מהרי והכנסי לקלאס. תוכלי לרכוש מערכת שלמה או חלקים בודדים מכל הבא ליד. המלאי מוגבל וקלאס כזה במחיר כזה לא מוצאים כל יום. זאת ממש מתנה לפסח.

ועוד חדש בקלאס
מבחר נפלא של מוצרים חדשים מהמזרח הרחוק, מאפריקה, מאירופה ומארה"ב. במחירים מיוחדים לפסח. בקיצור החג בקלאס כבר התחיל.

מערכת אוכל 18 חלקים במקום ~~996~~ ש' 294 ש'

20 סוגי מערכות. אפשרות קניה של חלקים בודדים.

קרמיקה

- כלי בישול מהמקרר ישר לתנור תוצרת יפן החל מ- **33 ש'**
- כלים חסיני אש בעיצוב כפרי לשימוש ישיר על אש תוצרת איטליה החל מ- **35 ש'**
- מערכות קפה ותה, מפורצלן לבן תוצרת יפן, 12 חלקים **189 ש'**
- מגים (ספלי קפה ענקיים) החל מ- **17 ש'**

זכוכית

- כוסות ענק לבירה במקום 35 ש' רק **25 ש'**
- כוסות קריסטל תוצרת איטליה **49 ש'**
- מבחר כדים למשקאות קרים החל מ- **37 ש'**
- מבחר עשיר של כוסות ליין ומשקאות חריפים.

כלי עזר למטבח

- סוחט לימון, מוער שום, מערבלים, מסננות וכו' החל מ- **27 ש'**
- סכו"ם 24 חלקים באריזת מתנה במקום 360 ש' רק **199 ש'**

סירים וכלי אפיה

- מבחר ענק של סירים, קלחות, וקומקומים מקרמיקה אמאייל וזכוכית בעיצובים חדישים ובצבעים מרהיבים מתוצרת צרפת, איטליה, יפן.

טקסטיל לבית

- מפות, מפיות, וילונות תחרה עבודת יד תוצרת סין החל מ- **20 ש'**
- זוג כפפות בד מקסימות למטבח במקום 39 ש' רק **29 ש'**

נחושת

- מבחר מגוון של פמוטים, קערות ועציצים תוצרת הודו. לדוגמא: זוג פמוטים במקום 129 ש' רק **108 ש'**

קש ונצרים

- אביזרי קש ונצרים שימושיים ודקורטיביים תוצרת סין, יפן, הונג-קונג, תאילנד ופיליפינים.

רשת חנויות קלאס ● ת"א: קלאס, דיזנגוף 224 ● קלאס, דיזנגוף סנטר (קומה ב') פתוח רצוף כל היום ● מיני קלאס, לונדון מיניסטור, אבן גבירול 30 ● חיפה: קלאס, הנביאים 9, פתוח רצוף כל היום ● ראשל"צ: ז'בוטינסקי 65 ● רמת השרון קלאס, סוקולוב 47 ● כפר שמריהו: קלאס, מ. מסחרי ● "הבית" כביש החוף צומת כפר שמריהו ● טבעון: קלאס, מ. מסחרי ● ירושלים: קלאס, רח' הלני המלכה 9, בנין טפחות.
● באר שבע: הדסה 52 (ע"י גלידת ב"ש) ● רחובות: הרצל 181

ניתן להשיג גם אצל החנויות המורשות הבאות ● רעננה: פיפר אין, אחוזה 104 ● כ"ס: עינבל (כהן), וייצמן 84 ● בת"ים: סקאלה, מיגדלי רוטשילד 27 ● עפרה: פירחי זהב, מרכז מסחרי ערד ● רמת־אביב: שהרזאדה, מרכז מסחרי נווה אביבים ● גיבעתיים ארט, הרצוג 27 תל גנים ● פ"ת: דורלי, איכילוב 4 פ"ת ● הוד השרון: שיבק, דרך השרון 68 ● אילת: "סשה בוטיק" מרכז עברונה ● חולון: "סטייל", ככר ויצמן 15 ● חדרה: "דורון ופרח" ● נתניה: "קלאסה", שמואל הנציב 12 ● טבריה: כל־בו מטבח ובית, ככר העצמאות ● נהריה: פלמה, ככר הדקל

קלאס

קשר בראנדשות'

אנשים

„כל אשה המקווה לתפקיד ניהולי - דרכה רצופה בגברים. ועל כן היא מתנהגת כגבר!"

■ באותו ערב עם דנציג סיפר שדר הספורט **גידעון הוד**: „עד עכשיו בכיתי פעמיים בעת שידור מישחקים. פעם אחת במישחק בין ישראל ויוגוסלוויה, כשנחנקתי מהתרגשות, ופעם שניה במשחק הגמר של מכבי תל־אביב בווירטון עם הנבחרת הרוסית צסק"א. אני מקנא בשדרני מישחק הכדורגל, שאצלם המישחק הוא איטי יותר."

■ בערב־ראיונות שעורכת הסופרת **אלת ברקת** ענתה רעיית הנשיא, **אופירה נבון**, מביקור קצר באמריקה, ישבו גם שני כתבי־הטלוויזיה, **יעקב אחימאיר** ו**אלימלך רם**, שחזרו גם הם מארצות־הברית. החלוצץ רם: „ייתכן שנשיא־המדינה יבוא לקבל את פניך!" ענה לי אחימאיר הנדהם: „מה פית־אום אלי? הוא בא לקבל את אופירה!"

■ הזמרת בת ה־8, **לילך גליקסמן**, הוזמנה על־ידי אופירה נבון למישכן־נשיאי־ישראל כדי להופיע שם בפתיחת אירועי שבוע הילד, שאופירה עומדת בראשם. לילך תופיע שם בהתנדבות לפני ילדים שנבחרו כילדים מצטיינים בפעילות של עזרה והתנדבות למען ילדים אחרים.

■ אחרי הצגת־הבכורה ב־תיאטרון הבימה של חקירה חוזרת בעניין מותו של אנרי כיסט מפוקפק, נערכה לשחקנים סעודה גדולה בחדרו של מנכ"ל התיאטרון, **שמואל עומר**. הגיב על כך השחקן **שלמה בר־שביט**: „תראו תראו! אנחנו אוכלים פה ארוחה מסוארת, ובתיאטרון הקאמרי לא מקבלים אפילו משכורות!"

שושיק שני השחקנית מגלמת בסירטה החדש, „שגעון של אבא", תפקיד של אם לילדים גדולים, הנכנסת לפתע להריון. במאי הסרט, אלי שגיא, לא רצה שתופיע בשערה הקצוץ, ולכן קנתה לעצמה פאה כדי שתיראה די מבוגרת כאם לשניים בוגרים. בסרט היא נמצאת בהריון, במקביל לכלתה העתידית. „המצב של הריון מוכר לי מאוד, אך אינני מוכנה לחזור עליו באופן פרטי, רק בסרטים," אמרה השחקנית.

הד"ר **דפנה יזרעאלי**, מרצה בחוג ללימודי־עבודה באוניברסיטה של תל־אביב, על השאלה מה דעתה על אשה עם ראש של גבר: „ראש של גבר יכול להיות גם מונח על כתפיים של שלומיאל, ואני לא רואה את עצמי כשלומיאלית."

■ כאשר נשאלה מה דעתה על־כך שנשים בתפקידי־ניהול בכירים מאמצות לעצמן קול מעובה כשל גבר והתנהגות גברית, השיבה: „כל אשה המגיעה לתפקיד ניהולי דרכה רצופה בגברים, ולכן מרוב מאמץ קולה גם מתעבה."

■ במטוס שהחזיר את

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

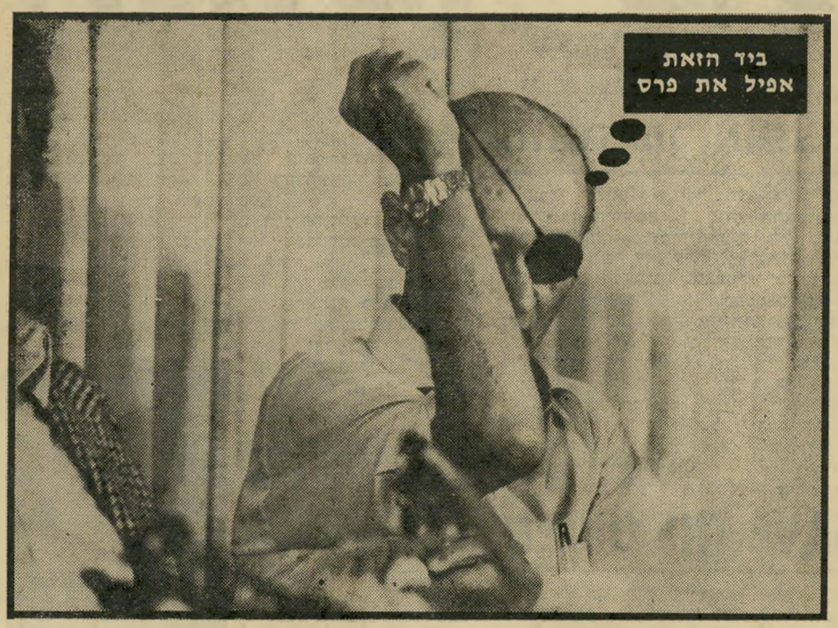

משה דיין

המוסר של הטרור

כשהייתי נער בן 15 עמדתי באחד הערבים, במוצאי שבת, ליד השוען של כיכר־מוגרבי שהמתה מרוב יוצאי קולנוע, וזרקתי חבילה של כרוזים. בראשם התנוסס סמל האירגון הצבאי הלאומי („רק כך!"), והם גינו במילים קיצוניות את אנשי ברית־שלום, על שפירסמו גילוי־דעת נגד מעשי האירגון. אותו גילוי־דעת נשא את הכותרת „לא תרצח!" ובין מחבריו היו יהודה לייב מגנס, מרטין בובר וארנסט סימון.

השבוע השתתפתי יחד עם הפרופסור ארנסט עקיבא סימון בערב־זיכרון לכבוד אחד הטרוריסטים של ימי המאבק, נתן ילין־מור, מנהיג לח"י.

באולם הקטן של בית האמנים הירושלמי, שבו נערכה האזכרה ביוזמת המשורר יבי, התאספו כמה עשרות אנשים — אותם שהכירו את ילין־מור בתקופותיו השונות. הם ישבו במעגל ודיברו איש־איש במקומו. אף ש־איש לא תיכנן זאת מראש, דיבר כל אחד על צד אחר של האיש, על תקופה אחרת ועל תכונות אחרות — על ילין־מור ה„טרוריסט" ו־ילין־מור לוחם־השלום, על מנהיג־לח"י הקשוח והידיד חם־הלב, על המדינאי בעל ההגיון הצונן ואיש־המוסר בעל התגובה האינסטינקטיבית.

סימון

תוך פחות משעה, שבה קמו כחצי־תריסר אנשים ו־דיברו מן הלב, איש אל רעהו, השמיעו כמה וכמה תיזות מרתקות. עמוס קינן, הצבר, תמה בקול רם על התופעה הנדירה של עולים מארצות־הפזורה, שבאו ארצה אחרי התבגרות, ושהיתה להם תחושת־מולדת עמוקה וחזקה מזו של הצברים. הפרופסור שאול פוגל, שהכיר את ילין־מור במיסגרת „רשימת השלום" חסרת־ההצלחה שקמה בבחירות 1969, הזכיר את פליאתו על כך שילין־מור, שכבר היה דמות היסטורית כמנהיג המאבק נגד השילטון הבריטי, התייחס אל צעירי־הרשימה כשווה אל שווים. פינחס גינוסר, מוזיקי לח"י, סיפר על סלידתו העמוקה של ילין־מור ממעשה דיר־יאסין. אני סיפרתי שהעברתי לילין־מור בסוף שנות ה־50 פנייה מטעם המחתרת האלג'רית (פל"ן), שביקשה ממנו לגייס מקרב „תיקי־לח"י" מומחים לחבלה כימית וחשמלית, כדי שיאמנו את לוחמי־המחתרת האלג'ריים במחנות־אימונים ביוגוסלביה או בתוניסיה. (ילין־מור אכן ניסה לגייס מתנדבים אך לא הצליח בכך, באווירה הפרו־צרפתית ששררה או בארץ.)

אך החלק המרתק ביותר של הערב היה, בלי ספק, נאומו של סימון בן ה־82. הוא סיפר על שיחותיו עם ילין־מור על הבעיות המוסריות של הטרור. ילין־מור, כך סיפר, הסתייג מרצח חפים־מפשע, כמו פיצוץ של בית־מלון (הכוונה היא, כמובן, לפיצוץ מלון המלך דויד בידי אצ"ל, שבו ניספו עשרות אזרחים יהודיים וערביים, נוסף על הבריטים).

מן האזכרה רצתי לבית פרטי, שבו חזיתי בפרשת־השבוע של עמוד־האש. ראיתי את אירופה הכבושה, שממנה ברח ילין־מור בעזרת ניירי־מכתבים רשמי שנגנב מן הקונסוליה הבריטית בליטא. בעוד שמנחם בגין סירב להסתלק בדרך זו. ילין־מור סיפר כי בעת הכיבוש הסובייטי הקצר בליטא פנו אליו מפקדים סובייטיים והציעו שיתוף־פעולה לשם הקמת אירגון צבאי מחתרתי יהודי, שיילחם בכיבוש הנאצי הצפוי. ילין־מור היפנה אותם אל ראשי לח"י בארץ־ישראל, בטענה כי „לא תיתכן ברית בין פיל ויבוב", ולא בין שילטון־כיבוש ובין אנשים המופקרים לחסדיהם.

בהמשך הערב ביקרתי במסיבה שנערכה לחברי־הכנסת על־ידי מזכירי־הסיעות, לרגל סיום כהונת הכנסת התשיעית. ראיתי את השימטון הרוחני הגורא של נבחרי העם, את רמת־ההומור הילדותית, הפנים הרבות שנראו כאילו שום מחשבה אנושית לא נגעה בהן מעולם — ולא יכולתי להימנע מן ההשוואה בין ראשית הערב ובין סופו.

אומרים שכל עם זוכה בפרלמנט שהוא ראוי לו. האם אין עם ישראל ראוי לכנסת טובה יותר?

חלום בלהות

מי שעולה בימים אלה לירושלים מוקסם מן הנופים הירוקים שמשני עברי הדרך.

עד שהוא מגיע למבשרת־ציון, שאחת משכונותיה החדשות חולשת עתה על הכביש.

המבואות המערביים של ירושלים נהרסו כליל. הנוף נראה כאילו ענק זדוני שלף מכיסו ערימה של קוביות מכוערות ופיזר אותן בהיסח־הדעת. ההרים נחתכו כמו בסכין, הגבעות נפצעו בעשרות מקומות, על קו הרקיע מרים הכיעור את ראשו בשחצנות יהירה.

בעודי מגביר את מהירות־הנסיעה כדי להינצל ממראה זה במהירות האפשרית, חלמתי חלום־בלהות בהקיץ: האו"ם מחליט על שיטה חדשה לפיתרון בעיית־ירושלים. הוא ממנה ועדה בינלאומית של טובי האדריכלים והאמנים. מוטל עליה לקבוע מי משני העמים הוכיח את אהבתו לירושלים על־ידי שמירה על נופיה וטיפוח יופיה. עם זה יוכה בירושלים, על פי החלטת האומות.

האם יש למישהו ספק לגבי תוצאותיו של שיפוט כזה?

מותה של אופציה

חמדי כנעאן, שנפטר לפני כמה ימים, סימל את „האופציה הירדנית". בשנים הראשונות של הכיבוש הישראלי היה מעמודי־התווך של שוחרי־ירדן בגדה המערבית. משה דיין עלה אליו לרגל, וכך עשו המנהיגים הישראליים המעטים שהתעניינו בשטחים הכבושים.

אחרי ספטמבר 1970, „ספטמבר השחור", בעת אחד מביקורי בווילה שלו, דמיית־הארמון, שהשקיפה על פני שכם, שמתי לב לתמונת־נוף יפה שקישטה את הקיר. לא זכרתיה מקודם.

בשעה שכנעאן יצא להביא את הקפה (הוא תמיד שירת את אורחיו במו ידיו) ניגשתי לקיר והיזזתי את התמונה. מתחתה היה מרובע בלתי־דהוי בטאפט.

אז נזכרתי: במקום הזה היה תלוי דיוקן ציבעוני מלבב של המלך חוסיין.

באותו יום ידעתי ש„האופציה הירדנית" מתה.

GOD SAVE THE QUEEN

תמהתי מה קרה למרגארט תאצ'ר. בעקשנות עילאית היא מכניסה את בריטניה לבוץ עמוק יותר ויותר. מאחרי הקלעים כבר מכינים הכוחות הנסתרים במיפלגה השמרנית („מערכת הבחורים הקשישים", כפי שנוהגים לכנותם הבריטים) את הדחתה, למען המולדת והמיפלגה. במקומה יבוא, כנראה, הלורד קארינגטון, שהשכין שלום ברודזיה, היא זימבאבווה.

„גברת הברזל" הבריטית נהגה באותה עיקשות מטורפת וקנאית כמו „גברת הברזל" הישראלית, הגננת הלאומית גולדה מאיר ז"ל. אלא שגולדה גרמה למילחמת יום־הכיפורים, שמחירה שולם בדמם, ואילו תאצ'ר גורמת להרס כלכלי, שמחירו משולם בדמעות.

תמיהתי נעלמה כלא היתה, כאשר קראתי השבוע, ברשימה של ידידי בועז עברון, כי אחד מיועציה העיקריים של תאצ'ר הוא ישראלי־לשעבר בשם אלפרד שרמן. לנגד עיני עלתה דמותו של אדם.

זה היה באמצע שנות ה־50, כאשר הוצאנו לאור, במשך שנה, מהדורה אנגלית של העולם הזה, שנקראה פרונט־פייג' („עמוד השער"). ריאיינתי מועמדים שונים לתפקיד העורך. בין השאר קבעתי במישרדי עם אחד בשם שרמן, עובד הארץ.

איחרתי לפגישה בכמה דקות, וכשנכנסתי לחדרי כבר ראיתיו יושב שם. זה היה מראה בלתי־נשכח.

היה זה יום־חמסין לוהט. החום הגיע ל־33 מעלות לפחות. עדיין לא היה לנו מיזוג־אוויר.

בכורסה היה שרוע אדם גוץ, לבוש חליפה לבנה בעלת שלושה חלקים ועניבה שניבה. הוא ניפנף לעצמו במניפה נשית, בתנועות לאות ותשוקות.

איני יודע מה דיברנו, אך זה לא היה חשוב. המבט הראשון הספיק. תיארתי לעצמי שלא אוכל לעבוד עם אדם הלובש חליפה והעונב עניבה ביום־חמסין ישראלי.

לאחר מכן עקבתי במשך שנים אחרי כתבותיו של שרמן בהארץ, שהופיעו בחתימת „א. שם, כתבנו בלונדון". הגעתי למסקנה שהגה סוף־סוף נמצא אדם שהוא ההיפך המוחלט והגמור שלי. הוא התנגד בקנאות לכל דבר שאני דוגל בו, ואני התנגדתי בכל נימי נפשי לכל מילה שכתב. כל מילה, בלי יוצאת־מן־הכלל.

הוא חיה נגד כושים, ציבעונים, מיעוטים לאומיים. הוא היה נגד הדטנט, נגד רווחה חברתית, נגד רפורמות סוציאליות, נגד תיכנון כלכלי. הוא היה בעד „יד חזקה", ומישטר „חזק", ו„חוק־וסדר", ושילטון הימין.

הוא היה נגד התנועה האנטי־קולוניאלית ונגד העולם השלישי, ונגד שיחרור כל ארץ משועבדת באשר היא שם. ובעד חימוש מוגבר ופצצות גרעיניות ועונשמות ומילטון פרידמן.

אם אכן זהו היוצא הראשי של מארגרט תאצ'ר, ירחם האלוהים עליה ועל בריטניה הגדולה. אל מלכה נצור!

מי ירד לטמיון

שמעתי באחד השיחורים שמיפעל מסויים ירד לטמיון. תמהתי איך עשה זאת.

כל מי שמזדמן ומבקש להחליף כמה דראכמות, מופנה לאשנב שמעליו תלוי השלט „טאמיון". משמע: קופה.

הטמיון חדר לשפת־עבר בימי השילטון היווני או הרומאי, כאשר אבותינו שילמו — באי־רצון רב — מסים לקופת־המדינה. היא הטמיון המקורי. מכיוון שהכסף נועד לקיום שילטון זר ושנוא, שמימן בו את הכיבוש, שררה ההרגשה שכל כסף „היורד לטמיון" אינו אלא כסף שאבד.

כיום אנחנו משלמים — באותו אי־רצון — מסים לממשלתנו. יתכן שחלק ניכר מן הכסף הזה, ה„יורד לטמיון", אכן מבוזבז כליל. אך לפחות חלק ממנו ממן את ביטחוננו ורווחתנו, ועל כן אין זה הוגן לומר שהוא אובד.

על כל פנים, שום דבר חוץ מכסף אינו יכול לרדת לטמיון.

אגב, ביגלל טמיון זה היתה לי ההתנגשות היחידה שהיתה לי אי־פעם עם הנשיא יצחק נבון, כשכיהן עדיין כסגן יו"ר הכנסת. באחת הישיבות נאמתי על מישרד־האוצר ופניתי אל פינחס ספיר בלשון „אדוני שר־הטמיון..." נבון — שלהפתעתי לא ידע את מקור המילה — סבר שזהי השמצה בלתי־פרלמנטרית, ותבע ממני לחזור בי.

לזכותו של ספיר המנוח אפשר לציין כי היו בין יורשיו שרי־טמיון גרועים ממנו.

קבלן השלום

בראשית שנות ה־60 פגשתי את פיאר מנדס־פראנס, שבא ארצה לביקור.

ראש־הממשלה־לשעבר ישב בחדר במלון דן בתל־אביב, ופניו קרנו חוכמת־חיים. בימי שילטונו הצליח להוציא את צרפת בשלום מהודו־סין ומתוניסיה. לרוע מזלם הפילו אותו הצרפתים לפני שהספיק להוציאם גם ממארוקו ומאלג'יריה, ועל כן נשפכו נהרות של דם.

הצגתי לו אז שאלה פרובוקטיבית: „אתה מעין מומחה לכינון שלום. אילו ממשלת־ישראל היתה מעבירה לך, בקבלנות, את התפקיד של השכנת השלום בינינו ובין העולם הערבי, מה היית עושה?"

תשובתו היתה, בערך, כך: הייתי מבקש מממשלת ישראל למסור לי בסוד מהו המכסימום שהיא מוכנה להקריב למען השלום. הייתי מכין תיק, ובו תנאי־המכסימום ותנאי־המינימום של ישראל. אחר־כך הייתי מציג שאלה זו לממשלות הערביות, ומכין תיקים דומים. על פי תיקים אלה הייתי מכין הצעת־שלום, והייתי מתווך בין הממשלות כדי שיקבלוה.

מובן שאיש לא פנה אל היהודי הספרדי החכם הזה, והוא לא נדחף מעולם להציע את שרותיו. הוא ישב בצד, כשהוא עוקב בחיוך ספקני אחרי המאורעות ואינו מגלה את דעתו אלא בשיחות פרטיות. הוא לא הסתיר את דעתו שהשלום מוכרח להתבסס על הבנה בין ישראל והפלסטינים. הוא גם הציע טכניקה: ההכרה הפלסטינית בישראל וההכרה הישראלית בפלסטינים צריכות לבוא בזמונית. נציגי שני הצדדים יישבו בשני חדרים סמוכים, ואיש־אמון והמקובל על שניהם יעבור בי־ניהם ויחליף את מיסמכי־ההכרה.

מנדס־פראנס

לפני שבועיים ביקרתי את מנדס־פראנס בדירתו ברובע ה־16 בפאריס.

המנהיג הקשיש, חכם ו־ספקן כרגיל, שאל שאלות פיקחיות על המצב בישראל, על השקפותיו של שימעון פרס, על מעשיו של משה דיין, על עתידו של עזר וייצמן. היה ברור שהוא יודע את הכל, אך היה מעוניין לשמוע הערכות נוספות. הוא לא חסך את שבט ביקורתו הן ממנהיגי ישראל, הן ממנהיגי הפלסטינים.

כדוגמה למדינאות־אמת הביא את שארל דה־גול בימי צרפת החופשית. „הכל שנאו אותו. הצרפתים במולדת ראו בו בוגד. הצרפתים שמעבר לים ראו בו את עוכר־צרפת. ופתאום עלין באש בדאקאר. הנשיא רוזוולט שנא אותו. אבל הוא לא התחשב באיש, ועשה מה שנראה לו כנכון. הוא הלך בראש, מבלי להסתכל אחורה כדי לראות מי הולך אחריו. בשעת־גורל, זחי דרכו של מנהיג."

אנוור אל־סאדאת נהג כך. מי עוד?

הנדון:

המערכה הסח״ימה. השׂיממון נשאר

גיון זה יופיע אחרי תום הבחירות להסתדרות. משום כך לא יהיו דברי אלה חשודים, חלילה, כתעמולת־בחירות. תעמולת־הבחירות הסתיימה. הכרזה ה־אחרונה הודבקה.

מה נותר?

שיממון.

■ ■ ■

משום־מה אין איש חש במשמעותו של מחדל זה.

ההסתדרות מקיפה יותר ממחצית ה־אוכלוסיה במדינה.

היא עוסקת בעניינים הנוגעים במישרין לכל שכיר בישראל, ובעקיפין לכל אדם במדינה — שכיר ועצמאי, עובד ומעביד, ימני ושמאלי, גבר ואשה, אשכנזי וספרדי, יהודי וערבי.

מעשיה ומחדליה של ההסתדרות קובעים במידה רבה את כל תיפ־קוד המשק וטיב הרווחה, את חלו־קת ההכנסות ורמת־המחייה של כל אדם. יש לכך השפעה על ה־עליה ועל הירידה, על החוסן ה־לאומי ועל התשתית הביטחונית.

והנה, מה נאמר במערכת־הבחירות ה־זאת?

לא כלום.

המערך הסתפק באמירה שירוחם משל הוא איש טוב. טוב למה? בחדרי־חדרים דיבר בגלוי על כך שירוחם משל כלל לא יכהן כמזכיר ההסתדרות, אלא יעתיק את עצמו לממשלה. במקומו יבוא אדם שהובלט אך מעט במערכת־הבחירות.

אם כן, יש בכך אותה גניבת־דעת ו־הונאה ציבורית שבה התחייב בשעתו יצחק בן־אהרון, כאשר התייצב בראש המערך במילחמת־הבחירות בהסתדרות ותבע ל־עצמו אמון אישי — ולמחרת הבחירות התפטר מתפקידו והעביר את החנות כולה לירוחם משל.

אך מעבר לתרמית זו — מה אמר המערך, הוא מצפה לחזור לשילטון ב־מדינה. מה יהיה מקומה של ההסתדרות במדינה שבה תכהן ממשלה של מיפלגת־העבודה? האם תהווה אופוזיציה, קבוצת־לחץ, סוכנת חשאית או סוכנת גלוייה?

ומהי התוכנית הכלכלית והחברתית של סיעת המערך בממשלה ו/או בהסתדרות?

על כך לא נאמר דבר. אף־לא מילה אחת. דברי־המערך לא היה ולא נברא, כי אם משׂ היה.

■ ■ ■

ומוד תיפעה זו של המערך, התופעה של הליכוד. מה אמר הוא?

הוא אמר שפלוני — קאריקטורה של עסקנצ׳יק — הוא „איש חזק״.

נניח. אז מה?

חזק לשם מה? לטובת מה? נגד מי? נגד מה?

על כך לא אמר הליכוד אף לא מילה אחת. הוא אף לא ניסה להעמיד פנים שיש לו מה לאמר. כלום.

אפס מוחלט.

והאחרים?

רמ״י תבעה „לדבר ישר לעניין״. מה היא אמרה ישר לעניין? אף לא מילה אחת. כלום.

שולמית אלוני, החביבה התורנית של אמצעי־התיקשורת, פשוט לא השתתפה. מתוך זהירות הראויה לציון התחבאה מ־אחורי הסינר של המערך, שחילק את תמונותיה על חשבונו, במיסגרת התע־מולה שלו.

רשימה האומרת שאין לה משהו עצ־מאי לאמר על נושאים הכוללים 80% מן החיים הלאומיים — כל המיגזרים הכלכ־ליים והסוציאליים — האם יש לה ביכלל זכות־קיום?

אחרי שאמרה שגם בעיניי מיל־חמת־ישׂוס היא מזדהה, בעצם, עם מיפלגת־העבודה, מה נותר?

גם הגברת השניה — גאולה כהן — התחבאה ליתר זהירות עד עבור זעם. התחייה הלאומית אינה כוללת, כנראה, את פירותיו של האדם העובד ואת טיב ה־חברה, את חלוקת ההכנסה הלאומית ואת חלוקת הנטל הלאומי.

שינוי תבעה שינוי. הידד! איזה שי־נוי? ובכן, המממ...המממ...המממ.

של״י שמה את הדגש על נקודה חשובה אחת — שירוחם משל לא ייילחם נגד שימ־עון פרס — אך קשה לאמר כי בזדקפה בבחירות אלה במלוא קומתה הרעיונית, הפוליטית והחברתית.

לקטנים לא היה כסף אלא כדי לצייץ. הגדולים לא רצו אף לצייץ.

הבוחרים הגיבו בפיחוק. ובצדק.

מחשלוי

כאשר מתייחסים אל עם שלם כאל נער דביל, איך יגיב?

■ ■ ■

הסתדרות הכללית של העובדים בארץ היא תופעה, שאין לה אח ורע בעולם.

לפי התפיסה הליברלית הקלאסית, ה־עובדים מוכרים „סחורה״ — כוח־עבודתם. יש להם הזכות להילחם על מחירה של סחורה זו, כפי שעושים כל מי שמוכרים סחורה במשק — בעלי־ההון, התעשיינים, הסוחרים. כדי לנהל מאבק זה ביעילות, קיימים אירגוני־העובדים, נציגי העובדים.

לפי התפיסה הסוציאליסטית הקלאסית (לא זו הקיימת בפולין או בברית־המועצות) אמצעי־הייצור צריכים להיות שייכים ל־חברה, שבה שולט מעמד־הפועלים. אירגו־ני־העובדים מייצגים את העובדים כלפי המוסדות של החברה, כדי שפירות המשק יגיעו קודם כל לעובדים המייצרים אותם.

אפילו לפי התורה הפאשיסטית („קור־פורטיבית״), הדוגלת בבוררות־חובה, ה־מדינה היא הבורר — ואילו אירגוני העוב־דים והמעבידים מייצגים באמונה את ציבוריהם כלפי הבורר.

ואילו ההסתדרות מכהנת עתה בתפקיד שונה לגמרי.

היא הבורר.

כאשר פורץ סיכסוך־עבודה בין העוב־דים והמעבידים, מופיעה בשלב מסויים ההסתדרות, מנסה לפשר בין הצדדים, ל־תווך.

לתווך בין מי? בין חבריה ובין הצד השני.

לכאורה, זה מוזר מאוד. כאשר צד במישפט שוכר לו עורך־דין, אין הוא מצ־פה לכך שעורך־הדין שלו יופיע כ„מתווך״ ניטרלי בינו ובין הצד שכנגד. תפקידו של עורך־הדין הוא לייצג בכל כוחו את ה־לקוח שלו. המישפט מוכרע בהאבקות של עורכי־הדין של שני הצדדים, כאשר ה־שופט שומע את שניהם ופוסק את הדין.

המצב בארץ הוא שאין נציג לעובדים — מילבד, כמיקרה הטוב ביותר, ועד־העובדים שנבחר על־ידם במישרין. ההסתדרות עומדת באישיותו מקום כאמצע, אם לא כצד השני.

צד שאינו מייוצג כראוי במאבק, מפ־סיד בו. ואכן, חלקם של העובדים ב־הכנסה הלאומית יורד בהתמדה. הכסף ה„נחסך״ בצורה זו אינו מופעל לטובת הכלל, לטובת המדינה. הוא עובר, פשוט, לכיסם של אחרים — בעלי־ההון, אילי ההון־השחור, המתעשרים, שחקני הבורסה.

אלה מזינים את האינפלציה ו־הורסים את תשתית הכלכלה ה־לאומית.

זוהי כל התורה על רגל אחת.

■ ■ ■

כ? עוד שלט המערך, בגילגוליו השונים, במדינה, ניתן היה להסביר תופעה זו בכך שההסתדרות משועבדת למיפלגה השלטת.

במצב כזה אכן הופכת ההסתדרות ל־מעין מישטרת־עבודה. תפקידה הוא להור־ריד לעובדים את הראש ולהכניע אותם למדיניות הכלכלית הנקבעת על־ידי ה־ממשלה, ששריה הם חבריהם־למיפלגה של ראשי ההסתדרות.

אך הנה הגיע היכיוד לשילטון, והמצב לא השתנה.

למרות שהיה למערך רוב מוחלט במוס־דות ההסתדרות בארבע השנים האחרו־נות, לא נאבקה ההסתדרות במדיניות ה־ממשלה. היא המשיכה לשתף עימה פעולה, תוך הצגת כמה הצגות־ראווה חלושות של התנגדות.

כאשר יחזור המערך לשילטון במדינה — אם יחזור — לא יש־תנה המצב. הוא רק יחמיר.

אם כן, מהי הסיבה המהותית למצב זה?

■ ■ ■

חברי־ההסתדרות שהטריחו את עצמם אל הקלפיות בחרו, כך היה נד־מה להם, במוסדות אשר יגהלו את ה־מדיניות המיקצועית, אך הם בחרו, בעיי־קר, את הנהלת הקונצרן הכלכלי האדיר הקרוי חברת העובדים.

חברה זו קמה, לפני שנים, כדי לסייע לעובדים במאבק על האינטרסים שלהם.

מה הקשר בין המציאות וכין חזון זה?

בנק הפועלים אינו משלם ריבית גבוהה יותר לחברי־ההסתדרות, ואינו תובע ר־ בית נמוכה יותר מחברי־ההסתדרות. עצם הרעיון נראה כתימהוני. מה פתאום? מדוע יהיה הבדל בין בנק הפועלים ובין בנק לאומי או בנק דיסקונט? הרי גדלנו עם הבנק, והבנק חובק כיום את כדור־הארץ!

האמת היא שאין כל הבדל בין בנק זה או אחר, וגם לא בין מיפעל זה או אחר. אין הבדל בין כור וכלל, בין שיכון עובדים ושיכון מעבידים, בין סולל בונה ובין האבא של אמנון רובינשטיין.

אין הבדל מבחינת הפעולה הכלכלית (תרוויח כמה שאתה יכול!) והמטרה (להרוויח יותר), בין השקפת־העולם של המנהלים (קאפיטליזם של רווחים וסוציא־ליזם של דרישות מן הממשלה) ורמת־ המחייה שלהם (סביון, רמת־אביב ובנו־תיהן.)

יש רק הבדל אחד: השליטים של חברת העובדים מנהלים גם את האי־גוד המיקצועי. הם יכולים להכתיב לעוב־דים, באמצעות המוסדות של ההסתדרות, את שכר־העבודה והתנאים הסוציאליים.

לא נציגי־העובדים מכתיבים לי: מנהלי „כור״ איזה שכר ישלם לי־עובדיהם. מנהלי „כור״ הם המכי־תיבים לעובדים איזה שכר יידרוש במשק כולו.

האם ייפלא כי בשם ה„אחריות הלאו־מית״ מסכימה ההסתדרות, תמיד־תמיד, שיש להטיל פיקוח על שכר־העבודה, בעוד שאין מוטל פיקוח על רייווחי־הבורסה, על הכנסות־מרכוש ועל הדיוויד־נדות?

הייפלא כי ההסתדרות היתה במשך שנים שותפה מלאה לקשר־ההשתקה לגבי קיום ההון השחור במשק, ולא נקטה מעולם ביוזמה כלשהי לתפיסתו?

כל זה מובן לרבים מחברי־ההסתד־רות. אם לא בצורה ברורה, מפורטת, מודעת — הרי בצורה עמומה, מעורפלת, מתחת לסף־ההכרה.

הם קוראים על מאבקיו של לך ואלסה בפולין, ומרגישים כי הוא לוחם נגד מצב הדומה מאוד למצב הקיים בישראל, חרף ההבדלים הפוליטיים, האידיאולוגיים, הגי־אוגרפיים.

אילו היו משבצים את ירוחם משל, שימעון פרס ומנחם בגין במיפלגה הקומוניסטית הפולנית ו־באיגוד המיקצועי הפולני, לא היה איש מבחין בהבדל. (שיבוצו של דויד זיו היה, בוודאי, קשה יותר — אבל רק ביגלל קשיי־השפה.)

מדי פעם מתמרדים ציבורי עובדים נגד המצב הזה. יש שביתה פראית, הפגנה עדתית, סיכסוך־עבודה בלתי־מבוקר. אך ההסתדרות מאומנת היטב בטיפול בתק־לות אלה. היא משחדת מנהיג פה, קונה עסקן עדתי שם, מאיימת על פעיל ערבי,

נואמת כמה נאומים חוצבי־להבות, זו־רקת כמה פירורים לציבור פעלתני — והכל חוזר על מקומו בשלום.

מי זוכר את מרד הימאים? את פו־עלי נמל־אשדוד? את ואדי־סליב והפ־גנות הפנתרים?

אין מה לדאוג. לא יהיה לך זא־לסה ישׂראלי. אין „סולידריות״. לפחות לא בעתיד הקרוב.

■ ■ ■

משום כך לא הרגישו ראשי המיפ־לגת בשום צורך לדבר על הבעיות האמיתיות.

איך לחלק את ההכנסה הלאומית? מה מגיע לעובדים, ומה יש לתבוע מהם? איך להחזיר לאגודות המיקצועיות מינימום של דמוקרטיה? איך להנהיג בארץ דמוק־רטיה תעשייתית — נושא המעסיק את מיטב המוחות בעולם המערבי? איך לשח־רר את ההסתדרות מטבעת־החנק של חברת העובדים — ואיך להחזיר את מיפעליה לשליטת ציבור־העובדים, כדי שישרתו את האינטרסים אשר למענם הוקמו? מה מקומה של ההסתדרות בחברה הישראלית ובמערכת־הכוחות של המישטר הקיים?

אפשר היה להתווכח על נושאים אלה ודומים. אפשר היה לעשות זאת בהסברה שקטה או בסיסמות קולניות, בסיגנון ברי־טי מאופק או בסיגנון ישׂראלי פרוע.

אך איש לא היה מעוניין בכך, מיכיוד כמה מיפלגות קטנות, שי־חסרים לחן הכוח והאמצעים לכך.

ובאמת — מדוע לדבר על כך, כשכל־כך נוח לראשי כל המיפלגות במצב ה־נוכחי?

זוהי האמת הפשוטה — והיא חשובה לאין שיעור יותר מתוצאות הבחירות, התלויות במצבי־רוח ציבוריים וחולפים.

אפשר היה להתייחס אל המאבק בין המערך והליכוד כאל התחרות בין הפועל ומכבי — כיריעה שי־בעצם אין ביניהם הבדל בין שתי הקבוצות.

ירוחם משל ודויד לוי — חד הם.

משׂ ו״ר.

דף תשקיף

בגין סירב להיפגש עם חדאד

ראש־הממשלה, מנחם בגין, סירב בתחילת השבוע להיענות לשדר של רב־סרן סעד חדאד שביקש להיפגש עימו.

בגין נימק זאת בטענה שהוא עסוק מדי. גורמים המקורבים לחדאד ידעו למסור שמפקד המיליציות הנוצריות בדרום־לבנון נעלב מדחיית פנייתו לבגין.

המודיעין

ממתן

המודיעין הישראלי הפך גורם ממתן בתגובות ישראל על הקרבות בלבנון.

בניגוד למידע שזרם לארץ על השתתפות מטוסי „מיג", מסוקי־תקיפה לילדים, טילי קרקע־קרקע ותיגבור נרחב של הכוחות הסוריים, התוקפים את זחלה ובוירות, טוענים גורמי מודיעין שאין הדבר כך, וכי מילכד הפגזות ומיתקפה של הכוח הסורי, הנמצא בדרך כלל בגיזרה זו, אין הפלמה במצב כלכלני.

אבו־חצירא

ירוץ

שר־הדתות אהרון אבו־חצירא החליט להציג את מועמדותו לכנסת העשירית, גם אם הוא יימצא אשם במישפט המתנהל נגדו.

אם אבו־חצירא יזוכה, אין ספק ששמור לו המקום השלישי ברשימת המפד"ל לכנסת. אבו־חצירא מתכוון לערער, אם יחוייב בדין, ולטענן לפני חבריו־למיפלגה שעד שלא יתברר העירעור, הוא רשאי לרוץ לבחירות. אין כל סיכוי לכך שהעירעור על פסק־הדין של אבו־חצירא, אם השר אכן ייצא חייב בדין, יוכרע לפני הגשת רשימות המועמדים לכנסת.

פרס מאשים

את בר־לב

יושב־ראש מיפלגת־העבודה, ח"כ שימעון פרס, מאשים את מזכ"ל המיפלגה, ח"כ חיים בר־לב, בשכירת שרותיו של מישרד־כישום פרטי כדי לאסוף חומר „יאו דווקא על יריבי מיפלגת־העבודה."

בר־לב, שהאשמותיו של פרס הגיעו אליו, הכחיש אותם והגדיר את הדברים כ„המצאה".

הסדנא ולקחה

מהשירון

עם סיום מישפטי הקצינים והחיילים מסדנת־השיריון המרכזית, שחיבלו במנועי־הטנקים, החליט הרמטכ"ל, רב־אלוף רפאל („רפול") איתן, להפקיע את הסדנא מידי גיוסות־השיריון ולהעביר אותה ידי חיל־החימוש.

דרוקמן לא משנה

לידי ראשי המפד"ל הגיע השבוע סקר, שעליו הם שומרים בינתיים בסוד, שנערך על־פי הזמנת המפד"ל. הסקר נערך בין מצביעי המפד"ל, והנשאלים התבקשו לענות על שאלה אחת: „האם יהיה להימצאותו של ח"כ חיים דרוקמן ברשימה השפעה על הצבעתך או לא?" מן הסקר התברר שהמפד"ל תקבל את אותו מיספר המושבים בכנסת עם דרוקמן וביעדיו.

מישטרת יוון

תחקור

המשטה הארצי פנה בבקשה למישטרת־אתונה לחקור מהיכן קיבל פול גרינוולד את הכספים לרכוש את האנייה הנושאת את תחנת־הטלוויזיה הפיראטית שהגיעה השבוע לארץ.

בידי המישטרה מידע שלפיו עזב פול גרינוולד את הארץ ללא שום כסף, וכי התחבר ביוון עם גורמים מפוקפקים.

לא יהיה

כסף

שר־הפנים, הד"ר יוסף כורג, ומנכ"ל מישרדו, חיים קוברסקי, הודיע השבוע לראש עיריית תל־אביב, שימה („צ'צ'") לחמ, כי זו הפעם האחרונה שמישרד־הפנים מעביר לעירייה כסף למשכורות.

הודעה זו של מישרד־הפנים הגיע לצ'צ' עם קבלת 40 מיליון השקלים לתשלום משכורות חודש מרס.

מילחמת הבוקים

והביטוח

קואופרטיב אגד הודיע לחברת־הביטוח צור, חברת־בת של הסנה שבבעלות חברת העובדים, על הפסקת הקשר איתה. אגד החליט להעביר את ביטוחיו, שהפרמיות השנתיות שלהם מסתכמות ב־650 מיליון לירות, לחברת הפניקס הישראלי.

כתגובה אמים „בנק הפועלים", הנמצא אף הוא בבעלות „חברת העובדים", להפסיק את כל קווי האשראי שנתן ל„אגד". בעיקבות הודעה זו הבטיח „הפניקס" ל„אגד" קווי אשראי חילופיים ב„בנק דיסקונט".

צנזורה

חדשה

ועדת־השרים, העוסקת בביקורת על ספריהם של אישי־מדינה, ושבראשה עומד שר־המישפטים משה ניסים, דרשה מעורכי האנציקלופדיה לצבא ולביטחון, צה"ל בחילו, להעביר לה את כל הראיונות עם שרי־הביטחון והרמטכ"לים־לשעבר, כפי שהם מופיעים בספר.

היועץ הראשי של האנציקלופדיה, רב־אלוף (מיל') מרדכי („מוטה") גור, ועורכיה, יעקב ארז ואילן כפיר, חזרו להפסיק את הדפסת הכרכים הראשונים של האנציקלופדיה, עד שהם יאושרו על־ידי ועדת־השרים.

הדרישה זו עוררה חרדה בקרב ראשי אגודת־העיתונאים, מאחר שעד כה היו מסתפקים בצנזורה הביטחונית כראיונות עם אישים וקצינים־בכירים, ועתה דורשת הממשלה להחניק גם צנזורה פוליטית על ראיונות אלה.

מדוע הם זקוקים

לשירותים?

חברת אל־על שכרה פסיכולוג כדי לחקור תופעות שונות שהיא נתקלת בהן.

בין השאר הוטל על הפסיכולוג לגלות את הסיבות לאחת התופעות הבולטות ביותר ב„אל־על": הצורך של נוסעיה בבתי־השימוש, העולה בחריבה על המקובל בכל שאר חברות־התעופה בעולם. במטוסי „אל־על" מיספר רב יותר של בתי־שימוש מאשר במטוסים אחרים.

אחד ההסברים האפשריים: העצבנות של הנוסע היהודי, ופחדיו הבלתי־מודעים מפני הטיסה.

רפאל רצה לרוץ

אחד ממנהיגי המפד"ל לשעבר, יצחק רפאל, מי שהודח ע"ידי הצעירים וסיעת „ליכוד ותמורה" כמה שנקרא הדחת „אוסלו", בדק בשבוע שעבר, אחרי כמה שנות גלות פוליטית, את האפשרות לחזור ולהתמודד בתוך המיפלגה על מקום ברשימה לכנסת העשירית.

מנסל פוטר

יושב־ראש ההתאחדות לכדורגל, מיקה אלמוג, הסיר את התנגדותו לאי־חידוש החוזה עם מאמן נבחרת הכדורגל, ג'ק מנסל. באוזני מקורביו הודה אלמוג שהעסקתו של מנסל היתה טעות.

עתה יצאו שליחים מטעם ההתאחדות לאנגליה, כדי למצוא מאמן אחר לנבחרת הכדורגל.

אסי דיין צנח

במאי ומפיק־הקונגע אסי דיין סיים באחרונה קורס־צניחה, במיסגרת שרות־המילואים שלו.

ספק לגבי חוקיות

הגדנ"ע בארה"ב

על פי בקשת כמה חברי־קונגרס אמריקאיים, יפתח מישרד־המישפטים בוושינגטון בחקירה כדי לברר אם ההשתתפות במחנות־קיץ לבני־ישראלים יורדים, שעליהם הכריז הרמטכ"ל, רב־אלוף רפאל („רפול") איתן, אינה מהווה עבירה על חוקי ארצות־הברית.

על פי הודעת פיקוד־הגדנ"ע יוכשרו בני־יורדים באמריקה בעלי אזרחות של ארצות־הברית, באימונים טרום־צבאיים.

מחוכלים

לכתב הטלוויזיה

כתב־הטלוויזיה רפיק ח'אג'־יחיא, בן־דודו של ח"כ ואליד צאדק חאג'־יחיא, נתון בשנה האחרונה לאיומים מצד ערבים קיצוניים בכפרו, טייבה.

לפני כמה חודשים נגנבה מכונית לנציה חדשה שרכש, ונמצאה הרוסה בוואדי ליד בית־אורן. בשבוע שעבר שרפו אלמונים את מכונית אחיו של רפיק, שחנתה מתחת לביתו של רפיק בטייבה.

מאז רכש רפיק מכונית „מרצדס", אך לא מכבר נשלל רשיונו במישפט על נהיגה במחירות מופרזת. השופטת לא התחשבה בעובדה שרפיק מיחר כאותה נסיעה להביא את אשתו החרה לבית־החולים, וגם קנסה אותו ב־20 אלף לירות.

מההסתדרות-לכנסת

מוכ"ז **ההסתדרות**, ירוחם משל, מותר להביט אחורה בזעם. יו"ר מיפלגת־העבודה, שימעון פרס, עדיין יכול להביט קדימה בתיקווה. הליכוד, שימשיך לתמוך במדיניות־ההטבות של שר־האוצר יורם ארידור, יכול להגיח שהכל עדיין יתכן. כל היתר — ההולכים בתל"מ של דיין, עסקני המפד"ל והמיפלגות הקטנות, יניחו שהכל עדיין פתוח. מתוצאות הבחירות להסתדרות אי־אפשר להסיק דבר בטוח לגבי תוצאות הבחירות לכנסת.

משל אינו יכול להיות מאושר. מערכת־הבחירות שערך למענו המערך הציגה אותו כדמות אפורה ומשעממת, לעומת המועמד שהעמיד הליכוד נגדו, שר־השיכון דויד לוי. „האיש החזק" הועמד מול „הצוות האחראי", שאיש אינו מכיר את חבריו, והתוצאה: בסקרים בהם הוצבו העומדים בראש הרשימות הגדולות זה־מול־זה היה לוי המוביל, והותיר את משל הרחק מאחור.

משל, שביקש להוביל את המערך לניצחון אדיר, כדי לפנות לעצמו מקום בממשלת־המערך (ראה הנדון), עלול להפסיד את כל העולמות. בעורפו נושפים ישראל קיסר ודוב בן־מאיר, המבקשים לעצמם את כס־המזכ"ל כבר בקדנציה הנוכחית, ופרס כבר מסובך מעל לראשו בהבטחות שרק חלק קטן מהן יוכל לקיים. מאידך, בנה עצמו דויד לוי כאיש החזק של הליכוד. בינתיים רק כמס' 2, אך ברור שביום שבו ייפתח המאבק על כסאו הפנוי של בגין, יהיה לוי בין הטוענים העיקריים לכתר.

אחד האנשים שמשל יכול להאשימם הוא ירוחם משל עצמו. הוא דאג להקדים את הבחירות בהסתדרות, שב־1977 נערכו אחרי הבחירות לכנסת, מתוך מחשבה שלאחר הניצחון הגדול המובטח הוא יזכה, ללא קושי, במישרת שר־העבודה.

המערך כולו קנה את הרעיון ברצון. בבחירות בהסתדרות, כך חשבו שם, יתרגלו את מנגנון העסקנים של המיפלגה לקראת הבחירות החשובות יותר — לכנסת.

מכונה חורקת

מאחר **יותר**, בשלהי כהונת ייגאל הורביץ במישרד־האוצר, התחיל ה־מערך להיבהל מעצמו. הסקרים ניבאו לו ניצחון אדיר. בבחירות באיגודים המיקצועיים נחל המערך הישגים מרשימים. היו במערך מי שסברו שאם תשיג מיפלגתם רוב גדול מדי בבחירות בהסתדרות, עלול הדבר להתנקם בה בבחירות לכנסת. הדוגמה של הבחירות ב־1977 עמדה לנגד עיניהם של העסקנים הללו. אז יוחסה הירידה הקטנה־יחסית של המערך בבחירות בהסתדרות לבהלה שאחזה בציבור הבורחים, שביקש למנוע ניצחון מהליכוד גם בהסתדרות. בראש הרשימה הועמד מי שכבר הוביל את הליכוד להישג בבחירות הקודמות בהסתדרות, שר־השיכון, שבמשך ארבע השנים האחרונות היה סגן־חבר בסיעת הליכוד בוועד־הפועל של ההסתדרות.

בתרשימים מתואר מצבם של הגושים הגדולים בשתי מערכות הבחירות הקודמות — לכנסת ולהסתדרות. אין מדובר כאן במיפלגות עצמן בילבד, אלא גם במיפלגות הקטנות הנילוות אליהן. מיפלגות הליכוד כוללות גם את „שלומציון", ואילו גוש המערך כולל גם את „העובד הדתי" בהסתדרות והרשימות הערביות הנילוות לרשימת המערך בכנסת.

בחירות פוליטיות

אומר **הפרופסור** שבח וייס, איש ה־מערך ומומחה לבחירות: „למעשה הפכו הבחירות להסתדרות לבחירות פוליטיות ביותר. למשל: בנושא איגוד־מיקצועי מובהק, כמו בחירות למועצות־פועלים מקומיות, אין לליכוד מועמדים ריאליים כימעט בשום מקום בארץ. בחיפה עומד בראש הרשימה של הליכוד למועצת־הפועלים המקומית בעל דוכן למכירת זיתים בשוק, ובמקום השני בעל בית־דפוס. ברור שהם לא מחשיבים בחירות אלה. המטרה העיקרית של הליכוד היתה להשיג מה שהיה לו בבחירות הקודמות — 27%, ואולי קצת יותר."

וייס אומר שאפשר להסיק מן הבחירות להסתדרות משהו על המגמה לקראת הבחירות לכנסת. „בישראל יש חפיפה בין שפל מעמדי ושפל עדתי. אם הליכוד מצליח להשיג בעיירות־הפיתוח ובשכונות־המצוקה הישג אלקטורלי, הרי זה אות לכך שהוא מתאושש בקרב אותן שכבות עממיות שהעלו אותו לשילטון בבחירות ב־1977. לעומת זאת, אם המערך מצליח להגיע להישג כלשהו, יש לזכור שהדבר נעשה בעזרת העובד הדתי ורשימת ר"ץ של שולמית אלוני, הנכללים בבחירות הפעם ברשימת המערך."

עורכי הסקרים נחרצים בדעתם פחות משבח וייס, לגבי האפשרות להסיק מתוצאות הבחירות להסתדרות על הבחירות לכנסת. הם מונים כמה סיבות לכך.

● בבחירות לכנסת משתתפים כ־20%—30% מהמצביעים, שאינם חברי הסתדרות, ולכן אין להסיק מהבחירות להסתדרות על אורח־הצבעתם.

● שיעור ההצבעה בבחירות בהסתדרות נמוך יחסית משיעור ההצבעה בבחירות לכנסת. בארבע מערכות־הבחירות האחרונות נע אחוז ההצבעה בבחירות להסתדרות בין 65 ל־77 אחוזים, ואילו בכנסת היו המספרים 78% עד 83%. אין כל ודאות שמי שנמנע בבחירות להסתדרות יימנע גם בבחירות לכנסת, ואין לדעת מה תהיה צורת הצבעתו בבחירות אלה.

● השיקולים בבחירות להסתדרות אינם זהים בהכרח לשיקולים בבחירות לכנסת. יש אחוז מסויים של מצביעים עיקביים, אך רבים מצביעים בצורה שונה בהסתדרות ובכנסת. הדגש בבחירות להסתדרות הוא על ענייני פנים, כלכלה וחברה. בבחירות לכנסת יש דגש חזק יותר על שיקולים של מדיניות־חוץ.

● אחוז גבוה מאוד של המצביעים עדיין לא החליטו על אורח הצבעתם, ותוצאות הבחירות בהסתדרות לא ישפיעו בהכרח על שיקוליהם.

● בבחירות לכנסת משתתפות מיפלגות שאינן משתתפות בבחירות בהסתדרות.

נימוקים אלה, כוחם יפה כמעט בכל מערכת־בחירות. אך בניסיון להסיק הפעם מתוצאות הבחירות להסתדרות על הבחירות לכנסת קיימים שיקולים נוספים.

לקפוץ על העגלה

יונה **פרד**, המנהלת סקרים במכון ישראל למחקר חברתי שימושי בירושלים, אומרת: „מסוכן מאוד, ואפילו יומרני, ללמוד מתוצאות הבחירות להסתדרות על התוצאות בכנסת. יש שתי נטיות עיקריות בציבור לגבי מיפלגה שמתברר כי קיבלה כוח רב. מסקרים שנערכו בגרמניה, למשל, התברר ששם נטיית המצביעים בהסתדרות. בראש הרשימה הועמד מי שכבר הוביל את הליכוד להישג בבחירות הקודמות בהסתדרות, שר־השיכון, שבמשך ארבע השנים האחרונות היה סגן־חבר בסיעת הליכוד בוועד־הפועל של ההסתדרות.

בחירות פוליטיות

אומר **הפרופסור** שבח וייס, איש ה־מערך ומומחה לבחירות: „למעשה הפכו הבחירות להסתדרות לבחירות פוליטיות ביותר. למשל: בנושא איגוד־מיקצועי מובהק, כמו בחירות למועצות־פועלים מקומיות, אין לליכוד מועמדים ריאליים כימעט בשום מקום בארץ. בחיפה עומד בראש הרשימה של הליכוד למועצת־הפועלים המקומית בעל דוכן למכירת זיתים בשוק, ובמקום השני בעל בית־דפוס. ברור שהם לא מחשיבים בחירות אלה. המטרה העיקרית של הליכוד היתה להשיג מה שהיה לו בבחירות הקודמות — 27%, ואולי קצת יותר."

וייס אומר שאפשר להסיק מן הבחירות בהסתדרות. אם ישיג המערך ניצחון גדול מדי בהסתדרות, חשבו העסקנים המודאגים, יעניש אותו הציבור בבחירות לכנסת.

מאבקי־הכוח הבלתי־פוסקים במערך, בניצוחו של אליהו שפייזר ומדיניות ההטבות של ארידור מצאו את מכונת המערך חורקת. הליכוד התחיל להתאושש בסיקרי דעת־הקהל, וכשהיה ברור שהתוצאות שהשיג המערך באיגודים המיקצועיים לא יחזרו על־עצמן, כבר היה מאוחר מדי.

הליכוד ניהל מערכת־בחירות פוליטית מובהקת, ולא נופף „בהישגי" סיעתו בהסתדרות. אם ישיג המערך ניצחון גדול מדי בהסתדרות, חשבו העסקנים המודאגים, יעניש אותו הציבור בבחירות לכנסת.

מאבקי־הכוח הבלתי־פוסקים במערך, בניצוחו של אליהו שפייזר ומדיניות ההטבות של ארידור מצאו את מכונת המערך חורקת. הליכוד התחיל להתאושש בסיקרי דעת־הקהל, וכשהיה ברור שהתוצאות שהשיג המערך באיגודים המיקצועיים לא יחזרו על־עצמן, כבר היה מאוחר מדי.

הליכוד ניהל מערכת־בחירות פוליטית מובהקת, ולא נופף „בהישגי" סיעתו

שני הגדולים התחלקו בהסתדרות בפגר של ד"ש - אך בבחירות לכנסת יהיו קופצים נוספים על הגווייה

(המשך בעמוד 40)

תמרה טולמן הכינה לכם אגדה של פסח

... ופסח כזה עוד לא היה.
היום תמצאי בדניש פלוס
מערכות כלי אוכל וקפה חדשות מתוצרת Arzberg שבגרמניה שהם אגדה בפני עצמה.
Arzberg הינה עיירה קטנה ומקסימה, השוכנת קרוב לגבול צ׳כוסלובקיה, ואותה
הגדולה על מערכות אוכל וקפה ומוצרי נוי מפורצלן עדין, המעוצב ע״י אמנים
ופסלים ידועי שם בעולם.

מפעלי Arzberg נוסדו לפני כ-100 שנה ומוצריהם זוכים בקביעות בפרסים הגבוהים ביותר בעולם העיצוב.

את מערכות האוכל והקפה תמצאי בשתי דוגמאות שונות; מערכת לבנה לבנה ומעוצבת להפליא ומערכת בדוגמאות. בנוסף למערכות הפורצלן החדשות תמצאי את שאר

האביזרים והכלים לקישוט שולחן הפסח שלך, כוסות קריסטל ליין עם ובלי רגל, כוסות וכדים למים, פמוטים מעוצבים מזכוכית אופלין לבנה וורודה, מגש למצות מפרספקס בעיצוב מודרני ומפות חדישות מבדי כותנה מעולים. אך השנה יותר מתמיד תמצאי את המתנות הקטנות והמיוחדות בצבעים לבן, כחול, וורוד, אביזרים קטנים מקריסטל LA-DONNA מקריסטל אופלין בעבוד יד המשמש גם קערת פירות ענקית מפרספקס המשמשת סנגריה, פונץ וסידור גם להגשת פרחים, קנקן יין ומים מדגם Fagattello וכוסות תואמות מתוצרת איטליה, בקבוק למים קרים עם ציור קריסטל בעיבוד יד אותו לעצמך, צלחת מפורצלן מתוצרת או עוגיות אגרטלים בגדלים שונים. כד גם כפמוטים כלי יפהפה לפונץ לחומץ ושמן, תואמת, מערכת מכסה עץ וכף ואת מערכת פירות ולפתנים... המערכת מושלמת את חייבת לבוא ולראות מיוחד וכשי מאתנו ההגשה בעיצוב קלאסי מלבד. התפורה במיוחד של פסח שתמרה

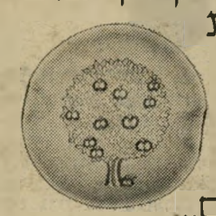

אומנותי שאת ממש חייבת להגשת גבינות פירות Arzberg המשמשים קטן עם פקק שעם או מרק קר עם ״גן – עדן״ להגשת הסכום החדשה וכוללת את כל כלי נגיש לך ״מעטפת אחסנה״ לסכום

בואי להנות מ״אגדה״ טולמן הכינה לך בדניש פלוס. תמצאי מבחר גדול גם במחירים וגם במוצרים.
חג שמח.

DANISH PLUS

תל-אביב: ככר המדינה, רח׳ ה׳ באייר 62. חיפה: אחוזה, רח׳ חורב 53. כפר-שמריהו: מרכז מסחרי.
רמת-גן: דרך ז׳בוטינסקי 104 (ללא הפסקת צהרים). ירושלים: רח׳ הסורג, מול בנק ישראל. באר-שבע: רח׳ רמב״ם 37 (פינת הרצל).

במדינה

העם

ממעמד לעם

הציבור מואס בגושים הגדולים, ועד כן הוא מצביע בעדם

הבחירות למוסדות ההסתדרות הסתיימו. הבחירות לכנסת העשירית החלו.

חרטומים ינסו עתה להסתכל בכדור־הבדולח של תוצאות הבחירות בהסתדרות, כדי לנחש מה עומד להתרחש במאבק על הכנסת. הם ישתדלו ליישם בצורה חדשה את סיסמתו הנושנה של דויד בן־גוריון — „ממעמד לעם" — בהגיחם כי העם כולו יצביע ביוני כפי שהצביע המעמד באפריל.

יתכן כי זהו נסיון מוטעה. אף שרוב־רובו של ציבור הבוחרים לכנסת נמנה גם עם ציבור הבוחרים בהסתדרות, עשויים השיקולים שלו להיות שונים (ראה עמוד 37). ובין אפריל ליוני עוד יכולים לקרות דברים רבים, שיהפכו כמה וכמה קערות על פיהן.

אולם נראה כי העובדה הדומיננטית של 1981 כבר נקבעה בבחירות בהסתדרות, ושתשתקף גם בבחירות לכנסת: הציבור מואס בשני הגושים הגדולים, אך מצביע בעדם.

מי שמואס בליכוד יצביע בעדו מתוך החשבון כי זהו „הרע במיעוטו", לעומת המערך שבהנהגת שימעון פרס. מי שמואס במערך יצביע בעדו, מתוך חשבון כי הוא עדיף על הליכוד, שהוא גרוע עוד יותר.

אקט ביי אהבה. מובן שזוהי פרוורסיה של התהליך הדמוקרטי. אין היא מרוקנת רק את הדמוקרטיה מתוכנה — היא מערערת את עצם יסודות קיומה. האקט הדמוקרטי, המנותק מאהבה, הופך לזנות. האקט הדמוקרטי של הבחירות, כשהוא מנותק מיחס כלשהו של הבוחר לנבחרים, מעורר בו בחילה גוברת.

יתכן שזהו הלקח העיקרי של הבחירות בהסתדרות, שלא ישתקף במאמרים המלומדים: שמערכות־הבחירות של 1981 עלולות להיות האחרונות ברפובליקה הישראלית הראשונה. אם אין הדמוקרטיה הישראלית מסוגלת לעורר בבוחריה את הרצון והנכונות להקים כוחות פוליטיים שהם יכולים להצביע בעדם באהבה ובלב חפץ, דינה של הדמוקרטיה עצמה נחרץ.

צחוק, צחוק - אבל...

אין בישראל בריחות כי המציאות מגוחכת יותר מכך בדיחה

פעמיים ניסו שדרני ישראל, בחודש האחרון, להתל בציבור כולו.

האיש החזק (מחזיק או משליך?)

איש גוש־אמונים מתפרץ למסיבת הח"כים
גאז בעיניים

ח"כ הרגיז
מסיבה טובה?

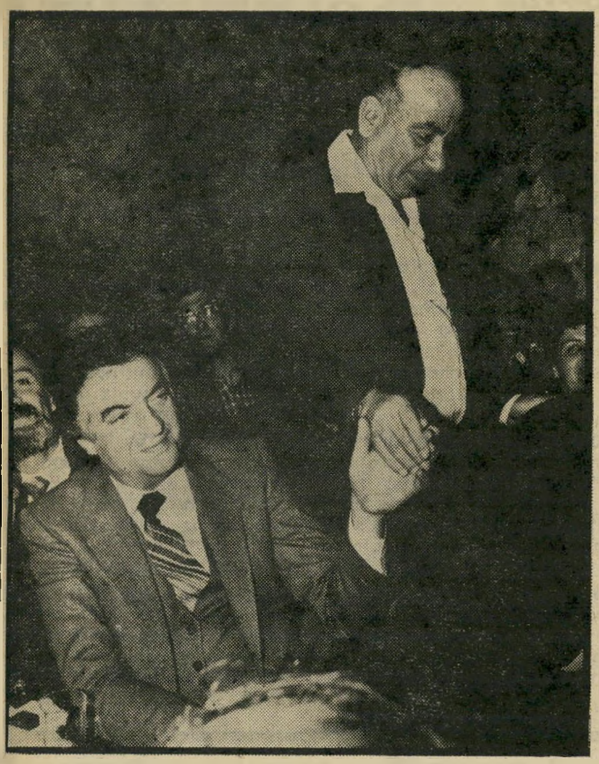

ח"כים פלאטו־שרון והורביץ בחגיגה
יד ביד

מיני, המנותק מאהבה, הופך לזנות. האקט הדמוקרטי של הבחירות, כשהוא מנותק מיחס כלשהו של הבוחר לנבחרים, מעורר בו בחילה גוברת.

יתכן שזהו הלקח העיקרי של הבחירות בהסתדרות, שלא ישתקף במאמרים המלומדים: שמערכות־הבחירות של 1981 עלולות להיות האחרונות ברפובליקה הישראלית הראשונה. אם אין הדמוקרטיה הישראלית מסוגלת לעורר בבוחריה את הרצון והנכונות להקים כוחות פוליטיים שהם יכולים להצביע בעדם באהבה ובלב חפץ, דינה של הדמוקרטיה עצמה נחרץ.

צחוק, צחוק - אבל...

אין בישראל בריחות כי המציאות מגוחכת יותר מכך בדיחה

פעמיים ניסו שדרני ישראל, בחודש האחרון, להתל בציבור כולו. פעמיים הצליחו — ונכשלו.

כי בשתי הפעמים התייחס הציבור ברצינות גמורה לבדיחה. כך אושרה האימרה המתהלכת מזה שנים בקרב העיתונאים: „בישראל, כל בדיחה הופכת במוקדם או במאוחר למציאות."

חזרה ?לירה. בפורים הפיץ הרדיו את הידיעה כי הממשלה החליטה לבטל את השקל, לחזור אל הלירה.

איש לא הופתע. אזרחים פשוטים ועסקני־ציבור, ביניהם כמה מעמודי־התווך של הכנסת, קיבלו את הידיעה כסבירה בהחלט. לפני שהתברר כי זוהי הלצה, היו כמה פוליטיקאים מוכנים להסביר בכל הרצינות מדוע החלטה זו רצוייה, לאור התסבוכת שנוצרה על־ידי הנהגת השקל.

הסתבר כי הבדיחה האמיתית היתה ההחלטה להנהיג את השקל.

בגין האמין. השבוע הפיץ הרדיו הלצה נוראה עוד יותר: שמוסדות הכדורסל ביטלו את המישחק הגורלי בשטראסבורג, שבו ניצחה מכבי תל־אביב.

הציבור נדהם והתהלך כסהרורי. ראש־הממשלה עצמו הודה, לאחר מעשה, כי האמין לידיעה.

כמו בפרשת הלירה, מיהר הרדיו לגלות שזוהי בדיחה, לפני שנגרם אסון. רק פסיכולוגים יכולים להסביר מדוע ממהר הציבור לנהוג לפי הכלל „פתי יאמין לכל דבר".

ההסבר הסביר: הציבור מאמין לשמועה המאשרת את דיעותיו הקדומות. הרעיון ש„כל העולם נגדנו" הוא כה מושרש בלב האדם הישראלי, עד כי ההלצה הספורטאית היתה אמינה. האמונה העמוקה באפסות הממשלה גרמה לציבור להאמין להלצה הכספית.

הכנסת

כב' היו"ר,

כנסת מצחיקה

סיום הכנסת התשיעית היה ככל כהונתה

זה היה נסיון פאתטי. העיתונאים עשו כמיטב יכולתם כדי להכניס קצת הומור לאווירה. אבל באחד הרגעים נואשו גם הם. המסיבה הגדולה התמוטטה כמו באלון שיצא ממגן האוויר. היא לא הסתיימה. היא פשוט התפרקה.

חברי־הכנסת אינם מגיעים אל המוסד הרם בשל חוש־ההומור שלהם, וגם לא ביגלל כושרם להבריק בשנינותם. הם מגיעים לשם, ברובם, ביגלל יכולתם לנאום בביטחון רב נאומים באנאליים, בעברית משובשת, ולשרת בנאמנה מנגנוני־מיפלגה אפורים. תפקידם העיקרי — להרים יד בהצבעה, על פי פקודה מיפלגתית — אינו שוחה הרבה במסיבה.

מזכירי־הסיעות יודעים זאת היטב. אבל אין הם נואשים. פעם בארבע שנים, לקראת סיום כהונת הכנסת, הם משתדלים לארח את הח"כים בנשף חגיגי, האמור להביא להתפוצצות ההומור הפרלמנטרי. השבוע זה התקיים באולם החאן הירושלמי.

זה היה נורא.

העיניי הגדוד. את ההתרגשות היחידה סיפק איש גוש־אמונים, ביריון שמן, מזוקן ובעל ציציות, שהחזיק בידו בקבוק חול מסיני. הוא רצה להיכנס פנימה, לשאת נאום תוכחה באוזני הח"כים, „המוכרים את המולדת לאוייב הערבי." השוטרים חסמו את דרכו וכשהתעקש, התיזו גאז בפניו.

היו דרושים שישה שוטרים כדי להתגבר עליו. בחוץ נתנו לו להתקרר, ואחר־כך הניחו לו ללכת. אין עוצרים אנשי גוש־אמונים, רק מפני שהם מקימים מהומה אחת או שתיים.

בפנים הגיעה ההתרגשות לשיאה כאשר הוצג מסמר הערב: מנחם סבידור ואשתו רעייה שרו דואט עברי, אידישי ויוזני. הח"כים, ישבו שורות־שורות, צפופים כמו סרדינים, צחקו תחילה בטוב־לב, אחר־כך במבוכה גוברת. היה ברור היטב מדוע הגיע סבידור לכנסת: הוא לא התקבל לאופרה.

אמנון לין ואימרי רון, שניגנו במנדולינה ובגיטרה, לפחות לא שרו. זאת היתה המעלה העיקרית של הופעתם.

שאר הבידור סופק על־ידי הח"כים בנשף חגיגי, האמור להביא להתפוצצות ההומור הפרלמנטרי. השבוע זה התקיים באולם החאן הירושלמי.

זה היה נורא.

העיניי הגדוד. את ההתרגשות היחידה סיפק איש גוש־אמונים, ביריון שמן, מזוקן ובעל ציציות, שהחזיק בידו בקבוק חול מסיני. הוא רצה להיכנס פנימה, לשאת נאום תוכחה באוזני הח"כים, „המוכרים את המולדת לאוייב הערבי." השוטרים חסמו את דרכו וכשהתעקש, התיזו גאז בפניו.

היו דרושים שישה שוטרים כדי להתגבר עליו. בחוץ נתנו לו להתקרר, ואחר־כך הניחו לו ללכת. אין עוצרים אנשי גוש־אמונים, רק מפני שהם מקימים מהומה אחת או שתיים.

בפנים הגיעה ההתרגשות לשיאה כאשר הוצג מסמר הערב: מנחם סבידור ואשתו רעייה שרו דואט עברי, אידישי ויוזני. הח"כים, ישבו שורות־שורות, צפופים כמו סרדינים, צחקו תחילה בטוב־לב, אחר־כך במבוכה גוברת. היה ברור היטב מדוע הגיע סבידור לכנסת: הוא לא התקבל לאופרה.

אמנון לין ואימרי רון, שניגנו במנדולינה ובגיטרה, לפחות לא שרו. זאת היתה המעלה העיקרית של הופעתם.

(המשך בעמוד 48)

השבוע במשק

ההבדל בין יאכטה לסירת־דיג

יום שני, 30.3 — העיצומים במישרד־הביטחון נמשכים *** הלימודים בבתי־הספר מתנהלים היום כסידרם; ביום רביעי יפסוק בית־הדין לעבודה בעתירת המורים *** אושר תוואי תעלת־חימים; המחיר 800 מיליון דולר *** המועמד לשר־האוצר מטעם המערך ייקבע אחרי הבחירות להסתדרות *** ביצוא התעשייתי של הקיבוצים חלה ירידה *** ירידה של 15% בתיירות *** המסחר בבורסה ניו־יורק הופסק מייד עם קבלת הידיעה על ההתנקשות בחיי הנשיא רגן; הדולר ירד *** בבורסה תל־אביב: במניות מעורב, בצמודים יציבות.

יום שלישי, 31.3 — הסתיימה שנת התקציב; המחלקות לסטטיסטיקה עובדות שעות נוספות *** חוק הבנקאות אושר על־ידי הכנסת; הבנקים לא יוכלו לעסוק בבנייה, תעשייה, ביטוח ומסחר; הבנקים יחוייבו למסור מידע מדוייק על מחיר האשראי *** שתי חברות בנייה הוזילו מחיר הדירות ב־5% *** נחנך מחלף גהה, הגדול מסוגו בארץ *** רובוט תעשייתי ראשון שפותח בארץ הוצג בתערוכת "טכנולוגיה 81" *** האוצר: "קשה להבחין בין יאכטה לסירת־דיג לצרכי מס" *** אושר תקציב המדינה ל־1981/82; הסכום: 206 מיליארד שקל *** ועדת־הכספים אישרה הקצבה נוספת של 10 מיליון שקל לישיבות ההסדר.

יום רביעי, 1.4 — מהיום בוטלו מיסי רכוש ועיזבון *** היום עלו מחירי העיתונים היומיים *** היום התחילה שנת המס, התקציב, המאזן, הדו"ח וכו' *** משכורת שופט עליון 18,290 שקל ברוטו; שופט בית־משפט השלום יקבל 7780 שקל ברוטו *** מהיום יגבו הרשויות המקומיות יותר מיסים ויספקו פחות שירותים *** ריבית והצמדה על החזרי מיסים ישוחררו ממס *** רווחי קונצרן "כלל" ל־1980 הגיעו ל־282 מיליון שקל *** "ארקיע" קונה שני "בואינג" חדשים; המחיר: 34 מיליון דולר *** היוצאים לחו"ל הוציאו ב־1980 50 מיליון דולר באמצעות כרטיסי־אשראי *** בבורסה: עליות חדות במניות, מתונות בצמודים.

יום חמישי, 2.4 — שוב שיבושים בבתי־הספר; שר־האוצר הורה לנכות משכר המורים את ימי השביתה *** הממשלה הזרימה 400 מיליון שקל במרס *** האוצר יציע תוכנית חיסכון בנקאית חדשה *** הפסדי "אל־על" ל־80/81 מוערכים ב־60 מיליון דולר *** 1700 העובדים המקצועיים בחברת־החשמל פתחו בשביתה *** הכנסת אישרה את חוק הגנת הצרכן *** 181 אלף טלוויזיות נמכרו בארץ ב־1980 *** יתרות המט"ח של "בנק ישראל" גדלו ב־200 מיליון דולר; הסיבה העיקרית: בריחת הציבור ממט"ח *** בבורסה: עליות שערים מתונות במניות.

יום שישי, 3.4 — סיכום ראשון לשנת הכספים 80/81 קובע: קרנות הנאמנות המתמחות במניות הן המובילות *** "סולל בונה" יקים שיכונים בקולומביה *** "אל־על" משלמת לצוותי האוויר 5.9 מיליון דולר *** שר־האוצר חזר בו: החודש לא יינכו משכר המורים את ימי השביתה *** מסיכומי 1980: גביית המס הגיעה ל־305 מיליון ל"י (לא שקל) *** יבואני־הרכב מתנגדים להפחתת מחירי חלפים בטיחותיים *** מיספר מקבלי דמי־אבטלה במרס: 15,230.

יום ראשון, 5.4 — נפתח יריד־הספרים הבינלאומי בירושלים; משתתפים 1200 מו"לים מ־46 אחצות *** מכסיקו הוזילה מחיר הנפט הכבד ב־2.50 דולר *** גיזבר עיריית תל־אביב: גם החודש אין לנו עדיין כסף לתשלום משכורות *** קיצבאות הביטוח־הלאומי יוקדמו לרגל הפסח *** ישראל ביקשה ממצריים להוזיל מחיר הנפט שלה *** בבורסה: עליות במניות ועליות בצמודים.

תיסכון

חיסכון בהשאלה

ההצלחה של תוכניות החיסכון הדו־שנתיות (הפקדות של כ־5 מיליארד שקל), שמועדן תם בסוף החודש האחרון, גרמה כאב ראש רציני לאוצר: איך להמשיך לספוג כספים מהציבור באמצעות חיסכון מרצון, בתנאים שיראו קוסמים?

השפן החדש של האוצר הוא חידוש בקנה־מידה בינלאומי. אתה מוזמן לחסוך לא רק מה שיש לך, אלא גם מה שאין לך. ועל אותו חלק שאין לך, תשלם ריבית המסובסדת על־ידי האוצר. בלהיטותו כי רבה, מבקש האוצר להגדיל היקף החיסכון, והרי הפטנט לפרטיו.

מה מציע האוצר באישור ועדת־הכספים? תוכנית חיסכון לשלוש שנים, שבה על כל סכום שתפקיד בבנק תקבל הלוואה בגובה מחצית ההפקדה. ההלוואה תינתן לתקופה של תשעה חודשים, בריבית נומינלית של 72%, שתוחזר ב־תשלומים שווים, החל מהחודש הראשון.

האם זה כדאי? אחרי התוכניות ל־שנתיים, נראית תוכנית לשלוש שנים כהרעת התנאים. וזה אמנם כך. לבנקים יש תוכניות של שלוש שנים.

ההלוואה צמודה להפקדה? לא נותנים לך מענק, אלא הלוואה בריבית אפקטיבית של 104%, אותה אתה חייב להחזיר, גם אם אין לך ותזדקק למשיכת־יתר, העולה על 150% במקרה הנוח. ואולי בכל זאת העסק הוא כדאי? הערכת כלכלנים אומרת, שהתשואה בתוכנית המוצעת היא כ־4%. אז אם זה כך, אפשר להחזיר את השפן לכובע.

תיירות

שקל תעופתי

סוכני־הנסיעות עושים בדרך כלל עבודה טובה. אלה שאינם עושים עבודה קשה וטובה נמחקים מהר מאוד מהמפה. כך גם חברות־התעופה. אלא שאצל אלה יש בדרך כלל מי שנושא בהפסדים. עד היום היה נהוג שהקונה כרטיס־טיסה ליעד כלשהו בחו"לארץ, משלם בשקלים (המחיר הנקוב בכרטיס הוא בדולרים, ומתורגם לשקלים).

נניח, שקנית כרטיס לניו־יורק ומשם ללוס־אנג'לס ובחזרה. מסיבות שונות הנעת לניו־יורק, לא המשכת וחזרת ארצה. בידך עדיין אותו חלק מן הכרטיס שבו לא השתמשת, ושבעבורו שילמת 300 דולר (בשקלים) ביום שבו קנית את הכרטיס. אתה ניגש לסוכן־הנסיעות או לחברת־התעופה, ומבקש את התמורה לכרטיס שבו לא השתמשת. אחרי חודש או חודש וחצי אתה מקבל את התמורה — שקל כנגד שקל. שילמתה לפני שלושה חודשים 2000 שקל, הוחזרו לך 2000 שקל; חד וחלק. זה שביניתיים עלה מחיר הדולר במונחי שקל, זה אינו חשוב. אתה הרי שילמת בשקלים והוחזרו לך שקלים.

מצב דברים זה עשוי להשתנות בקרוב. כל מי שירכוש כרטיס ישמיך לשלם ב־שקלים, אך צמודים לדולר, על פי השער היציג של "בנק ישראל" באותו היום. הערך הדולרי של הכרטיס יישמר. כך אפשר יהיה להבטיח את מחיר הטיסה, גם כאשר אינך טס.

הבורסה

הספקולנטים אכלו אותה

בשבוע החולף (30.3—5.4) שררה אווירה אופטימית בבורסה. תחושת האופטימיות נבעה מגורמים שונים; הן הקשורים ישירות בבורסה והן גורמים חיצוניים. הגורמים הישירים הם, בין היתר, הנתונים הטכניים הטובים, כמות הכסף בשוק, מחירי המניות, גמר הפדיונות הגדולים בקרנות־הנאמנות ואפילו מישאלות־הלב של מקורבי הבורסה. גם זכר מפולת פברואר יוצר אווירה חיובית. גורם חיצוני שעורר אווירה אופטימית בבורסה הם סקרי דעת־קהל. אלה הצביעו על אי־ודאות ביחס לנצחון המערך בבחירות. מאז נאומו של יעקב לוויגסון הצטייר האיש, משום מה, כ־אנטי־בורסה, אף כי בימיו נולדה, גדלה והתפתחה.

הספקולנטים הפסידו השבוע כסף. הם עשו זאת פעמיים. מימשו רווחים וכבר למחרת קנו בחזרה סחורה שרק אתמול מכרו. בקיצור: קטני־אמונה ש־באו על עונשם.

תרגיל בחשבון

יש היום די מניות טובות בשוק. הן בעלות נכסיות גבוהה, מייצגות יצוא נכבד וגם הוויחיות. קחו, למשל, את "פולגת" או את "ים־המלח", היש טובות מהן?

ולמה לא לדבר טובות במניות "דלק", העוסקת בשיווק דלקים ושמנים, כמו "סונול", למשל. "דלק" היא חברת הדלק השניה בגודלה בארץ. לחברת "פז" יש 40% מהשוק, ל"דלק" 35% ול"סונול" 25%. עכשיו, שימו־לב! כש־חברת ההשקעות "גרניט" רכשה 56% מניות "סונול", היא שילמה 50 מיליון דולר. מה, אם כן, שוויה של חברת "דלק" כיום?

זהו יותר מאשר תרגיל בחשבון, זוהי השיטה ללמוד דברים. בעיקר כאשר מניות "דלק" המצויות בשוק מוערכות ב־13 מיליון דולר, על פי מחירן ב־בורסה; הרבה הרבה — למטה מהחברה שהן מייצגות. אז מי קונה "דלק"?

נסיגה מהמהפך

מדוע מייעצים יועצי־השקעות של בנקים למשקיעים "לצאת" מהשקעות במט"ח? משום שהאוצר החליט לסגת מהמהפך במט"ח, ולהנהיג שוב ביטוח שער לייצוא, כבימי המערך... מה אומר המושג ביטוח שער לייצוא? ניתוק תמורה עבור הייצוא מהשער הרשמי של המטבע — השקל. תוצאת הלוואי של ניתוק זה היא האטה בקצב הפיחות של השקל, וזהי הסיבה מדוע צריך עתה לצמצם השקעות במט"ח. הדגש הוא על ע ת ה. אגב, הציבור כבר החל למכור דולרים בזול. הנהנה העיקרי הוא "בנק ישראל", הקונה בזול ומגדיל את הרזרבות המט"חיות שלו.

לא לספקולנטים בלבד

● מה אתם חושבים על קרן "כוכב" של "בנק־הפועלים"? ההתמחות: חצי חצי. חצי מניות, חצי צמודים.

תיזכורת

ב"העולם הזה" (2270), במדור "לא לספקולנטים בלבד", אמרנו שמניות "בנק כללי", האופציות ושטרי־ההון הן השקעה טובה — ועוד איזה! ראו מה קרה להם מאז ועד לסוף השבוע שעבר. עבר רק חודש ומניות הבנק עלו מ־1038 נקודות ל־1245 נקודות — עליה של 20%. שטרי־הון 4 מ־635 נק' ל־800 נק' — עליה של 26%. כתבי האופציה היו שיגעון של אופציה, הם עשו 44%; הם עלו מ־855 נק' ל־1235 נק'. אמרנו שכדאי, והיה כדאי.

מההסתדרות - לכנסת

(המשך מעמוד 37)

הפרופסור יוחנן פרס הוא יועץ לסקרים במודיעין אזרחי. בסקר האחרון שערך השבוע, לפני הבחירות, קיבל המערך 59% עד 61%, ואילו הליכוד זכה ב־30% עד 32%. כלומר: עלייה קלה לשני הגושים הגדולים. פרס אומר שאפשר להסיק מתוצאות הבחירות בהסתדרות רק על מגמות כלליות ביותר של עליית וירידה של המיפלגות הגדולות. "הבוחר הישראלי הוכיח שהוא בוחר בצורה ספציפית. למשל, בבחירות מוניציפליות נבחר טדי קולק בירושלים, למרות חולשת המערך שם, וכך גם בערים אחרות. אך בבחירות לכנסת יהיה גם נתון שונה נוסף, חשוב מאוד. בהסתדרות היה למועמד שעמד בראש רשימתו יתרון על־פני מזכ"ל ההסתדרות, ירוחם משל. איש אינו מכיר את מי שניצב מאחוריהם ברשימה. בבחירות לכנסת יש יותר העמדה של צוות מול צוות. כאן יהיה צוות שבראשו עומד שימעון פרס, מול צוות שבראשו עומד מנחם בגין, והעדפת הציבור כאן אינה זהה, בהכרח, להעדפת הציבור בבחירות להסתדרות."

רפ"י והמפד"ל

שני הנעדמים הגדולים בבחירות לכנסת נעדרו כימעט לחלוטין מן הבחירות בהסתדרות: המפד"ל ורשימתו החדשה של משה דיין. חשיבותם אינה נובעת מגודלם, אלא ממעמדם כ"לשון המאזניים", או כשותף קואליציוני לכל ממשלה שיבקשו המערך או הליכוד להקים. המפד"ל אינה מתמודדת כלל בבחירות בהסתדרות, ומצבה היום אינו ברור. מישפטו של אהרון אבו־חצירא עדיין לא הסתיים, האגף הניצי ביותר שם, בראשותו של חיים דרוקמן, עשוי לפלג את המיפלגה, והמאבקים בין סיעת הצעירים של זבולון המר ויהודה בן־מאיר, ובין סיעת למיפנה של יוסף בורג ורפאל בן־נתן, יכולים להתיש את המיפלגה. לכל אלה כימעט שאין קשר לתוצאות הבחירות בהסתדרות.

אנשי דיין הולכים בבחירות בהסתדרות "בשני ראשים". רשימת רפ"י מתמודדת בבחירות אלה. רשימה זו נשלטת על־ידי אנשי ייגאל הורביץ, שלא הצטרף לדיין, אך בבחירות לכנסת יפגו מצביעי רשימה זו אל דיין. זהו המצב גם לגבי רשימת "האיחוד הדמוקרטי" של ישראל גרניח, המוצב בעשיריה הראשונה של תל"מ. יתכן שאפשר ללמוד משהו על כוחה של רשימת דיין מהישגיהן של שתי רשימות אלה. דיין הקים את רפ"י מחדש, וכדאי לזכור שבבחירות הקודמות שבהן התמודדה רפ"י, ב־1965, היה ההישג שלה בהסתדרות (12.7%) גדול מהישגה בכנסת (7.9%).

השוואת תוצאות הבחירות לכנסת וב־הסתדרות מורה שיש התאמה מסויימת במגמות. בבחירות שנערכו ב־1969 ירד המערך בשבריר אחוז בבחירות בהסתדרות, וירד באחוז וחצי בבחירות לכנסת. הליכוד עלה ב־7% בבחירות בהסתדרות, וב־5% בבחירות לכנסת.

הפגר של ד"ש

ב בחירות שנערכו ב־1973 ירד המערך ב־3% בבחירות בהסתדרות, וב־7%, כימעט, בבחירות לכנסת. הליכוד שמר בבחירות אלה על כוחו בהסתדרות, ועלה ב־4% בבחירות לכנסת.

במהפך של שנת 1977 הפסיד המערך 5% בבחירות בהסתדרות ו־15% בבחירות לכנסת. הליכוד עלה ב־5% בערך בהסתדרות, וב־7% בכנסת (בכל הנתונים הללו מדובר לא במיפלגות עצמן, אלא בגושי המיפלגות, הכוללים גם רשימות קטנות שנילוו אליהן, כמו העובד הדתי או הרשימות הערביות שליד המערך, ו"שלומציון", שהצטרפה לליכוד אחרי הבחירות לכנסת).

גם אחרי הבחירות בהסתדרות, הכל עדיין פתוח. כאן התחלקו המיפלגות הגדולות בגוויית של ד"ש. בכנסת יהיו קופצים נוספים על הפגר הזה: רשימת דיין, שתנסה לאסוף לחיקה את מעמד המנהלים ואנשי "הצווארון הלבן" שתמכו בד"ש, ואנשי התחייה והליכוד, שיבקשו להשיג את תמיכתם של הניצים הקיצוניים שהביאו מאיר ("זרי") זורע ודן טולקובסקי למיפלגה זו.

רשת מלונות ח. שיף

שמחה להכריז על

„מבצע אביב"

לרגל פתיחתו של המלון

„מרינה" ריביירה, בת־ים

מחירי המבצע לזוג הם:

* לינה וארוחת בוקר — **300.— שקל***
* חצי פנסיון — **460.— שקל**
* פנסיון מלא — **580.— שקל**

לילדים בחדר ההורים — 50% הנחה

ילדים עד גיל שנתיים — חינם

המחירים אינם כוללים מע"מ

סדר פסח חגיגי ומסורתי

במלון **מרינה**, ריביירה, בת־ים

במחירי מבצע: **—.210 שקל** (כולל מע"מ)*

לילדים הנחה של 50% • ילדים עד גיל שנתיים — חינם

ניהול והנחיה: **עזריאל לבנת**

שירי פסח ושירה בציבור: **שולמית לבנת**

להזמנת מקומות נא להתקשר אל:

* **מלון מרינה**, ריביירה בת-ים	03-596111
* **מלון דיפלומט**, תל-אביב	03-294422
* **מלון דיפלומט**, ירושלים	02-710831
* **מלון מרינה הנסיכה**, נתניה	053-36061
* **מלון מרינה**, שארם	057-99226

* **המחירים הם לישראלים בלבד.**

דיין רוכב שוב

תחת נס הגולגולת והעצמות, אסף הפי׳ראט הפולי׳טי חבורה חדשה

לא ההגיון, לא העיקרון, לא ההצלחה ולא ההגינות מציינים את דרכו של משה דיין. מציין אותה חוש־ההישרדות.

הוא שרד גופנית, למרות שורה ארוכה של תאונות קטלניות ומחלות. הוא שרד פוליטית, למרות שורה ארוכה של כישלונות, בגידות, קפיצות ואסונות.

גם מעשיו השבוע לא הצטיינו בהגיון הנראה־לעין. הם לא נבעו מחשבון קר, אלא מאינסטינקט של הישרדות.

שר בכל מחיר

לא היה זה סוד שמשה דיין מתכוון להשתתף בבחירות לכנסת. בניגוד לעזר וייצמן, הסבור כי הזמן פועל לטובתו וכי מעמדו בעוד ארבע שנים יהיה חזק יותר, חי דיין במועקה של זמן. אין הוא רוצה להיעלם מן העין הציבורית במשך ארבע שנים. הוא רוצה להיות שר בממשלה הבאה, לעמוד במוקד של פירסום, להשתתפש עם גדולי העולם, לאסוף חומר לספרים נוספים שיימכרו בהון־עתק.

אין לו חשק להצטרף למערך או הליכוד — גם אילו היה יכול. כי במיקרה זה יהיה עליו למצוא את עצמו, למחרת הבחירות, בצד המפסיד. רק כראש של רשימה עצמאית, באמצע הבמה, הוא יכול להבטיח לעצמו השתתפות בממשלה הבאה — תהיה אשר תהיה. הוא גם לא הסתיר, השבוע, כי זוהי כוונתו: להיות שר בממשלה של מנחם בגין או של שימעון פרס — זה תלוי רק בשאלה מי מן השניים ינצח בבחירות.

השאלה היא: מדוע הכריז דיין על רשימתו הסופית דווקא השבוע?

לא היה בכך שום הגיון. העיתוי — שלושה ימים לפני הבחירות בהסתדרות — הוא רע. הדעת הציבורית לא היתה נתונה לעניין. הדרמה היתה מינימלית.

פיטפוט חד־צדדי

בשבועות האחרונים הודיע דיין כי אינו מחכה אלא לשניים: למצע ולהרכב אישי.

התוצאות לא הצדיקו המתנה זו.

בישראל, כימעט כל מצע הוא גיבוב של מליצות, הנרכשות במשיכה, והנשכחות למחרת יום־הבחירות. מצעו של דיין אינו חורג מכלל זה. אין בו דבר שלא יכול היה להתקבל על דעת המערך והליכוד גם יחד. תרומתו האותנטית של דיין — „אוטונומיה חד־צדדית" — היא מליצה חסרת־תוכן, שאינה עומדת אף במיבחן השיטחי ביותר.

אולם נראה כי המצע שימש לפחות מטרה חשובה אחת: הדחתו של ייגאל הורביץ. דיין לא רצה בבן־דודו, שהתנהג כבעל־בעמיו. אין דיין סבור שזהו נכס אלקטוראלי, ואין הוא בטוח שיוכל להשתלט על הורביץ. בעורת הערת־שוליים, המציינת את העובדה המובנת־מאליה כי במשא־ומתן לעתיד־לבוא יוכלו הירדנים להעלות את בעיית־ירושלים, נקבע מחסום שהורביץ לא יכול היה לעבור אותו, מבלי להתבזות. הוא נשאר בחוץ. חוץ מזה אין במצע דבר.

אוסף הגרוטאות

ה הרכב האישי היה מוזר עוד יותר. זהו אוסף של אישים בלתי־מרשימים, שלא יתרמו דבר לכוח־המשיכה של הרשימה. ואכן, נדמה כי זאת היתה כוונתו של דיין — שלא יהיה ברשימה איש שיוכל להתחרות בו ולגנוב ממנו את ההצגה, אך שיהיו ברשימה אנשים שלא יהיו אלמוניים לגמרי.

רוב המועמדים הם גרוטאות פוליטיות, פליטי־חרב של נסיונות פוליטיים כושלים — רפ״י משנת 1965, הרשימה הממלכתית משנת 1969, ד״ש משנת 1977.

מה מאחד מועמדים אלה? במקום השני עומדת דמותו השנוייה־במחלוקת של מרדכי בן־פורת, שנכשל בבחירות האחרונות. כשהעמיד את עצמו בראש רשימה, והמסובב עדיין במישפט־דיבה בשל הטענה כי היה מעורב במיבצע הנחת־הפצצות בבית־כנסת בבגדאד, לשם עידוד העליה. שום דבר אינו מאחד אותו עם הבא אחריו, זלמן שובל, איל־הון, כדאיניק בה״א הידיעה, יונה ונץ לעת מצוא.

שר־הרווחה ישראל כץ, מפליטי ד״ש, עשאר בממשלה שבה הדיח יוסף בורג את הבא אחריו ברשימה, המפכ״ל־לשעבר הרצל שפיר. בינתיים השתכנע רוב הציבור כי הדחת שפיר היתה מוצדקת בהחלט. אך מי שאינו חושב כך — איך יתייחס לכוונתו של דיין להקים גוש טכני עם בורג, כדי לקבוע ביחד את מחיר הצטרפותם לממשלה הבאה?

לפני שבא אל דיין, נפגש שפיר ארוכות עם שמואל פלאטו־שרון. פגישה כזאת של המפכ״ל־לשעבר עם האיש המבוקש ביותר על־ידי מישטרת־צרפת, בעוון פשעים פליליים — לא יכולה להיות אלא על רקע של בחירות.

רם כספי, עורך־דינו של אהרון אבו־חצירא, עבר לרשימה במישרין מאזרחים־למען־פרס, חיל־העזר של מיפלגת־העבודה. הקשר בין שאר המועמדים ובין השקפה פוליטית כלשהי נראה תמוה לא־פחות.

בשטח ההפקר

אן הוך אוסף מיקרי זה, שהתקבץ סביב נס־הגולגולת־והעצמות של הפיראט הפוליטי?

המונים בישראל מואסים כיום בליכוד ובמערך גם יחד. נוצר שטח־הפקר רחב. הדיגלונים המופיעים בו כיום — שינוי, של״ח, ר״צ — אינם מעוררים התלהבות המונית.

אל השטח הזה מתפרצים דיין וחבורתו. בניגוד לסקרים המבטיחים, המבוססים על תרמית סטאטיסטית (העולם הזה 2274), צפוייה לרשימה זו האפשרות להשיג אר־בעה עד שמונה מנדאטים. זה יספיק לדיין — כי במצב שיווצר, מן הסתם, אחרי הבחירות, יהיה מיספר זה חסר למערך להקמת קואליציה.

וכך, אחרי כמה וכמה קפיצות, יחזור דיין לכור־מחצבתו: כסא של שר בממשלת המערך, שממנו הופל על־ידי מרד־הציבור אחרי מילחמת יום־הכיפורים.

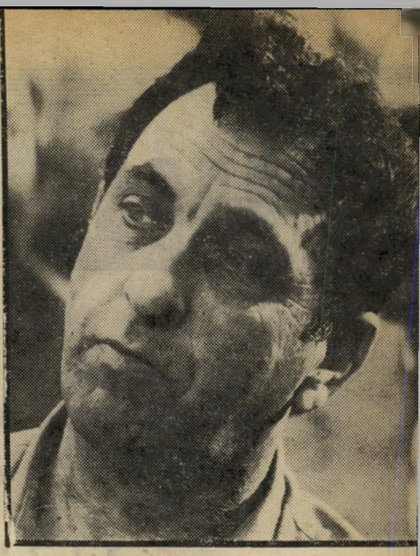

שפיר
שיחה עם פלאטו

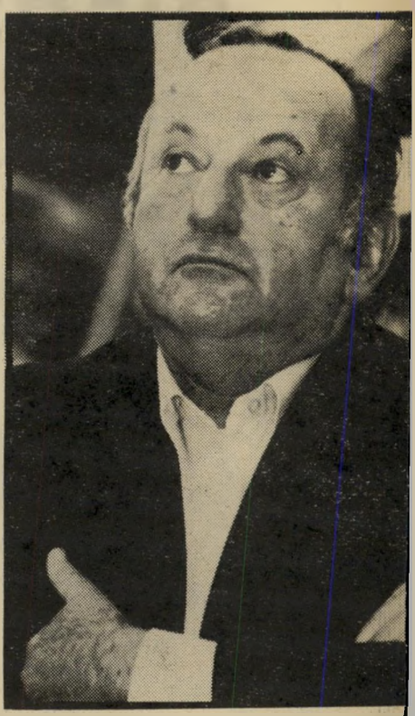

כץ
עם המדיחים והמודח

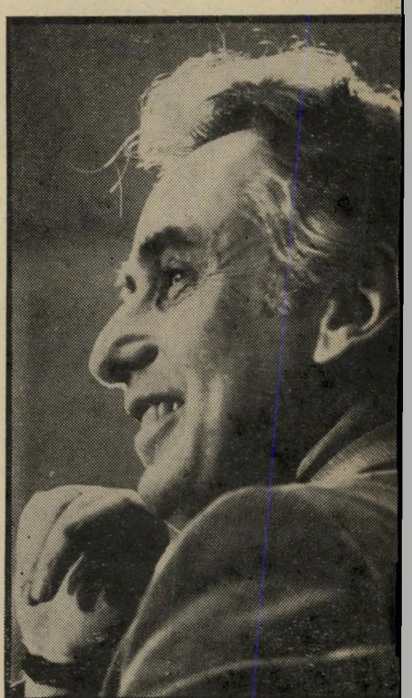

שובר
תמיד כדאי

1978
הזמנה
הנך מוזמן
להצטרף למועדון
אֲנִינֵי הַיַּיִן
Club
MONFORT

אף אחד לא מצפה כמובן, שכך ייראה שולחן ארוחת הבקר שלך, אבל סעודה חגיגית או ארוחה במסעדה הם דבר אחר לגמרי. כאשר אנשים הם אניני תרבות ואניני טעם צפוי שהם יהיו גם אניני יין.

"אנין יין" הוא מושג חדש שנכנס לארץ יחד עם יינות מונפורט. היום כבר אפשר לשפוט טיבה של מסעדה ורמתה ע"י השאלה הפשוטה: "יש לכם יינות מונפורט?"

הבה נראה מה קורה בשולחן המפואר, הכל עומדים במנה העיקרית, נתחיל מימין לשמאל: המנה היא "ז'יגו דה-מוטון" (ירך

יין המלווה אותה הוא **קברנה**
לגבר הוזמן "בִּלַנְקֶט דֶה–וו" (בשר
וטב לבן) והיין המתאים לו הוא
בלאן. לגברת היפה הוזמן "סול
שהוא דג סול מבושל ברוטב לבן
" בצרפתית – אשת הטוחן) והיין
עם זה טוב הוא **פרנץ' קולומבאר**.

בראש השולחן מוגש "פוּלֶה או–רי" (חזה עוף מבושל באורז) והיין המלווה אותו הוא **שנין–בלאן**, הגברת הנאה שמשמאל הזמינה שניצל (נו, טוב, היא רק אורחת) ולזה יתאים בדיוק **גרנאש רוזה** מקורר היטב. הגבר משמאל הזמין דג שמך ברוטב וִימֶר (רוטב העשוי מיין לבן פרנץ' קולומבאר של מונפורט עם מיונז, חרדל וצלפים.) ויין זה גם מוגש למנה.

יותר פרטים על היינות הזניים של מונפורט, בעמוד הבא.

MONFOR
ה המעודן של התרבות"

וימר יעקבסון טמיר

French Colombard

פרנץ' קולומבר של מונפורט הוא יין שולחני לבן מעולה, חצי יבש (דמי-סק). יש לו טעם מובהק של רכות וארומה נקיה. הוא עשוי מענבים מובחרים של גפן ה"קולומבר" הצרפתית ומצויין כ"אפריטיף". מגישים אותו עם דגים, מאכלי-ים ועוף.

פרנץ' קולומבר של מונפורט צריך לשהות במקרר לפחות חצי יום לפני ההגשה ואפשר לחלוץ את הפקק בעת הארוחה. הטמפרטורה האידיאלית של ההגשה היא 7-12 מעלות צלסיוס. לגבינות המלוחות טוב מאוד להגיש פרנץ' קולומבר של מונפורט. הפרנץ' קולומבר הולך טוב עם מוסיקה של דביוסי ורוול, עם ג'ז קלאסי (ניו אורליאנס), עם פיסול ועם ספרי הרפתקאות (שוגון).

Cabernet Sauvignon

קברנה סובניון של מונפורט הוא יין אדום יבש העשוי מענבים מובחרים של גפן מזן "קברנה סובניון" ומאוחסן במרתפים הקרירים של מונפורט. יין זה מאופיין בצבע אדום עשיר וביארומה עדינה. בקברנה סובניון של מונפורט יש לטפל בעדינות.

להגיחו במקום קריר ומוגן מפני אור שמש. שעה לפני ההגשה יש לחלוץ את הפקק (אחרי שהבקבוק שהה כשעה במקרר במדף התחתון). בקברנה סובניון של מונפורט מכינים "תרנגול ביין" ואותו יין גם מגישים עם המנה לשולחן. קברנה סובניון של מונפורט, הולך טוב מאוד עם מוסיקה קלסית קלה, מחזות אנגליים בטלויזיה ופתיחה חגיגית של תערוכת ציורי שמן.

Chenin Blanc

שנין בלאן של מונפורט עשוי מענבי הגפן "שנין בלאן" שנבחרו בקפדנות ושהו בחביות הגדולות במרתפים הקרירים של מונפורט. שנין בלאן של מונפורט הוא יין שולחני לבן ובאופן מיוחד טעים לשתיה עם מאכלי ים, חזה עוף לבן ובשר עגל. יש להגישו מקורר היטב היטב (7 מעלות צלסיוס).

והגבינות שאוהבות אותו הן גבינות עיזים (שבר) מלוחות (וגם מחמצים בצד לא יזיקו). יש להגישו בתוך כוס גבוהה בעלת רגל (כדי שאצבעות היד לא יחממוהו). שנין בלאן של מונפורט הולך טוב עם סירטאקי, שירים של תאודורקיס, בוריס ויאן, פרקי שירה של רימבו, היינה וטשרניחובסקי, עם קטעים נבחרים מתוך אופרות של וגנר ומנוטי ועם קיית ג'ראט (פסנתר סולו) ובערבי פתיחה של סרטי איכות ישראלים באביב.

Sauvignon Blanc

סובניון בלאן של מונפורט נחשב ליין לבן מצויין, עדין ומיוחד. לא מנומס לצקצק בלשון אחרי ששותים אותו, למרות שיש חשק לעשות כן. הוא מיוצר מענבי "סובניון בלאן" מאזורים נבחרים, ומוגש ישר מהמקרר (לאחר ששהה שם כ-7 שעות). חולצים את הפקק בעת ההגשה ומגישים בכוס בעלת רגל גבוהה מאוד. בארוחה מגישים אותו עם מטעמי הים, עם דגים העשויים ברוטב לבן, ובמנות מיוחדות מבשר עגל או עוף, וגם כ"אפריטיף" משובח. סובניון בלאן של מונפורט מוגש עם גבינות ביתיות פיקנטיות (לא מתוקות). סובניון בלאן של מונפורט הולך טוב מאוד עם הפרליודים והפוגות לפסנתר המושווה של בך, עם ויואלדי, עם מוסיקה מודרנית של סאטי, ועם ספרים של אסכולת "הרומן החדש".

Grenache Rosé

גרנאש רוזה של מונפורט עשוי מענבי "אליקנט גראנש" המפורסמים. צבעו ורוד צלול וטעמו עדין וארומטי. יש להגישו לשולחן כשהוא מקורר היטב. רוזה גרנאש של מונפורט הולך יפה עם מיני בשר שונים, דגים ומנות מעורבות, ואפשר לשתותו בכל הזדמנות. הוא פופולרי במיוחד ויש המגישים אותו כ"אפריטיף" לפני האוכל. הוא הולך טוב עם גבינות כמו "בל-פאיזה" ו"קפריס דה-דייה". ברוזה גרנאש של מונפורט לא ממלאים הכוס עד שוליה, מספיק כדי שלושת רבעי מגובהה. אין משאירים אותו במקרר יותר משנחוץ. מחסלים אותו לבד או עם ידידים. גרנאש רוזה של מונפורט, הולך טוב מאוד עם ג'ז בעיקר ג'ז מודרני ושיחת ריעים (בסלון של יום שישי), עם בלט קלאסי ועם מנדלסון.

האם זוהי פושעת מסוכנת?

ההורים אומרים: „היא ילדונת הישנה עם בובה!"

המשטרה אומרת: „המוח המכוון של כנופיית פושעים!"

היא אומרת: „המשטרה מחפשת את בעל'י!"

בת ערובה

מ עצרה של גילה ליברמן שונה מכל המעצרים. הצעירה הנראית כבת 14 יושבת מכורבלת בשמיכה צבעונית, לבושה טרנינג אדום ולידה צעצוע צמרירי. אין שוטרים וסוהרים סביבה, רק בני מישפחה אוהבים. אבל היא נתונה במעצר.

לפני כמה ימים החליט השופט חיים שימחה נחמני, כי גילה תשוחרר בערובה, ותשאר במעצר־בית.

לכן יושבת גילה על הספה, בבית קומות ביפו, בדירה מרווחת השייכת להוריה, ואינה יכולה לצאת משם. ההורים נראים שבורים, בגלל מאורעות הימים האחרונים. אנשי עמל, רחוקים מפשע ומישטרה, נקלעו ההורים בלי אזהרה מוקדמת לסיוט. בתם הקטנה, הנראית תמימה וחסרת־אונים, שישנה עדיין עם בובה במיטתה, נעצרה על־ידי המישטרה.

השוטרים שפרצו לדירה לפני שבוע ימים הורידו מעל צווארה של גילה ארבע שרשרות־זהב, וביקשו ממנה שתודה כי השרשרות נגנבו בפריצות של חבורה מאורגנת לחנויות צורפים.

לפני שהספיקה גילה להשיב על ההאשמות, נלקחה לתחנת המישטרה. אביה התלווה אליה, כדי לשמור עליה, וכאשר הגיעו לתחנה התברר להם שהשוטרים חושדים שהיתה ראש כנופיית פורצים, שביצעה 31 פריצות לחנויות תכשיטים. פיצחה כספות וגנבה רכוש עתק. גילה הסבירה כי כל תכשיטיה הם ארבע שרשרות הזהב שנלקחו ממנה, וטבעת הנישואין שלה. ועוד אמרה, שיש בידה להוכיח כי קנתה שלוש מהשרשרות אצל צורף ביפו, ואת הרביעית הביא לה בעלה, כמתנה מיוון. ואמנם חיפוש שנערך בדירתה ובדירת הוריה לא העלה כל תכשיט נוסף, או כל חפץ אחר החשוד כגנוב.

אך השוטרים רק גיחכו למשמע הסבריה. לדבריה אמר לה רס"ל עמנואל מזעקי: „אנחנו יודעים שאת המוח של הכנופיה. את הראש המתכנן. כולך פשע!" אחרי שכינה אותה בכמה כינויי־גנאי, אמר לה כי יתפוס אותה בשערותיה כדי שהיא תצביע על חנויות. „על איזה חנויות אתה רוצה שאצביע?" שאלה גילה. והוא הסביר כי עליה להצביע על החנויות שנפרצו, ושמתוכן נגנבו התכשיטים.

חותם של ארץ זרה

א ביה הדואג של גילה חזר לתחנת המישטרה ובידו קבלות המוכיחות כי הצורף היפואי שממנו קנתה גילה את תכשיטיה, קיבל כסף תמורתם.

החוקרים בדקו את הקבלות ואמרו כי אינם מאמינים. הם התעקשו על גירסתם, כי גילה היא המוח של כנופיית פורצים משכונת שבזי, וכי בעלה הוא אחד מפעילי הכנופיה.

אחרי לחץ של בני המישפחה הוזמן הצורף היפואי לתחנת המישטרה. שם הונחו בפניו עשרות שרשרות־זהב, והוא התבקש לזהות את אלה שקנתה גילה. אחרי עיון מדוקדק וקפדני בחר הצורף את שלוש השרשרות הנכונות. נותרה עדיין הרביעית, אשר עליה מוטבע חותם של ארץ זרה.

אחרי 24 שעות של מעצר בתחנת המישטרה, כאשר היה ברור כי כל התכשיטים שנמצאו על גילה נקנו כדין, נאלצו השוטרים לשחררה.

יומיים אחרי ששוחררה חזר אחד השוטרים לדירת ההורים, שם מתגוררת גילה מאז הסתכסכה עם בעלה, לפני כחודשיים. הוא הזמין אותה שוב למישטרה.

שוב הלכה עם אביה לתחנה, וכאשר שאלה אם תוכל כבר לקבל את תכשיטיה בחזרה, הבהירו לה השוטרים כי אינם מעוניינים בה ובתכשיטיה, אלא בבעלה. הפעם ראו בני המישפחה כי נכנסו למיל־כוד, ופנו לעורכי־הדין בני נהרי ודויד אופק. השניים פנו למישטרה בשאלה על מה ולמה מחזיקים את גילה במעצר, הרי היא הוכיחה כי התכשיטים שנמצאו עליה אינם גנובים, וחפצים אחרים לא נמצאו. אך גם להם הוסבר כי המישטרה תמיר ברצון את גילה תמורת בעלה.

„הוכחתי שקניתי את תכשיטי הזהב!"

„הם רוצים את בעלי"

ב עדה של גילה, עופר ליברמן (27), בן לאם תימנית יפהפיה ולאב אשכנזי, נולד בצפון תל־אביב. כאשר מלאו לו 13, נפטר אביו. עופר חזר להסתובב בשכונת שבזי, שם גרה סבתו בבית ציורי ישן. את גילה הכיר כשהיתה בת 16, והשניים הפכו זוג. שנתיים יצאו ואז התגייסה הצעירה לצבא. אבל עופר לא נתן לה לשרת זמן רב. השניים נישאו זמן קצר אחרי גיוסה של גילה.

הזוג הצעיר התגורר בתחילה אצל הוריה של גילה, ואלה גם עזרו להם בתחילת דרכם. אחר כך עברו לגור יחד עם אמו של עופר, בבית הישן של הסבתא בשכונת שבזי. אך כיוון שגם אחרי ארבע שנות נישואין אין להם ילד, נתגלעו ביניהם חיכוכים. לפני חודשיים חזרה גילה לבית הוריה.

„אני לא מאמינה שעופר עושה דברים כאלה," טענה גילה. „במישטרה היתה הפעם הראשונה ששמעתי על כך בכלל." היא אינה יודעת היכן הוא כיום, ואינה יכולה לעזור למישטרה למצוא אותו. „אבל בפעם השניה כשעצרו אותי השוטרים, הם בעצמם אמרו לי שהם יודעים שאני חפה מפשע, והם רק רוצים את בעלי."

גילה ובני מישפחתה אינם יודעים אם המישטרה עוקבת אחרי קיום הצו. מאז השיחרור בערובה לא ביקר בדירה אף שוטר. „אבל אולי הם שומרים בחוץ," אמרה אמו של עופר, הנמצאת גם היא עם כלתה.

מה תעשה כאשר יחזור עופר, האם תשוב אליו? גילה אינה יודעת מה להשיב בשלב זה. „נחכה ונראה." היא אומרת. ובינתיים היא ממשיכה לישון בלילות עם בובתה.

אילנה אלון ■

לידיק חדש בדיזנגוף!

„מרתף ליריק" פועל בדיזנגוף 190, ת"א

מרכז תרבות ראשון מסוגו בארץ — המציע ספרים, תקליטים והדפסים אמנותיים

מבחר עשיר ביותר של ספרות עברית (על זרמיה השונים)
מבחר ספרים מתורגמים
מבחר ספרים מיובאים
תקליטים במגוון עשיר
הדפסים של אמני צמרת ישראלים,
תערוכות מתחלפות,
הופעות בימי שישי,
קפה, מוסיקת רקע שחרית של שבת

פתוח יום יום (כולל מוצ"ש) עד שעה 11 בערב

רשת חנויות ליריק ברחבי הארץ:

ליריק — משרד ראשי: דיזנגוף 190, ת"א, טל. 233892(03)

ליריק — „מרתף ליריק" דיזנגוף 190, ת"א

ליריק — רח' סוקולוב 53, רמת־השרון

ליריק — ככר המדינה, רח' ה' באייר 8, ת"א

ליריק — שדרות הגעתון 38, נהריה

ליריק — רוטשילד 77, פתח־תקוה

הצעות מיוחדות לבאי ליריק דיזנגוף: קניה בתשלומים (אפשרות לתשלום מרוכז, אחת לחודש) הנחות גדולות בתעודות קניה (עד 25%) ספר שנקנה בליריק — ניתן להשיבו ולקבל תמורתו זיכוי על חצי ממחירו. כל זאת ועוד ב„מרתף ליריק". ב„מרתף ליריק" נעים להפגש.

„ליריק — ספר ותקליט לכל אחד.

לרגל החג הנחות מפחיעות!

עזית הכלבה השקרנית

(המשך מעמוד 24)

הרבה יותר שאמר בחלק הראשון של הרעיון, המעידים על „כוונותיו האמיתיות" של גור.

להלן יוצג גור במיטבו, כשירות למצביעים הפוטנציאליים של ה־מערך.

„הציבור שנלחם במיבצע „לי־טאני," אומר גור, „היה מוכן באו־פן יסודי ולא בפרטים. כי ממה נפשך: הציבור האזרחי שבתוכו אנו נלחמנו, זה ציבור אזרחי ה־מאכלס את המחבלים כבר למעלה מעשר שנים. זוהי אוכלוסיה ש־היתה ידועה כנותנת סיוע פעיל למחבלים וזאת עובדה היסטורית. זה לא יעזור בדיעבד להיות יפה־נפש. אני, כאלוף פיקוד, הפגזתי אותם שנתיים וחצי. אחרי הטבח ליד אביבים הפצצתי והפגזתי אר־בעה כפרים ללא שום אישור! אתם יודעים כמה כפרים ועיירות הפצצ־נו והפגזנו בשביל לשמור על בית־שאן?"

המראיינים הנדהמים שואלים: „ללא הבחנה?"

גור: „איזו הבחנה? מה עשו תושבי אירביד שהפגזתי והפצצתי אותם? אבל אז היה זה קרוב לבית־שאן, למעון־חיים, לבית־אל־פא. אז זה נראה לכם טיבעי, צה"ל שומר זוג מטוסי קרב באוויר. יו־רים? אז הוא מפציץ. מה קרה לכם? אתם שוכחים את ההיסטו־ריה."

המראיינים אינם מרפים: „ההו־דעות הצבאיות שלנו דיברו תמיד על השבת אש למקורות הירי ופגי־עה במטרות מחבלים."

„מיליון וחצי פליטים עשינו"

גור: „נו באמת... אתם לא יוד־עים כי כל ביקעת הירדן הת־רוקנה במילחמת ההתשה?"

שאלה: כלומר, כשאתה מדבר על הפגזה, הכוונה היא שעשינו את זה בלי הבחנה?"

גור: „לי אין זכרון סלקטיבי; אני משרת בצבא שלושים שנה מלאות. וכי אני לא יודע מה עשינו כל השנים? מה עשינו לאורך התעלה? מיליון וחצי פליטים עשינו. באמת, איפה אתם חיים. אתם מסדרים את העניינים לפי הרצון הרגעי שלכם? הפגזנו את אסמעיליה, סואץ, פורט־סעיד, פורט־פואד. מיליון וחצי פליטים. פתאום מה קרה? יושבים על־יד הגבול בקריית־שמונה ועשר שנים לא יכולים לנוע בלילה. מה פתאום האוכלוסיה הזאת של דרום־לבנון נהייתה צדיקה כל כך גדולה? הם ידעו מה המחבלים עושים, הם עזרו להם לפני ואחרי המיבצע וקיבלו אותם כקבלת פני גיבורים."

שאלה: „הטיעון שלך הוא כי האוכלוסיה הזאת היא בת־עניי־שה?"

גור משיב בפסקנות: „כמו כלום. אפילו לרגע אחד לא היה לי ספק בכך..."

שאלה: „בהוראות שלך לצה"ל לא אמרת להבחין בין אוכלוסיה לבין אנשים שבהם אנחנו רוצים לפגוע."

גור: „אינני משקר לעצמי. נתתי את ההוראה הזאת לכל הצבא. וכשאני נותן פקודה לצה"ל להיכנס לאיזור מאוכלס, ואני מאשר דוקטרינת אש, אני יודע מה שאני עושה. כל מה שאני צריך לשמור הוא זה מפני התופעה של הרצחת וגם ירשת! כלומר, מפני ביזה, ואני אישית הקפדתי על זה כל ימי חיי... כשאני אישרתי ליאנוש להפעיל מטוסים, ארטילריה וטנקים, ידעתי מה ש־אני עושה. כשאמרתי ליאנוש: תכניס למארון אראס טנקים מה שיותר מהר ותפגע בהם מרחוק, לפני שההמבר"ה מגיעים לקרב פנים־אל־פנים, לא ידעתי מה ש־אני עושה? אז נתתי את הפקודה הזאת."

דבר אחד אפשר לומר לשיבחו של גור: הוא כן. גור לא נסוג ממה שפורסם ולא טען שדבריו שובשו. להיפך, הוא זה שהת־גרה בשואלים וגער בהם על תמימותם.

כפל לשון ומעגל־קסמים

מיפלגת־העבודה לא היוזה הראיון שום אינדיקציה שלי־לית לגבי אישיות גור: להיפך, יתכן שבעטיו התחזק מעמדו ב־מיפלגה. הרי גם פרס מגדיר עצמו כביטחוניסט. גור אולי כן, אך איננו חכם. עיון מדוקדק בדברים המוזעזים שאמר, אודות הפער שבין הודעות דובר צה"ל ומעשי הצבא בשטח, היחס לאוכלוסיה האזרחית הערבית מעבר לגבול, ההכרה שהכל מבינים, או צריכים להבין כיצד התנהלו העניינים ב־אמת — כל אלה מוכיחים שיש מרחק רב בין ההצהרות הפומביות שגור נתן להם את ידו לבין הכוונות האמיתיות והמעשים ש־נעשו.

גור מתלונן על סאדאת „שכור־נותיו האמיתיות" שונות מכפי שהוא מצהיר עליהן. הוא נחרד מהנסיגה מסיני ומציג בפני כולם, שבוע אחרי שבוע, את דעותיו הפסימיות לגבי המשך יחסינו עם מצרים. יש לו סיבה לדאוג. אם המצרים ינהגו בדיוק כמוהו, סביר להניח שהסכם השלום יהפוך ל־מיסמך ריק מתוכן כבר בתחילת כהונתה של הממשלה הבאה, שגור יתפוס בה, לכל הדיעות, מקום מרכזי. יתכן שלכך הוא חותר.

גם הצהרתו האחרונה המתונה יחסית, של גור, נגד התערבות יש־ראלית בלבנון עולה בקנה אחד עם אותה מדיניות שדגל בה תמיד. גור היה זה שהקים למעשה את „המובלעת הנוצרית", הנשלטת על־ידי ישראל בדרום לבנון. הרמטכ"ל לשעבר סבור שדי בכך לפי שעה.

המערך טוען שהוא ימשיך ב־תהליך השלום ואף יפעל לפיתרון בגדה המערבית וברצועת עזה. גור ואנשיו יגבו, מן הסתם, לעצור את הנסיגה בסיני, לפחות בפית־חה, בטענה שלמצרים יש כוונות שונות מאותן שעליהן הם חוזרים בהצהרות. הוא יאמר שאנו רוצים בשלום והצד השני לא מגלה נכו־נות, תוך כדי פעילות אינטנסיבית להגברת ההתנחלות ב„איזורי ה־ביטחון".

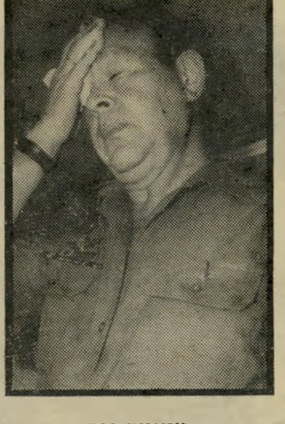

מועמד גור
כן, אבל לא חכם

לפנים יכול היה המערך לטעון שאין ברירה. סאדאת ביתק את מעגל הקסמים. דבריו של גור, שלא זכו לגינוי, והמוטו שהביא עימו כנדוניה למיפלגת־העבודה, מבשרים כיצד ינהג המערך בשיל־טון, אם זה יפול לידיו בקרוב.

כפל הלשון שגור הוא נציגו הנאמן יחזיר את הישראלי אל התקופה שלפני נובמבר 77'.

במדינה

(המשך מעמוד 39)

טלוויזיה לפינה כלשהי, החלו יושביה מתעוררים לפעילות קד־חתנית, צוחקים בכל פה, מוחאים כפיים ושרים בהתלהבות שירי־מולדת. כאשר כבו הזרקורים, חזרו לאדישות מדוכאת.

מישחק ילדים. הסוף המר בא בחטף. השעה היתה אחת ו־חצי, והכל התכוננו לבלות עוד כמה שעות טובות. העיתונאי חגי אשד הרכיב צוות של ח"כים — יהודה בן־מאיר, אהוד אולמרט, יוסי שריד, מרדכי וירשובסקי — וביקש להציג להם שאלות. השא־לה הראשונה נגעה לסדרים פרל־מנטריים. איש לא מצא תשובה מבריקה. השאלה השניה לא הבי־אה תשובות שנונות ויותר — ואז לפתע, כאילו על פי פקודה אילמת, קמו עשרות ח"כים ונהרו אל שער־היציאה. המסיבה נגמרה — ויחד עימה הכנסת.

גידעון רייכר שם את מילות־הסיכום בפי ח"כ הליכוד חיים קופמן, סוכן צעצועי־לגו בארץ: „הכנסת היא מישחק־ילדים."

חיות

מי ראה כלב זה?

על חיי כלב ועל קשרי הכלב שבין החיה והאדם

מאז ליל ה־30 במארס לא עצ־מה רחל אייכנר את עיניה. באותו לילה עלתה על יצועה, עייפה, כ־דרכה, אחרי יום ארוך של עמידה על הרגליים ועבודה בבוטיק שלה, בכיכר־אתרים. היא השאירה דלת פתוחה לכלב־הבוקסר שלה, ארו. גם הוא לא שינה ממינהגו מדי לילה בלילה, כשבסביבה שתי כל־בות מיוחמות; הוא היה יוצא לו לסיבוב לילי, נפגש עם ידידותיו, ואחרי שעתיים־שלוש היה חוזר הביתה. הוא ידע כי כאן מחכה לו רחל, וזהו המקום שבו הוא רצוי ביותר, כילד אצל אמו.

אף שבזמן האחרון רבו מיקרי־האלימות בעיר ואנשים בודדים סוגרים עצמם על מנעול ובריח, לא יכלה רחל להקשיח לבה נוכח טב־עו של הכלב הזכר. היא ידעה כי באשר נקבה מיוחמת מצויה — לשם נושאות אותו רגליו. לכן היתה נכונה גם בלילה זה לקום, לשמע צעדיו של הכלב, לסגור את הדלת ולחזור לשינה המתוקה.

אבל בליל ה־30 במרס לא חזרה לסגור את הדלת. הלילה התארך עד מאוד והכלב לא חזר. לקראת בוקר גברו חששותיה של רחל. רק לא זה, חשבה בחרדה, אל אלוהים, רק שלא נגנב!

המחשבה על גניבת הכלב נתחז־קה כאשר הלכה בבוקר אל הבו־טיק, הקרוב לביתה, מבלי שמצאה את עקבותיו. היא סובבה בחצרות בתיקווה, ביקרה ליד בתי הכלבות המיוחמות והלכה אל הפינות החבי־בות עליו. לבסוף חזרה לבוטיק.

יחיד מסוגו באריץ. אבל ה־כלב לא הגיע גם לבוטיק. משחלף הבוקר חשך עליה עולמה. לפני כשש שנים נגנב כלבה לראשונה. אז היה צעיר ושובה לב. כלב בוק־סר לבן, יחיד מסוגו בישראל. היא קיבלה אותו כשהיה תינוק וגידלה אותו באהבה ובמסירות. הכלב היה קשור אליה עד מאוד ולא נפרד ממנה כשהיתה הולכת לעבודתה. אז עבדה במלון פאל (לשעבר שר־תון) והכלב היה ידידם של כל עובדי המלון.

ארו
מיפגש עם ידידות — בחושך

משלא מצאה אותו סמוך לבית־המלון ואף לא באיזור, חששה כי מישהו חמד את הכלב היפהפה והח־ליט להפוך אותו לעסק. אחרי ש־פנתה לכל הגורמים, כולל המיש־טרה, אגודת צער בעלי־חיים וה־רופאים הווטרינרים, החליטה לפ־נות להעולם הזה.

למחרת הופעתו של הגליון (העולם הזה 1978), שבו פורסמו הפרטים על הכלב, ניתקל סיור של המישמר האזרחי באדם עם בוקסר לבן. הסתבר כי האיש התמחה בגניבת כלבים והמישטרה לכדה אותו. הוא בא על עונשו והכלב חזר הביתה. בעקבות סניי־תה של רחל לעיתון „ותיאור הכלב כ„יחיד מסוגו בארץ," התפתח וי־כוח מעל דפי העולם הזה (1977). הסתבר שישנם אנשים הקנאים ל־טוהר הגזע, שלדעתם יש לחסל את הכלבים שאינם עונים על הת־קנון המקובל ב„ספר הגידול" של גזע מסויים.

רחל היתה מזועזעת, ויחד עמה גם קוראים אחרים. המחשבה על כך שמותר להרוג למען טוהר הג־זע הבעיתה אותם.

מי שגנב את הבוקסר של רחל לא ייהנה ממנו עתה. הוא כבר בן תשע, ואף שהוא גברי במיוחד, רחב יותר ונמוך יותר מן הבוקס־רים האחרים, הוא זקוק לטיפולים מיוחדים. מחמת הזיקנה עשויים פניו קמטים קמטים. הוא סובל מבעיות של עיכול וזקוק לתרופות מיוחדות ולדיאטה מיוחדת. הוא רגיל לבעליו בלבד, לטוב ולרע, וטוב יעשה מי שימצא אותו, אם יחסוך יסורים הן מן הכלב והן מבעליו — וימהר להחזירו.

ספורט

כדורגל
ניגוד אינטרסים

מיפגש מעניין ייערך ביום השבת ב־מיסגרת מישחקי הליגה הלאומית לכדורגל, בין מכבי נתניה ומכבי תל־אביב. תיאו־רטית, עדיין עלולה הקבוצה התל־אביבית לרדת לליגה הארצית, בעוד שמכבי נתניה ניצבת במקום טוב בראש הטבלה.

המאמן של מכבי נתניה, יעקב („יענ־קל"ה") גרונדמן, יהיה מאמן מכבי תל־אביב בעונה הבאה. גרונדמן החתם חוזה עם מכבי תל־אביב לפני כמה שבועות, וישמח לאמן אותה במיסגרת הליגה ה־לאומית.

כך ינהיג גרונדמן את קבוצתו הנוכחית נגד קבוצתו לעתיד, כשאימת־הירידה לליגה הארצית מרחפת עליה.

מצב דברים זה אינו רצוי בשום ליגה. באנגליה אין זה יכול לקרות. שם מחתימים מאמן חדש רק בגמר עונת־המישחקים.

כדורסל
מחירו של מיקי

מיקי ברקוביץ, שחקן הכדורסל של מכבי תל־אביב, קיבל הצעה לשחק בקבוצת־פאר איטלקית. ממקורות מקורבים נודע, שהשחקן המחונן קיבל את ההצעה, כאשר יצא את שטראסבורג אחרי מישחק־הגמר, לעשות עסקים באיטליה. נודע גם שהקבוצה הציעה לו סכום הנע בין 70 ו־100 אלף דולר לעונה.

ברקוביץ, חתום על חוזה עם מכבי תל־אביב, שיסתיים בסוף העונה הבאה. כש־התבקש להגיב, ענה: „קיבלתי כמה הצעות. אבל את יכולה לרשום מה שאת רוצה. מצידי אין תגובה!"

שיט
כסף על פני המים

שימחה אמיתי, יליד תל־אביב, הוא מנכ"ל אופנת ברוך, מיפעל לייצור חולצות המייצא לדבריו בסכום של שני מיליון דולר, והמתקרב לשלושה מיליון בשנה זו. תקציב־הענק של המיפעל כולל גם תקציב־פירסום, שהיקפו החצי־שנתי הוא חמישה מיליון לירות ישראליות. כסף זה מיועד לפירסום שוטף בעיתונות וליחסי־ציבור.

זה זמן רב משתעשע אמיתי ברעיון לאמץ קבוצה. לפני כמה שנים היתה בית"ר תל־אביב על הפרק, אולם הרעיון נגדע בעודו באיבו.

לפני כמה חודשים שמע אמיתי את פנייתו הנרגשת של יצחק אופק, יו"ר הוועד האולימפי הישראלי, שביקש ממיפ־עלים ומנדבנים לעזור לצמד השייטים הישראליים הבינלאומיים, איתן פרידלנדר ושימשון ברוקמן. אלה התקשו לממן את הכנותיהם לאולימפיאדה, ונזקקו לתמיכה.

אמיתי פנה לעורך־הדין מתי שמש, ויחד גילגלו את הרעיון. השניים פנו לשייטים. הם הציעו להם מימון, שיאפשר להם להתקיים ולהתפנות לאימונים.

להפתעתם, התנגדו השייטים. אמיתי הציע חוזה לשנה אחת, עם אופציה להאריך אותו מדי שנה, במשך ארבע שנים נוספות. ברוקמן התנגד לכך נמרצות. „מה יהיה אם נזכה במקום הראשון?" שאל, „הרי נפסיד הצעות בסכומים אדירים!"

אמיתי היה מוכן לתת לכל אחד מהשיי־טים סכום של 250 דולר, וכתמורה יפרסמו אלה את שם החברה. החישוב היה שה־שניים, שהם מועמדים רציניים לאליפות־העולם, יפרסמו את אופנת ברוך לא רק בשוק המקומי.

כך נמשך המשא־ומתן זמן רב. בינתיים היה על אמיתי להיכנס לתוכנית חצי־שנתית של הפירסום. הזמן דחק לו. מנגד משכו השייטים את ההצעה, וגם עסקני התאחדות־הספורט דשו בה.

ביום השני בשבוע שעבר היה אמיתי אמור לסיים את המגעים עם השייטים ולהתחיל לבצע את החוזה. הוא הביא להם את טיוטת־החוזה, והם רצו לעיין בו. יש זמן, הם אמרו. אבל המנכ"ל לא יכול היה להמשיך ולהמתין לתשובה. הם בדקו את תקנון החובבנים, אם הם מורשים לקבל כסף. העסקנים היו צריכים לדבר עוד בינם לבין עצמם. „אילו הייתי מנהל את החברה בקצב כזה," אומר אמיתי, „היינו נראים גרוע מאוד."

אחד העסקנים ראה שהעסקנים הולכים לזרוק כסף, שיכול להציל אותם מתמיכה בשייטים. הוא ביקש להמתין, והציע שהצדדים יחתמו בינתיים על חוזה, שאינו מחייב את הצדדים. גם לכך הסכים אמיתי, שסבלנותו הלכה ופקעה.

כך הפסידה עסקונת ההתאחדות עיסקה, שהיתה פותרת הרבה בעיות. גם על התנה־גות השייטים מרחף סימן־שאלה. הציבור כולו שמע את פנייתם הנרגשת לתמיכה. אין הם מסוגלים לתפקד בלי גרוש על הנשמה, הם אמרו. אך כשבאו לעזור להם, מתוך אינטרסים לגיטימיים, הפנו עורף בטענה שאולי ירוויחו יותר אם לא יקשרו את עצמם לטווח ארוך.

ביום החמישי האחרון התקיימו דיונים מרתוניים עד השעות הקטנות של הלילה, וביום השישי הודיעו השייטים סופית שלא יחתמו על החוזה.

אוהד מיידות. בינתיים לא קפא אמיתי על שמריו. ידיד של מחלקת־הכדורגל של מכבי תל־אביב שמע שהוא מחפש קבוצה. מכבי סיימה את החוזה עם חברת גולדס־טאר, שאימצה אותה בעונה זו, וחיפשה מאמץ חדש. כך סודרה פגישה בין עורך־הדין אברהם שרים, יושב־ראש מחלקת־הכדורגל של מכבי תל־אביב, ובין אמיתי. השניים שוחחו ביניהם וגיבשו את התנאים של מתן שם־החברה, תמורת תמיכה כס־פית.

שימחה אמיתי הציע חוזה לשנה אחת, עם אופציה להארכה לארבע שנים נוספות, כל שנה מחדש. אמנם נתגלעו חילוקי־דעות ביניהם לגבי הסכום שיתן אמיתי ל־קבוצה, אולם „כסף זו הבעייה האחרונה," הוא אמר.

ביום הראשון נפגשו השניים במלון בתל־אביב, כדי לסכם את העניין סופית. לא נותר אלא לחתום על החוזה.

שני הצדדים אינם מוכנים לדבר על הסכום המעורב בעיסקה. תקציב־הפירסום השנתי של החברה הוא 10 מיליון לירות, ויש להניח שמחציתו תשולם למכבי תל־אביב, אם בצורת כסף נזיל, אם כחלק ממסע־פירסום, רכישת ביגוד או ציוד ספורט אחר.

אמיתי, אהד מושבע של הקבוצה, שיל־דותו עברה בצילה בתל־אביב הקטנה, התמנה כחבר הנהלה במכבי תל־אביב, החל בעונה הבאה, עם חתימת החוזה.

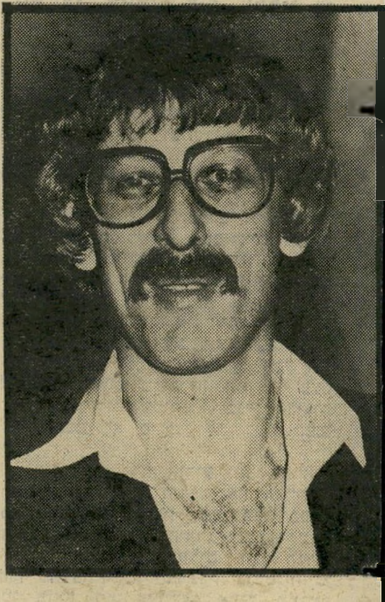

מנכ"ל אמיתי
סתם לאהוד או לאמץ

„הג'נטלמן הראשון" של הכדורגל האנגלי מזהיר מפני הרס עצמי

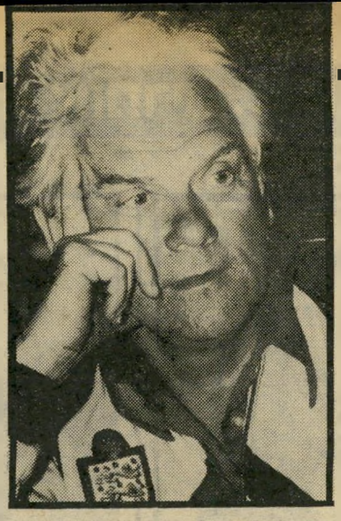

ראש־איגוד־מאמנים וייד
הישראלי רץ אחרי הכדור

אלן וייד הוא ג'נטלמן אנגלי טיפוסי. גבר גבה־קומה, כבן 50. שערו לבן, והוא נמרץ מאוד. הוא מנהל האגף־לחינוך ואימון של התאחדות־הכדורגל האנגלית.

„המיקצוענות," הוא אומר, „הורגת את הכדורגל האנגלי והעולמי, כך נראית הנב־חרת הלאומית של אנגליה, ששחקניה הרוגים מעייפות.

„פול מארינר, למשל, שיחק העונה ב־64 מישחקים. הוא מקבל הרבה כסף מקבוצת איפסוויץ', והוא חייב לתת את כל מה שהוא יכול."

לדעת וייד, הכדורגל המיקצועני הולך לקראת הרס עצמי, ואי־אפשר לתקן אותו. „המיקצועניות, ובמיוחד ההתחרות בין הקבוצות על השגת שחקנים טובים יותר, יוצרת תאוות־בצע ושינאה. צירוף של שני אלמנטים אלה הוא נוסחה להרס," טוען וייד, „ואין באפשרותו של איש לעצור את ההתפתחות הטיבעית הזאת. יש שח־קנים שמרוויחים 1000 לירות שטרלינג בשבוע (כ־200 אלף לירות ישראליות). זו סיבה מספקת להיכנס למירוץ ולהילחם עבור מקום באחת הקבוצות בליגה ה־אנגלית.

„ומה קורה בקבוצות? בסוף העונה, כשעושים מאזן של רווח והפסד, נשאר כסף גדול, שאם לא ישתמשו בו ילך ישי־רות למס־ההכנסה. לכן כדאי לקבוצות לקנות שחקנים או למכור אותם, הכל בהתאם למצב הכספי של האגודה.

„יש מיקרים, שבהם שחקן שאינו נחוץ לקבוצתו נשאר עונה נוספת, מתוך ידיעה שיישב על הספסל, אבל לקבוצה לא כדאי למכור אותו, ולהוסיף רווחים אשר יירשמו במאזן ואשר יגוכו על־ידי מס־ההכנסה. זה כדורגל, זה?

„כשאתה קונה ומוכר סחורה, כך אתה נראה. הגיע הזמן, שישיבו לכדורגל את ההגאה הפשוטה, הבלתי־אמצעית! חבל שהיום זה נראה כאופיה!"

יותר מדי ציפיות. אלן וייד הגיע לישראל על פי בקשת איגוד־המאמנים. הקשר הספורטיבי בין אנגליה וישראל הדוק ביותר. תורם לכך רבות האירגון של יהודי אנגליה, המעורה שם היטב בספורט. הוא שלח כבר בעבר מאמנים אנגליים, והפעם התבקש לבוא בעצמו ולהרביץ תורה למאמנים הישראליים. כך מרצה וייד לפני מיטב מאמני־הקבוצות בארץ. הוא מלמד שיטות חדשות לאימונים, טאקטיקה מודר־נית ועוד.

„אני מכיר את מוטל'ה שפיגלר, את אליעזר וגיורא שפיגל, ורבים־רבים אחרים. מובן שגם את יוסל'ה מרימוביץ אני מכיר. מי לא מכיר את יוסל'ה? הרמה בארץ שלכם היא טובה. יש הרבה מקום לשינו־יים, אבל, ככלות הכל, מה אפשר לדרוש מארץ בעלת מעט תושבים? נראה לי שיש לכם יותר מדי ציפיות מעצמכם!"

אלן וייד מכיר היטב את מאמן הנבחרת הישראלית, ג'ק מנסל. „אם מנסל יחזור לאנגליה," הוא אומר, „יהיה לו קשה מאוד למצוא עבודה. מי שעוזב אותנו ועובר לאמן בארץ אחרת, מתקשה תמיד למצוא עבודה. גם אם בובי רובסון, מאמן איפס־וויץ', יאמן קבוצה כמו ברצלונה, לא יתקבל בזרועות פתוחות אצלנו."

וייד לא נשמע מופתע במיוחד כששמע את ההאשמות המוטחות בפני מנסל. הוא העדיף שלא לענות ולא הוסיף אינפורי־מציה. נראה שהם מכרים ותיקים, ומנסל ביקר אותו כמה פעמים במלון שבו התאכ־סן. על מה דיברו השניים אין איש יודע, אולם בעיקבות ההתקפות האחרונות על מנסל — אולי חיפש המאמן דרך חזרה?

אלן וייד הוא כל־יכול בהתאחדות ה־כדורגל האנגלית, עד כדי כך, שיכול לפעול ולחפש ג'וב חדש למנסל, אם באמת יודה. אולם כל אלה הם, בינתיים, ספקו־לציות.

מישמעת טאקטית. לג'נטלמן האנ־גלי עצות לשחקנים ישראליים, הנושאים עיניהם לקבוצות האנגליות.

„השחקנים שלכם צריכים להיזהר מאוד, כשהם בודקים הצעות מקבוצות שלנו. הם צריכים לקחת את הסיכון שלא יעלו בהרכב הראשון. מי שהגיע לקבוצה כמו ליברפול ולא הצליח להוכיח את יכולתו, הוא בדרך כלל גמור באנגליה.

„אינני יכול להיזכר בשחקן אחד שנרכש על־ידי ליברפול, לא הצליח בשורותיה והצליח בקבוצה אחרת. מי שלא טוב בליברפול, גומר את הקאריירה שלו. ואפילו אם היה שם שחקן מצליח, לא הצליח בהמשך. להיות טוב בשורות ליברפול, משמע, לשחק מישחק קבוצתי טוב, להש־תלב עם יתר השחקנים. דבר כזה מוריד מכישוריו האינדיווידואליים של כל שחקן, ומפריע לו לתפקד בקבוצה אחרת.

„דבר אחר המאפיין את הכדורגל ה־אנגלי, שיגרום הלם לשחקן חדש בקבוצה, הוא המהירות האדירה שבה נעשים מהלי־כים. אינני מתכוון לומר שהמישחק מהיר. זה ידוע לכולם. אני אומר ששחקן יודע מה הולך לקרות במיגרש, אבל לא יודע מתי זה יקרה. כל כך מהיר הוא המישחק. צריך להתרגל לזה, ומי שחושב שלא יוכל להתגבר על הבעיה, מוטב שלא יגסה.

„קיימת אצלנו גם משמעת טאקטית. זוהי בעייתו הגדולה של הישראלי. הוא לא יכול להישאר במקום שבו אמר לו המאמן להיות, נדמה לו שעליו לרוץ אחרי הכדור. מישמעת טאקטית היא מהיסודות של השחקנים המיקצועניים, כי אז המישחק צפוי, אפשר לדעת מה יהיו המהלכים, להגיב עליהם במישחק ההגפי, וזו גם הסיבה שהמישחק שוטף."

ומתי תהיה רמת הכדורגל בארץ גבוהה יותר? „יש לכם שחקנים טובים," הוא אומר, „כשיהיו כולם בנבחרת הלאומית, האימונים יהיו מסודרים ומאורגנים, כל אחד יופיע בזמן, אולי יהיה כדורגל טוב. אינני חושב שיש לכם מקום לכדורגל מיקצועני. אין לכם די כסף. חוץ מזה, מה רע לכם כך?"

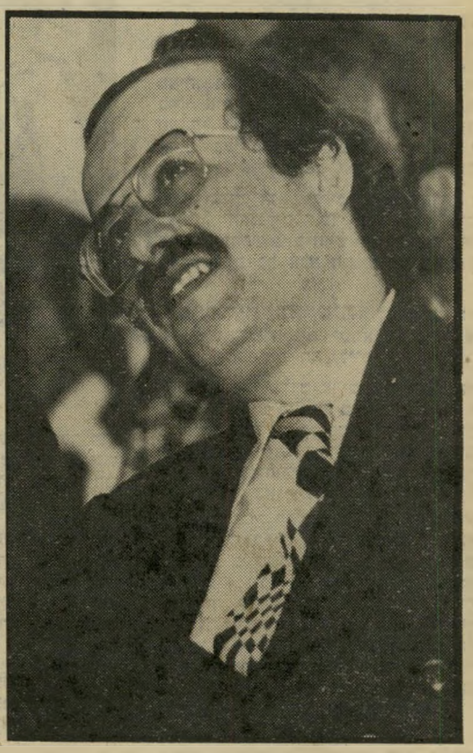

רם כספי:

„אתנגד להסכם עם המפד"ל!"

עורך־הדין רם כספי היה ידוע כאחד מתומכיו הנלהבים של מנהיג מיפלגת־העבודה, שימעון פרס, ואף היה חבר פעיל באל"ף — אזרחים־למען־פרס. כשפירסם משה דיין את רשימתו החדשה, תל"ם, הסתבר כי הח' כספי הוא המועמד השביעי בה. שאלתי אותו:

● עד לפני ימים ספורים היית חבר באל"ף. למה עברת מפרס לדיין?

קודם כל לא הייתי חבר באל"ף עד לפני ימים ספורים, כי אם עד לפני חודשיים. כשהצטרפתי לאל"ף, דיין לא רץ לכנסת ברשימה עצמאית. ברגע ששקל אפשרות כזו, הפסקתי את פעילותי באל"ף, ונא לא לשכוח: אל"ף הוקמה לפני הועידה שעמדה לבחור את יושב־ראש מפלגת־העבודה. המאבק היה בין פרס לרבין, ואני נאבקתי למען פרס. אחרי הועידה כימעט ולא התקיימו ישיבות של אל"ף. ברגע שדיין החליט לרוץ לבחירות, עברתי למחנה שלו.

● מה דעתך על האפשרות שהמפד"ל ו־ת"ם יחתמו על הסכם, שלפיו יצטרפו ביחד לקואליציה של המערך, אם אמנם ירכיב ה־ המערך את הממשלה הבאה?

לא דובים ולא יער. אני שומע בפעם הראשונה על אפשרות כזאת. אנחנו לא נעשה איתם שום בלוק, אנחנו הולכים לבד! ובכלל, מי אמר שצריך ללכת לקואליציה. לשבת באופוזיציה זה לא אסון. כולם רוצים כיסא בממשלה. אם ישאלו לדעתי, אביע התנגדות לכל הסכם עם המפד"ל.

כה אמר עורך־הדין רם כספי, שהוא פרקליטו של שר־הדתות אהרון אבו־חציירא, אחד המועמדים הראשיים ברשימת המפד"ל.

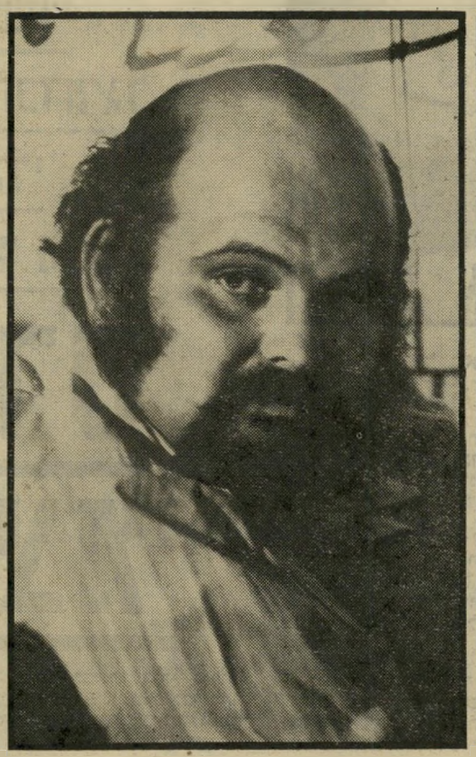

יורם המיזרחי:

„מי מרחף מעל קן הקוקייה?"

כתב־הטלוויזיה יורם המיזרחי הוא „האיש שלנו בדרום־הלבנון". ולהשיג אותו ואת המייג'ר סעד חדד קשה באותה המידה. לשניהם אין טלפון. ומי שמחפש אותם באופן דחוף, צריך להתקשר למלון „ארזים" ולהשאיר הודעה, או לתפוס אותם שותים קפה עם החברה. שאלתי את יורם המזרחי, המתגורר במטולה:

● איך מרגישים תושבי מטולה, האם הם חוששים מהמילחמה בלבנון?

יש פער עצום בין מה שחושבים על תושבי מטולה בתל־אביב לבין המציאות בצפון. אנשים לא מבינים מה הולך פה.

אתן לך דוגמה. אתמול ירו קטיושות, בחוץ היה רעש מהומה. סירנות והוראות לרדת למיקלטים. 70 אחוז מתושבי גבול הצפון לא ירדו למיקלטים וראו את האירווידיון. בחוץ שורקות הקטיושות, ובפנים יושבים החברה וכוססים צפורניים ומחכים לראות איזה דביל יזכה במקום הראשון.

זה לא אומר שאין מתיחות ואין התמרמרות. את צריכה להבין, אנשים שחיים כאן זוכרים את קריית־שמונה ומעלות ואוטובוס ילדי־אביבים וכפר יובל. זה מוחשי. ואנשים לא־בטוחים ומודאגים, ולמה שלא ידאגו?

מר מנחם בגין החכם מוצא לו זמן ומוציא את השפן מהכובע וחושף את הפעילות הישראלית בדרום־לבנון. מר וייצמן מתייחס בציניות, ואדון ציפורי נעמד בטל־ויזיה ונותן אור ירוק לסורים בצפון לבנון.

אני פותח רדיו, ולא מבין מה הם צועקים. כל אחד מנהל את המדינה בלבנון. כל אחד מותח קווים. זה צועק קו ירוק ומוטה גור, שהביא את חדד לדרום הלבנון, ושהמציא את הגדר הטובה, צועק קו אדום. אז שיחליטו!

● האם הישובים לאורך גבול הצפון מתארגנים למצב של מילחמה?

ראיתי שיש פה התארגנות של ישובי העימות שלאורך גבול הלבנון. בראש האירגון עומד אברהם ברושי, שהוא יושב־ראש המועצה האיזורית בגליל העליון וחבר קיבוץ שמיר. האירגון קורא להתאפקות ודורש הבהרות מהממ־שלה, שהמדיניות שלה לא ברורה וגורמת לתסיסה ביישובים ולדאגה רבה. וכמובן, דואגים למצב תקין של המיקלטים.

● איך היית מסכם את המצב?

הייתי אומר שישראל וסוריה ואש"ף השמאל וארצות־הברית ויוניפיל על שמונה המדינות שלו, כולם, בלי־יוצא־מהכלל, הם האחים, האחיות והרופאים־הפסיכיאטרים של קן הקוקיה, והלבנונים הם החולים המשוגעים. וכעת צריך רק לברר מי הוא זה הרוצה לרחף מעל לקן הקוקיה.

שרה קישון:

„מי יורד פה, מי?"

לפני כשבועיים רעשה הארץ. הסופר והסאטיריקאי אפריים קישון — „מיסטר לאומני" — ירד מהארץ והעתיק את עסקיו לשווייץ. „ידיעות אחרונות" פירסם מיכתב של קישון, המבקש להתקשר איתו בענייני עסקים לפי הכתובת בשווייץ. „על המישמר" פירסם רשימה בשם „הפטריוט", והפירסומאי אורי סלע שלח לקישון, לפי הכתובת השווייצית, את כל ספריו לאות־מחאה.

צילצלתי לאפריים קישון. נמסר לי שהוא נמצא בשווייץ עם אשתו, שרה, בעלת גלריה. השבוע חזרה שרה קישון ארצה. שאלתי אותה —

● האם אפריים קישון עזב את הארץ?

לא דובים ולא יער! זה אבסורד שאין כדוגמתו! ישראל היא המקום שלנו. כאן אנחנו חיים, ופה נמות.

● מדוע, אם כן, העתיק את עסקיו לי־שווייץ?

אפריים נסגר במקום מבודד, בכפר קטן, כדי לכתוב את זיכרונותיו, וכדי להשלים את חוב במסך, סידרה שהוא מכין לטלוויזיה הגרמנית. הוא רוצה להתנתק מהכל ולכתוב. אחרי ככלות הכל, הוא מתקרב לגיל הפנסיה, ובעוד שלוש שנים יחגוג את יום־הולדתו השישים. מעולם לא חשב לעזוב את הארץ.

● מדוע לא הבחיש את מה שנכתב בי־ארץ?

במשך שבוע הוא התלבט — להבחיש, לענות או להתקיף? אבל הדברים היו כל־כך אבסורדים, שהוא העדיף לשתוק. מכל מקום אם ידיעות אחרונות, שתמיד החרים את אפריים, החליט להכאיב לו על־ידי פירסום המיכתב, הוא הצליח.

תראי, אפריים מעולם לא היה איש שפינקו אותו בזרי־דפנה בישראל. הוא זכה פעמיים בפרס גלובוס הזהב כבמאי־קולנוע, והיה מועמד פעמיים לאוסקר, אבל חוג מסויים מעולם לא נתן לו שום גושפנקה. הוא אף פעם לא היה בחבורה של שמור־לי־ואשמור־לך, בגלל הדיעות הפוליטיות שלו. אף פעם לא פירגנו לו, כעת תפסו הזדמנות ועלו עליו.

תגידי לי את, כשהיה בארץ איזה אירוע, ורצו להראות חתך של אנשי־תרבות ישראליים, הזמינו את אפריים? בחוץ־לארץ, לעומת זאת, מלמדים את ספריו בבתי־ספר!

כאן כתבו שהוא שולח אנשים להיהרג ובעצמו יורד מהארץ. אנשים כל־כך חופשיים במילים. הבן הגדול שלנו, רפי, השתחרר מהצבא ולומד טרינריה בגרמניה, כי בארץ אין פקולטה כזאת. הבן האמצעי, אמיר, מתגייס באוגוסט לצבא. רננה לומדת בתיכון, ואני מנהלת גלריה משגשגת. מי יורד, מי?

רפי נלסון:

„תפסו אותי ביום ההוא עם יין!"

זוכרים את הסרט האנגלי של ארנסט לוביש, „להיות או לחדול"? סרט שעסק באופן הומוריסטי בכיבוש הגרמני של פולין. בסרט הזה הפכו את ביסמארק לדג־מלוח ואת נפוליאון לקוניאק: אז אם לגויים יש דג־„ביסמארק" וקוניאק „נפוליאון", לנו יש כעת נלסון. כן, מה שאתם שומעים. יום אחד אני סופרמרקט שליד המערכת ואת מי אני רואה לשמנת, אם לא את מיודעי רפי נלסון, ערך קניות בסופרמרקט. הוא היה על גבינה הכי יקרה במדף הגבינות. מייד, אבל אליו טלפון לאילת ושאלתי אותו:

פי, איך קורה דבר כזה?

גיד לך. תפסו אותי ביום ההוא עם יין. תופסים אותי עם בירה, בחיים לא הייתי מרשה ת. שאני אהיה גבינה ולא בירה? תגידי לי, את זותי כל־כך הרבה שנים, את חושבת שאם הייתי הייתי מרשה דבר כזה? אני רוצה להיות בירה ה!

נו . . .

, אמרתי כן וכעת מוכרים אותי בסופרמרקט. עת מה, לא פעם מטלפנים אלי חברים ואומרים ביבי, אתה כעת על השולחן שלנו. וחתיכות אומ־ את, לקחתי ממך ביס.

כמה כסף קיבלת תמורת השימוש ב־כתצלומך?

כסף איזה כסף, אני מקבל גבינות.

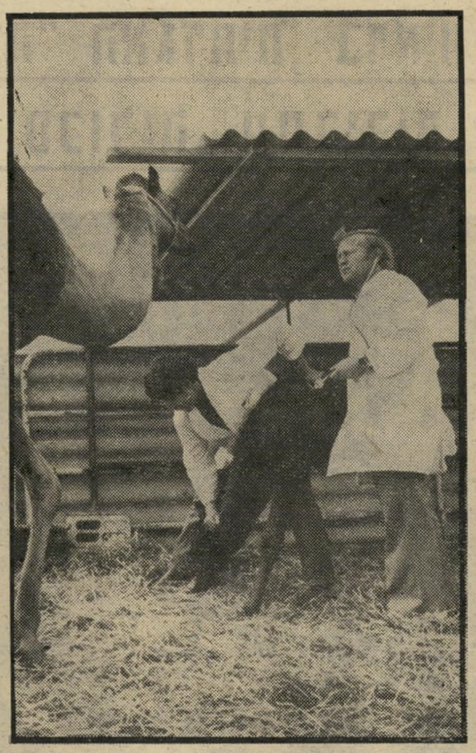

ד"ר אליאס ארווין:

„זה לא בית־חולים לגמלים!"

כשניסו למכור לי את הסיפור של הדוקטור אליאס ארווין, אמרו לי שהוא רופא הגמלים היחיד בעולם. בירור קצר איתו העלה, שלא כן. בשטח זה לפחות הקדימו אותנו מצריים, סודאן וניגריה. אנחנו על המפה, אבל רק במקום חרביעי. במרכז לרפואה השוואתית על שם אייזיק, באוניברסיטת בן־גוריון, אין בית־חולים לגמלים, כי אם בית־יולדות לאנקות. שם, בבית־היולדות, נולדו בימים אלה לאנקה עיישה גמלצ'ק ששמו בישראל ריאו, על שם ריאה, הרופאה המרדימה שלקחה חלק פעיל בהצאתו לעולם. על בית־היולדות מנצח הד"ר אליאס ארווין, עולה חדש מרומניה, שנתיים בארץ. שאלתי את הדוקטור:

● **כשביקי מה צריך בית־יולדות לאנקות?**

זה לא בית־יולדות ולא בית־חולים. אני עובד על מחקר של הורמונים גמליים. לצורך זה רכשנו בסיני שתי אנקות, והאנקה עיישה ילדה עכשיו בעזרתי את ריאו. במיסגרת עבודת המחקר של אני לוקח דם מגמלים בסיני ובאיזור ערד, ועורך בדיקות גינקולוגיות באנקות.

● **כשביקי מה המחקר?**

בשביל להבין את המערכת ההורמונלית של הנקבה הגמלית, כדי שבעתיד נוכל לבצע בה הזרעה מלאכותית.

● **כשביקי מה צריך לבצע הזרעה מלאכותית באנקות?**

מכיוון שהבדואים בנגב משתמשים בחלב אנקות כבמזון. הם עניים מכדי לגדל עזים או פרות ואנחנו רוצים להגדיל את מיספר הגמלים במדבר כדי שיהיה לבדואים יותר חלב.

● **האם האנקות והגמלים מתנגדים לטיפול הרפואי?**

לא. הם משתפים פעולה. מי שלא משתף פעולה הם הבדואים, שהם פרימיטיביים מכדי להבין את חשיבות המחקר. הם פוחדים שעצם הבדיקה הגינקולוגית עלולה להרוג את הגמלים ויש לנו אתם צרות צרורות.

חווה לוי:

„אין דבר כזה בעולם! אין!"

יכול להיות שאני מגזימה, אבל בזמן האחרון יצא לי לפגוש הרבה מאוד ישראלים שחזרו מארצות־הברית, אחרי שהחזקנו אותם אצלנו בראש על תקן של יורדים ואבודים. רק ביום הרביעי שעבר יצא לי לפגוש את הזמר־בדרן דורי בן־זאב ואת איש הקולנוע איתן גרטושקה, שחזרו אחד מניו־יורק והשני מלוס־אנג'לס, וזה באמת עושה קצת שימחה בלב. אז החלטתי לתת מקום במדור זה לחוזר־השבוע.

החוזרת הכי־יפה שאני מכירה היא הדוגמנית חוה לוי, שאחרי שבע שנים בחן התגוררה בצרפת, איטליה וארצות־הברית חזרה הביתה.

● **לכמה זמן באת הפעם?**

חזרתי באופן סופי ומוחלט! תראי, אני נורא אוהבת להסתובב, לראות, לקלוט, אבל החלטתי — הבית זה פה.

● **למה דווקא פה ולא בניו־יורק, למשל?**

לפני כמה ימים חזרתי עם החבר שלי, גי פולופ, ממסע עסקים באיטליה. דבר ראשון שהיכה בי בפנים, כשירדתי מהמטוס, היה הריח של הפרדסים והפריחה. אין דבר כזה בעולם, אין! בבית שלנו, בכפר שמריהו, אני שומעת את השקט והשלווה והציוץ של הציפורים. איפה היה לי את זה בניו־יורק? החיים הפשוטים, השקט, השלווה — בעיני לא צריך יותר מזה. הריח של האביב, השמיים הכחולים, מזג־האוויר — זה מה שיש בארץ הזאת.

● **היית הרבה זמן בחוץ; את מבינה את הירידה?**

תראי, לדעתי כל ישראלי צריך לחיות קצת בחוץ בשביל להעריך את מה שיש פה. אבל אני אף פעם לא יכולתי להבין את אלה שגרים בקווינס ונוסעים ברכבת התחתית. בין קווינס ואשדוד אני הייתי בוחרת באשדוד. ועוד דבר. ניו־יורק היא מקום לאנשים שלא יכולים להתמודד בארץ עם זה שהם לא מצליחים. שם לא איכפת להם, כי אף אחד לא מכיר אותם. הם נבלעים ולא צריכים להתמודד, וזהו. לדעתי, הפתרון הקל והלא־נכון לבעיה.

● **איך את מציעה לישראלי החוזר לחשתלב בארץ?**

לי יש פטנט. אני לא משווה את ישראל לשום מקום אחר בעולם. את בעצמך כתבת בשבוע שעבר שישראל זה לא אמריקה.

„ד״ין ה״ה מג״ד מושתן, ואם יג״ע לש״לטון ארד מהארץ!״

אומרת „השדה הצהובה״ האגדתית, בראיון שבו היא מדברת על הופעתה החיצונית, תיסכוליה, תסביכיה ואכזבתה מן המדינה

„לאה רבין היתה היפה של הפלמ״ח ועד היום היא לא יצאה מזה״

„אני סובלת מהכיעור שלי, הייתי רוצה להיות יותר יפה״

„הלכנו כל הזמן בהרגשה של עצבים על החברה׳ה מהשואה״

„האשמנו את החברה׳ה מהשואה שהם גרמו לנו לדימוי השלילי של כצאנ־לטבח״

„אין לי שום ׳סור׳ מצפון בקשר לבת שלי, את פער הדורות המציאו אדם וחווה״

„המדינה לא יצאה כמו שרצינו, כמו שחלמנו, הכל יצא חרא״

ריאיינה שרית ישי

השדה אינה נוראה כל־כך

איתי אותה מדי פעם בטעמון ובבית־האמנים. ידעתי שהיא אמא של עמל. סיפרו לי שהיא היתה פייטרית לא־נורמלית בפלמ״ח ושהרגה ערבים כמו זבובים ושהם כינו אותה בשם „השדה הבלונדית״. אחר־כך, מקריאת ספרה, הסתבר לי שהכינוי היה „השדה הצהובה״. נתיבה בן־יהודה, אמא־של־עמל, היתה בשבילי לאורך השנים דור הפלמ״ח. כל פעם שחשבתי על דור הפלמ״ח חשבתי על נתיבה בן־יהודה, שקוראים לה בקיצור תיבה. ובתור בן־אדם שהוא הדור של אחרי־דור־הפלמ״ח, הדור שנולד ב־מדינת־ישראל, היו לי אליה הרבה שאלות שלא יכולתי או לא רציתי לשאול את ההורים שלי, שגם הם בני אותו הדור של תיבה.

■ ■ ■

כמו כל אחד בגילי, שנולד אחרי מילי־חמת השיחרור, גדלתי על יקקוס הכובים ועל יצאנו אט ודודו וס. יזהר וחיים חפר וחיים גורי — כולם „גיבורים״ של הפלמ״ח. בתקופה־מסויימת גם משה שמיר היה גיבור כזה, בגלל הוא הלך בשדות.

הפלמ״ח היה מיתוס.

עד שפגשתי את נתיבה בן־יהודה. לא ידעתי למה פירקו את הפלמ״ח. אולי לא התעניינתי מספיק, בכל אופן לא ידעתי. הפלמ״ח היו החברה׳ה שגנבו תרנגולות מהלולים, ובישלו ביצים על שמן רובים, והלכו קילומטרים במסעות, וחצו את הארץ לאורכה ולרוחבה, ועזבו את הבית כדי להצטרף להכשרה, ולבשו ומכנסיים קצרים ונעליים גבוהות שאנחנו קוראים היום נעלי צנחנ וגרו באוהל, בנים־ובנות־ביחד, ה במיקלחות משותפות. ואני חשבתי איזה דור משוחרר הם היו, ומה להם. ואז באה נתיבה ומספרת בספר ש־99 אחוזים מהחברה׳ה שנהרגו בפ היו בתולים, ושהיא לא יודעת אם בפלמ״ח טוהר הנשק אבל טוהר (ביטוי שלה) בטח היה. והיא גומרת

במחי יד, את המיתוס של צברינו העוקצנים והחמודים והמשוחררים, ומסבירה הרבה מאוד דברים על ההורים שלנו שאני לא הבנתי, מפני שחשבתי שהם היו דור משוחרר, שעזב את הבית בגיל שבע עשרה כדי לרוץ על הג'בלאות של הגליל.

הרבה פעמים שאלתי את עצמי איך הוא מרגיש, דור הפלמ"ח הזה. עכשיו, כשיש לו מדינה וכל מה שהוא חלם עליו. איפה החלום ואיפה המציאות? הרבה פעמים האשמתי את דור הפלמ"ח במה שקורה בארץ, בהסתאבות, בטעויות. הרבה פעמים חשבתי איך הדור הזה של ההורים שלנו השפיע עלינו, איך הוא דפק לנו את הראש ולמה. איזה תסביכים הוא הוריד עלינו, איזה תיסכולים. ואף פעם לא יצא לי לדבר עם מישהו מהפלמ"ח על הדברים האלה. חשבתי לשאול את נתיבה בן־יהודה, שהיא אמא־של־עמל ו־שאומרים שיש לה תשובה לכל שאלה.

פגשתי אותה בדירתה, ברחוב הפלמ"ח בירושלים. תיבה פתחה את הדלת לדירה הקטנה. בפנים ישבו עמל עם התינוק שלה — אדם, שנראה כמו דוגמן בפוסטרים של גרבר — והבעל של עמל, המשורר יורם ורטה, שקוראים לו יוריק. עמל הסתלקה מייד, לא רצתה לקחת חלק בראיון.

■ ■ ■

הדירה של תיבה בוהמית מאוד. חדר אחד עמוס בספרים, עם פסנתר וקיר שלם שבו אוסף של קמיעות נגד עין הרע, מכל המינים ומכל הסוגים. חדר־שינה סגול, שהוא הצבע של תיבה, ומירפסת מלאת צמחים. לכל צמח יש השם שלו. יש שם את „שלום", שהוא זית שקיבל את שמו על שם השלום, כי תיבה שתלה אותו כשסאדאת בא לירושלים לפגוש את בגין. ויש שם „חיה" שכחתי למה קיבלה את השם שלה, ויש שם „יער בן־יהודה", שהוא עץ אורן שנלקח מהיער שנשתל על שמו של אביה של תיבה, המחנך ומנהל גימנסיה הרצליה, ברוך בן־יהודה. ויש את החתולה ציפית, שהיא על שם „ציפית לי", חיכית לי" שתיבה שואלת אותה כל פעם שהיא חוזרת הביתה והחתולה מתגרדת ליד הדלת.

למה ציפית בלשון זכר ולא בלשון נקבה! כי לתיבה היה חתול בשם אייזיק, על שם אייזיק ניוטון. והיא אהבה את אייזיק, שהלך ביניהם לעולמו, אהבת־נפש, וכל כך התרגלה לדבר אליו בלשון זכר, כך שהיא ממשיכה גם לדבר אל ציפית החתולה בלשון זכרים. מה שלא גורם לציפית כל תסביכים, כי היא נמצאת כעת בעיצומה של עונת היחום ומנהלת רומנים סוערים עם כל החתולים של השכונה.

אז החתולים, והעיתונאים, והספר החדש שיצא, ועשרות החברים מהפלמ"ח שמטלפנים כדי להוריד לה על הראש מטח של מחמאות, וכאלה שמטלפנים כדי להגיד שהם גם קצת נעלבו מהסיפול שלו זכו בספרה, בייחוד החברה מהכשרת דגניה. כל אלה ממלאים את חייה של נתיבה בן־יהודה, הנמצאת כעת בעיצומו של כתיבת הרומן השני, שיעסוק במילחמת השיחרור עצמה, מהתקופה שבה נגמר הספר הראשון ועד ל־1949. ותיבה כבר אומרת: „וי, וי, וי, מה שיהיה בספר השני, חכי מה שאני מספרת שם." ואם זה לא מספיק היא מספרת לי שהספר הראשון היה אחד מתוך החמשעשרלוגיה שהיא מכינה, והדבר היחידי שנראה מסודר ובמקומו בדירה הקטנה הן חמשעשרה מגירות כתומות, סדורות האחת על השניה, ובהן החומר לחמישהעשר הספרים שתיבה מתכוונת לכתוב. „אם זה יהיה מעניין, אם לא יעניין לא אכתוב."

קשה מאוד לנהל איתה שיחה ענינית. היא קופצת מנושא לנושא, נדלקת על מילה, הופכת אותה לנאום חוצב להבות בן חצי שעה, נדלקת על רעיון, ולוקח לה שלוש שעות לנתח ולהסביר אותו. היא בעצמה סיפרה לי שישבו אצלה שני חברה צעירים, עיתונאים של במחנה נח"ל. ישבו שש שעות ובסוף אמרו לה: „מה יהיה, אין לנו ראיון."

■ ■ ■

היא מאוד בעניינים, מביאה אותנו לגמרי, לא מאשימה אף אחד, מקבלת חברים. סמים לא מפחידים אותה. „אז מה אם הדור שלכם משתמש בסמים, אז מה? אנחנו לא השתמשנו באלכוהול? אז היה אלכוהול, לא היו סמים." גם מילים גסות לא. היא משתמשת בהן בחופשיות. ותענוג, ממש תענוג, לשמוע אותה מגדירה כמה אנשים ידועים וידועים פחות ומתארת את מעלליהם.

כשהיא מספרת על שנות עבודתה בממשלה ומתארת את ישיבות ימי הראשון עם החבר'ה שלה מהפלמ"ח, שהגיעו לגיל ארבעים ולא ידעו אף אשה לבד מהחוקית שלהם, ומחליטים לברר מה אצלם לא בסדר, ומתנהגים כמו ילדים מפגרים, אפשר לשכב על הריצפה מצחוק. איך אמרו עליה תמיד: תיבה היא בחורה לעניין.

אחרי שדיברנו איזה שעתיים על כל מיני דברים, ואני ניסיתי לארגן ראיון לביקור, היא ממש התעלפה ממה שהיא ראתה. בכל מקום היא אמרה: איך זה קרה כדבר הזה? אמרו לה לא יודעים, אבל יש אחת שגם היא פייטרית וגם יש לה דיעה וגם מדברת על הכל אז תשאלי אותה. היא באה אלי ואמרתי לה, בחיוך, מה את משווה אותנו אליכם. אנחנו הדמוקרטיה היחידה בעולם שהקונסטיטוציה שלה כתובה על בול. אצלנו מה הפלא שזה כך. לכם יש פוסטמה כמו הדוסים? אין לכם, לנו יש. אז זה המצב.

את יודעת שסיפרו לי שבחורה אחת התקבלה לנסיון בקורס קציני תותחנים והיתה גומרת במקום ראשון. רק בגלל שהיא נקבה לא נתנו לה לגמור. הסרט זיעזע אותי בעיקר בגלל שרק ב־81 עושים כזה סרט. אני ידעתי את זה כל השנים, אבל לא תיארתי לי שהבת שלי עמל תסתיר את רשיון הנהיגה שלה מצה"ל, שחס וחלילה לא תהיה נהג של סגן־אלוף ותוביל את אשתו לשוק ותרקום בהפסקות גובלנים.

● את חושבת שחיילות צריכות לשרת בתפקידי לוחמה?

מה זה קשור לאבר המין? אני אף פעם בחיים שלי לא חילקתי זכרים ונקבות בעקומה של מי הכי טוב ומי הכי גרוע, חוץ מאשר בענייני שכיבה. בשום נושא בעולם לא הייתי גרועה מהגבר הכי גרוע. בקורס מרימי־משקלות הייתי שישית מתוך מאה גברים ונשים, ולא קרה שבאיזשהו מקום לא יהיה גבר יותר גרוע ממני — אפילו בכיעור. אין פה עניין של זכר ונקבה. צריך לקחת את הכי טובים לטיס והטובות לשריון. אם יש מאה זכרים ונקבה אחת שהם הכי טובים, צריך לקחת אותם. תראי, הרי יש גם גברים שהם נקבים. אני המצאתי את המילה. יש זכרים ונקבים ויש נקבות וזכרות, מה לעשות.

■ ■ ■

● למה את מתכוונת?

מה, את לא מכירה כאלה שבחוץ הם מיידע־מה ובבית יש להם אשה לא־עובדת אבל מה, אריה עומדת להם על הראש: תלך תביא תלך תרחץ תלך תקנה.

תראי, האנושות מעוניינת שחלק מהאוכלוסיה יעשה את השירותים. מי זאת הגברת עליזה בגין או הגברת לאה רבין? הן עבדו פעם בחיים שלהן? לאה רבין, מה היא הולכת לייצג במכסיקו? בתור מה? בתור המשרתת של ראש־הממשלה? או הגברת בגין, מה היא, לא משרתת של ראש־הממשלה? טוב, אז יש לה הטבות, אז מה. גם לבייבי־סיטר של קארטר בבית הלבן היו יותר הטבות מאשר לבייבי־סיטר של מזל בקטמונים.

● למה רבין חיתה כפלמ"ח.

או הו, היא היתה היפה של השומרהצעיר ואחר כך היתה היפה של הפלמ"ח ועד היום היא לא יצאה מזה. אלה בשומר־הצעיר היו לובשות מיכנסיים קצרים כמו היום מיני. תשווי אותה לעליזה בגין. אני חושבת שאני יותר יפה מעליזה בגין.

● למה את חושבת שאת כל כך מכוערת?

אני, אני צריכה לשאול מישהו. את לא מתארת לעצמך שבן־אדם יש לו סטאנדרט והוא לא מצליח להכניס את עצמו למישבצת של עובר.

מה זה כל כך משונה לך, בגלל שאת אוהבת את עצמך? אני סובלת מהכיעור שלי. הייתי רוצה להיות יותר יפה. לא יפהפיה. קצת, קצת יפה. והעיניים תראי בגין איזה מזל יש לו, מרכיב משקפיים שמגדילות לו את העיניים שלא רואים פנים. אני גם עיני זבובים וגם זגוגית אחת־עשרה. לא יכולה להיות זגוגית פחות עבה?

● מתי גילית שאת מכוערת?

לאט לאט עמדתי על זה. תראי אף אחד לא התאהב בי ממבט ראשון, זה תמיד היה מדיבור שני. גוף היה לי טוב, הייתי חתיכה כזה מין. חתיכה זה אופי. לא ושתינו ויסקי וקאמפארי ובירה, החלטתי לקרוא אותה לסדר. והיא, בטון של ילדה קטנה, אמרה: „את יודעת מה, כל פעם תחזירי אותי בחזרה למה שאמרתי, אחרת לא נצא מזה. אני אין לי סדר בדיבורים, אני מדברת ומדברת כל הזמן ואת תעשי את הסדר."

■ ■ ■

● ראית את הסרט „אשה חייבת"? מה דעתך על מצבה של החיילת בצה"ל?

לא ידעתי איפה להתחיל, אז החלטתי לדבר על סרט בשם להיות אשה חיילת, שהוקרן ערב קודם לכן בטלוויזיה.

מזעזע, ממש מזעזע. לפני איזה זמן היתה בארץ איזה גנרלית של צבא ארצות־הברית. הבחורה באה לפגוש אותי. אני לא זוכרת מה שמה דיקינסון או לווינגסטון או פרקינסון. משהו כזה. היא גרמה לכך שיפתחו את כל הגיעבים בצבא ארצות־הברית בפני נקבות. העניין הגיע עד לסנאט ועוגן בחוק. כל השנים שהיא נלחמה על זה היא השתמשה בנימוק למה בישראל מותר. כשהיא הגיעה לפה

נתיבה בן־יהודה ובתה עמל
„לא ממבט ראשון, אלא משיחה שניה"

„השדה חצחובה" בימי הפלמ"ח
„הייתי רוצה להיות יותר יפה"

השדה אינה נוראה כל כך

(המשך מעמוד 53)

צריך להיות בשביל זה יפהפיה. את יודעת, את מושיטה ידיים, יושבת קרוב, נותנת נשיקה, טראח — בלי עניין. את ישר יודעת מי שבא בחשבון ומי שלא. אני הייתי כזאת מין. את יודעת, אחרי איזה זמן גבר מתחיל להגיד ,יש לך גוף טוב' וכאלה. והיו כאלה שהיו אומרים לי אחרי כמה זמן: את יודעת, את לא כל כך מכוערת. יש לי לפעמים חלומות שאני קמה בבוקר ואני יפהפיה.

● בספר כתבת שאחרי מיקי לחת הסתכלת בראי אחרי המון זמן.

עד היום אני לא מסתכלת בראי. בשביל

„השדה הצהובה"

„בחיים לא השתמשתי בקוסמטיקה!"

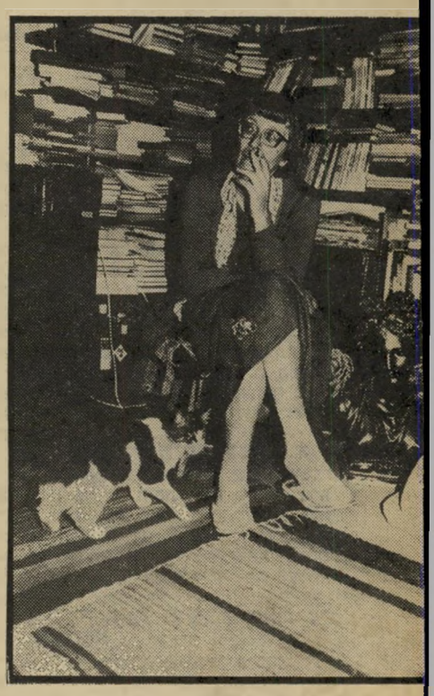

נתיבה בן־יהודה עכשיו

„לוקחים פושט, עושים אותו קולונל..."

מה אני צריכה לראות איך אני נראית, מה זה נותן לי.

● את כותבת שיא התרחצת, לא היה איכפת לך איך את נרא־את. בפלמ"ח לא חפצו את הראש עם שמפו?

איזה שמפו? לא היה שמפו, היו חופפים את הראש עם סבון שקדים. פעם באמצע המילחמה באילת־השחר אחת צעקה לאחד הנהגים „תביא לי שמפו כזה עם בושם" והתחיל שם ויכוח אם היא בסדר או לא בסדר שהיא רוצה שמפו. אני לא רציתי להשתתף בוויכוח.

● למה?

היא אמרה מה יש, למה שלא נשים פרחים בחדרים, שנטפח את הנשיות שלנו, שכשהם חוזרים מהקרב נראה יפה עם ראש חפוף. זכותה להיות כוסית, אם זה מה שהיא רוצה. זה בכלל לא רע להיות משרתת — אין אולקוס, אין התקפות־לב.

■ ■ ■

● על מה את מדברת? אני מדברת על דברים של יום־יום, כמו קוסמטיקה...

אני בחיים לא השתמשתי בקוסמטיקה. מי צריך את זה בכלל, מה זה עושה לי? מיקלחות עושה לי טוב. אלכוהול עושה לי טוב. סיגריות עושה לי טוב.

● זה עוד מהפלמ"ח!

זה לא בגלל המפלמ"ח, זה בגלל שאני מכוערת.

● תיבה, את מגזימה.

מה מגזימה, איזה מגזימה. תראי, אני הייתי רק שלוש שנים יפה בחיים שלי, מגיל אפס עד שלוש. כעת התינוק של עמל, הנכד שלי, אדם, הוא כזה יפיוף שאני מתפללת שלא יירש את התכונה הזאת של הסבתא שלו.

■ ■ ■

● בואי נדבר על היחס שלך אני שי הפלמ"ח יליבי הארץ לחברה שהגיעו ארצה אחרי השואה. בי „עמוד האש", בפרק על הפתרון הסופי, דובר על מדיניות ההשתקה של היישוב. בספר שיק, שנכתב לפני שהקרינו את „עמוד האש", את כותבת הרבה פעמים על ה־השתקה, על זה שיא דיברתם על זה. למה?

את מדברת על הפלמ"ח. ומה היה אחרי זה? שנים לא דיברו על זה, ומי העיז בכלל להגיד שהוא מבין אידיש. ילדי תל־אביב של העליה הראשונה והשניה לא ידעו אידיש. ההורים שלנו דיברו רק עברית. לא יכולנו לסבול אף אחד עם מיבטא זר. את יודעת מי גרם לחברה לצאת מההורים? יוסל ברגנר הצייר. הוא לא ידע עברית ורק יודל מרמרי העיז לדבר איתו אידיש. לאט לאט הסתבר שגם דן בן־אמוץ יודע אידיש וכל מיני, והתחילו פתאום לדבר אידיש אחד עם השני אחרי שנים של שתיקה. ופולנית. מי העיז לדבר פולנית? יום אחד הגיעה איזו להקת פנטומימה מפולניה, להופיע בחמאם, וזה היה הרבה שנים אחרי ש־פירקו את הפלמ"ח. הם היו נהדרים. אחרי ההופעה עשו להם מסיבה, הזמינו אותם לבוא והם אמרו צו. אף אחד לא ענה להם. אמרו צו פעם אחת, פעם שניה, ואז עמיקם גורביץ, שהיה קומוניסט ועשה ניתוח ברגל שלו בווארשה, באומץ לב גדול דיבר בפולנית. עוד הוא מדבר, חיים חפר אמר עוד צו ואז דן בן־אמוץ אמר ,קונץ גדול' והתחיל להרביץ אותה בצו־אים, אל תשאלי. אמרנו יה אללה, החברה יודעים כאן פולנית. תשמעי, זה לא היה צחוק. אביבי (בעלה לשעבר, הפרופסור פינחס אביבי) היה אציל ממוצא לטבי ואני הייתי אצילה ממוצא רוסי דור שלישי בארץ, וכך נפתח האביב הפולני. ופתאום היה הבמאי ההוא, שרצח את אשתו, רומן פולנסקי, ועשה את סכין בחים זכל הפולנים הסמויים התגלו. את יודעת מה זה. הם הסתירו את זה. כי אנחנו, החברה של הפלמ"ח, שנאנו את העניין הגלותי. ואני יש לי חשש גדול שגם אנחנו וגם יהדות אמריקה לא עשינו מספיק בשביל להציל את יהדות השואה. למה יגאל לוסין, המפיק של עמוד האש, מתעקש כל כך על העניין של מצדה? כי זה היה האליבי של המג־היגות, שפחדה שאנחנו אולי היהודים האחרונים שנשארו בעולם. יהדות אמריקה היתה בכלל אנטי־ציונית. המדינה לא עניינה אותה. גם במילחמת השיחרור לא עשתה כלום. ואנחנו, אנחנו כל־הזמן הלכנו בהרגשה של עצבים על החברה מהשואה. „אמרנו לכם תבואו, ואתם לא באתם, אז אכלתם אותה". האשמנו אותם שכשיכולנו להציל אותם הם לא שמעו בקולנו ולא באו. האשמנו אותם שהם גרמו לנו לדימוי כל כך שלילי של צאן־מובל־לטבח. תביני, אבא שלי נסע להביא את המישפחה שלו מליטא. היטלר כבר היה בשילטון בגרמניה. הם אמרו לו רק נגמור את היבזונס. שאלתי אותו, כשהוא חזר בלעדיהם, איזה ביזנס יש להם שם. לא יכולתי להבין. את מבינה מה היה היחס שלנו לאנשים כאלה? פשוט לא רצינו להיות כמותם. לכן לא דיברנו איתם על מה שהיה שם ולא שאלנו שאלות ולא סבלנו מיבטא זר ודיברנו רק עברית והכרחנו אותם לדבר רק עברית. רצינו שהם יהיו כמונו מהר מאוד. מילת הגנאי הכי גרועה בפלמ"ח היתה גחל"ץ — גיוס חוץ־לארץ.

■ ■ ■

● מתי התחתנת?

ב־1950 ודווקא עם מישהו מהחי"ש, באתי פה לירושלים ללמוד בבצלאל. הוא היה סטודנט לפיסיקה, קראו לו פינחס אביבי. הוא היה בן 28, אני בת 21. הוא היה כבר בסוף הלימודים לאס־איי וידע המון בתחומים אחרים. חוץ מספורט ו־ספרות הוא ידע פילוסופיה וכל מיני. השפוע הושפעתי עקב היותי מטומטמת, וזה פיתה אותי, אז התחתנתי איתו. אני תמיד אמרתי שיש לו פנים יפים מאוד אבל הוא לא התחזה כיפה ולא הלך כיפה ויותר לא תשמעי ממני מילה. כי זה קשור בבתי, ואני אוהבת אותה אהבת נפש, ולא אומר יותר מילה.

„מה זה פה? פלמ"ח דום, שמאלה פנה, על אלטלנה התנפל!"

● למה דור הפלמ"ח דפק לנו את הראש עם תיסכוליו ותסבי־כיו?

יש לי חדשות בשבילך. פגשת פעם את אדם וחווה? הם זרקו על מה־שמם, הבל וקין ושת בעיות או לא זרקו? אין מה לעשות בעניין הזה. את יודעת איזה בעיות זרקו לנו על הראש? אנחנו לא חונכנו לאהוב את הציונות, אנחנו אולפנו לאהוב את הציונות, ומה עם התיסכולים התסביכים של ההורים שלנו? את יודעת איך אני התבגרתי? אני התבגרתי במיל־חמת־העולם השניה. העולם השתנה מקצה לקצה, התחילה מתירנות, נהיה פתאום חופש מין. חאלס חאלס, גמרנו עם התול־צות המכופתרות עד צוואר, גמרנו עם מגילות יוחסין. לוקחים אחד פושט שמצ־טיין בקרבות, עושים אותו קולונל. מעמדות השתנו, העולם התהפך, וההורים שלנו פה בארץ נשארו מהמאה ה־19. הם היו פוריטנים, לא היה להם מין. פסיכולוגיה לא היתה עד שנות השישים. אם הייתי באה לאמא שלך ואומרת אני צריכה לנו. הכל היה חרא. לא חינוך חינם ולא בריאות חינם. הכל חרא. כל מה שחלמנו חרא, בעיקר הפוליטיקה.

● וקודם, בזמן פרשת „אלטי־לנה", חשבת שזה נכון ההטביע את האוניה?

אני הייתי נגד לרוץ על אלטלנה. תראי, זה לא היה פשוט. היום זה נראה רע. מה זה בכלל מילחמת אחים. הרגיז אותי שהפלמ"ח קפץ לדום עם כל מילה של בן־גוריון. נו נו, מה שאני חשבתי, מה שאני אמרתי...

● מה?

שלא חתמתי כשהתגייסתי לפלמ"ח שאני אלחם נגד אצ"ל. מוכרחים לשאול כל אחד ואחד אם הוא מוכן להילחם באצ"ל. אבל מה זה פה, פלמ"ח דום, שמאלה פנה, על אלטלנה התנפל?

■ ■ ■

● היית בעד פירוק הפלמ"ח?

כן. לא ראיתי צורך במטה כפול עם כל הביורוקרטיה ההניירת. אבל השיקול של בן־גוריון היה אחר. בן־גוריון רצה לשבור את הרוח. אנחנו היינו מתגדבים והוא כל הזמן צעק ממלכתיות ממלכתיות. מה שצועקים היום שימעון פרס ודיין.

ליגאל אלון היתה תוכנית נורא מעני־יינת. אני בכלל נורא אהבתי את יגאל. לא אהבתי, הערצתי. הוא היה אליל. מה שחשב, קיבלתי. היו לו רעיונות גאוניים. אז הוא תיכנן להקים את חזית דל"ת, או כמו שזה נקרא מטה פיקוד הדרום, וכך להשאיר את כל הפלמ"ח ביחד. כך אפשר לשמר את הרוח, את השירים, את ה־צ'יזבטרון. ואז חטיבת יפתח בגדה בו, רופא פסיכיאטר, היא היתה אומרת לך אצלנו במישפחה אין משוגעים. היה כזה פער דורות.

■ ■ ■

כשאנחנו צחקנו על בן־גוריון הם רצו להרוג אותנו. היה עוד סיפור. הדור של ההורים שלנו, שהגשימו את הציונות, היה דור מיגימליסטי. הכל היה קדוש, גם ההשתקה היתה קדושה. הפשעים ה־ראשונים הושתקו. הסטויות הורשתקו. כל כך חשוב היה בעיניהם שיצליח העניין של מדינת־ישראל, שהם טייחו את הטי־נופת והסיבה לזה היתה לאומית. ואני מדברת עלי, על בת של ציוני שמסר את נשמתו לציונות. אולי זה היה אחרת אילו הייתי בת של סוחר מלילנבלום. אבא שלי היה כמו שר־החינוך. הוא היה מחנך גדול שאמר כל העם צבא וכל הארץ חזית.

והיו ביניינו ויכוחים ואני סבלתי מזה שהוא היה מפא"יניק. הפלמ"ח לא אהב ילדי מנהיגים. היתה לי חברה שכתבתי עליה בספר ונהרגה בקרבות. אבא שלה היה אחר־כך שר בממשלת־ישראל. כמה שהיא סבלה מזה. אז מה את חושבת, שזה היה קל להתבגר על הרקע הזה? לנו לא היו בעיות. אני אין לי שום יסורי מצפון. את הבעיות ופער הדורות המציאו כבר אדם וחוה.

● וזו המדינה שרציתם, שחימי־תם? איך הרגשת כשקמה ה־מדינה?

רע מאוד. שום דבר לא יצא כמו שרצי־

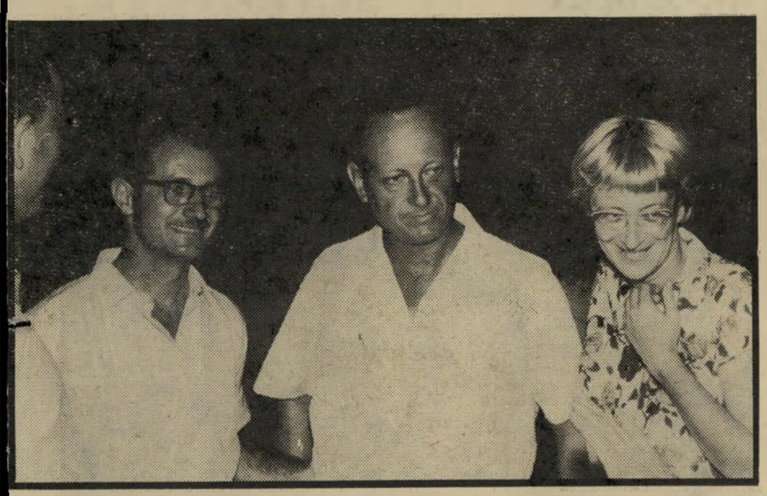

נתיבה עם יגאל אלון וחיים חפר

„בכלל לא רע להיות משרתת — אין אולקוס ואין התקפת־לב!"

„חטיבת יפתח בגדה ביגאל אלון והוא לא דיבר עם מולה כהן חמש שנים"

ועל אפו ועל חמתו דיברו עם המטכ"ל ועלו למעלה והתיישבו מסביב לגיבעת־המורה. ואני זוכרת שיגאל נעלב עד תוך תוכי נשמתו, ואני אומרת לך שבגלל זה — ואני רוצה שמישהו יכחיש — הוא ומולה כהן, שהיה מפקד יפתח, לא דיברו ביניהם אולי חמש שנים.

● למה היחס המיוחד שיש לך ליגאל אלון?

היה זה איזה מין תרגיל, שמי שלא רצו אותו פשוט לא קראו לו והוא נשר. וזה מה שעשו לי בהפוגה השניה. חשבתי שאני אתאבד. ואז יגאל אלון קרא לי למטה הפיקוד והוא אמר לי „תהיי קצין חבלה אצלנו." הוא הציל אותי ממש, וזו לא היתה הפעם הראשונה ולא ה־אחרונה. וכל מי שיגאל הכיר אותו בשם שלו, שיבוא ויגיד לי שיגאל לא עשה לו איזה טובה. האמת היא שאף אחד מאיתנו לא החזיר לו בחזרה. אם היינו מחזירים לו, הוא לא היה כה דפוק בממשלה. עד שמת הוא דיבר על החברים והחברות. והחברים בגדו בו. לקחו את זה פור גראנטד, שיש שם אחד, יגאל אלון, שאפשר לסמוך עליו. הכי הרג אותי שהתחילו עליו הבדיחות. שהוא רוצה להיות ראש־הממשלה וגם סגן־ראש־ממש־לה, וישהתחילו לשאול את השאלה מה קרה ליגאל אלון.

■ ■ ■

● אולי הוא היה מפקד פלמ"ח נהדר אבל בתור מנהיג פוליטי הוא לא היה כל כך מוצלח?

הוא כן היה מצליח, אילו היינו תומכים בו. מחזירים לו מעט ממה שהוא היה בשבילנו.

● אולי הוא לא היה מספיק חזק?

מה זה בן־אדם חזק? דיין, שמכופף אצבעות ומוכר את האמא שלו? אנחנו לא התייצבנו מאחורי יגאל.

● את מרגישה אשמה?

אני מרגישה נקייה. אני שמרתי לו אמונים. אנשים אמרו שזה בגלל שאני מעריצה אותו ואני קיבלתי את זה ולא היה איכפת לי בכלל.

● בעצרת זיכרון, שהתקיימה ב־תיאטרון ירושלים, לא השתתפת. הופעת בטלוויזיה.

לא הזמינו אותי להשתתף בעצרת ה־זכרון. ואני לא צריכה עצרת־זכרון כדי להתאבל. עד היום אני מתאבלת, אני בוכה. בעיני הוא היה איש עם שכל ועם לב, הומאני ושפוי. אני הרגשתי שקטה כשהוא ישב שם למעלה, בכנסת. שפוי — לא פאנאטי.

חיים חפר אמר שאני בוגדת, שבאותו לילה הייתי בשיחה בשניים משמיצה את יגאל מאחורי גבו. יגאל ידע מה אני כותבת. הוא לא רצה שיכתבו. הוא אמר בשביל מה? אף אחד ממילא לא יכתוב את האמת. אמרתי לו שיש כמה מקומות שהוא מוזכר וקבעתי איתו פגישה להראות לו אותם. התקרבו הבחירות וכולנו ציפינו למפולת. ממשלת הליכוד העליזה, שמי יודע אם תיפול עכשיו. אבל הוא מת ולא הספקתי להראות לו.

■ ■ ■

● היכרת אותו בימיו האחרו־נים? המחלה שלו השפיעה עליו?

את יודעת, היחס שלי אל יגאל היה כמו של ילדה קטנה המביטה בבובה. כשהבובה בוכה, הילדה בוכה. כשהילדה צוחקת, הבובה צוחקת. אני לא חושבת שיגאל הסכים להתחשב במחלה שלו. אילו הסכים היה נשאר חי עד היום.

● הוא היה איש יפה. המחלה שינתה את פניו?

זו אגדה. הוא לא שיחק על היופי שלו. אף אחד לא חשב שהוא יפה. יפה היתה מילת גנאי. סיסי כמו שאתם אומרים. ראו עליו את השכל והנאמנות והלב והמסירות למולדת. את יודעת איך מתנו עליו? אם יצחק שדה היה בעיניהו אלוהים, את יגאל הערצנו, כי יצחק שדה מינה אותו כמפקד הפלמ"ח כשהוא עזב את הארץ. ואנחנו חשבנו אם אלוהים ממנה אותו אז הוא הסגן־של־אלוהים. יגאל היה אופטימיסט בדם, מאמין. הוא לא היה פוליטיקאי מקצועי. הוא האמין באמת בדין התנועה. גולדה הפכה את זה לבדיחה. יגאל באמת האמין שהתנועה צריכה למנות אותו. הוא היה נאמן מכסי־מום וחיכה מהם.

● בספר שלך מוזכר המשורר הלאומי. למי התכוונת?

חיים חפר בא הנה ושאל אותי איפה אני משמיצה אותו בספר. אמרתי לו אתה לא בסדר והראיתי לו שאני כותבת על שוביניזם גברי בפלמ"ח ושאלתי אותו מי זאת שעמדה בחלון וחיכתה לך?

■ ■ ■

● ויפה ירקוני?

יפה ירקוני לא היתה בפלמ"ח. היא היתה חי"ש וצבא ברירי. מי בכלל שמע עליה? רק כשבאנו להפוגה שמענו שיש איזה זמרת יפה גוסטין. היינו ממש מוזעזעים מהשירים שלה. זולגות ענ־נין אור ירוק מה זה היה? סתם חי"ש בורגני של תל־אביב. יפה ירקוני לא היתה של הפלמ"ח. לנו היה הצ'יזבטרון, שייקה אור־פיר ונעמי פולני ואליקום שפירא, זה שירד, ושלמה בר־שביט וחיים חפר. והם גם כן בהתחלה פיקפקו ושרו „כדור בשר טלללה..." אחר כך הם עלו על דרך המלך. את יודעת מה זה היה חיים חפר במילחמת השיחרור? הוא היה שוחה דיווזיה. הוא כתב את הן אפשר ואת הין זמנים. הוא הטביע את המישפט הפלמ"חניק מחפש את המחר. השירים האלה החזיקו אותנו, זה מה שנשאר לנו. יכול להיות שזה נשמע אידיוטי, אבל זה מה שהחזיק אותנו.

● יש לי הרגשה שלא יצאת מהעניין הזה שך הפלמ"ח, יש לי הרגשה שכך הדור שלך עוד חי את „היין זמנים". הבת שלך לא סבלה מזה?

תראי, את צריכה לשאול אותה אם היא סבלה מזה או לא. אני יכולה רק להגיד לך שכשהתחלתי להרצות בצבא קיבלתי שוק מהשאלות. יש לי רק בת אחת בבית, ששמעה ממני את כל הסיפורים, ואני חייתי בהרגשה שכולכם, בני הדור שלה, יודעים.

● היא רצתה להקשיב לסיפורים על הפלמ"ח?

אני שואלת מישהו? היא אמרה לי כבר שמעתי פעם, כבר שמעתי אלף פעמים, אבל שמעה. תראי, לא הייתי אומרת לה: בתי, הבה נשב ונארגן שיחה לפני יום העצמאות. זה היה יוצא לי. היה נופל לי מזלג והייתי אומרת לה זה מזכיר לי שפעם, באילת־השחר...

● לא הפריע לך שצחקו עליכם־ שנשבר מדור הפלמ"ח?

תראי, גם אנחנו צחקנו מהשומר. גם לנו נשבר מהשומר. אין אפס בעניין הזה. גם עליכם יצחקו. אמרתי לך, אנחנו קור־בנות של ההורים שלנו ואתם הקורבנות שלנו והילדים שלכם יהיו קורבנות שלכם. אנחנו מעבירים לכם את הקומפלקסים שלנו, שקיבלנו מההורים שלנו, ועולם כמנהגו נוהג. מה את באה אלי ב־טענות? אני בסך הכל בשר ודם ואני גם אמא. אני לא חושבת שאנחנו בילבלנו אותכם עם התסביכים שלנו יותר מ־העולם. הדבר הכי גרוע שקרה לדור שלכם זו הקומוניקציה. אני לא איכפת לי שאת יורדת לאמריקה בגלל שאת אוהבת את פול מקרתני או שבגלל שאת פינחס צוקרמן ואת מנגנת בפילהרמונית של ניו־יורק. מה שאיכפת לי זה איפה אני פישלתי, איך אני יצרתי מדינה מלאכותית במאה העשרים, נכנסתי להריון והולדתי מדינה.

■ ■ ■

● איפה פישלתם?

תראי, כשארצות־הברית ישבה לעשות קונסטיטוציה היא החליטה לעשות הכי טוב ולקחת נסיון מכל העולם. גם אנחנו השבנו ככה ב־48 ועל זה נלחמנו והיינו מוכנים להיהרג. רצינו מדינה הכי טובה. חשבנו שהציונות זה האקספרימנט של עם ישראל שאוכל חרא ומובילים אותו כצאן לטבח. זה היה התמריץ שלנו להי־לחם.

● איפה טעיתם?

טעינו כשוויתרנו על זה למחרת השיח־רור. בן־גוריון צעק ממלכתיות, להקריב את כל הסוסים (ואנחנו היינו הסוסים שהוציאו את העגלה מהבוץ), ומלא תוחס־לייקרס עברו אליו ותפסו את השילטון ואנחנו שתקנו. הפשלה הקטסטרופלית ה־אימה הזו, היא הטעות שלנו. זה הכל. אבל זה כולל דברים איומים. למשל, שאם היינו ממשיכים לחלום על המדינה הכי טובה בעולם היינו דואגים שלא לשבור את רוח ההתנדבות. קולטים יותר טוב עליה, דואגים לחרות האדם, הפרט. זה מיקרה שבמילון העברי אין תירגום למילה אגנוסטי, שפירושה לא דתי ולא לא־דתי? זה מיקרה שאין פירוש למילה נון־קונפור־מיסט? לא עשינו כלום. נתנו להם מדינה ויצאנו מהמישחק. זה מיקרה שהשארנו לדוסים את כל השטח. ביטלנו את זרם העובדים אבל את זרם הדוסים השארנו. היה אלמנט במדינה הזו שלא רצה להביט אחורה. מה הפלא אם בן־גוריון לקח כמה מיקיריו ועשה אותם כל כך חשובים? השאלה איפה היית ב־48 הפכה מטבע לשונית כמו למה פירקו את הפלמ"ח, או איפה יוסלה. בן־אדם היה נואם באיזה אסיפה ותמיד היה מישהו בקהל שהיה קם וצועק לו יאללה יאללה, מה אתה מקשקש? איפה היית ב־48? את לא יכולה לשאול את השר כץ, למשל, איפה הוא היה ב־48 או את שימעון פרס. העולם הזה שאל אותם כמה פעמים וקיבל כל פעם תשובה אחרת. או את דיין אפשר לשאול איפה הוא היה ב־48'. הוא היה מג"ד מושתן שלא כבש את לוד ושנהרגו אנשים בגללו.

מה אני מנסה להגיד לך? אחרי מילחמת השיחרור אמרו לנו תלבוש בחגיגות לאור־מיות את אות הקוממיות, אות הפלמ"ח. לבשנו אותם בגאווה, אבל תמיד היה מי שהיה אומר בזילזול: אה, אלה עם אותות. וזה תמיד היה מישהו שלא היו לו ה־אותות. או ב־52 כבר לא לבשתי את האותות. הם פשוט לא רצו שנגיד איפה היינו ב־48. גם בפלמ"ח זה היה כך. והפלמ"ח היה מבסוט: אנו אנו הפרות הקדושות. ואל תשכחי שבעולם הגדול גם היה הבט אחורה בזעם. אף אחד לא רצה לזכור את מילחמת־העולם השניה וזה נדבק ביחד. המושג נוסטלגיה סולף וכל מה שהוא אתמול נגזר עליו פסק־דין מוות.

רגע, רגע, עוד לא גמרתי, אני רוצה לדבר על עוד פאשלה אחת של הפלמ"ח. אחרי שקמה המדינה ובן־גוריון עלה למעלה, לא שמרנו עליו ונתנו לו לעשות מה שהוא רוצה.

● בן־גוריון היה פרה קדושה, הוא היה נערץ?

איזה נערץ. הוא לא היה נערץ בכלל. הוא התחיל לבנות לעצמו פולחן אישיות בדגם של סטאלין. היחיד בדורו זה הוא המציא על עצמו. תאמיני לי, הוא לא היה בראש שלנו בכלל. אנחנו שכבנו על הריצפה כשהוא לבש את הבטלדרס וניסה להיות אחד מהחבר'ה.

● מה את חושבת עליו היריד?

שום דבר. אז בן־אדם לא מקבל את דעתי, אז מה? הוא נמושה, בוגד? אני לא מדברת על אלה שבמילחמת השיחרור לקחו פספורט מהבריטים זירדו לאנגליה. אל אלה לא יכולתי להתייחס בשיוויון־נפש. אחר כך נתתי להם חנינה. אבל היורדים של היום אני לא יודעת. מה יהיה אם איזה דוס יהיה ראש־ממשלה או אם דיין יהיה ראש־ממשלה, אני לא ארד מהארץ? זעדת איך ארד! אני שמחה שלא הייתי בארץ כשבן־גוריון היה ראש־ממשלה. לא הייתי עוברת את זה. אם יש כאלה שלא יכולים לסבול את הארץ זה מפליא? מה כל כך טוב פה? אני לא יודעת איך אני יכולה לסבול. בן־אדם לא מסכים על הקו של הממשלה, יורד. אם דיין יהיה ראש־ממשלה גם אני ארד.

■ ■ ■

● נוסטלגיה זו מילה נפה?

היינו מזועזעים מהשירים של יפה ירקוני. אם הייתי בארץ כשבן־גוריון היה ראש־ממשלה, לא הייתי עוברת את זה

תיבה בפלמ"ח

זכותה להיות כוסית, אם זה מה שהיא רוצה

קולנוע

ישראל

כעיט על הפגרים

כשהחליט יקי יושע לעשות סרט בשם העיט, לפי פרקים מספר חדש של יורם קניוק בשם היהודי האחרון, נתקל בשורה ארוכה של גבות מורמות והבעות מפקפקות. „זה לא בדיוק מה שעם ישראל הדואב רוצה לראות על מסך הקולנוע," אמרו הממעיטים. המחמירים סברו שמסיפור כזה יכולה לצאת שואה גדולה או שערוריה רבתי או שניהם גם יחד.

אבל יקי יושע בחור עקשן. שאילולא היה כזה, לא היה במאי קולנוע. כי איש לא מיהר מעולם להגיש לו עזרת חינם. גם כאשר עשה את שלום — תפילת הדרך וסוסטע.

איך עושים סרטים כאשר איש לא עוזר? פשוט מאוד. מוכרים כל מה שיש, ממשכנים את מה שאין, נעזרים בחברים ובידידים שמוכנים לקבל נתח מן הרווחים, אם יהיו פעם, וכל מה שלא עושים אחרים — עושים לבד, עם האשה. וזה כולל שליחויות, עבודת סבלות, ועוד מלאכות רוחניות מן הסוג הזה.

נשמה פיוטית. כך עשה יקי יושע (שטרם מלאו לו 30) את שני הסרטים הראשונים שלו, ואולי משום כך לא נבהל מן הנבואות הקודרות, כאשר ניגש לעשות את סרטו השלישי. הפעם נמצא גוף שהיה מוכן לתמוך בהסרטה, הקרן לעידוד סרטי־איכות, למרות שגם שם, כמו בכל מקום שבו הראה את התסריט שלו, לוותה ההסכמה בחששות כבדים, שמא זהו נושא שאי־אפשר בכלל להתמודד עימו, לפחות לא בהווה או בעתיד הנראה לעין.

מה כל כך נורא בנושא העיט? התשובה פשוטה: זהו סיפור על גבר צעיר שהופך את כתיבת אלבומי הזיכרון לקרדום לחפור בו. עסק מכניס ומשגשג הנבנה על פולחן שבעיקבותיה באות הצעות לחוברות נוספות. בועז הופך מבוקש בעיר ובכפר, שוקע בתאוות הרס עצמי ורואה עצמו כעיט החי על פגרים. לכאורה זהו פשוט נושא לא סימפאטי. אם יש הורים שכולים הרוצים בכל מחיר להנציח את זכר הבן באלבום, בפסל או באנדרטה, מי יהין לומר להם דבר. ובכלל, איך אפשר להעמיד במרכז הסיפור דמות כל כך אנטיפאטית, של אדם המנצל את הסבל האכזרי ביותר של הזולת לטובתו האישית.

אדרת של ציניות. ויותר מזה. מי שקרא את התסריט לפני שניגש יושע להסרטה, היה מוצא בו הרבה מאוד סימוכין לחששות. אבל להבדיל מאותם המיקרים שבהם סרט אינו אלא המחשה חזותית נאמנה של המילה הכתובה, כל מה שנדמה היה כמוגזם בכתב ולא שקול, נעלם מן הסרט כמעט כליל.

מה שמוצג על המסך הוא סיפור הנוגע בכמה מן המרכיבים הרגישים ביותר של חיי העם בישראל, ועם זאת משתמש בשפה נכונה עד כדי כך, ששום אדם שקול בדעתו, אינו יכול להיפגע ממנה. בועז, הגיבור הראשי, הוא אמנם עיט, לפי הגדרתו, אבל הוא גם הרבה יותר מזה. רדוף רגשי־אשמה על שהוא נשאר חי, בעוד שאחרים נהרגו בשדה הקרב, מתייסר על שגבורתו שלו אינה אלא פועל־יוצא מגבורתם שלהם, מתעטף באדרת עבה של ציניות כדי להתגונן מפני עצמו ומפני החברה שסביבו.

בחיספוס ובקשיחות שלו אפשר לזהות כמה מסימני ההיכר של הצבר, ובהתייחסות שלו למילחמה אפשר לגלות את העייפות חסרת־הישע של השנים האחרונות; את ההרגשה שהדרך היחידה כדי שלא להישבר היא להתחסן מראש בפני כל רגישות אפשרית.

שרגא הרפז בתפקיד בועז מצליח בנוכחות שלו, בצורת ההתנהגות שלו ובמבט שלו, שבו העצב מסתתר מאחורי השחצנות והביטחון העצמי, להעניק לדמות הזאת מימד אמין. הרפז מצליח אפילו להחליק על ליקויים מסויימים בתסריט והצופה יכול להאמין בחלק מסויים מן ההתנהגות שלו, למשל: עם הנשים.

ההורים השכולים בסרט שוגים באשליות־שווא על הנער הנעלה שהלך. אך הם לא הפכו לקאריקטורה גרוטסקית, כפי שסברו אחדים כששמעו על הסרט לפני שראו אותו. הם הפכו לחלק הכואב והמרגש ביותר בסרט. „אנו מכירים זה לזה את בנינו המתים וזה מה שמחזיק אותנו בחיים," אומר חנקין, המחנך הוותיק שמעלה את בועז על מסלול הפקת אלבומי־הזכרון. מישחקו המלודרמאתי והתיאטרלי של שימעון פינקל בתפקיד זה הולם להפליא סוג של התבטאות ושל התייחסות לחיים, אופייניי לדור חלוצים בני תרבות אחרת, שילדו את הצברים אבל לא השכילו עד היום להבין לרוחם.

העימות בינו לבין אשתו (אולי ההופעה המרשימה ביותר של חנה מרון על המסך), אשר מסרבת להעניק לבן המת תכונות שלא היו לו מעולם, הוא דראמה נוראה בפני עצמה. הרגע שבו אם שכולה אחרת (אופליה שטראהל, שונה לחלוטין מאסקימו לימון) מעניקה לבועז את בגדי בנה, כאות הוקרה על מה שעשה להנצחת זכרו, יכול היה להיות סוחט דמעות בצורה הזולה. תחת זאת, הודות לאיפוק של הבימוי והשחקנים, הפך מרגש באמת ובתמים.

מערכת היחסים בין בועז לבין נוגה וירדנה, שתי נערות שחבריהן ניספו במילחמה, יכול להיראות במבט ראשון כביטוי נוסף לפאלוקרטיה הצברית; דיוקן של הגבר הכל־יכול, שכל הנשים מתות להיכנס למיטתו. ודאי שגם זה קיים, אבל מעל ומעבר לעניין המין גרידא, בועז מהווה עבור נערות אלה זכר לגברים שהיו בחייהן. ההסתופפות בצילו היא מעין המשך־זוטא של החיים שהיו להן לפני המילחמה.

רעיון עיקש. באורח מכוון אין הסרט

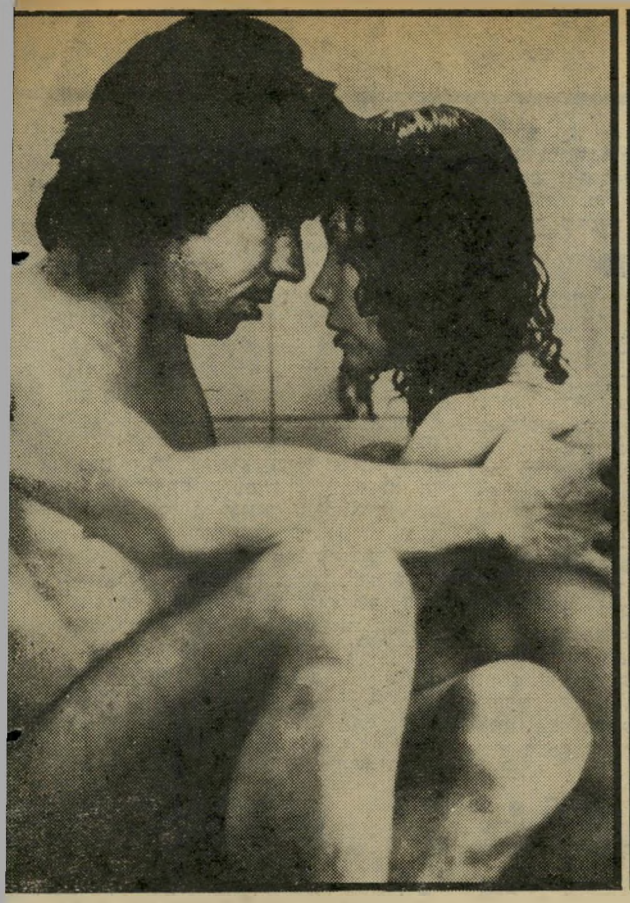

שרגא הרפז בתפקיד בועז

הרפז וניצה שאוז ב„העיט"

עיט רדוף רגשי אשמה

ענת עצמון, ניצה שאוז, שרגא הרפז ואנדי ריצ'מן (בשעת הסרטת העיט)

פאלוקרטיה צברית

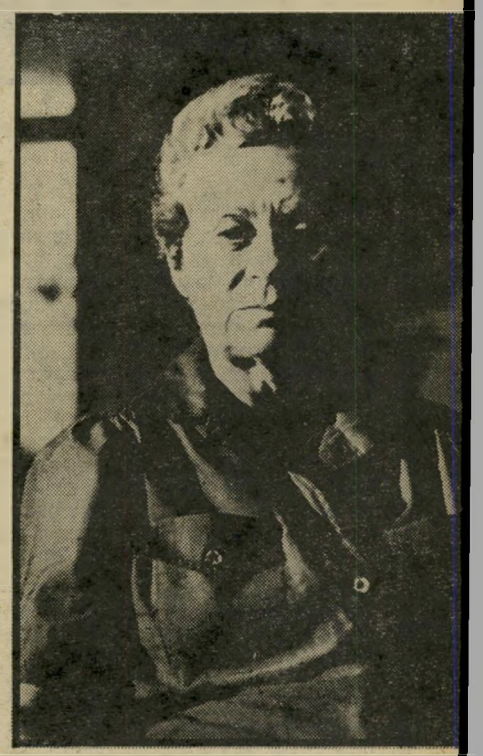

חנה מרון

מרשימה

אופליה שטראהל

מרגשת

גבורת הגופלים, על כאבם של הורים שכולים ועל החוב המוסרי שחבים החיים למתים. כאשר מתמצתים כך את הנושא, אין פלא שהוא מעורר פלצות בכל נשמה רגישה יותר.

בועז, קצין מילואים שחברו לספסל בית־הספר נהרג מול עיניו, אחרי שהוכרזה שביתת־נשק, חזר אל החיים האזרחיים. הוא מבקר את הורי הידיד, ובדירבון האב, מחנך ותיק הרוצה להאמין בכל מאודו כי בנו אכן היה נשמה פיוטית שהתחבאה מאחורי חיצוניות מחוספסת, מתחיל בפרוייקט הראשון של חוברת־זכרון. בועז כותב אותה, וממציא למעשה את שברי הפיוט של החבר שנפל, כדי לספק את כמיהתו של האב השכול. החוברת נוחלת הצלחה,

מדבר כלל על מערכת היחסים הפוליטיים באיזור. מדובר בו על חברה שהחיים במצור ובמילחמה מתמדת מתחילים לתת בה אותותיהם, אותות של עייפות, שבירה ויאוש. זהו מבט על אחד האספקטים האיר־מים ביותר בחבלי־לידה של אומה. אולי אין זה מושלם, אולי יש פה ושם גלישה שקופה מדי לסארקזם, אבל זהו ללא ספק אחד ההישגים הנכבדים של הסרט הישר־ראלי. הוכחה נוספת לכך, ששיתוף פעולה בין סופר שיש לו מה לומר ושיודע להש־תמש בשפת המילים, כמו יורם קניוק, לבין איש קולנוע שמוכן לאמץ לעצמו במלוא מובן המילה את הרעיונות של התסריטאי ולהעביר אותם דרך החוויה הצברית הפר־טית שלו, כמו יקי יושע, יכול להניב סרטים בעליר מה.

חרף החששות מפני פגיעה אפשרית בהורים שכולים, תתקיים הצגת הבכורה של העיט בחסות יד לבנים וראש עיריית תל־אביב, שלמה להט, שאינו בדיוק אדיש לענייני צבא ומילחמה.

בינתיים התקבל הסרט למיסגרת היוק־רתית מאוד של „שבועיים של הבמאים" בפסטיבל קאן. זוהי מיסגרת שנועדה בראש ובראשונה להציג סרטים פרוגרסיביים בתוכנם ובצורתם, ולאו דווקא נוצצים וזוהרים. אלה, האחרונים, נשלחים בדרך כלל לתחרות הרישמית.

אנשים

קורמן חושב חוזר

מרכז הסרט הישראלי הפגין תבונה פע־מיים בערב אחד. כשחולקו פרסי־עידוד לסרטים וליוצרים המצטיינים של השנה (הזוכים הגדולים: מיכל בת־אדם ודני וולמן) לא ניתן פרס לתסריט המצטיין — פשוט משום שלא נמצא כזה. כל הכבוד. המעשה החכם השני באותו ערב, לפני שבוע, היה הבעת הערכה (בצורת תעודת־הוקרה מגולפת) למפיק האמריקאי ג'ין קורמן, על תרומתו לשיתוף פעולה בין ישראל לתעשיה הבינלאומית. ואחרי שנה, מזה יותר משלוש שנים, הוא מבלה בישראל.

לראשונה היה זה עם סמואל פולר, ב־1978. החטיבה הגדולה האדומה, סרט על פי זכרונותיו האישיים של פולר ממילחמת־העולם השנייה. פולר תיכנן להסריט בתוניס וביוגוסלביה ושוכנע על־ידי קורמן שאפשר להחליף נופים אלה בעיילות ובחיסכון בחופי ישראל ובנופיה.

לא עברו חודשים רבים וקורמן הביא לכאן את אנשי אן־בי־סי, להסרטת מרי וג'וף, סיפור אהבה מסביב ללידת הנוצ־רי, בבימוי אריק טיל, שימש כתוכנית־יוקרה לחג המולד וזכה לשבחים. קורמן לא התקשה למצוא גבעות מתאימות, מע־רות פוטוגניות בבית־גוברין וכפר אידיא־לי ששימש כנצרת העתיקה: נעלין, שב־גדה המערבית, אותו כפר שימש אותו ככפר סיציליאני בגדולה האדומה.

בימים אלה שוב רוכב קורמן על הגב־עות — הפעם בהביאו לישראל את גן־עדן, סרט קנדי שיופק על־ידי אבקו־אמבסי בקיץ הקרוב. הפעם אין הסיפור נוגע במקורו לישראל, אלא מספר על הרפתקותיה של שיירה שיצאה מדמשק לבאגדד בסוף המאה התשע־עשרה. עם המפיק רוברט לנטוס והבמאי סטוארט גיליארד (תגלית של קורמן שהשתתף כ־שחקן לצד סילבסטר סטאלונה בפ.י.ס.ט. ארוכה של בצורת מעיקה בהפקות־חוץ לא היה צעד נבון מזה.

קורמן כבר אינו אורח לאנשי הקולנוע בישראל. יש האומרים שלמעשה צריך היה למנותו כבר מזמן לנציג רשמי של ישראל בהוליווד (יהודית סלומון היתה בתפקיד זה עד לפני זמן קצר), או לפחות למליץ־יושר במינוי רשמי. ואין צורך לפרט עד כמה זקוקה ישראל למליצי־יר־שר במצבה הנוכחי. מי שחשב שמספיק לגשת לקולנוען יהודי וללחוש לו באוזן כמה תפילות, כדי שזה ייענה ויבוא לירו־שלים, חייב להתבונן במיספר יוצרי ה־קולנוע היהודים (רוב התעשיה האמריקאית היא יהודית) ובמיספר הדל של אותם הבאים לעשות סרטיהם בישראל. דווקא קורמן, שאינו יהודי כלל (הוא אחיו של הבמאי רוג'ר קורמן ונשוי לבתו של ויליאם מוריס, בעל הסוכנות הגדולה לאמ־נים בארצות־הברית), הגיע לישראל להפ־קתו השלישית כאן. את רוב חודשי השנה

תגלית פיבי קויטס ב„גן־עדן"
עכו במקום דמשק

מאפר ג'ין דיקסטרא וכוכבת פרסים קאמבאטה
גולגולת אידיאלית

השחקנית בעלת הקרחת

החפץ שייזכר יותר מכל פרט אחר מהפקת הפאר „מסע בין כוכבים" אינו תפאורה, לא ספינת־חלל ולא אפקט מיוחד ויוצא־דופן, אלא קרחת.

הקרחת שייכת בלעדית לנערה הודית יפהפיה בשם פרסיס קאמבאטה. בעבר היתה דוגמנית־צמרת במולדתה, הופיעה בכמה סרטים, לאו דווקא בתפקידים ראשיים. אבל בשלב מסויים בחייה הצעירים (כיום היא בת 24) החליטה שהודו קטנה עליה ושהיא זקוקה לאופקים רחבים יותר. היא הגיעה תחילה לניו־יורק ואחר כך ללוס־אנג'לס, כדי להופיע בסרט טלוויזיה בשם „האיש עם הכוח". כאשר שמעה ש„מסע בין כוכבים" מחפש דמות אכזוטית, אותה מתכוננים המפיקים להוסיף לצוות המקורי המוכר מן הטלוויזיה, כדי שיהיה בסרט גם „מוקד רומנטי", החליטה להציע את עצמה.

בראיון הראשון ובמיבחני הבד הניחו על ראשה קרחת מלאכותית מגומי, אולם כאשר התבשרה שהתפקיד הוא שלה, החליטה שלמען האמינות היא חייבת לגלח את הראש עד השערה האחרונה. לנערה שרעמת שערותיה הארוכות היוותה עטרת של זוהר, היה זה קורבן גדול. וכאשר בא האתראי לתיספורות לגזוז את מחלפותיה, העדיפה לעצום עיניים עד אשר הגיע „הניתוח" לקיצו. משפתחה אותם מחדש, נשמה לרווחה. מסתבר שהיא ניחנה בגולגולת אידיאלית לקרחת; קרחת כזו שטרם ראו בקולנוע. מהיום והלאה יתארח ראשה המגולח בכל מיני מקומות אחרים, כמו עיתוני־אופנה, עטיפות בשמים וסבוני אופנה. כי זאת לדעת — ללא כל קשר עם גורל הסרט, פרסיס קאמבאטה הצליחה במיבצע הקרחת.

גשר על הדמעות

זמר הג'אז (צפון, תל־אביב, ארצות־הברית) — **העלילה דומה להפליא למחזמר של תיאטרון אידיש: סיפור מזיל דמעות על בנו של חזן, הזונח את היעוד המישפחתי והולך להיות זמר פופ. הגירסה המקורית נכתבה לבמה אך נועדה לקהל שנהג ליהנות ממחזות מוסיקליים באידיש בשנות העשרים. השחקן הראשי, ג'ורג' גובל, אף זכה לפירסום ב„בורשט סירקוויט", אותה רשת של בתי־נופש ומלונות יהודיים בהרי הקאטסקיילס, בהם צמחו רבים מן הכישרונות היהודיים של הבמה והבד באמריקה.**

אם הסרט הראשון המבוסס על סיפור זה זכה לתהילת עולם, לא היה זה בשום פנים ואופן בגלל איכויותיו הקול־נועיות אלא רק משום שהשחקן הראשי בו, אל ג'ולסון (עוד בוגר של ה„בורשט סיקויט"), שר, דיבר והשתולל מול המצלמה בקול מלא, דבר שלא נודע כמוהו קודם לכן.

בגרסה הנוכחית אין שום חידוש טכני מהפכני מן הסוג הזה. העובדה שהסיפור הועבר להווה, כימעט ללא שינוי, אינה משרתת אותו לטובה: כי היום, יותר מכפי שהיה לפני 60 שנה, קשה להשלים עם ההתבדלות המוחלטת של קהילה יהודית, שלפחות לפי המראה החיצוני אינה נראית חרדית קיצונית במיוחד. נידמה כאילו יש פער גדול בין אלה שיהנו מן הפיזמונים של ניל דיאמונד, שנועדו בעיקר לבני הדור הצעיר, לאלה שיהיו מוכנים לקבל את העלילה כפי שהיא, שהם בני דור מבוגר יותר.

דיאמונד עצמו, בתפקידו הקולנועי הראשון, עושה רושם חביב, אבל לא הרבה יותר מזה. ואילו לורנס אוליבייה בדמות האב — חזן המזדעזע וקורע קריעה בבגדיו למראה הבן שיצא לתרבות רעה — עוטה על עצמו את כל גלימות המלודראמה האידישאית עד לאחרונה שבהן. ואין זה פלא שמשחקו ניראה בוטה מאוד בתוך חבורה של שחקנים המשחקים את עצמם.

השאלה המעניינת אינה טמונה בסרט עצמו אלא מחוצה לו: האם כך רואה עצמה הקהילה היהודית בגולה (והרי הסרט כולו נעשה בידי יהודים)?

דיאמונד ואוליבייה: גלימות המלודראמה

האיש שאת הריגתו תיכנן יצחק שמיר פעל בחשאי למען הקמת ישראל - הנציב העליון הבריטי השנוא ביותר, שכימעט נרצח, פעל גם הוא למען מדינה יהודית - הנציב העליון האהוב ביותר היה אנטי־שמי חשאי - מאחרי הקלעים של הסידרה

לורד מוין נאבק למען מדינה יהודית

הפרק ה־14 של עמוד האש מביא תחת הכותרת בעל הברית־הנשכח (1945־1943) תיאור של נסיון התנועה הציונית להשתתף במאמץ המלחמתי, כדי להימנות על בעלות־הברית עם תום־המלחמה. קאבינט־המלחמה הבריטי מאשר בפומבי את הקמת „הבריגדה היהודית", בעוד שבסתר הוא מחליט על הקמת מדינה יהודית ב־חלק מארץ־ישראל. במקביל פותח אצ"ל, בראשית 1944, במרד מזויין, ואנשי לח"י מתנקשים בלורד מוין. ההגנה מתחילה ב„סיזון" (הסגרת אנשי המחתרות לידי הבריטים), והישוב ניצב על סף מילחמת־אחים. עם תום המילחמה אין היהודים מוזמנים, כצפוי, לקטוף מפירות הניצחון על גרמניה, שהרי הם „בעל־הברית הנשכח".

הבריטים תיכננו „אימפריה יהודית"

אחד הניגודים ההיסטוריים המדהימים ביותר, שבהם נתקלו עורכי עמוד האש, קיים בסיפור הריגתו של הלורד מוין, שר־המדינה הבריטי שישב במצריים, וסיפור התנגדות הלורד מוין, ביחד עם הנציב העליון הארולד מק־מייקל, למיפעל הציוני — סיפור שהוכח כלא־נכון.

במיסגרת תחקירי ההכנה על אותה תקופה, הגיעו עורכי עמוד האש למחקריו של ד"ר גבריאל כהן, מי שחקר במיסמכים הבריטיים הסודיים, אשר החיסיון הוסר מעליהם רק לפני כמה שנים.

על התגלית העיקרית של הפרק מספר עורך הסידרה, יגאל לוסין: „ב־2 ביולי 1943, כאשר היה כבר ברור שגלגל המילחמה העולמית מתהפך, העלה וינסטון צ'רצ'יל את שאלת ארץ־ישראל בקאבינט־המילחמה הבריטי. צ'רצ'יל הבטיח תמיד לשנות את המדיניות הבריטית, כפי שזו נקבעה קודם לכן בספר הלבן, שהוא היה אחד ממתנגדיו החריפים ביותר. הוא טען כלפיו כי הוא מהווה הפרת־אמון, מאחר וצ'רצ'יל עצמו הבטיח ליהודים להקים מדינה בארץ־ישראל, או בחלק ממנה. מאז ועדת־פיל אימץ צ'רצ'יל לעצמו את רעיון חלוקתה של ארץ־ישראל, בהשפעת ידידו ליאופולד אמרי, מי שהיה בזמנו שר־המושבות ואחר־כך שר לענייני־הודו.

„הרעיון של אמרי היה מהפכני. הוא טען שהאידיאל הוא להעניק ליהודים את כל ארץ־ישראל, ואפילו לבצע חילופי־אוכלוסין על־ידי העברת הערבים לסוריה ולעבר־הירדן, כפי שנעשה בהצלחה רבה בין תורכיה ויוון אחרי המילחמה העולמית הראשונה. אבל נוכח האינטרסים המוסלמיים, וההתנגדות הגדולה שהיתה במשלחה הבריטית לפיתרון פרו־ציוני חדשמעי, הבין צ'רצ'יל שייבצר ממנו לנקוט מדיניות פרו־ציונית, והוא סיכם עם ליאופולד אמרי להציע פיתרון של חלוקה.

„לשם הגשמת רעיון זה, מינה צ'רצ'יל ועדת־קאבינט לדון בעניין, וביקש מחבריה לבדוק אפשרויות למסור ליהודים את המושבות האיטלקיות לשעבר באפריקה, שאותן כבשה בריטניה זה עתה מידי האיטלקים — את קירנאיקה וטריפוליטניה (כיום לוב), וגם את אריתריאה. צ'רצ'יל אפילו ניסח זאת תחת הכותרת „הקמת בתים לאומיים". אני מתבסס כאן על סיפרו של ד"ר גבריאל כהן.

„ליאופולד אמרי הסכים לכך שתוקם מדינה יהודית בתחומי ארץ־ישראל, עם שלוחות באפריקה. זה עורר אצלו אנאלוגיה היסטורית לצידונים. בראש ועדת־הקאבינט הבריטית שהוקמה לצורך זה הועמד הרברט מוריסון, ממנהיגי מיפלגת הלייבור. גם מוריסון עצמו גילה יחס חיובי לציונות, וקיים קשרים קבועים עם פועלי־ציון באנגליה.

„צ'רצ'יל הרכיב את הוועדה בצורה חדצדדית, ודאג שלא ישתתף בוועדה שום נציג של מישרד־החוץ הבריטי, שהיה ידוע בהתנגדותו להקמת מדינה יהודית. הוא מינה לוועדה, כצפוי, את ליאופולד אמרי, מי שבעבר ניסח את הצהרת־בלפור, ואת מנהיג המיפלגה הליברלית הקטנה, ארצ'יבאלד סינקלייר. למרות התנגדותו של שר־החוץ אנתוני אידן, שהתנגד לוועדה, מינה צ'רצ'יל את סגנו של אידן, ריצ'ארד קידסטון־לאו. אנחנו ניסינו לראיין את קידסטון־לאו, שהיה בחיים עד לפני כמה חודשים, אבל הוא סירב לנו."

בלטה העמדה הפרו־ציונית של מרבית חברי־הוועדה. קידסטון־לאו כתב בספרו על הישיבה הראשונה של הוועדה: „הדיון, שארך שעה ומחצה, הרקיע שחקים והקיף עולם ומלואו. האווירה הכללית היתה שהציונים יקבלו את ארץ־ישראל, עבר־הירדן ואת רוב היבשת הצפון־אפריקאית. כשיגשו לעבודה מעשית, יהיה הדיון בוודאי שקול יותר."

ישיבותיה של ועדה זו היו מהסודות הכמוסים ביותר של תקופת־המילחמה. צ'רצ'יל לא רצה להיות נתון ללחצים, ולכן סוכם שלא יסופר על ישיבותיה ל־נשיא ארצות־הברית, פראנקלין רוזוולט, ואפילו לא לחיים וייצמן. כאשר וייצמן ביקר אצל צ'רצ'יל, ברחוב דאונינג מס' 10 (מעון ראש־הממשלה הבריטי), הוא אמר לו: „לאחר שנכריע את היטלר, יוטל עלינו להחזיר את היהודים למעמד הראוי להם. ירשתי את המשימה מבלפור, ואין אני עומד להסתלק ממנה. אבל פרעלים נגדנו כוחות אפלים..."

ועדת־הקאבינט ישבה על המדוכה במשך כחמישה חודשים, ובינואר 1944 המליצה הוועדה על חלוקת ארץ־ישראל. מובן שההמלצה לא הקיפה את לוב וארית־ריאה. המדינה היהודית היתה אמורה להיכלל בפדרציה מרובעת, יחד עם סוריה, לבנון ומדינת־ירושלים בריטית. רק נציג מישרד־החוץ, ריצ'ארד קידסטון־לאו, התנגד לתוכנית החלוקה, וטען שהיא „פרובוקטיבית עד כדי סכנה". הוא הזהיר מפני התנגדות נמרצת בעולם הערבי, שתסכן את מעמדה של בריטניה במזרח התיכון. ב־25 בינואר 1944 אישר הקאבינט המילחמתי הבריטי את התוכנית, אך קבע שיש לשמור על המסקנות כסוד כמוס עד לתום המילחמה.

מיד התחילה חתירה, כמו אחרי פירסום מסקנותיה של ועדת־פיל. בראשה עמדו שר־החוץ, אנתוני אידן, וראשי הצבא. אך העובדה ההדהימה את ההיסטוריונים, עם חשיפת המיסמכים הבריטיים כעבור 30 שנות חיסיון, היתה ששני אישים, שאף אחד לא ציפה לתמיכתם, תמכו בתוכנית זו של צ'רצ'יל. השניים: הארולד מק־מייקל והלורד מוין.

מק־מייקל סימל בעיני יהודי ארץ־ישראל את המישטר השנוא של הספר הלבן. אחרי שנודעה טביעת ספינת־העולים סטרומה ב־24 בפברואר 1942 בים־השחור, על 790 נוסעיה, הודבקו בחוצות ערי ארץ־ישראל כרוזים ובהם תצלומו של הנציב העליון: „רצח — המישטרה מחפשת את

הידיד השנוא

סר הארולד מק־מייקל, הנציב העליון הבריטי השנוא ביותר (במרכז), בחברת ראשי הערים הגדולות בפלשתינה (א"י). הקיצוני משמאל: ישראל רוקח, ראש עיריית תל־אביב. מרב צאתו של מק־מייקל מן הארץ ניסתה המחתרת להתנקש בחייו בכביש הירוד מירושלים, אך הוא ניצל בנס, בעוד שנהגו נהרג. עתה מתגלה שהיה אז פעיל למען הקמת מדינה יהודית.

סיר הארולד מק־מייקל, הידוע כנציב־עליון בארץ־ישראל, באשמת רצח על־ידי טביעה של 800 מעפילים על סיפון ספרונה...״

״בן־גוריון אמר על מק־מייקל שהוא ׳איש רע והגרוע מכל הנציבים העליונים׳. שלושה שבועות אחרי שפורסם רשימת על סיום תפקידו של מק־מייקל, ניסו אנשי לח״י להתנקש בו, והרגו את נהגו.

היהודים לא ידעו כלל על המהפך שחל בדיעותיו. מק־מייקל הפך תומך נלהב של רעיון הקמתה של מדינה יהודית בארץ־ישראל. לדברי הד״ר גבריאל כהן, מק־מייקל היה ״לדובר העיקבי והתקיף ביותר של אחת האסכולות במדיניות הבריטית, שתמכה בחלוקה בשלהי מלחמת־העולם השניה.״

האמת על רצח מוין

לוסין: ״הארולד מק־מייקל והלורד מוין לא היו פרו־ציוניים. הם תמכו ברעיון הקמתה של מדינה יהודית, אחרי שכאיבי הציונות הם הגיעו למסקנה שאין מוצא אחר לבעיית ארץ־ישראל. הם ראו בחלוקה צורך הנובע מן המציאות הפוליטית.״

הנחת־היסוד של מק־מייקל היתה ש־יהודים לא ירפו מן העליה, שהיא האינטרס העיקרי שלהם. בדין־וחשבון שהוא כתב למישרד־המושבות הוא ציין: ״שום ממשלה בריטית לא תעז לנקוט קו תקיף נגד העליה. העליה תחדש את פחד הערבים מפני השתלטות יהודים על כל ארץ־ישראל...״ לכן המליץ מק־מייקל לחלק את הארץ, ולאפשר עליה בלתי־מוגבלת לחלק היהודי של הארץ. החלק היהודי צריך לכלול את המקומות שבהם גרים היהודים מעליונות מיספרית ״ואז תוסר הסכנה של שליטתם באיזורים ערביים של ארץ־ישראל...״

מיסמך זה של מק־מייקל היה המיסמך הריאליסטי ביותר, שצפה על התפתחויות העתיד יותר מכל מיסמך אחר במישרד־המושבות הבריטי. בפעילות זו היה מק־מייקל בעצה אחת עם הלורד מוין, שר־המדינה הבריטי בקאהיר, על־פי הבדיקה שערך הד״ר גבריאל כהן במיסמכים הבריטיים.

לעומת זאת, יורשו של מק־מייקל כנציב־עליון, הפילד־מרשל לורד גורט, שנחשב בעיני כל כידיד ישראל, היה אנטישמי. הפרופסור נתנאל קצבורג, מעורכי עמוד האש, מצא בזיכרונותיה של אחיינית הלורד בלפור, אשר התארחה אצל הלורד גורט, פירוט של הערות אנטישמיות מפיו. הוא התגנד לתוכנית־החלוקה, והיה אחד הגורמים לדעיכת תוכנית הקאבינט המילחמתי להקמת מדינה יהודית בארץ־ישראל בסוף המילחמה. יחד עם זאת הוא היה אחד האנשים החביבים ביותר על הישוב היהודי. תקופת כהונתו כנציב־עליון היתה קצרה, מאחר שחלה בסרטן והוחלף על־ידי סר אלאן קאניגהאם.

ב־6 נובמבר 1944 רצחו שני לוחמי לח״י, אליהו בית־צורי ואליהו חכים, את הלורד מוין ואת נהגו בקאהיר. זה נחשב כרצח פוליטי הגדול ביותר במהלך המאבק של המחתרות למען עצמאות יהודי ארץ־ישראל.

לוסין: ״הפרופסור יהושע פורת טוען שבגלל רצח הלורד מוין החליט צ׳רצ׳יל שהוא לא יטפל עוד בביצוע החלטות הקאבינט המילחמתי בעניין ארץ־ישראל וחלוקתה. בישיבות המערכת של עמוד האש ביסס פורת את טענתו על איגרת של הרברט מוריסון, שהוא ראה בארכיון באנגליה. פורת תבע לציין בעמוד האש את העובדה הזאת, שצ׳רצ׳יל החליט כי אינו מוכן לסייע עוד להקמתה של מדינה יהודית, בגלל רצח ידידו, הלורד מוין. אז באו הבחירות והעלו את ראש מיפלגת־הלייבור, קלמנט אטלי, לשילטון.

״אבל ג׳ון מרטין, ממרואיני עמוד האש, טוען שצ׳רצ׳יל אכן היה מזועזע, אך הרצח לא שינה את עמדתו העקרונית. לפנינו עמדה השאלה: מה לעשות? אז החלטתי להשאיר את פיתרון הבעייה לוויכוחים שיבואו אחרי הסרט, משום שמבחינה דרמתית רציתי לעבור מיד אחרי רצח הלורד מוין לנושא הסיזון, ולא לדשדש בשאלה שהיא פתוחה לחלוטין.

״אבל למרות זאת פניתי במיכתב אל הלורד מוין, בנו של הנרצח, וביקשתיו להתראיין בעניין אביו. בהתחלה הוא סירב להתראיין, מכל מיני סיבות. אז כתבתי לו מיכתב, ובו הודעתי את השאלות שיש בכוונתנו לשאול אותו. ציינתי כי במהלך השנים היתה ביקורת על העובדה שאביו פעל והביע דיעות, שרמזו כי לא היתה לו רגישות לסיבלו של העם היהודי במילחמה העולמית, ו׳האם אתה מוכן להגיב בנקודה הזאת׳. שאלתי השניה היתה ׳האם אתה יכול לספר על עמדת אביך כלפי חלוקת ארץ־ישראל בתקופת ישיבות ועדת־הקאבינט שדנה בתוכנית החלוקה, והאפשרות להקמתה של מדינה יהודית׳. כתבתי שאיני מבקש אלא תשובה של חמש דקות. הוא רמז שיתכן ויהיה מוכן להתראיין, וענה במיכתב שבו השיב על השאלות ששאלתי אותו.״

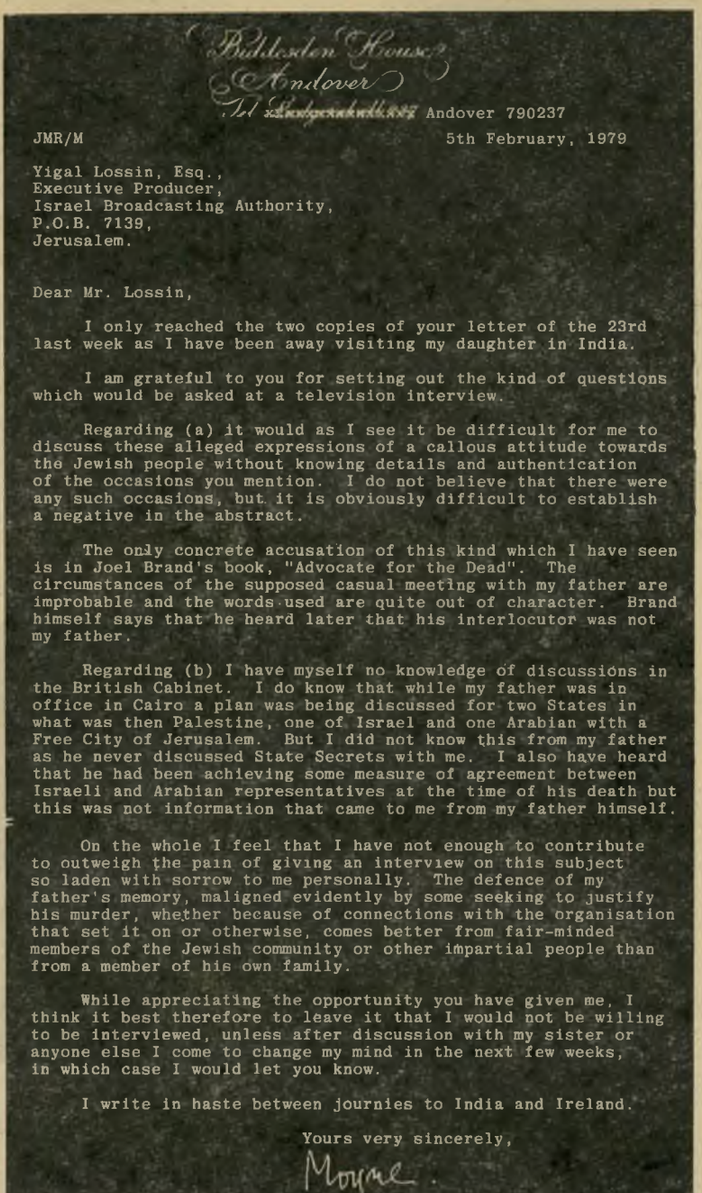

Bibliothek House
Andover
Tel Andover 790237

JMR/M 5th February, 1979

Yigal Lossin, Esq.,
Executive Producer,
Israel Broadcasting Authority,
P.O.B. 7139,
Jerusalem.

Dear Mr. Lossin,

I only reached the two copies of your letter of the 23rd last week as I have been away visiting my daughter in India.

I am grateful to you for setting out the kind of questions which would be asked at a television interview.

Regarding (a) it would as I see it be difficult for me to discuss these alleged expressions of a callous attitude towards the Jewish people without knowing details and authentication of the occasions you mention. I do not believe that there were any such occasions, but it is obviously difficult to establish a negative in the abstract.

The only concrete accusation of this kind which I have seen is in Joel Brand's book, "Advocate for the Dead". The circumstances of the supposed casual meeting with my father are improbable and the words used are quite out of character. Brand himself says that he heard later that his interlocutor was not my father.

Regarding (b) I have myself no knowledge of discussions in the British Cabinet. I do know that while my father was in office in Cairo a plan was being discussed for two States in what was then Palestine, one of Israel and one Arabian with a Free City of Jerusalem. But I did not know this from my father as he never discussed State Secrets with me. I also have heard that he had been achieving some measure of agreement between Israeli and Arabian representatives at the time of his death but this was not information that came to me from my father himself.

On the whole I feel that I have not enough to contribute to outweigh the pain of giving an interview on this subject so laden with sorrow to me personally. The defence of my father's memory, maligned evidently by some seeking to justify his murder, whether because of connections with the organisation that set it on or otherwise, comes better from fair-minded members of the Jewish community or other impartial people than from a member of his own family.

While appreciating the opportunity you have given me, I think it best therefore to leave it that I would not be willing to be interviewed, unless after discussion with my sister or anyone else I come to change my mind in the next few weeks, in which case I would let you know.

I write in haste between journies to India and Ireland.

Yours very sincerely,

Moyne

Lord Moyne

לורד מוין משיב ל״עמוד האש״

מיכתבו של הלורד מוין, בנו הלורד שנרצח בקאהיר, ליגאל אלון, מלפני שנתיים. מוין קובע בהגינות שקשה לו להגיב על הטענות כאילו התייחס אביו בצורה מרושעת לעם היהודי, מכיוון שלא הובאו כל הוכחות לכך. הוא מציין כי יואל בראנד הודה בסופו של דבר כי כלל לא נפגש עם הלורד מוין. (טענתו הראשונה של בראנד, כאילו הופגש בקאהיר עם מוין, וכי מוין דיבר בזילזול מרושעת על קורבנות השואה, היתה גורם מרכזי בהחלטת לח״י להרוג את לוין.) מוין־הבן אמר כי אביו מעולם לא דן עימו על סודות מדיניים. הבן קבע כי ״בסך הכל אני מרגיש שאין בידי לתרום תרומה די גדולה כדי שתהיה שקולה כנגד הכאב הכרוך במתן ראיון על נושא שגרם לי צער אישי כה רב.״

משה יצחק כהן

שני אליהו

כפי שהופיעו בידיעות הראשונות על רצח הלורד מוין בקאהיר, אליהו חכים (מימין) זיהה את עצמו כ״משה יצחק כהן״, ואליהו בית־צורי כ״יצחק זלצמן״. בכותרת לידיעה זו נאמר: ״מר אידן על פרטי הרצח בקאהיר — מגלה בפרלמנט שמיניסטר המושבות ראה את נציגי הסוכנות היהודית והובטח שיתוף־פעולה לביעור הטרור בארץ־ישראל.״ השניים נתפסו בקאהיר.

״יופי של שואה...״

הפרק הזה הוא הסרט השני שהכין בסידרה הבמאי נתן ליפשיץ. סירטו הקודם עסק במהלכים של פרוץ המילחמה העולמית, בפרק חיילים ללא דגל.

על שני סרטיו אומר ליפשיץ: ״אלה סרטי־כריך. אם בסרט הראשון רואים חיילים גרמניים צועדים מתחת לשער־הניצחון בפאריס, ואת היטלר מצדיע, הרי בסרט השני רואים את דה־גול וצבאו צועדים מתחת לשער־הניצחון. כך גם עם פולין. בסרט הראשון רואים את הגרמנים כובשים את וארשה, ואת היטלר מגיע אליה. בסרט הזה, הצבא האדום חורש את אדמת פולין בטנקים שלו. בסרט השני, רואים את כל המקומות שהגרמנים כבשו בראשית המילחמה, משוחררים בידי בעלות־הברית.״

לנתן ליפשיץ היו מעצורים לגבי השתתפותו ביצירת אחד מסרטי־השואה שבסידרה. ״לא הייתי מסוגל להיכנס לעניין הזה של השואה. לעבוד ימים ולילות על סרטי צלולויד עם היטלר, מחנות ריכוז, השמדת מיליונים. לא יכולתי לעמוד בזה מבחינה נפשית. מאז שראיתי את הסרט המכה ה־81 אני לא מרגיש צורך לעסוק בחומר כזה. אני אוהב את העבודה שלי, אבל רוצה גם ליהנות ממנה. פחדתי מכך שאהנה לעשות סרט על השואה. להשתעבד לפעלולים קולנועיים. לראות בולדוזרים שופכים גוויות, ולומר משהו כמו ׳יופי של חומר׳, ושאר דברים כאלה, וכאשר אתה שומע את מה שאמרת, הרי שאתה מקבל מצב־רוח מחורבן. לכן בחרתי לעשות את סרטי הכריך של המילחמה העולמית. את הסרט של פרוץ המילחמה, ואת הסרט שמסיים אותה.״

על עבודתו של ליפשיץ, מעיר המפיק יעקוב אייזנמן: ״נתן ליפשיץ עצמו הוא חובב־טיס, ובשני הסרטים שלו יש הרבה מאוד מטוסים. הפצצות חיפה ווארשה, ובחלק האחר הפצצות־העומק של בעלות־הברית ברחבי הרייך השלישי.״

אחת הקטעים המרגשים בפרק זה הוא הקטע המצולם שבו נראים ניצולי מחנות־הריכוז, ה״מוזלמנים״* אוכלים את המזון שחילקו חיילים אמריקאיים. תמונה זו היא מעשה קולנועי מיוחד, שנעשה בידי הבמאי של הסרט מקטעי ומגזרי סרטים. ליפשיץ: ״הקטע עשוי מקיטעי צילום של ניצולים שונים, במחנות שונים, אוכלים. בהתחלה לא חשבנו לטפל בנושא הזה. הנושא גם לא היה בתסריט המקורי, שהגיש לי לוסין. אבל כאשר הביאו לי את הראיון עם אהרון רמז, שהיה בין ראשוני הארצישרלים שנכנסו למחנות, שבו הוא מתאר את האוכל, החלטנו לפתח את הנושא הזה כקולנוע, ונתתי לעוזר שלי, לזוהר סלע, לאסוף ולהתקין קטע מתוך קטעי־הסרטים שבהם נראים ניצולי־השואה אוכלים.״

על תרומתו זו של אהרון רמז מספרת עורכת־התחקירים של הסידרה, נעמי קפלנסקי: ״בכלל הלכנו לאהרון רמז בעניין אחר לגמרי, בעניין אותו מטוס שהביא בלילה מצ׳כוסלובקיה לבאר־טוביה את הנשק שהציל את חזית־הדרום במילחמת־העצמאות. הוא היה מפקד המבצע הזה. תוך כדי שיחה סיפר לי רמז, כי הוא היה בין הראשונים שנכנסו למחנה ברגן־בלזן. אז ראיינתי אותו על זה בפילם. קודם לכן לא עלה בדעתנו שהיה איזה ארצישראלי שהגיע למחנות

* ״מוסלמים״ — כך נקראו האנשים השלדים בפי חבריהם. הם חשבו על פאקירים הודיים, שהיו צמים תקופות ארוכות.

(המשך מעמוד 59)

בשלב כל־כך מוקדם. אבל רמז נכנס לשם בשל היותו איש חיל־האוויר המלכותי הבריטי, ולא במיסגרת הבריגדה היהודית."

המבשרים של אנטבה..."

את קטעי־היומנים, המראים את הפרטיזנים ביוגוסלביה, ובראשם יוסיף ברוז־טיטו, איתר המפיק איינגמן. "הגעתי ל־לונדון אחרי שרוב החומר כבר היה. באתי כדי למיין ולאסוף חומר מצולם על מיל־חמת־העולם וספיחיה, על פי תוכנית ה־צרכים שלנו.

"בהתחלה איתרתי סרטים ויומנים ש־עסקו במילחמת־האזרחים בספרד, שהיתה ניסוי־כלים של המילחמה העולמית. מצא־תי חומר שבסוף לא השתמשו בו. איתרתי חומר מצולם, שהבריטים עשו על הצני־חות של אנגלים וארצי־שראלים אצל ה־כוחות הפרטיזנים של טיטו. הבריטים הצניחו ביוגוסלביה צלמים של מוב־יטון, שצילמו קטעים אותנטיים מאורחות־החיים של הפרטיזנים היוגוסלביים, ובי־ניהם מפקדם טיטו."

לוסין: "יש לנו בעייה עקרונית. אנח־נו חיים בעמוד האש על סמך חומר אר־כיוני, בסרט הזה יש כמה דברים ש־הצלחנו להתגבר בעזרתם על המיגבלה הזאת.

"למשל: הפצצת אושוויץ. היו לנו כל־כך הרבה תצלומים על הפצצת גרמניה, אפילו תצלומי הפצצה של מסילות־ברזל, ואפילו פגיעה ישירה בקטר. לכן יכולנו להביא בפס־הקול את סיפורו של הד"ר נחום גולדמן, שהנה ביקשו יהודי פולין שמנהיגי היהדות יבקשו מבעלות־הברית להפציץ את מחנה־הריכוז אושוויץ. זו המ־חשה שנעשית בעזרת חומר מצולם, ש־הוא בעצם חומר כללי. על גבי החומר הזה סיפרנו את הסיפור שלנו.

"אותו הדבר עשינו עם תצלומי הצנח־נים ביוגוסלביה. הם הרי לא צולמו ב־שעת צניחה. הקריינית שלנו אינה אומרת שמדובר בצניחות של אנצו סירגי או חנה סנש. על תצלומי ההצנחות הגדולות העלינו את סיפור הצנחות שלנו מאחרי קווי הנאצים. אבל, לעומת זאת, אתה לא יכול לבנות סיפור קולנועי כזה על סטי־לס. על תמונה בודדה. למשל, כל הפר־שה של השמדת יהודי הונגריה לא צולי־מה. פרשת יואל ברנד, פרשת אירופה פלאן', הרעיון להתמקח עם הגרמנים על ראשון באירופה הנאצית: "...כשבאתי לשם עשיתי כל מה שאפשר כדי לעשות את הצד הצבאי המיקצועי, לעזור גם ל־אנגלים וגם ליוגוסלבים. באופן נפשי הת־חלתי לחפש דרכים: איך מוצאים יהו־דים? מה קרה ליהודים? קיבלתי סיוע רב מהפרטיזנים עצמם. גם עם משה פיא־דה עצמו, שהיה המוח האנאליטי של הפרטיזנים, ושהיה יד ימינו של טיטו, שלא עשה דבר בילעדיו...

"פיאדה היה יהודי חם. הוא סיפר לי את כל הידוע לו על השואה... ואמר, שהם, הפרטיזנים, עושים כל מה שב־יכולתם כדי לרכז קבוצות של יהודים, גם מיוגוסלביה וגם מארצות אחרות, ש־ברחו כפליטים ליוגוסלביה... ואתה תר־אה גם במשך הזמן את הקבוצות האלה, של היהודים, מרוכזות בקבוצות של 50־100 איש, שבראשם ישנו מין מפקד כזה. חלקם יש להם נשק, חלקם אין להם כלום...

"הצניחה של יהודים לתוך הלוע של האריה, לאירופה, מתוך הידיעה שמשם לא חוזרים בדרך כלל. קודם כל זה דורש מאמץ נפשי לצאת לשם, ודבר שני, עצם העובדה שבאים יהודים וצונחים מאווי־רונים עם שליחות מסויימת מטעם הסוכ־

פימ"חניק אבידן (1958)
אצ"ל שיתף פעולה עם הבולשת הבריטית

נות בארץ, מטעם העם היהודי שישנו בארץ־ישראל, דבר כזה נותן אפשרות לאותם אנשים שעדיין בחיים, ונשאר להם שיש להתכונן להתמודדות בעת המתאימה בתום המילחמה. ועל כן, התמקד המאבק של הרוב המוחלט של היישוב סביב נוש־אים שבהם ראינו נושאים גורליים לעתידנו. הכרזת מרד כאשר אינך מוכן, כאשר לא ניתן להשיג את המטרות הצבאיות, ואתה מוותר על השגת מטרות פוליטיות... (ב.הכרזת המרד' של בגין) ראינו מהלך נוסף של התנתקות מרצון הרוב המוחלט. כמסקנה מהידיעות שהיו לנו על המתרחש בגולה, בחרנו בשלושה נושאים שמסביבם פעלו עשרות, מאות ואלפים של אנשים. האחד: הכנת כוח צבאי, חזק די הצורך, כדי להתמודד על השגת מטרות פוליטיות וצבאיות, ומאורגן די הצורך כדי להגן על היישוב. הדבר השני: התיישבות באיזורים שבה היא יכולה להשפיע על הכרעות פוליטיות וצבאיות... והדבר ה־שלישי: עליה בכל מחיר, לשבירת המצור על הארץ. כל הדברים האלה היו מוסריים, בסיסיים, ועל כן הזדהו איתם הרוב ה־מוחלט של היישוב.

"...אנחנו ידענו אותם, גם את תפיסתם ואת הפילוסופיה, ועל כן לא היינו מופ־תעים גם מאי־ההתחשבות שלהם עם הצר־כים. מאחר ועתידנו עמד על כף המאזניים היה הכרח — צו לאומי — להפסיק את פעולתם. מיעוט אפסי יטיל את מרותו על היישוב, ישתלט על הרחוב, יגרום להת־פתחות שתביא תועלת רק לשילטון ה־בריטי? המוסדות, שהיישוב בחר בצורה דמוקרטית, החליטו להפציר בהנהגת אצ"ל ולח"י לחדול מפעולתם... כל הפצרה וכל הידברות לא הועילה... ראינו חובה לאומית וראינו צורך להגן על הדמוקרטיה היישו־בית, שהבריטי שלה היה שמלבד אצ"ל ולח"י כל הגופים הפוליטים והציבוריים שללו את דרכם. את מיספרם באותה עת ניתן היה לאמוד בכמה מאות, ואילו מולם — היישוב כולו. אין זה דבר פשוט ואין זה דבר קל, בשעה שאתה נאבק נגד שילטון זר, להפריש כוחות למאבק פנימי. אין זה דבר קל גם להרים יד על יהודי. אך הצורך המוחלט להרוויח כל יום לרכש ולייצור לעליה ולכוננות ולעתיד — חייבו זאת.

"ועל כן החליטו על פעולות שיביאו בעיקבותיהם את הפסקת הפעילות של האירגונים הפורשים. לשם כך נקראו מתנד־בים. איש לא היה חייב לקבל על עצמו את התפקיד. הבלטנו זאת, וכאלה גם היו ההוראות. ריסנו את עצמנו, כי תוך כדי הפעולה בהם התבררו לנו דברים, אשר אישרו את שיתוף־הפעולה של אצ"ל בשנים הראשונות עם הבולשת הבריטית. כבר מוקדם יותר, עוד בשנת 40', כשאצ"ל

צנחן רוזנברג (במרכז), 1943
הפרטיזנים הקומוניסטיים הצילו את היהודים

שהיו בידינו ראיונות, מצאנו שמנחם בגין הציג את עניין אצ"ל לא רע. מולו הבאנו את יגאל אלון ואת ישראל גלילי, אשר ממרחק השנים התבטאו מאוד בעדינות. היתה לנו תחושה שלא הבאנו את רוח הקונפליקט של ימי הסיזון (הסגרת אנשי המחתרות לידי הבריטים). תחושה שהנושא אינו מאוזן.

"במקומות של 'בטן רכה' אנחנו עורכים ראיונות נוספים, ובשל חולשת אלון וגלילי, שניסוחיהם היו מאוד ג'נטלמניים, שלחנו את עורכת־הראיונות שלנו, נעמי קפלנסקי, למצוא מישהו שיהיה מוכן לדבר היום

"היו ימים שבהם הלכנו במיסדרונות הטלוויזיה, עצרנו כל מיני חברה, כדי שיהיה מגוון רחב ככל האפשר של קולות. היינו מכניסים אותם לתוך חדרי־הקול בבניין ומוציאים מהם פסקול של קולות רקע, עם 'יודאן ראוס', 'היל היטלר' ושאר מרכיבים קוליים, הנשמעים כמילמול־רקע בסרטים. זה רקע חלוש, ולא קול ראשוני. קולות בגובה ויוליום שאיש אינו שומע בדיוק."

"הסיזון"

לוסין: "בתיכנון המקורי חשבנו על הצגת הסיזון במתכונת מילולית. אחרי כפי שדיברו אז. רצינו לראיין את הד"ר אלי תבין, שהיה חסוף בידי ה'הגנה', אבל החלטנו שזה נושא צדדי, ויש צורך רק באיזון, כי הסיזון הוא נושא לסידרה שלמה, ואנחנו לא רצינו לגלוש. רצינו לסכם נושא כזה בשבע דקות."

נעמי קפלנסקי: "יגאל לוסין אמר שיש צורך לאתר מישהו מהסיזון, מישהו שיח־בטא חזק. רצינו להביא את הצד, שעשה הסיזון, בלי אפולוגטיקה, אבל עם הסבר. החלטתי לנסות אצל אורי ברנר, שהיה סגנו של יגאל אלון בפיקוד הפלמ"ח. הגעתי אליו לפגישה, והוא אמר לי, 'אני לא רוצה'?

"'למה'?

הוא אמר: 'כשהיתה תוכנית על הפלמ"ח, במיסגרת השעה השלישית, שבה הוא השתתף עם יגאל אלון, הם הותקפו מהקהל כל הזמן על נושא הסיזון ואלטלנה, ושני־הם עמדו בהלם. ברנר אמר לי: 'לכו אל אלה שהחליטו את ההחלטות, אני רק ביצעתי אותן... אני לא מוכן להצדיק את הכביסה המלוכלכת שלהם.'

"אז עלה בדעתי ללכת אל שימעון אבי־דן, מפקד המחלקה הגרמנית של הפלמ"ח לשעבר, ומפקד גיבעתי במילחמת־העצמ־אות. הוא היה מוכן לדבר. בשיחת־ההכנה הוא היה הרבה יותר חופשי מאשר במהלך הראיון המצולם עצמו, והתבטא בחריפות רבה ביותר."

שימעון אבידן: "בשנות־המילחמה למדנו שביב של תיקווה, להמשיך ולחיות ו־להתאמץ הלאה. ודברים כאלה הם דברים שקובעים, ולאו־דווקא כמה יהודים ניצלו..."

קולות של "יודאן ראוס"

יעקוב אייזנמן: "בנושא זה של סוף המילחמה העולמית, אולי זהו המקום להביא סיפור על קטע שאינו בתוך הסיד־רה. הקטע עוסק בקרב של ראש־הגשר בארנהיים. אני ראיתי את החומר המצולם, ומאוד התלהבתי ממנו. יגאל לוסין הביא את זה מארצות־הברית, קטעים תיעודיים של הקרב המפורסם הזה. הנושא הזה מאוד עניין אותי, אבל באותה תקופה ראיתי את הסרט המשחזר את הקרב הזה, עוד גשר אחד, וגיליתי, כי במאי השיחזור דיקדק בקפידה, לפי אותם סרטים תיעו־דיים שהאמריקאים צילמו במהלך הקרב, עד כדי כך שהסרט המשוחזר נראה כאילו נלקח מתוך הסרטים התיעודיים.

"בכלל, המאמץ הטכנולוגי שעשו אנשי־הצוות היה, ועודנו, עצום. בקבוצת פרקי השואה והמילחמה העולמית היתה עבודתם יומיום מפרכת וקשה. חלק ניכר מהעבודה עשו אנשי־הקול, שהתעלו במלאכת־ההקלי־טות שלהם, ובעיקר האחראי על הקול, משה אלוני, כאשר לצידו סייעו עדנה וייס ואילן הראל.

גנב מחסני־נשק של ההגנה בכפר־סבא, וכתגובה על כך נתפסו מחסנים של אצ"ל, למדנו שפעולות העיקוב ואיסוף החומר שלהם לא התכוונו נגד האויב הבריטי... היה ברור לנו שאם לא נגיע להפסקת הפעולות מצידם, נגיע למצב שבו המיעוט יכתיב לנו את המהלכים..."

דן עומר ■

בשבוע הבא: הפרק ה־15, "המאה אלף" (1946—1945), בו מתברר כי הני־צחון על גרמניה הנאצית אינו שם קץ לתלאותיהם של היהודים.

התנועה הציונית מארגנת את הבריחה של יהודים ממיזרח־אירופה למחנות־העקורים בגרמניה. אלא ששום מדינה אינה מוכנה להעניק בית או מולדת ל־יהודים העקורים. ממשלת הלייבור ה־בריטית מסרבת להרשות את עלייתם של העקורים לארץ־ישראל. ה'הגנה' עושה הסכם עם יריביה מאתמול, האצ"ל וה־לח"י, ויחדיו הם יוצאים תחת הכותרת "תנועת המרי העברי" למאבק מזויין כ־נגד הבריטים.

תוועדה האנגלו־אמריקאית, שנשלחת לחקור את בעיות ארץ־ישראל, רואה את הארץ "לא כבעייה אלא כפיתרון" (גירסת ריצ'רד קרוסמן), וממליצה להכניס לארץ־ישראל מייד את מאה אלף העקורים. המלצות אלה, שבתן תומך בהתלהבות הנשיא האמריקאי הנרי טרומן, נדחות במורת־רוח על ידי שר־החוץ הבריטי, ארנסט בווין.

הפרטיזנים היוגוסלבים שעזרו לצנחנים הארצישראליים - איך הוכנו קולות

הרקע בחדרי־הקול - הסיזון בלי אפולוגטיקה, אבל עם הסבר של אבידן

חדש בלוטו

ההגבלה על סכום הזכיה בפרס הראשון בלוטה

לך על כל הקופה!

חם בלוטו...מה שקורה עכשיו בלוטו הופך את ההגרלה למרתקת ומסעירה...עד היום היה סכום הזכיה המירבי בפרס הראשון מוגבל בסך 750.000 ש' בטופס אחד. מעכשיו-אין הגבלה! כל הסכום שיצטבר עבור הפרס הראשון - יחולק למנחשים נכונה 6 מספרים. אם תהיה זוכה יחיד-תיקח לבד את כל הקופה!

רק בלוטו אתה יכול להיות מיליונר גם ללא שותפים.

עידן

חדש

Saxon Super Star

רק 1890 שקל כולל מע"מ כולל סבל אחורי וכנפיים

המחיר נכון ל 1-4-91

הגיע משלוח אופני ספורט "סקסון סופר-סטאר" עם היתרונות הבלעדיים:

1. השלדה וה"מזלג" תוצרת ___ יפן
2. הכידון תוצרת ___ יפן
3. חישוקי הגלגלים תוצרת ___ יפן
4. מערכת הבלימה תוצרת ___ יפן
5. מערכת ההילוכים תוצרת ___ יפן
6. מערכת הציר המרכזי תוצרת ___ יפן
7. פדלים - מתאזנים.

יבואן בלעדי: אזור התעשיה, ק. ביאליק, ת.ד 7175, חיפה, טל. 04-731291

Saxon אופניים עם הגיון

להשיג בחנויות האופניים המובחרות בכל רחבי הארץ

ברגע האחרון

לפסח יש לנו!

יש לנו בשבילך מקומות לבילוי חופשת פסח מקסימה

הזדרזו.

המבחר הגדול ביותר של הצעות נופש ומבצעים מיוחדים... בכל מקום בארץ!

כל ישראל

תיירות ונופש

אלנבי 95 ת"א טל. 286186-7

-סניפים ברחבי הארץ-

במחירי בתי-המלון או פחות...

תן טרמפ לחייל

שידור

צל"ש

כוכבים בחוץ

● **לאיה זובין** (מפיקה) ו**יוחנן קלדי** (מפיק מוסיקלי), מהטלוויזיה הלי־מודית, עבור תוכניתם המעולה שירי נתן אלתרמן: כוכבים בחוץ, שהוקרנה במיס־גרת הטלוויזיה הכללית. תוכנית־זיכרון תרבותית ומעולה זו היתה אחת התוכניות המקוריות המעולות ביותר שהוקרנו אי־פעם בטלוויזיה הישראלית בשפה העברית. יחד עם זאת מהווה תוכנית זו תעודת־עניות חסרת־תקדים לדלות של מחלקת התרבות והדרמה בטלוויזיה הכללית, בהנ־הלת אפריים סטן, שמחדליה הביאו להקרנת התוכנית של הטלוויזיה הלימודית בטל־וויזיה הכללית ביום הזיכרון לאלתרמן.

מאחרי הקלעים

הלילה שבו

ירו בנשיא

ניסיון־ההתנקשות שנערך בשבוע שעבר בנשיא ארצות־הברית, רונאלד רגן, לא שודר על מסכי הטלוויזיה של המדינות החברות באיגוד־השידור האירופי, למרות שהאירוע שודר כמה דקות לאחר התרח־שותו במסכי הטלוויזיה של היבשת ה־אמריקאית.

הסיבה שמנעה את שידור האירוע באמ־צעות שידורי־הלוויין מאמריקה לאירופה: שעת עומס־שידור מאירופה לארצות־הברית. מסתבר כי מדי לילה, בין השעות 11 בערב לפי שעון־ישראל ועד ל־1 אחר־חצות בלילה, משדר **פיטר ג'ינינגס** בלוויין מלונדון את מהדורת חדשות־החוץ של רשת אי־בי־סי בשידור־חי. אנשי אי־בי־סי לא היו מוכנים בלילה, שבו ירו בנשיא האמריקאי, לרדת מהשידור החי בלוויין, המעביר את השידורים הטראנס־אטלנטיים.

חמש דקות אחרי היוודע הידיעה על ניסיון־הרצח בארץ, העמיד **טביה סער**, מנהל מחלקת־החדשות בטלוויזיה, את מחלקתו במצב הכן. רבע שעה מאוחר יותר, נערכה פריצה של מהדורת־חדשות קצרה, שהגישה **דליה מזור**. סער בחן אפשרויות לשידור־טלוויזיה אל תוך ה־לילה. עד מהרה התברר מפי כתב־הטלוויזיה בוושינגטון, **דן רביב**, שהנשיא ניצל, וכוננות השידור אל תוך הלילה בוטלה.

בדיווחי־הרדיו שוב היכתה תחנת גלי צה"ל את סבטיבת־החדשות של הרדיו, והצליחה לאלתר מישדר־חדשות מיידי, עם צוות תגובות ומומחים.

„אין מקימים רעש בבית העלמין!"

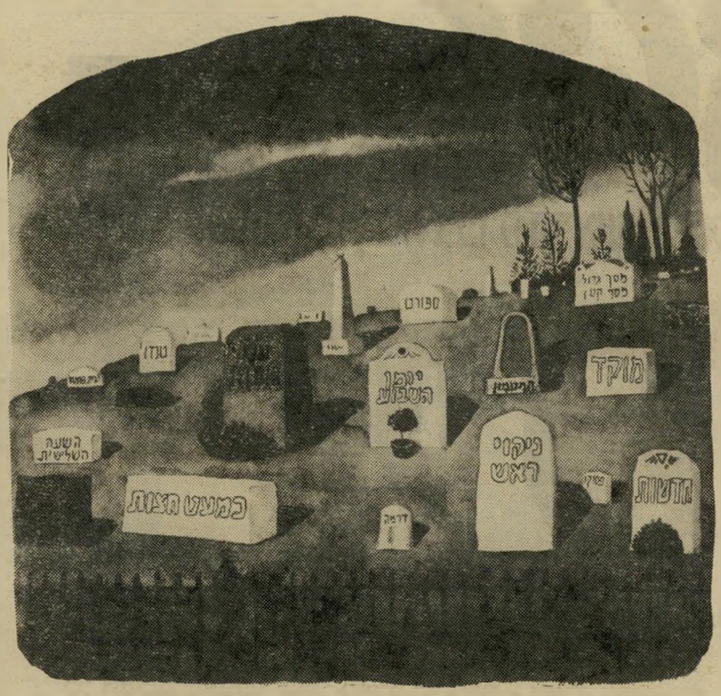

הציור על שער „שידור ישיר"
מרד השדרים

השבוע ראה אור גיליון ראשון של בטאון מועדון שדרי־הטלוויזיה, שידור ישיר, בעריכת **ישראל סגל**. ביטאון זה ממשיך במסורת של ביטאוני־שדרים קוד־מים, כגל נעול וכאן סידורי ירושלים. ב„דבר העורך" מדגיש סגל „פתחנו צוהר לוויכוח העניייני בשאלה אם המנכ"ל הוא אכן, מבחינת החוק, העורך הראשי של הטלוויזיה."

האווירה בשידור ישיר היא של הטלת ספק ביכולתו של מנהל הטלוויזיה, **יצחק שימעוני**, לתפקד, והצגת שאלות עקרו־ניות למנכ"ל רשות־השידור, **יוסף לפיד**.

הנה כמה הזכזקים מתוך „שידור ישיר":

● **על איסור המינוח „הגדה ה־מערבית"**: הוראת הוועד המנהל, שאסר על שימוש במינוח „הגדה המערבית" בחדשות, בוטלה לאחרונה אחרי מאבק שניהל מנהל מחלקת־החדשות, **טוביה סער**. כזכור הורה הוועד המנהל לעובדי־החדשות להשתמש אך ורק במינוח „יהודה ושומרון". בין עובדים בכירים במחלקת־החדשות עוררה ההוראה זעם רב, כיוון שראו בה הנחיה פוליטית. נשקלה אפילו האפשרות להגיש בג"ץ בעניין זה. סער, שהיה מודע לרחשי־העובדים, ניצל את אחת מישיבות הוועד־המנהל וטען בתוקף נגד תקפותה של ההוראה. בין השאר טען שאי־אפשר לחייב את עובדי־הרשות ב־הוראה שאינה חלה על הממשלה עצמה. הוא פנה לחבר הוועד מטעם המפד"ל, **מיכה יינון**, ואמר: „הקצין האחראי במישרדו של השר הממונה, **זבולון המר**, נקרא קצין־חינוך לגדה" — ואם כן כיצד אפשר לשלול את המינוח בחדשות?" הפשרה שהושגה: יש להשתמש בשני המינוחים — יהודה ושומרון והגדה ה־מערבית.

● **על ספיחי „פרשת אריזר"**: ניגררנו, אמר אחד המשתתפים (במועדון השדרים), שיחקנו לתוך הידיים שלהם, ואנחנו לא צריכים להיות שותפים להת־גוששות הזאת על המסך. מאבק צודק צריך לנהל בשכל, ולא לצאת מן הכלים. כאשר אנחנו מתחלקים על קליפות של בננות שאחרים השליכו, יש לזה השפעה על יחס־הציבור כלפינו. הציבור הרחב אינו יודע את המרורים שמאכילים אותנו. הוא רואה את התגובות, כאשר דוחפים אותנו לפינה. תכנים, שאנו נאבקים עליהם, מעניינים את הציבור מעט מאוד. את תשומת־הלב מושכת הצורה של המאבק.

● **„אין מקימים רעש בבית־העלמין"**: עיתונאי שאל בימים אלה שדר־טלוויזיה לפשר האלם של אנשי־הטלוויזיה. „בעבר," אמר העיתונאי, „בכל פעם שהתעוררה בעיה קטנה, עליתם על בריקאדות והרעשתם עולמות, ואילו עכ־שיו, כשלפיד נושף בעורפכם, מצנזר על ימין ובעיקר על שמאל, רוח־רפאים מהלכת בין כותלי בית־היהלומים (בניין הטל־וויזיה) — ושקט. אין רחש." על כך השיב לו השדר: „אין מקימים רעש בבית־העלמין."

● **על מינוי של יאיר אדוני כמנהל המחלקה הדוקומנטרית**: מה עושים כאשר בטלוויזיה אין כמעט מועמד רציני שמוכן להיות מנהל המחלקה הדוקומנטרית, וברדיו אין מנהל־חדשות מסתדר עם מנהל קול ישראל (**גידעון זכ־ארי**) — (מעניין מדוע?) מה עושים? מציעים למנהל־החדשות ברדיו להיות „מנהל" מחלקת־התעודה בטלוויזיה. אם הוא מסרב, כופים עליו את מחלקת־התעודה כגיגית, ואומרים לו „או לתעודה בטלוויזיה תלך, או תישאר סתם איש מן המניין ברדיו כל ימי חייך." והאיש עונה: „אלך לתעודה, ובלבד שלא תשאירו אותי ברדיו. מוסר השכל: מי שנידון לסבל, האלטרנ־טיבות אינן מרנינות."

● **על עתידו של לפיד בטלוויזיה וב„מעריב"**: בחוגים עיתונאיים מנסים להסביר מדוע הפסיק באחרונה מעריב למתוח ביקורת על רשות־השידור. הסיבה היא, טוענים יודעי דבר, שבמעריב מקווים שעל־ידי־כך תשלה את עצמה הממשלה שהכל בסדר, והיא תשאיר את טומי לפיד ברשות־השידור.

הדוברת

דוברת רבדי
תפקיד פוליטי מובהק

ההודעה שפירסם לפני כחודש וחצי דובר רשות־השידור, **משה עמירב**, על כוונתו להתפטר מתפקידו, פתחה במירוץ של כמה דוברים מיקצועיים ושדרי־טלוויזיה בכירים על קבלת התפקיד שעמד להתפנות.

דובר רשות־השידור מחזיק במישרה, המקנה לו את הזכות להיות נוכח בכל המיפגשים של צמרת רשות־השידור כפורום החדשות הוועד המנהל, ובעיצוב מדיניותה של הרשות ועמדותיה לגבי שאלות פולי־טיות אקטואליות.

הדובר היוצא, עמירב, נבחר בימי מנכ"ל־הרשות הקודם, **יצחק ליבני**, למרות היותו איש מוסדות תנועת־החרות והליכוד. בעצם בחירתו לתפקיד זה המחיש את אי־היותה של מישרה זו מישרה פוליטית. בימים אלה הולכת ומתבהרת תמונה של שינוי מעמד הדובר, והפיכתו לתפקיד פוליטי מובהק.

במקום אנשי רשות־השידור, המודעים למדיום ולבעיותיו, הציע עמירב ל**יוסף לפיד** לקבל לתפקיד המתפנה את **אריה רבדי**, עסקנית של תנועת־החרות. התמרמרות רבה קיימת בפרוזדורי הטלוויז־יה על מינוי עתידי זה, שהוא בעל גוון פוליטי מובהק, ויש המאיימים בפנייה ל־ערכאות בעניין זה.

פסקול

נא לא לראיין

נאצים

בפורום החדשות של השבוע שעבר דנו ראשי הרדיו והטלוויזיה בראיון היזום של **הפריפ' שרמה אהרונסון** עם **אהרט שפר**, מנאשמי משפט־נירנברג. הפורום החליט שבעתיד לא ייזמו אנשי רדיו וטלוויזיה ראיונות עם „שונאי ישראל". ●● התפטרותו של **עמירם ניר** ממחלקת־החדשות של הטלוויזיה גרמה לכמה שי־נויים. מינויו של **רון בן־ישי** ככתב צבאי הביא למינויו של **יואב אסתרון** ככתב מיוחד לענייני־רווחה במקומו של **ויקטור נחמיאס**, שקיבל מישרה ב־סוכנות היהודית בפאריס. את מקומו של אסתרון ככתב לעניינים יהודיים יורש **ישראל סגל**, המפסיק לעבוד כעורי־מישנה של מבט. על מינויו זה של סגל אמר מנהל־המחלקה, **טוביה סער**: „סגל קרוב מאוד לעניינים יהודיים. הוא הרי בא מבית מאוד דתי!" ●● מינויו של **יורם המיזרחי** מחדש ככתב הטלוויזיה בצפון הארץ הביא לו במיסדרונות הטל־וויזיה בירושלים את הכינוי: „כתב דרום־לבנון בטלוויזיה הישראלית". ●● חברת־טלוויזיה מקומית עומדת להיות החברה הראשונה שתהיה שותפה בקו־פרודוקציה ענקית של סידרת־טלוויזיה, שתחשוף את עולמה של **עלמה מאור**, אחת הנשים המופלאות של המאה ה־20, מי שהיתה רעייתם של האדריכל הנודע **ואלטר גרופיוס**. הצייר **אוסקר קוקושקה** והסופר **פראנץ ורפל**. החברה היא חברת סירטי קסטל, המפיקה את הסידרה ביחד עם חברת גונאר את יאר מגרמניה וטלטיף מצרפת. הסידרה תצולם על פי תסריט שהכין **מיכאל אוחב**.

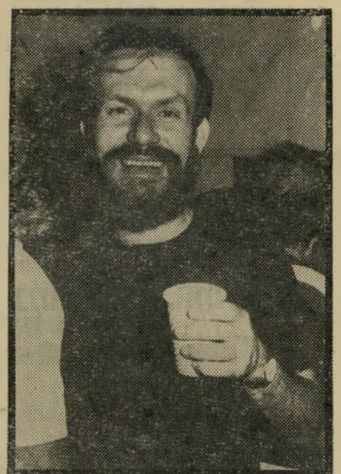

כתב סגל
מבית דתי מאוד

שבוע של שלווה באיטליה:

קאפרי
האי הקסום

סורנטו
העיר הציורית

כל מה שאיחלת לעצמך לקיץ - מתגשם עכשיו בתוכנית הנופש החדשה של "אליטליה", החל ב-1 באפריל 1981.
טיסה ישירה לרומא ולינה בנאפולי. למחרת, לפי בחירתך - לקאפרי או לסורנטו. שבוע שלם של מנוחה משולבת בטיולים, של ארוח איטלקי חם, של הנאה בלי גבול.

קאפרי
החל מ-$577

סורנטו
החל מ-$580

המחיר כולל טיסה תל־אביב־רומא־תל־אביב, העברה מנמל התעופה ברומא למקומות הנופש וחזרה, איכסון במלון לפי בחירה, 8 לילות. 2 ארוחות ביום, מע"מ והרבה הנאה.
אפשרות שהיה נוספת ברומא - לפני או אחרי החופשה.

לאיטליה. עם מי, אם לא עם "אליטליה".

הזמנות ומידע נוסף בכל משרדי אליטליה.
תל־אביב: רחוב הירקון 104,
טלפון: 244141-6.
ירושלים: רחוב הלל 23, טלפון: 228653.

Alitalia
AT HOME IN THE SKY

הזמנות ומידע נוסף לטיולים בדרום איטליה בכל סניפי קופל נסיעות.
משרד ראשי: רח' פרישמן 14, ת"א, טל. 03-246121.

פרסום קודן

חגיגה של נופש באי האושר

כרתים

מלכת האיים

מציעה לכם את כל תענוגות יוון באי אחד!

8 ימים 7 לילות-כולל טיסה ואירוח

החל מ-
$303.
(הנחות לילדים)

ימים משגעים ולילות לוהטים בשבוע של נופש וכף בכרתים
הגדול היפה המעניין והמגוון – שבכל איי הנופש של יוון!

כל יום שלישי טיסה ישירה

מה אתה אוהב? נוף הרים, חופים ומפרצים – יש דיג, ציד, מיניגולף, טניס – יש. שחיה בים צלול להפליא, בריכת שחיה או מועדוני צלילה – יש. טיולים ברגל, ברכב או ביאכטה – יש. אוכל ומשקאות כיד המלך, בידור, סירטאקי ובוזוקי – יש. רק תגיד מה אתה רוצה, יש! בחר לך פינת חמד באי כרתים את מפרץ אגיו ניקולאוס, חוף הרסוניסוס, חוף רתימנון או קוקיני הנה ובוא לחופשה באי האיים של יון.

תכנית מיוחדת-
"טוסע" flydrive
הכוללת: טיסה, בתי מלון ומכונית צמודה בלי הגבלה

פרטים והרשמה: אצל כל סוכני הנסיעות.

ארגון ובצוע: דיזנהויז בע"מ בן-יהודה 21 ת"א טל: 652140 | קדמוס בע"מ טל: 292445 291354/5/6

החל ב-18.4.81 ועד 14.4.81 (חופשת פסח) ובמשך כל השנה

יום רביעי

8. 4

● **בחירות: מהדורת חדשות מיוחדת לסיכום הבחירות ?הסתדרות (7.00—שחור־לבן, מדבר עברית)** — מישדר־בוקר מיוחד של מחלקת־החדשות, שייסכם את תוצאות הבחירות להסתדרות.

● **מדע־בידיוני: חלון צי החלל? (6.15 — שני)** דור כצבע, מדבר אנגלית) — ארגו נחלצת מהמערבולת אבל מאבדת כוח ונקלעת ל־התקפה של מטוסי גאמילון.

● **בידור: החבובות מארחות את ברוק שילדס (8.30 — שידור כצבע, מדבר עברית)** — קרמיט נרגש במיוחד, מכיוון שהאורחת היא הכוכבת הבינלאומית הצעירה ביותר שהתארחה אי־פעם בתוכנית.

● **בחירות: מבט לחדשות — מהדורה מורחבת (9.00 — שחור־לבן, מדבר עברית)** — תגובות וסיכומים בעיקבות ה־בחירות להסת׳רות; הערכות לקראת הבחירות לכנסת.

● **סרט טלוויזיה: בוקרים של בטון (10.00 — שידור כצבע, מדבר אנגלית)** — קומדיה בלשית על בוקרים חסרי־פרוטה ה־מן, ג׳קי מיקה, צביקה פיק, יוני נמרי, ירדנה ארזי, חלב ודבש ולהקת דודה.

● **תעודה: פרטים קטנים (10.00 — שחור־לבן, מדבר עברית)** — „אל תגעי בה, היא נכה", אמרה האם לבתה, שביקשה לשחק עם ילדה נכה בכיסא־גלגלים. על מישפט זה מספרת מורה בבית־ספר לילדים נפגעי שיתוק־מוחין. אין זה מישפט פט מקרי. לרבים באוכלוסיה יש פחד מפני התקרבות לנכים. סרטו של אורי גולדשטיין מספר על עולמם של ילדים אלה ועל בני משפחותיהם.

● **בורסה: מחון לחון (11.10 — שחור־לבן, מדבר עברית)** — מגאזין דו־שבועי הסוקר את המתחולל בשוק ההון; שידור הי־משפיע על התנהגות אנשי הבורסה.

יום שישי

10. 4

● **סידרה לילדים: הקלברי פין ויידיון (3.00 — שידור כצבע, מדבר אנגלית)** — הפרק „המיליונרים", שבמהלכו אובדים תום ובקר במערה ומגלים בתוכה את ג׳ו האינדיאני.

● **סרט ערבי: הווואי וגא ידעתי אהבה (5.32 — שחור־לבן, מדבר ערבית)** — סיפורה של אשה המתייסרת בחיי נישואיה. אחרי מות בעלה היא נוסעת לבנון כדי לנסות ולשכוח את עברה. בבית־מלון בביירות היא פוגשת גבר, ויחד איתו היא מנסה לבלות חופשה. אלא שהגבר אינו מסייע לה לשכוח את העבר, אלא מוליכה לקלחת חדשה של יסורים. בסרט מככבים עמאד חמדי, מחמוד מליגג׳י ואעדל אדהם.

● **סרט קולנוע: בנים ואוהבים (10.15 — שחור־לבן, מדבר אנגלית)** — עיבוד קולנועי שנעשה על פי רומן אירוטי מעורר עליה של ד.ה. לורנס. הייה של משפחת כורים בעיירה וולשית. בן המישפחה הוא בעל נטיות אמנותיות שזוכה לעידוד מצד אמו ולגינוי מצד אביו השיכור. הבמאי ג׳ק קרדיף. מככבים: דין סטוקוול, וונדי הילר, טרוור האוארד ו־היתר סירס.

שבת

11. 4

● **סרט תעודה: עשבי מרפא (6.30 — מדבר ערבית)** — בעולם חל מהפך ביחס לטיב התרופות הכימיות. גם בישראל חלה בשנים האחרונות תזוזה ביחסו של מדע הרוקחות לעשבי המרפא. החקלאות המודרנית והאקלים הנוח בישראל מהווים דחף להקמת צוותי־מחקר בנושא זה, ואנשי מכון ולקני הגיעו להישגים נכבדים.

● **דת: ניגונים מבית אבא עם נחמה ליפשיץ (8.00—שחור־לבן, מדבר עברית)** — תוכנית בהשתתפות הזמרת שעלתה מברית־המועצות נחמה ליפשיץ, המספרת על בית אביה בווילנה ושרה כמה שירים באידיש ובעברית.

● **סידרה בהמשכים: דאלאס (10.05 — שידור כצבע, מדבר אנגלית)** — ג׳וק לוקה בלבו ובניו חשים כי הם אשמים. מצבו הרפואי של ג׳וק מחייב ניתוח־לב פתוח. וכעסו של בובי על ג׳יאר גובר. הוא חושד בו שהוא עושה עיסקות על סמך ההנחה שאביהם לא יעמוד בניתוח.

● **סידרת מתח: המקצועים (10.50 — שידור כצבע, מדבר אנגלית)** — סיפורי שירותי הביון הברי־

אביגד: שיחה בשניים
יום ראשון, שעה 10.50

טיים, החשופים בימים אלה לביקורת נוקבת של הציבור האנגלי.

יום ראשון

12. 4

● **סידרה לילדים: בית קטן בערבה (5.40 — שידור כצבע, מדבר אנגלית)** — מישפחת אינגלס מתבשרת במפתיע על מותו של קרוב מישפחה עשיר, שהותיר לה את כל נכסיו. אחר כך מתברר שהשימחה היתה מוקדמת.

● **שידור חי: ארץ אהבתי (8.03 — שחור־לבן, מדבר אנגלית)** — תוכניתו של מאיר שליו נפתחת ב„ערב טוב ישראל..." שיחות, ראיונות ופינות בנושאי ארץ־ישראל.

● **סידרת מתח: לו גראנט (10.00 — שידור כצבע, מדבר אנגלית)** — הפרק „הימורים" מספר על ניסיון להעביר חוק להגבלת הימורים ומישחקי־מזל ועל פרשת רמאות גדולה בלוס־אנג׳לס. לו גראנט וחבריו הכתבים חוקרים, מגלים וחושפים.

● **שיחה בשניים (10.50 — מדבר עברית)** — מבקרת התיאטרון שוש אביגל משוחחת עם ראש החוג לתיאטרון של אוניברסיטת תל־אביב בנושא לא־תיאטרוני.

● **סידרה קומית: בני עוות (11.25 — שידור כצבע, מדבר אנגלית)** — חלק ראשון מתוך סיפור בן שני חלקים, בסידרה החוזרת למסכים אחרי הפסקה של כמה חודשים. הסידרה נפתחת בדיוק

טיתרום
יום שני, שעה 8.03

במקום שבו נעצרה, עם פרוץ שביתת השחקנים בארצות־הברית, כאשר לסלי עדיין מאיימת על בילי באקדחה.

יום שני

13. 4

● **תוכנית לילדים: שלוש ארבע חמש וחצי (5.30 — שידור כצבע, מדבר עברית)** — יונה אליאן, ששי קשת, צ׳ופי ואינשם מביאים את סיפורו של ס. יזהר „תפו ופוזה", על שני תפוזים שגדלו על אותו ענף ואהבו זה את זה. כדי לצלם את התוכנית יצא צוות הטלוויזיה לצלם בפרדס.

● **מיבצע התרמה: טלתרום (8.03 — שידור כצבע, מדבר עברית)** — גדול מיבצעי הטלוויזיה הישראלית שיתחיל ב־8 בערב ויימשך עד 1.00 בלילה, בהשתתפות מיטב אמני ישראל והאמנים הזרים ג׳רי לואיס ודונובן. עורך ומפיק יוסי משולם.

● **מבט לחדשות (9.00).**

● **מיבצע התרמה: טלתרום (9.30)** — המשך המיבצע עד 1.00 אחר־חצות.

יום שלישי

14. 4

● **סידרה תיעודית: עמוד האש (8.03 — שני)** דור כצבע, מדבר עברית) — סירטו של הבמאי מיכאל לב־טוב, „המאה אלף" (1945—1946), מתאר את הגיסיון של הכניס לארץ־ישראל 100 אלף עקורים יהודיים שניצלו מתופת הנאצית.

● **סידרה דרמאטית: חדר הנשים (10.50 — שידור כצבע, מדבר אנגלית)** — מירה וחברותיה מתחילות להתפכח כנשים נשואות. משבר בחייה של מירה — בעלה מספר לה על רצונו להתגרש. מירה מחליטה לחזור אל ספסל הלימודים.

מיבחרדין:

אייבי נתן

ביום שישי (10.4) ב־11.05 בלילה, ברשת ב׳, תובא התוכנית „בין שישי לשבת" — אייבי נתן יספר ליצחק ליבני על הסיבות שהביאו אותו ב־גיל 37 להפוך ממיסעדן מצליח ופלייבוי לטייס השלום. אייבי יספר על מניעיו ועל עולמו.

גודשטיין: פרטים קטנים
יום חמישי, שעה 10.00

הופכים, בעל כורחם, בלשים פרטיים בעיר הגדולה. בתפקידים הראשיים: ג׳רי ריד וטום סלן.

יום חמישי

9. 4

● **בידור: עוד יהיה (8.30 — שידור כצבע, מדבר עברית)** — בתוכנית להיטים עבריים מפי עוזי חיטמן, ג׳קי מיקה, צביקה פיק, יוני נמרי, ירדנה ארזי, חלב ודבש ולהקת דודה.

גריי: דאלאס
מוצאי־שבת, שעה 10.05

לקראת שידור: שידורי ערב פסח

בין השידורים שיובאו לפני ערב פסח בולט ביום החמישי (16.4) טכס חלוקת פרסי האוסקר 1981, שיובא בצבע. ביום שישי (17.4) יוקרן סרט הקולנוע „אלה חיים מטורפים", שהוא קומדיה על אלמנה עשירה שקברה ארבעה בעלים, המחפשת אהבה ופונה לפסיכיאטר כדי למצוא מזור לבעיותיה. האלמנה היא השחקנית שירלי מקליין, ובין בעליה פול ניומן ורוברט קאמינגס.

במוצאי־שבת, ערב פסח (18.4), יוקרן הסרט „חטא על סף ביתך", קומדיה מפורסמת של אמן הקומדיות בילי ווילדר, בהשתתפות מרלין מונרו וטום יואל (קומדיה ששמה המקורי „תשוקת השנה השביעית"). הבעל שולח את אשתו לחופשת קיץ, ושוקע בהזיות על שכנתו הבלונדית היפהפיה.

במדינה

בריאות

ישה לחולי נפש

ההתנקשות בנשיא רגן תשפיע גם על זכותם של מטופלים פסיכיאטריים בישראל לישאת נשק

יהושע ורדי * הוא אקדמאי העובד במישרד ממשלתי במישרה מכובדת, קשריו המיקצועיים קירבו אותו לנושא מתן רשיונות לרכישת נשק בישראל, אולם בעייתו האישית היא שגרמה לו להעמיק את מעורבותו בו.

לפני כמה שנים ניגש ורדי למישרד־הפנים וביקש טופס בקשה לרכישת אקדח. לתדהמתו נענה בשלילה, בטענה שהיה מאושפז בעבר בבית־חולים פסיכיאטרי. תקנות קובעות שחולי־נפש אינם רשאים לשאת נשק.

„מעולם לא אושפזתי, והייתי מוכן שחלה טעות," הסביר ורדי. אולם פקידי מישרד־הפנים לא נסוגו מקביעתם. במאמץ מחשבתי קל הצליח ורדי להיזכר באירוע מעברו שהותיר אות קלון בתיקו הרפואי: זה קרה לפני עשרים שנה, בעת מסע רגלי בשרות הצבאי. ורדי התייבש במסע ובית־החולים הקרוב ביותר שאליו פונה היה בית־החולים הפסיכיאטרי ליד נס־ציונה. זוהי גירסתו, אשר לא הוזכרה כלל עד ליום שבו מילא את הטופס במישרד־הפנים.

טיפול פרטי. החוק קובע שחולי־נפש, או אזרחים שאושפזו בעבר, אינם רשאים לקבל רשיון לנשק. רבים מהם מתקוממים על כך בפני הרשויות העוסקות בנושא זה. „מיספר כלי־הנשק המצויים ברשות יחידים גבוה יותר מהנדרש." קובעים במישרד־הפנים, „ואחת הצורות שבהן אפשר לצמצם את כמות הנשק שבידי האזרחים היא לאתר את חולי־הנפש אשר ברשותם נשק." בשנה האחרונה פנה מישרד־הפנים אל מישרד־הבריאות, כדי לקבל לידיו את רשימת כל חולי־הנפש במדינה. כדי לאתרם הוציא מישרד־הבריאות חוזר גם אל הרופאים הפסיכיאטרים המקבלים אזרחים לטיפול פרטי. וכך נוצר מצב חדש: כל אזרח שהגיע לפסיכיאטר לייעוץ בילבד, שחייב ביקור בודד במרפאה, ניכנס לרשימה השחורה, אם אכן נהג הפסיכיאטר לדווח כפי שחייב אותו לעשות מישרד־הבריאות.

ורדי גורס שלא חשובה היום למישרד־הפנים הסיבה לרכישת הנשק, אלא זהותו ומעמדו של הממליץ. יחד עם קבוצת רופאים פסיכיאטרים, שהמליצו להסיר את המיגבלה, כתב ורדי מיסמך המבקש ממישרד־הבריאות לבטל את הגיזרה.

„הגנה אישית". עד לעת האחרונה היו הרופאים הפסיכיאטרים אופטימים, שבמישרד־הבריאות ישקלו את המלצותיהם באורח חיובי. אולם הניסיון לרצות את נשיא ארצות־הברית, שנעשה בידי צעיר שהיה בטיפול פסיכיאטרי, יעכב שוב את הדיון במיסמך שהגישו.

ישראל היא מדינה המפקידה נשק בידי כל חייל, אך מקפידה ומקשה על מתן רשיון־נשק לאזרח. אזרח הרושם בטופס הבקשה, כי הוא חפץ בנשק להגנה אישית, איננו זוכה לקבל רישיון. יהיה עליו לפרט סיבה מיוחדת, אשר בעטייה הוא מנוע מלהיעזר בשרותי־הגנה כמו משטרה וכו', שתפקידם להגן על האזרח.

היחידה־ללוחמה־בטרור מעוניינת דווקא לעודד את האזרחים לחזיקת ברשותם נשק, אך לשם כך יש צורך להגביר את המיומנות, כדי שהאזרחים ידעו להפעילו. את אנשי היחידה הזו לא מעניינת שאלת שפיותו של האזרח המעוניין להחזיק ברשותו נשק. אולם דוגמות, כמו הסב שרצח את נכדו האוטיסטי שהחזיק ברישיון נשק, או כמו המאהבת שרצחה את אשת אהובה באקדח שהחזיקה ברישיון, רק מטרידות את מנוחתם של הפקידים במישרד־הבריאות, החוששים ממצב שבו כל אזרח יישא נשק כרצונו, ללא הגבלה של בריאות נפשית.

על כך הגיבה דוברת מישרד־הבריאות בשם המנכ"ל, הפרופסור ברוך מודן:

„מישרד־הבריאות מעביר למישרד־הפנים רשימות של כל האזרחים המאושפזים בבית־חולים פסיכיאטרי, או שהיו מאושפזים בעבר. „פסיכיאטר המטפל באזרח היכול לסכן את בריאות הציבור מדווח עליו למישרד־הבריאות. כל הרשימות מועברות למישרד־הפנים, המאתר אזרחים אלה ומבטל את רישיון־הנשק שהיה ברשותם, או מונע הוצאת רישיון חדש.

„כל אזרח הנכלל ברשימות ורחושב שמגיע לו הזכות לשאת נשק, למרות שהיה חולה־נפש, רשאי להיבדק אצל פסיכיאטר. רק על פי החלטתו המיקצועית של הפסיכיאטר

* שם בדוי.

מנכ"ל מודן
מישרד־הבריאות ממליץ

FABERGÉ

חדש מבית פברג'ה:
החברה שנתנה לכם את "ברוט"
מביאה עכשיו את אפטר שייב

טורבו

לגברים של חוג הסילון היודעים מהו אפטר שייב
בעל ריח גברי אמיתי - טורבו.
טורבו - אפטר שייב
ומי קולון מבית פברג'ה,
להשיג בחנויות
המובחרות.

אשל קוסמטיקס בע"מ - נציג בלעדי של פברג'ה בישראל

קמרה אובסקורה
מעבדות צילום לעבודה עצמית
למד צילום

ירושלים רח' בצלאל 6 טל' 233502
מחזור קורסים ראשון צילום פיתוח והדפסה בשחור לבן למתחילים

תל-אביב רח' ביאליק 23 טל' 658677
קורסים למתחילים ולממשיכים - שחור לבן.
קורסים להדפסה בצבע/סיבכרום. סדנא מרוכזת ללימודי המשך בצילום. קורס לצילום בסטודיו.

מועדון 5
לתרבות חדשה
רח' הס 5, תל־אביב
טל' 297263

יום שלישי, 14.4.81
יוצג הסרט „ארנסטו"

המועדון פתוח בימי שלישי משעה 8.30 בערב. התוכניות מתחילות בשעה 9.00 בערב.

אטר יש אפשרות לבטל את החג־בלה. אל מישרד־הבריאות אכן מגי־עות פניות כאלה."

דרכי אדם

„ההיכרות הראשונה שלי עם הכלא..."

במיכתב מהכלא בהולנד מספר יורם לנדסברגר כיצד נכנס לראשונה לבית הסוהר, ומציע דרכים לתיקון החוק והחברה

„המניע למיכתבי זה הוא לעזור לעורר את בעייתם של חפים־מפ־שע הנמקים בכלא. במיכתב קודם סיפרתי על עמוס ברנס וסמי („סלו־מון"). אבו, ואינני יודע אם פיר־סומו של מיכתב זה בהעולם הזה עזר לגילגולה של הפרשה, אבל, אפילו עזר כהוא זה הייתי רוצה להמשיך, כי עם האוכל בא התי־אבון," כך התוודה יורם לנדסברגר, היושב בכלא הולנדי, במיכתב ש־שיגר השבוע למערכת.

כותב לנדסברגר: ההיכרות שלי עם הכלא היתה לפני כ־24 שנים. נדונותי אז למזלי לחודשיים מאסר בילבד, ולא למאסר עולם, אבל עקרונית מה זה משנה? היי־תי אז בן 14, ונכנסתי לכלא על לא עוול בכפי. כך היכרתי לרא־שונה את הכלא הישראלי, אז עוד לא הבנתי בדיוק מה פירוש הדבר, ומה הן ההשלכות שהתיזה לגבי בעתיד כתוצאה מהעונש שקיבלתי אז.

הודיתי אז באשמתי. וההודאה לא היתה תוצאה של מכות אכז־ריות, להיפך, ההודאה הוצאה מ־מני על־ידי החוקרת הנחמדה על־ידי שוקולד, ממתקים ולסיפות ו־נעימות־לשון.

אני זוכר זאת כאילו היה זה אתמול, למרות הזמן הרב שעבר מאז. הייתי אז במוסד לעבריינים צעירים בירושלים, בשם מסילה. המדריך שלנו לקח אותנו באותו יום לטיול מאורגן לקבר המלך דויד, שהיה אז ליד הגבול הירדני. היו שם אלפי אנשים באותו יום, כנראה שהיה זה יום העליה לקברו. היתה ממש דייסה של אנשים. לפ־ני עמד זוג ופתאום שמעתי את האשה צועקת: „העגיל שלי, ה־עגיל שלי..." היא הסתובבה לא־חור, ולרוע מזלי עמדתי בדיוק מאחוריה. היא צעקה לעבר בעלה: „זה הוא!" והצביעה עלי. בעלה תפס בידי ואמר לי: „תפתח את היד!" פתחתי את ידי הריקה ב־נוכחותו, כאשר כל הסובבים אות־נו מגלים סקרנות ומתקהלים לידי. האשה המשיכה לצעוק, כי כנראה זרקתי את העגיל על הארץ. כו־לם חיפשו, אך לא נמצא כל עגיל. המדריך שלי התערב וכולנו הלכ־נו לתחנת המישטרה במיגרש ה־רוסים.

אני המשכתי לטעון כי לא עשי־תי מאומה, והאשה התעקשה כי אני שתלשתי את העגיל מאוזנה הימנית.

טיפות וחיוכים. הוחזרתי למוסד מסילה, כי הייתי קטין, וכעבור כמה ימים באה למוסד ה־חוקרת הנחמדה שלי. קצת ממת־קים ולטיפות, והרבה חיוכים, והיא הוציאה ממני הודאה בלי הרבה מאמץ. לא יכולתי לעמוד בפני כל הטוב הזה. חתמתי על ההודאה שלמעשה מרשיעה אותי, ואמרתי לה במפורש, כי לא אני תלשתי את העגיל של האשה.

כאשר הובאתי בפני השופט בזק (שאת שמו לא אשכח לעולם) חזר־תי על סיפורי וסיפרתי לו את האמת כולה, אבל כנראה שלאמת לא היתה כל משמעות בנסיבות אלה. המתלוננת הופיעה ועמדה על שלה, ואחריה הופיעה החוקרת ה־חמודה כשהודאתי החתומה בידה.

מה כבר צריך יותר מזה כדי להרשיע איזה פושטק שנמצא ב־מוסד לעבריינים צעירים?

הורשעתי ונדונותי למאסר של חודשיים בפועל. הייתי אז הא־סיר הצעיר ביותר במדינת־ישראל.

בגיל 14 מצאתי את עצמי בא־גף הצעירים בתל־מונד. אז, כא־מור, לא היתה לזה כל משמעות בעיני, כי לא הבנתי את ההשל־

(המשך בעמוד 72)

יורם לנדסברגר אז והיום
עגיל באוזן ימין

קחו לכם שבוע על כוכב אחר.

גם השנה ארגנה חברת דיזנהויז בשיתוף עם ארקיע טיסות קבועות ומובטחות - ישירות לאי KOS שביוון.

אנו ממריאים קבוע בכל יום ב', בשעה 10.00 בבוקר - תמיד ישירות ל-KOS. הנופש ב-KOS מתחיל כבר בטיסה וכבר בצהריים אתם על שפת הים בשמש המלטפת, פותחים שבוע בילוי מרתק, בבתי מלון מעולים עם בריכות שחיה, מתקני ספורט שונים ואפשרויות בידור רבות.

בואו לחגוג איתנו את הטיסה הראשונה ב-13.4.81 ואתם מוזמנים למסיבת ליל הסדר ב- 12.4.

מחירים מיוחדים לילדים. טיסות ישירות - קבועות ומובטחות בכל יום ב' בבוקר. מתקבלות הזמנות לכל העונה.

אנחנו טסים שוב ל KOS גן העדן של איי יוון.

לעצום את העיניים ולחלום,
לראות את החולות הלבנים,
לטבול בים הבדולח
הנושק להם...
לעבור בין מקדשים עתיקים
והרי געש מלאי מסתורים,
לסעוד ארוחות נפלאות
בטברנות לצלילי
בוזוקי...
לצאת לציד עופות
בנופים טבעיים...
פקחו את העיניים.
אתם באי KOS.

מי עוד מכיר את האי KOS כמונו?*

8 ימים ו-7 לילות
של חופשה שלא מן העולם הזה
כולל טיסות ישירות, אירוח בבתי
מלון וארוחת בוקר החל מ-

$299

ארקיע
ARKIA

הרשמו בהקדם.
קוי תעופה ישראליים בע"מ
דיזנהויז בע"מ

משרד ראשי: רח' בן-יהודה 21, טל. 652140.
סניפים: רח' בן-יהודה 33. טל. 652676.
רמת-גן, בניין בורסת היהלומים, טל. 266222.
ירושלים: רח' שמאי 9, טל. 246868.
ובכל משרדי הנסיעות בארץ

* אלפי הישראלים שכבר היו איתנו ב-KOS

כפוף לאשור מנהל התעופה האזרחי.

שולחן אוכל אובלי דגם 68 בעצוב דני, מידות: 135×90 ס״מ, ניתן להגדלה ל-235 ס״מ, בעץ אלון בהיר, טיק, בייץ שחור, פוליסנדר. (בצלום).

מחיר עץ טיק –.4,100 ש׳

שולחן דגם סקול, בעיצוב דומה ובמידות גדולות יותר: 165×105 ס״מ, ניתן להגדלה ל-265 ס״מ.

מחיר עץ טיק –.4,890 ש׳

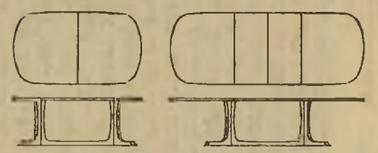

-.4,100ש׳

המחירים לתשלום במזומן וכוללים הובלה לביתך ומע״מ.
אפשרות לתשלומים נוחים.

במשך חול המועד פסח יהיו כל חנויות דניש פתוחות גם בשעות אחה״צ.

שולחן עגול דגם 644 DI, בעצוב דני, קוטר 110 ס״מ, עם אפשרות להגדלה, רגל מרכזית, בבייץ שחור.
מחיר רגיל –.3,750 שקל.

עכשיו רק –.2,590 ש׳

שולחן אובלי – דגם וניס, עצוב דני נפלא – רגל כרום, במידות 90×135, עם שתי הגדלות עד ל-235 ס״מ, בעץ אש טבעי, ובבייץ שחור.

עכשיו רק –.5.935 ש׳

דגם 17, עשוי עץ אורן, משטח עליון רחיץ, 80×130 ס״מ, עם הגדלה ל-190 ס״מ.

עכשיו רק –.2,440 ש׳

שולחן עגול דגם לוקה עשוי מתכת, קוטר 90 ס״מ, בלק שחור או לבן.

במחיר מציאה –.680 ש׳ בלבד.

דגם N.S.V. בעיצוב BREUER, גב ומושב קש ומסגרת בכרום, בשחור וטבעי
–.595 ש׳
במסגרת פליז –.790 ש׳

כסא דגם לה-דונה, בעצוב איטלקי, גב גבוה, מושב וגב – קש ומסגרת עץ. בשחור, פוליסנדר או טיק. –.750 ש׳

קרן – כסא אוכל עם מושב וגב מרופדים, העץ בבייץ שחור, פוליסנדר או טיק
–.510 ש׳

כסא דגם 841, עצוב דני, מעץ טיק ומושב עשוי חבל קלוע, כסא יפה במיוחד
–.890 ש׳

שולחן איטלקי ממתכת לשימוש בחוץ ובתוך הבית, קוטר 90 ס״מ, בצבע לבן עם 4 כסאות איטלקיים לבנים בעלי מושב דמוי קש, השולחן ו-4 הכסאות –.2,120 ש׳

ועוד הרבה הרבה כסאות ושולחנות לפסח.

דניש

הפסח הזה: כדאי לך...

רמת גן, דרך ז׳בוטינסקי 104 ירושלים, רח׳ הסורג מול בנק ישראל. חיפה, אחוזה, רח׳ חורב 53 באר שבע, רח׳ החלוץ 124 אילת, המרכז המסחרי צופית-עלית.

הוא נתן לה טבעת ואמר שהיא שווה 200 אלף לירות. היא גילתה שהטבעת שווה 300 לירות. היא התלוננה שהוא ביצע בה אונס

הכל ביגלל טבעת

אחרי 17 חודשי מאסר, שהיו כימעט מחצית תקופת העונש שהוטלה עליו באשמת אונס, זוכת בימים אלה משה ברדה מכל אשמה בבית־המישפט העליון. בתפנית מפתיעה הוכח בבית־המישפט העליון כי המתלוננת קיבלה מברדה טבעת בעת פגישת האונס והאמינה כי היא יקרה מאוד. כאשר התלוננה במישטרה, ידעה כבר כי הטבעת אינה בעלת ערך רב, אלא חיקוי זול. זאת היתה סיבת הזיכוי.

סיפר ברדה לאירנה אלון:

„ראיתי אותה נועצת עיניים בטבעת שענדתי על הזרת. איזו טבעת משגעת. היא יקרה? אלה יהלומים אמיתיים?" שאלה אותי. היתה זו טבעת שקניתי בערך שבוע קודם לכן מחבר ב־300 לירות. אבל היא נראתה כטבעת־זהב משובצת בתריסר יהלומים, ורותי* נפלה קורבן לטעות. אבל היא היתה בחורה יפה, ומצאה חן בעיני, אז הגזמתי. אמרתי לה שזו טבעת יקרה מאוד, ששוויה יותר מ־200 אלף לירות, וכי היהלומים הם אמיתיים. מאז לא גרעה את עיניה מהטבעת. ואחר־כך שאלה אם אני מוכן לתת לה לענוד את הטבעת עד מחר. הורדתי אותה מאצבעי ונתתי לה.

היא הרגישה טוב במכונית המוסטאנג הספורטיבית שלי. היא החליפה קסטות לפי רצונה, והתנועעה לקול המוסיקה. בערך במחצית הדרך לביתה שאלתי אם זה בסדר שנפנה לכביש צדדי. היא אמרה שזה בסדר. פנינו לכביש הראשון. הוא היה מואר ובקירבתו היו בתים של מושב. גם מכוניות עברו במקום. אבל זה לא הפריע לנו לבוא במגע מיני.

היא לא התלוננה, וכאשר הבאתי אותה למחוז חפצה שאלה אם אני רוצה ללכת לאכול איתה ארוחת־ערב. אבל השעה היתה כבר תשע, ואני מיהרתי לפגישה אחרת. נפרדנו בהחלטה שבחג הפסח, שהתחיל באותו שבוע, ניסע לבלות ביחד חופשה באילת.

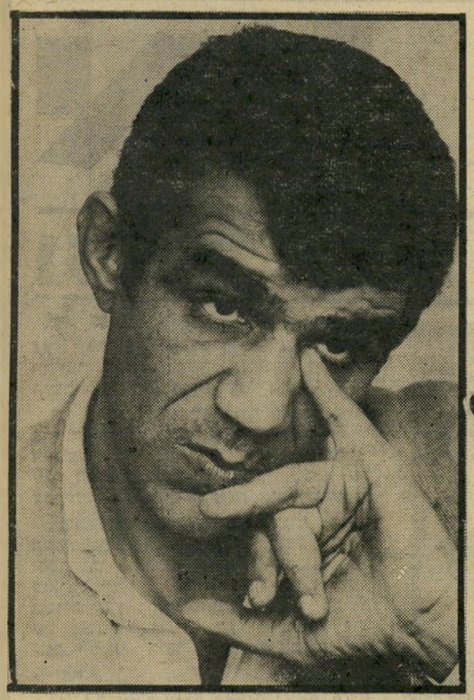

עיתון וטבעת

למחרת עבדתי כרגיל, וכאשר חזרתי לביתי ב־שעות הלילה הגיעה לפתע המישטרה. השוטרים עצרו אותי ואמרו לי שרותי מאשימה אותי באונס. לא הבנתי את חומרת המצב. איך זה יכול להיות אונס. אם חודשיים לפני כן היכרתי אותה כאשר יחד עם חברתה נסעה איתי בטרמפ. גם אז שוחחנו כבר בידידות וקבענו להיפגש ולטלפן, אבל זה לא יצא. כימעט שכחתי מכל העניין,

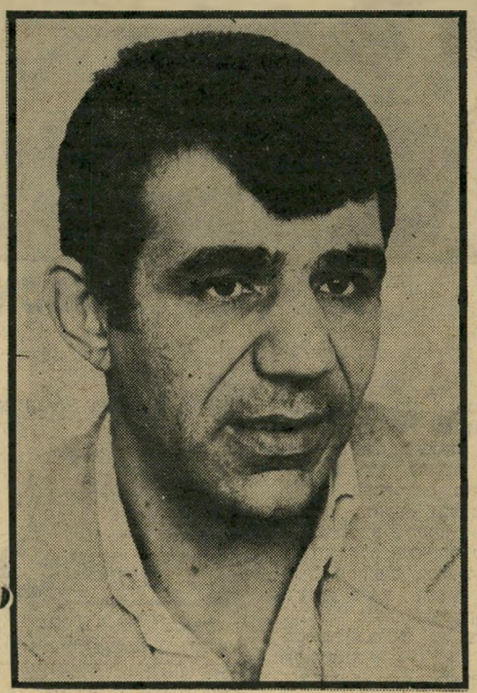

„היא היתה מאד יפה..."

הקודם. כמובן שהוא יעץ לה ללכת למישטרה ולהתלונן.

השופטים הרשיעו אותי, וגזרו עלי חמש שנות מאסר. הם האמינו לה, למרות שלא קיבלו את ההסבר שלה לסתירה. אבל לא התרשמו שהיא כל כך חסרת מצפון, שהיא מסוגלת להעליל עלי עלילה כזו, מה גם שלא ידעה על ערכה הנחות של הטבעת, אלא רק כאשר התלוננה במישטרה. שופט אחד תרץ את הסתירה בדבריה בכך שהיא חששה שאם השוטרים ידעו שקיבלה ממני את הטבעת לפני המגע, הם לא יאמינו לתלונתה.

ביקשתי מעורך־הדין משה רום להגיש עירעור בשמי. הוא בדק את התיק, שמע אותי, ואמר לי שאם נשקיע עבודה אפשר להוציא את האמת לאור. התיקווה הזו החזיקה אותי.

הוא לקח חוקר פרטי, והם גילו כי רותי ביררה את מחיר הטבעת לפני שסיפרה לחבריה בכל־בו על האונס. כאשר היא התלוננה בפניהם היא הראתה להם את הטבעת ואמרה שהיא לא שווה כלום. עדות זו לא היתה בפני בית־המישפט המחוזי שהרשיע אותי, וסניגורי ביקש מבית־המישפט העליון רשות להביאה כעדות נוספת.

„מה זה חמש שנים על אונס?"

לשבתי אז כבר כמה חודשים בבית־הסוהר, וקיוויתי כי העניין יסתיים תוך חודש. אבל זה לקח שלושה חודשים עד שהעדות נשמעה בבית־המישפט המחוזי, ועוד שלושה חודשים עד שזה חזר לעליון. באותה תקופה הייתי כל כך מתוח שלא יכולתי לישון בלילות. בבוקר שבו נקבע העירעור הודיעו לי בבית־הסוהר כי המועד נדחה.

לא האמנתי. ביקשתי שיתקשרו לבית־המישפט העליון ולסניגורי. אבל הם אמרו לי שזה נדחה. בשעה עשר בבוקר הגיע טלפון דחוף מירושלים, מבית־המישפט העליון ציוו להביא אותי בדחיפות. במכונית מיוחדת נשלחתי לירושלים, וכאשר נכנסתי לאולם בית־המישפט היו ה־שופטים עסוקים בעירעור על שוד בנק לאומי ברמת־אביב. כאשר הם ראו אותי הפסיקו את העירעור השני והתחילו לדון בענייני.

הם שמעו את עדותו של קצין־הביטחון, ששמע מפי רותי על כך שלטבעת אין ערך ואז ביקשו מפקיד העזר להוציא את כולם מהאולם. השופטים נשארו לבדם באולם כדי להתייעץ. אז כבר לא הרגשתי דבר. כאשר קראו לנו להיכנס בחזרה נקרש דמי בעורקי, ואת הודעת הזיכוי לא הצלחתי לשמוע.

השופטים קבעו כי שתי הסתירות בעדותה של רותי, באשר למועד שבו קיבלה ממני את הטבעת, ולמועד בו גילתה את ערכה האמיתי, הותירו ספק סביר באשמתי.

אילו הייתי באמת אונס אותה, היה מגיע לי 20 שנות מאסר. מה זה חמש שנים על אונס? כמו שנתנו ללב עמי, ה„אנס המנומס". עשרים שנה. מי שאורב לנשים, מתכנן ואונס אותן בכוח, שילך למאסר ממושך. אבל איזה מין אונס זה, שבחורה קובעת איתי לנסוע למחרת לאילת ל־חופשה, לוקחת ממני טבעת והולכת למחרת לעבודתה באותם הבגדים שהיתה איתי?

„למה עשית לי את זה?"

כאשר ליוויתי שתי ידידות לתחנה המרכזית בתל־אביב בערך חודשיים אחרי פגישתנו הראשונה.

לפתע היא ניגשה למכונית, ואמרה לי „שלום, משה. לאן אתה נוסע?" אמרתי לה שאני בדרכי למלא טופס טוטו. היא ביקשה להצטרף אלי, בתנאי שאחר־כך אסיע אותה לביתה. הסכמתי, קניתי לה שבועון, כדי שלא תשתעמם בזמן שאני ממלא את הטוטו. ואחר־כך נסענו לכיוון הדרום. אז גילתה את הטבעת, וכך החל הכל.

במישטרה עשו ביניינו עימות. היא ישבה מולי ואני שאלתי אותה: „למה את עושה לי את זה, את יודעת שזו עבירה חמורה?" והיא ענתה „אם לא היית גומר בפנים, לא הייתי מתלוננת."

כאשר השוטרים שאלו אותי מדוע, לדעתי, היא מע־לילה עלי, אמרתי להם שאולי נעלבה כאשר גילתה את ערכה האמיתי של הטבעת.

אחרי שישבתי חודשיים במעצר, שוחררתי עד תום המישפט. גם אז חשבתי עדיין שהעניין ייגמר טוב. הרי אף אחד לא יקבל את הסיפור שלה, שאיימתי עליה ברצח כדי שתתמסר לי, אחרי שהיא נסעה איתי מרצונה הטוב, נתתי לה עיתון וטבעת והבאתי אותה לביתה.

ישבתי בבית־המישפט ושמעתי אותה מספרת ל־שופטים שאנסתי אותה ואיימתי עליה. בבית־המישפט הודתה שקיבלה ממני את הטבעת לפני המגע המיני, אחרי שבמישטרה העידה כי את הטבעת נתתי לה אחרי מעשה.

היא הסבירה לשופטים כי בעת שמסרה עדות במישטרה היתה מבולבלת, ולכן טעתה. היא גם סיפרה כי למחרת הלכה לעבודתה כרגיל, באותם בגדים בהם שכבה איתי, ואת התלונה הראשונה על האונס מסרה לחבר לעבודה, קצין־הביטחון של הכל־בו. היא סיפרה לו בנוכחות חבר, כי מישהו שהיא מכירה אנס אותה במכוניתו בערב

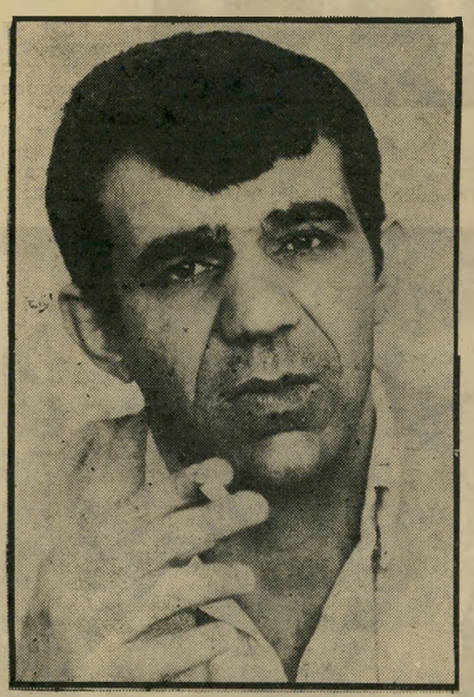

„היא אמרה שזה בסדר!"

* שם בדוי; השם האמיתי נאסר לפירסום.

לחזור בתשובה — אל השטן —

ולכל מיני תורות מיסטיות אחרות

"ל ש ך חודש ימים להחליט — ואם לא תצטרף אלינו תמות נ" הודיעו חברי קבוצת המאגיה השחורה הישראלית לאסטרולוג דני הרמן.

דני הרמן, המשתייך לגוף המנסה לאגד את כל העוסקים במיסטיקה בישראל, יו־דע על קיומם של כל האירגונים והאנ־שים העוסקים בתחום זה, אך קיומה של עבודת־שטן בארץ הפתיעה אותו לחלוטין.

„האמת היא שגבהלתי כהוגן," מספר הרמן. „לא ידעתי באיזה קבוצה מדובר ולמה הם מסוגלים. לדוגמה, הקבוצה של צ'ארלס מנסון, שרצחה את שרון טייט בשנות ה־60 בקליפורניה, היתה קבוצה של עבודת־שטן. וזה בהחלט מפחיד לח־שוב, שאני הופך מטרה לקבוצה של מטורפים".

דני לא הבין מדוע נטפלו דווקא אליו. הוא ביקש קשר עם המאיימים עליו. הפ־תעתו הגדולה היתה כאשר הגיע אל הפגישה שנקבעה לו צעיר בשם שמו־אל *, עימו התיידד דני זמן מה קודם לכן.

בפגישה התברר לדני כי אנשי קבו־צתו של שמואל מייחסים לו כוחות מיס־טיים אדירים ותובעים שישתתף בקבוצה שלהם. שמואל נשלח על מנת לבדוק את עוצמת כוחו של דני, והוא אכן הגיע למסקנה כי דני הוא מכשף גדול.

„הבנתי כי הקבוצה מייחסת לו כוחות־על וכל מיני דברים מטורפים, והחלטתי לענות להם באותה מטבע," מספר דני. דני איים על הקבוצה, ומייד אחרי ה־איום הודיעו לו חברי הקבוצה כי הם מוותרים לו. תחת זאת הזמינו אותו ל־„טכס הסרת הקללה". הטכס נערך בבי־תו של שמואל. דני מיהר אל עמיתיו, סיפר להם על המקרה ויחד עימו הם הגיעו אל ביתו של שמואל.

שם נכונה להם אכזבה. שמואל נטש את ביתו השכור, השאיר אחריו את כל חפציו ובעל־הבית ידע לספר רק על מקום עבודתו.

במקום העבודה נודע לדני מפי המע־ביד, כי שמואל נעלם מבלי להשאיר עקבות.

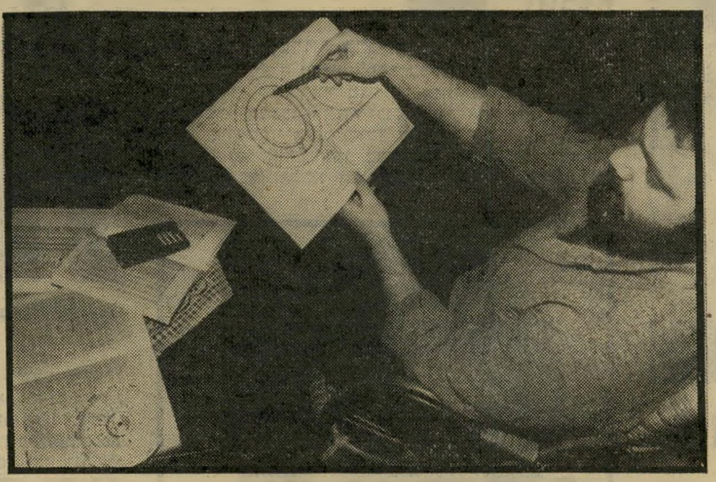

לוח אסטרולוגי

בונה האסטרולוג דני הרמן בעזרת ספרי אסטרו־לוגיה ומכשירי־חישוב. „כל הנושאים של מיס־טיקה, מאגיה, אסטרולוגיה וכו' נמכרים לעקרות־בית משועממות כלהיט," טוען דני הרמן, „והקורסים בנושאים הללו צצים כפטריות אחרי הגשם."

אופנת השטן באה

ע קבות קבוצתו של שמואל לא נודעו. יחד עימו נעלמה גם קבוצתו. „דרך החיפושים אחרי אותה קבוצה נודע לנו על עוד שתי קבוצות העוב־דות את השטן וניסינו לתהות על קנ־קנן," מספר דני. „נרגענו כאשר נודעה לנו מהותן של אותן קבוצות. דברים כמו דם־אדם והעלאת קורבנות, הנהוגים בטכסים של קבוצות מסוג זה, אינם קיימים בארץ. הם משתמשים בדם של כבשים כתחליף, ובעצם משתעשעים ב־אינפורמציות קטועות שהגיעו אליהם. תודה לאל, אלה הן קבוצות של חוב־בנים מטורפים, שהפכו את הטכסים ל־שעשוע מלווה בסמים ובאורגיות מיניות. אין כל סכנה שיתפתחו ויהפכו לקבוצה מסוכנת כמו זו של צ'ארלס מנסון, ב־קליפורניה."

התופעה יוצאת־הדופן של עבודת ה־שטן הינה דוגמה לחיפוש של ישראלים רבים אחר המיסטיקה. „בהלת המיסטי־קה נפוצה בישראל רק בשנים האחרו־נות", מסביר דני הרמן. „חוגים כמו אסטרולוגיה־לחובבים, איזון אנרגיה ל־עקרות־בית, יוגה, מדיטציה וכו' וכו' הפ־כו ללהיט במועדונים שונים. הקורסים האלה צצים כפיטריות אחר הגשם.

„רבים ממדריכי אותם חוגים הם חבר־ה ישראלים שביקרו בארצות־הברית או במזרח הרחוק במשך כמה חודשים, עב־רו כמה קורסים שם, ובאו עם הבשורה הגדולה לכאן. אותם אנשים הבאים לל־מוד מהם את תורתם אינם מעוניינים כל כך באיכות, כי אם רעבים הם להיות שייכים לאותם חוגים אופנתיים. זה מז־כיר לי שלפני כמה ימים נכנסתי לח־נות צמחונית ושם מכרו אוכל טבעוני בקופסות־שימורים.

„ההבלה למיסטיקה הפכה למטבע עו־בר לסוחר וככל שהדרישה רבה יותר, כך זה הופך למסחרי יותר. בעלי ה־מועדונים המארגנים את הקורסים מוד־עים לאופי המסחרי של העניין. המאזי־נים לא בוררים ולא כל כך חשוב להם באיזו רמה יועבר הקורס. למעשה פות־חים מועדונים למיפגשים חברתיים כש־ההצלחה מובטחת מראש."

אחד מאותם מועדונים המנהלים קורסים מסודרים למיסטיקה הוא מז־רח ומערב, הממוקם בקצה השכונה החרדית נחלת־ציון, בירושלים. בעלי ה־מקום, ניצן וייצמן ויעקוב מימון, טיילו בארצות־הברית וחזרו לארץ כשבאמתח

קידוש אחד השלבים בטכסי השטן הוא הקדשת החרב. בתצ־לום: חרב מונחת על הספר של קראולי.

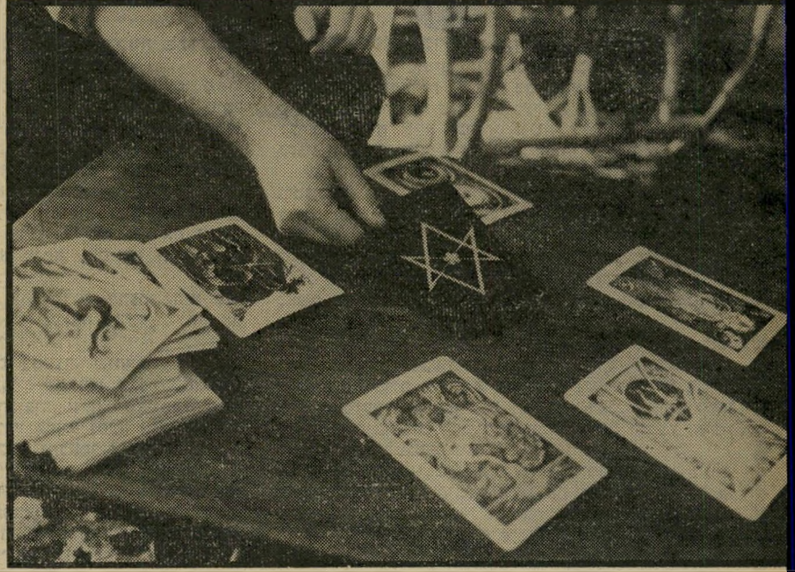

קלפים וספרים רוב הקבוצות המיסטיות מבססות את הידע שלהן על חומר המצוי בספרים, שהפכו ללהיט בחנויות בארץ ובעולם. **בתצלום:** הרמן מדגים ניחוש בקלפים. **משמאל:** מלאי הספרים המוצע למכירה.

* השם המלא שמור במערכת.

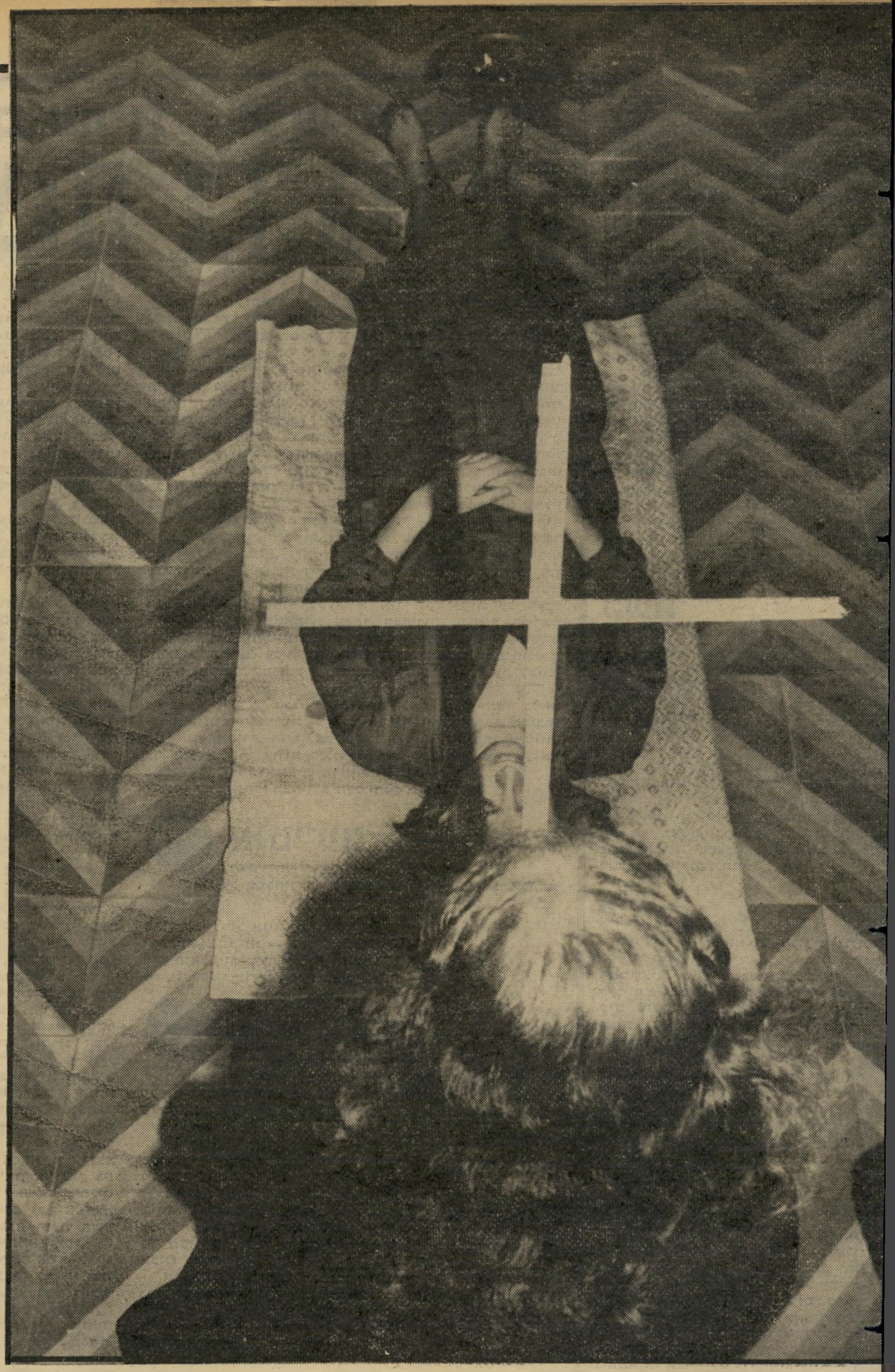

פולחן השטן שוחזר במערכת **העולם הזה** על־ידי שחקנים, מפני שחל איסור מוחלט על צילום טיכסי־שטן. **בתצלום:** טכס הסרת קללה כפי שהוא מבוצע בטכסים. האדם עליו הוטלה הקללה שוכב על מארץ והכוהנת הגדולה מסירה ממנו את הקללה בעזרת צלב. בשעת הטכס חייב צל הצלב להיות מונח על המקולל.

הוא גדול. הקורסים הרבים הנערכים ב־כל רחבי הארץ, והקבוצות השונות ה־קמות בזו אחר זו, הופכים את הנושא לתופעה חברתית. תופעה זו החלה למ־עשה בתחילת שנות ה־60 בארצות־הברית. יש המסבירים זאת כתופעת־לוואי לתוצאות מילחמת ויאט־נאם. אך דעתו של האסטרולוג דני הרמן שונה.

אומר דני: „הנהירה אל המיסטיקה מתחילה עוד בסוף המאה הקודמת. אז קמו קבוצות שעבדו את השטן. טענתם העיקרית היא שהמאה שהם עומדים ב־פיתחה, המאה שלנו, הינה עידן השטן. כל הדברים שהוגדרו בעבר כפיתוי של השטן הפכו בימינו לנורמה חברתית ול־אורח חיים מקובל. אך מכיוון שתקופה זו מוגדרת כתקופת השטן, הרי שיש לע־בוד את השטן. עובדי השטן הפכו בעצם את הטכסים השטניים ללגיטימיים. מב־חינה היסטורית זה מסביר את התופעה של עבודת השטן הנפוצה כל כך בימינו.

„העובדה שהתופעה של חיפוש המיס־טיקה התקבלה בארץ גובעת מהחיקוי של הישראלי את האמריקאי. מכיוון שבארי־צות־הברית המיסטיקה והייחוד של המז־רח הפכו לנחלת הכלל, אין כל פלא שהדבר מתרחש בארץ הקודש."

מגן־דויד בסתר

ב יצן וייסמן, ממועדון מזרח ומערב, רואה בחיפושים אחרי אורח חיים אחר ואחרי אמונה חדשה תוצאה של משבר חברתי עולמי. „לדעתי, קיים בעולם כולו ולא רק בישראל משבר רו־חני. ההתפתחות המהירה של הטכנולו־גיה והמדע בילבלה את המוח האנושי הרגיש. זה יצר תנאים חברתיים חדשים, הגורמים למירוצים מטורפים ללא אפ־שרות של מנוחה או הפוגה. לכן פונים אל החיפוש הרוחני ואל נבכי האני, במטרה להגיע אל השקט. יש בזה חזרה־בתשובה.

„היו שמצאו זאת בתורה ויש המוצ־אים את השקט הפנימי בהארה עצמית. העובדה שהמקום נמצא בלב שכונה חר־דית משמש מעין סמל לקשר בין החז־רה־בתשובה ובין הנהירה אל המיסטיקה. החרדים מעולם לא פגעו בנו או הת־גרו בנו, למרות שהם יודעים מה שנ־עשה בתוך המועדון."

דני הרמן האסטרולוג טוען שהקשר בין המיסטיקה ובין התורה אינו מיקרי. המאגיה משתמשת בסמלים רבים מתורת הקבלה." מסביר דני. „אחד הקוריוזים

היפים הוא סיפורו של אליסטר קראולי, מיסטיקן הידוע ככוהן גדול, שהעביר את הידע שלו לרבים באמצעות ספר שכתב. קראולי בעצם שבר את המחסום של מסירת הידע המיסטי בסוד, וספרו הפך לספר קדוש בעיני קבוצות רבות. קראולי מספר, שבתחילת דרכו בקבוצה מאגית הוטל עליו לשמור במשך לילה שלם על סמלה הקדוש של הקבוצה, שהיה מכוסה. קראולי שמר, אך כל אותן שעות היה סקרן לראות מהו אותו סמל. לק־ראת בוקר חשף קראולי את הסמל וזה היה מגן־דויד." **נורית מאנה** ■

ועם עצמו," מספר דני. „מועדון מזרח ומערב מוכיח מה רב מיספר הישראלים המתעניינים במיסטיקה ובתורת הנסתר, ובאיזשהי צורה המועדון הפך את ירו־שלים באופן רשמי למרכזם של אותם אנשים."

ניצן ויעקוב אינם רואים במועדון עסק מיסחרי, אלא מקום מיפגש לאנשי־רוח ולעוסקים בהתפתחות רוחנית.

„אני לא אוהב שקוראים לכל העניין עבודה מיסטית או איזוטריה. זה תיאור רחב מדי של מה שקורה פה," מסביר ניצן. „המקום הזה היה חייב להיפתח. כל אותם אלפי אנשים הפוקדים את המועדון אחת לכמה זמן היו זקוקים למקום מיפגש. הם מגיעים וקונים ספ־רים באלפי שקלים, מכיוון שזה המקום היחידי שבו הם יכולים להשיג אותם. פוגשים חברים למקצוע או לחיפוש הרו־חני ומגרים את המחשבה בדעות השונות אותן הם שומעים פה. יש אנשים הזקו־קים לספרים ואין באפשרות לרכוש או־תם. לכן אנו נותנים להם את האפש־רות לעיין בספרים כאן."

ניצן ויעקוב טוענים, כי מזרח ומערב הינו מרכז רוחני וחברתי כאחד. מילבד קניית ידע בקורסים שערוכים במקום, ורכישת ספרים, נוהרים אל המקום אנ־שים המחפשים חברה מעניינת. „אתה לוקח כוס תה," מסביר יעקוב, „ומצ־טרף אל שולחן סביבו יושבים אנשים העשויים לעניין אותך. תמיד יקבלו אותך. לעולם לא תחוש עצמך כאן זר או נידחה. נכון שמקום מסוג זה מושך אליו כל מיני אנשים מוזרים, אך הם נעלמים כלעומת שבאו. מטרידים למי־ניהם לא מוצאים את מקומם בינינו."

מיספר האנשים הפוקדים את המקום

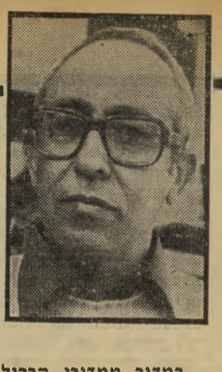

יעקב שרת / איש ממאדים
עצות בן־גוריון

במדור ממדורי הרכילות אשר ביומונינו קראתי והשכלתי — לעולם אינך יודע מניין תבקע אליך קרן אור ההשכלה בימים טרופים אלה — כי „מי שחושב (את) עצמו כתלמידו של דויד בן־גוריון צריך לדעת, כי ב״ג קבע שלושה כללים: לומר לעם את האמת; לומר לעם מה יש לעשות; לתת לעם תיקווה.״

יש להבין, כי תלמידו של בן־גוריון, לצורך זה, הוא כל מי שחותר להיות מנהיג בישראל, ומכיוון שמדובר, לפיכך, במיספר אנשים לא מבוטל, דומה שראוי לדוש במקצת בכלים חשובים אלה, שמניינם שלושה, כמניין שלושה עיקרים אחרים של דב״ג — „עליה, ביטחון, התיישבות״ — להודיעך כלל רביעי, והוא שעל מנהיג לדעת להעמיד את העולם על שלושה דברים, שכן, כידוע, יש משהו קדוש בשילוש.

הנשיא יצחק נבון, שהביא כללים אלה בשם אומרם בפגישה עם קבוצת קציני פיקוד המרכז, ככל הנראה לא רק סבור שאין כמוהם יאים ונכוחים, אלא שהם גם ישימים, כל עוד אין זונחים אותם, משום־מה. אבל די בהירהור קל להבהיר, שהדברים אינם פשוטים כל עיקר.

אם מחה הנשיא נבון יחפוץ במעשה קסמים לנשיא נוסח ארצות־הברית בישראל, כלומר למנהיג האומה, ובמינשרו הראשון יכריז: „האמת היא, אזרחים יקרים, שרובכם לצערי הרב, פשוט אספסוף של אידיוטים, אם לא גרוע מזה, ולכן מה שצריך לעשות הוא לצפצף עליכם ולבצע את שבאמת טוב לכם, ולא את שנדמה לכם כטוב, ואם החל ממחר בבוקר תישמעו ללא עירעור לממשלת המומחים הזמנית שהקימותי לאחר ביטול החוקה ופיזור הכנסת, כי אז תהיה לכולנו תיקווה גדולה להיות אור לגויים״ — אם הוא יכריז כך, הרי שלמרות הנהיגה לפי שלושת הכללים הבן־גוריוניים, ספק אם הוא ימשיך לכהן בתפקידו יותר מדקות ספורות.

במלים אחרות, האמת שמנהיג צריך ויכול להגיד לעם, העשיה שהוא צריך לקרוא את העם אליה, והתיקווה שהוא אמור לתת לו אינן יכולות להיות אך ורק דברים שבשגירות לב; עליהן לתאום את הנסיבות ואת מצב־הרוח הלאומי בזמן שבו מדובר, עליהן לעלות בקנה אחד עם תמימות־דעים לאומית, שלפעמים, באורח מיסתורי כלשהו, היא קיימת, ולעתים פשוט בלתי־אפשרית.

אם נחזור מיצחק נבון אל מורו־ורבו דויד בן־גוריון, נמצא כי הכללים שהמנהיג הכריזמטי הצביע עליהם לפני העם ניתנו בנסיבות מסויימות מאוד, שהכשירו את העם לדגול בהם כאילו נאמרו מפי כל אזרח ואזרח: הימים היו ימי הקמת המדינה. מילחמה בלתי־נמנעת, מילחמת קיום, עמדה בשער. בלוטות האדרנלין הלאומי הפרישו אוטומטית כמויות מוגברות של החורמון החיוני לתיפקוד בשעת חירום. במצב זה, כאשר מי שעומד בראש מצביע על אמת הסכנות וחוסר הברירה, על הצורך להתגייס ולהיות נכונים להקריב הכל, מפני שבכך טמונה התיקווה היחידה לשרוד — פשוט קולע אל השערה. כמובן, איני מקל, חס וחלילה, באחריות הנוראה המוטלת על כתפי מנהיג בשעת חירום שכזאת (אכן, מנהיג הוא בראש ובראשונה מי שנכון לשאת באחריות שכזאת, וקודם כל כלפי עצמו; אני סבור, שצריך אדם להיות חריג כלשהו, כלומר יוצא מן הכלל, כלומר לא נורמלי, כלומר מטורף כלשהו, כדי לרצות או ליכול להנהיג, דבר הכרוך בקבלת החלטות גורליות ולא אחת קטלניות; אך בהירהור שני, גם מי שנכונים להפקיד את ההגה בידי אדם אחד, ובלבד שיחליט עבורם וימנע, לפחות, תוהו ובוהו פנימי, אינם יכולים שלא להיות מטורפים כלשהו, שהרי במקום שהרועה תועה הצאן תועים אחריו. אם לא גרוע מזה, אלא שבהירהור שלישי, אם זו דרכו של עולם, אם זה טבע האדם, שהוא צריך לתיש משכוחית כעז וכבשה, כפי שאמר, לא מכבר, לך ואלנסה בתום לב לאוריאנה פלאצ׳ בראיון פנטסטי שהתפרסם ב„ידיעות אחרונות״, אין כאן שום מטורף ושום מטורפים, אלא אם כן תתעקשו לקבוע, כי מטבע הדברים שתפקיד המנהיג, וביחוד המנהיג הכריזמטי, מושך לא אחת מופרעים בנפשם, מופי שיגעון־גדלות, מכופפי בננת־ההיסטוריה, משיחים שומעי־קולות־אלוהים, ובקצרה, שרלטנים חלקלקי לשון — „טוב שרם א־שיח״, וגו׳ — שבני־אדם נכונים לא אחת להיות מרומים על־ידם, ובילבד שישוחררו מן הצורך להחליט בעצמם).

אין זו „חוכמה״ גדולה איפוא לנהוג לפי שלושת הכללים הבן־גוריוניים במצבים חירומיים, שבהם חוסר הברירה מלכד את העם־העדר בכוח האדיר של חרדת הקיום (אם כי בגטו וארשה, למשל, מצב החירום וחוסר הברירה היה כה קיצוני, כה מעבר לכושר ההשגה, עד שככל הנראה לא היה מקום לא לכלל האמת ולא לכלל העשייה ולא לכלל התיקווה; אם הפתרון היהודי היה מרד, מדוע הוא בא ברגע האחרון, כשהיהודים כבר היו מעטים וחלושים הרבה יותר, ואם הפתרון היה מילוט — שאגב, הודות לו אנו יודעים מה קרה שם בכלל — מדוע נמלטו כה מעטים יחסית? או שמא מילוט, מטבע בריייתה הוא עניין למעטים?).

החוכמה היא לנסח את הכללים הללו ולנהוג בהם בימים שאינן חרומיים בפועל, אם כי הם עשויים להיות חרומיים בכוח, שעה שמשמעותם החמורה גלויה אך למעטים ואילו העם ונביאי־השקר שלו כגון יורם אריזור, מעדיפים בבירור את הכלל הבדוק „אכול ושתה!״, או „לו יהיה שלום בימי!״ ואומנם, אפילו אותו דויד בן־גוריון גופא התקשה למדי לשלוט בכלליו, או אם תרצו בעם, ככל שמצב החירום התפוגג, שהרי מהי האמת האמיתית, כאשר אמת החרדה הקיומית אינה מצופפת את העדר האנושי עד שהכל פועלים שכם אחד כאיש אחד? ומהי אז העשיה האמיתית? והיש אז דגל תיקווה אחד לנופף בו לעיני כל? לאו דווקא. במצב שכזה, ואני מניח שבכמותו אנו נתונים עכשיו, סביר שתהיה יותר מאמת אחת (סאדאת ישר או נוכל? פני הערבים למלחמה, או שמא הכירו באי־יכולתם למגרנו? ואלה דוגמאות מיצער מהתחום המדיני ביטחוני; אל נשכח מה רבות האמיתות החילופיות בשטחי משק, חברה ותרבות), יותר מעשיה אחת (שלום? מילחמת מנע? סיפוח שטחים? היפטרות משטחים? ויותר מתיקווה אחת מדינת סאטמאר! מדינת גוש־אמונים? להיות־עם־חופשי־בא־א־ארצ־אנו? להיות עם „כרטיס־ירוק״?).

נטייתי הלב הלאומית הטבעית היא לזכור לבן־גוריון את חסד שעותיו היפות ביותר, שבהן הפליא לעשות בשלושת כלליו כלוליין מיומן בקרקס („עליה!״ — כאשר המונים צבאו על השער; „התיישבות!״ — כאשר הארץ הריקה נתמלאה עולים המומים שתקעו שורש בכל או כימעט בכל מקום שאליו הובלו בלא לשאול פיהם, „ביטחון!״ — כאשר העם היה שיכור הצלחת הצבאיות היהודית הפותרת־כל, שנתחדשה מקץ ארבעים שנה), ולא את גלישותיו לחרום מדומה הרה־שואה, או את עליבות רידתו מבמת ההיסטוריה כמוקיון זקן שמכובש־לב הפך למגוחך, אבל כאשר מדובר בהגדרת שלושת הכללים היפים ביותר לשעה זו אין ההתרפקות על העבר מסייעת. האמת מסתתרת מפחד הבחירות, העשיה משרתת את הבחירות, והתיקווה? התיקווה בת־שנות־אלפיים, שחוזים וחלוצים הרכיבו עליה חזון חברה עמלנית־שיוויונית־חופשית נאורה ומקרינה־למרחוק, נצטמצמה והלכה עד שהגיעה לממדי כדורסל.

במצב יוצא מן הכלל זה, אשר בו איש הכלל הישר בעיניו יעשה, עומדת המנהיגות — של יחיד או של חבורה — במיבחן עליון של אמירת אמת, של הגדרת עשיה ושל מתן תיקווה. עד רגע כתיבת שורות אלה לא נסתמנה מנהיגות שכזאת במחנות בן־גוריון ואנטי־בן־גוריון לגווניהם.

אין ספק, אחרי הבחירות הכל יהיה אחרת.

אנטי־עם

ועשיתי על המרחיקים עד שטראסבורג / לגלות פרצופו של יחיד וציבור:

בתוך עמי יושב אני, אמשיך עד אם אסוף
הגידו־נא, הגם אני — אחד מאספסוף?
היש תוחלת ותיקווה, הגידו, אנשים,
להימלט מגזר־חדין: „ויעש באושים!״?

מדאיג מאד

בעיתונים פורסמה תמונה של נשיא מדינת־ישראל, העובר על פני שורה שלמה של קציני צה״ל, ומתחתיה נאמר, כי הוא גילה להם, בשיחתו עימם, ש„דיווחים סודיים המגיעים אלי מעידים על תופעות של אנטי־שמיות גוברת והולכת בכל רחבי העולם כמעט — מדובר במאות רבות של מיקרים אנטי־שמיים מדי חודש בחודשו בארצות־הברית, בגרמניה, בצרפת, בבריטניה ובארצות רבות אחרות״.

אתם חושבים שזה מה שמדאיג? כלל וכלל לא אותי. היתואר, כי יהודי הגולה מוכי־הסנוורים, לרבות כמה שליחי־עליה, יעלו ללא סיוע אנטי־שמי פעיל? על קצת אנטי־שמיות, מן הסוג של כמה מאות מקרים מדי חודש בחודש, צריך אפילו לברך.

אז מה מדאיג אותי, ואפילו מדאיג מאוד? שאלתם ואענה: כמי שקרא את הידיעה הנ״ל, אבל גם נעץ עיניו בתצלום של הנשיא בחברת קציני צה״ל, אני מודאג מאוד מאוד מהשיעור ומן הממדים של הכרס הצה״לית הבולטת קדימה ומשתפלת מטה.

הנשיא, דווקא, נראה שטוח ושרירי, כשיר לעילא.

רוסית בכל פינה

אם טיפוס לא־חברתי שכמוני כבר נתקל לפחות באדם אחד, שברור לו כשמש בצהריים שההתנקשות בנשיא ארצות־הברית רונלד רגן תוכנה במרתפי הקרמל, בוודאי יש לאסכולה שכלתנית זאת, שאינה מסוגלת להשלים עם אירועים היסטוריים חסרי־הגיון ורואה בכל יד מכוונת ומבצעת, חסידים רבים למדי.

רצוני לנסות להרגיע את החסידים הללו, שאימת הקרמל בוודאי גברה לגביהם שבעתיים למרות ההחטאה וההחלמה. אגיד כך: אם באמת יושב בחדר הנסתר תהוא, שם במרתף הקרמל, בקצה המיסדרון האדום, הרוסי החכם מכל אדם ומכל מחשב, ומתכנן את כיבוש העולם וצביעתו באדום בקור־רוח שטני ובתבונה עילאית, שבכוחן קבע, כמובן, כי המתנקש בחיי נשיא ארצות־הברית האימתני הנוכחי חייב לבוא משורות בני־טובים, ניאו־נאצי־לשעבר ומופרעים גם יחד, אז אחת משתיים: או שהעסק באמת אבוד, ואז מה טעם יש לדאוג, או שהשד אינו נורא כל כך, מפני שאם הוא היה נורא באמת, לא רק רגן היה מסיים את הקאריירה, אלא כל העולם כבר היה צבוע מזמן באדום.

אז בואו, מודאגים שלי, וניפגש בשעה שש אחרי צביעת פולין, לפחות.

הורוסקופ

(המשך מעמוד 14)

ממצב־הרוח שלהם ושל מקורביהם. לעיתים הם נראים כחלשים ורפים, ולעיתים מלאי מרץ, התלהבות ויכולת לכוון את פעילותם של אחרים לרצונם. כל כוחות השיכנוע והפיתוי יושקעו כאשר יאמינו במטרה. הם אינטואיטיביים ובעלי תפיסה טובה.

עקרב

לבני עקרב רגשות עמוקים, ואישיות חזקה והחלטית. הם מאמינים במה שהם עושים, וכשהם מוצאים אפיק חיוביי להתבטא בו, הם מבטאים עוצמה חזקה, שנדיר למצוא כמוה בין בני המזלות האחרים. הם חרוצים ושואפים לשלמות בכל מעשיהם. הם מדקדקים בפרטים, ובוטטים באופיים החקרני. בגלל חריצותם ויכולתם האינטואיטיבית החזקה, הם מצטיינים בכל מקום שבו הם פועלים. לעיתים הם מגיעים לפיתרון בעיות במהירות מדהימה, בגלל יכולתם לחוש מהי הדרך הנכונה. כאשר נוהגים בהם באי־צדק, עלולים לשחרר את הצד השלילי באישיותם, ואז הם מסוגלים להיות מסוכנים, בגלל קינאתם, כעסם ונקמנותם.

קשת

הקשתים בעלי מרץ ושימחת־חיים כשל תלמידי בית־ספר. הם פעילים ונמרצים ומתעניינים כמעט בכל דבר הראוי שיתעניינו בו. קשה להגדירם, כפי שקשה להגבילם. הם מצויים בספורט, אמנות, סיפרות, נסיעות והרפתקות שונות ומשונות. לעומת־זאת מסוגלים לשקוע בלימודי הפילוסופיה, או להימשך למדעי־הטבע, בגלל אהבתם לחיות. הם מתלהבים מכל משימה חדשה, רעיונותיהם חריגים ומעבר לתפיסתם הרגילה של בני האדם, בגלל חריגתם ממוסכמות־החברה. במצבי לחץ קשה להם לשלוט בנטייתם להתגזם.

גדי

אצל בני גדי האנרגיה מכוונת כולה להשגת המטרות בחיים. לעיתים־קרובות האמביציה שולטת בצורה ניכרת על אישיותם ודרכם. את הצלחתם הם שופטים מנקודת־ראות ציבורית, ומנקודת־ראות אישית וכלכלית. האנרגיה מוצאת בזהירות, בזזוז זמן והיעדר יעילות הן תכונות בלתי־נסבלות על־ידם. קיימת גם אהדה לסמכויות וכוח, לעיתים הם מגיעים לעמדה כזו מיד וללא עיכובים, בגלל סבלנותם ונכונותם לעסוק בכל עבודה נדרשת. כאשר הם מתרגזים, כעסם נהפך קר ומהיר, והם אינם חוסכים דברים מזה שאליו מופנה רוגזם.

דלי

אישיותם המיוחדת של בני דלי מתבטאת במקוריות ובהתנהגות בלתי־צפויה. למרות היותם אימפולסיביים, הם פועלים בדרך־כלל להשגת מטרותיהם האישיות. החרות חשובה להם כמעט יותר מכל דבר אחר, ולא יוותרו עליה בשום מיקרה. התנהגותם הבלתי־מקובלת יכולה לגרום לקשיים עם בני־מיש־פחתם, או אפילו עם ידידיהם, כיוון שגם כשנדמה לאחד מהם שהצליח להכירם, באה המציאות וטופחת על פניו, ומראה צד נוסף, מוזר ובלתי־מוכר. תגובותיהם בשעת־חרום מהירות ונכונות, אינם מאבדים את עשתונותיהם ואת קור־רוחם.

דגים

בני דגים הם בעלי תשוקה ריגשית חזקה לעמול למען הזולת, ולפעמים אף להקריב את עצמם למענו — אם כי לא ניתן להגדירם כבעלי מרץ רב, ואם אין להם גורם חזק ממזלות האש ב־מפת־הלידה, הם נוטים לפעמים לעצלות ולחוסר־החלטיות. הם אף נוטים להיות מושפעים מאחרים, ולחיכנס למצב של בילבול ועירבוביה, שבה לא יוכלו להפריד היטב בין דימיון למציאות. לא קל להבינם, מכיוון שהם מעדיפים להתבטא בצורה מעט מעורפלת, שלא תחשוף יותר מדי מאישיותם. למרות זאת הם מבוקשים בחברה, כיוון שמיסתוריותם מושכת ומסקרנת.

מנן מיליונר-מרגישים מיד..
האפטר-שייב המבדיל אותך מאחרים.
אי אפשר לטעות בניחוח הגברי, השונה.
מנן מיליונר
רק נכנסת-מרגישים מיד.
גם באריזת שי מיוחדת
הכוללת דיאודורנט ואפטר-שייב.
טוב יותר ממיליון מתנות.
MENNEN MILLIONAIRE
AFTERSHAVE
3.5 FLUID OUNCES (10
MENNEN MILLIONAIRE®
AFTER SHAVE
3.5 FLUID OUNCES (104 ML)

בשקט... בשקט...

בשקט בשקט הפכו בתי הכל בו בישראל למוקד ההתעניינות של ענף התכשיטים. בשקם, במשביר־לצרכן, ובכל־בו שלום, נמכרים כיום יותר תכשיטי זהב ויהלומים מאשר בכל חנות תכשיטים אחרת.

איך זה קרה?

בתי הכל־בו מציגים את קולקציית התכשיטים הגדולה ביותר בארץ: הקולקציה הבינלאומית של אנדין. אבל זאת לא הסיבה היחידה: יותר ויותר אנשים מעדיפים לקנות את התכשיטים שלהם במקום גדול ומהימן המתבסס על מחיר קבוע וסביר. את היהלומים בבתי הכל בו אפשר לבדוק בעזרת מיכשור מתוחכם.

באמת. למה לקנות חתול בשק? היכנסי לאחד מבתי הכל בו האלה ותוכלי לבחור לעצמך, בשקט בשקט, את התכשיט שלך.

המחירים מ־2000 שקל עד 20,000 שקל. (ובשקט בשקט אנחנו מוכנים לגלות לך שבאירופה ובארה"ב נמכרים התכשיטים של אנדין במחיר כמעט כפול).

להשיג ב:
שקם, המשביר לצרכן,
כל־בו שלום,
אנדין
(ריינס 6 ת"א).

ANDIN
יצירות בזהב ויהלומים

על המסלול

השלם כבש

את הביקיני

האופנאי גדעון אוברזון הציג לאחרונה את אופנת הקיץ 81'. התצוגה כללה ביגדי ים וחוף, דגמי הלבשה מוכנה וכמובן, אופנה עילית. בקו דגמי ההלבשה הכניס הפעם גדעון אוברזון שינוי, בניגוד ל־קווים שהורגלנו להם בעבר, אותם קווים סולידיים ומחוייטים. הפעם יש נסיון להע־ניק קו צעיר יותר, נועז יותר בציב־עוניות ובגיזרה.

ראינו חולצות טריקו עם חצאיות מיכנס, שימלה אדומה, חלקה, בסיגנון המלחים, סרבלים מעניינים, במיוחד בלט סרבל כחול־לבן, רחב במותניים, עם קישוטים לבנים ושפע פרחים מאותו בד, שהוצ־מדו כקישוט לשרוול. בלטה שימלת מעט־פה לבנה עם כתם של צבע טורקיז עליה, ציורי־יד בגוון הזהב על מותניות ומיק־טורנים.

ובאשר לבגדי־הים. בגד־הים השלם דחק את הביקיני, אך הפעם נראה אותו הרבה יותר נועז מבעבר, ולכן אני סבורה שבבגדי־ים אלה תוכלנה להופיע רק אותן שהטבע העניק להן גוף מושלם.

קו מיוחד של מיכנסי חוף — אלה הם המיכנסיים הטפוחים, בסיגנון מיכנסי־ההתעמלות.

בסיכום — למרות שיגויים בקו המקו־בל של גדעון אוברזון — חידושים אלה לא ירתיעו את הנשים.

פסים נועזים לאורך, בשני צבעים חזקים, שחור ולבן, מציג האופנאי **אוברזון**, בגיזרת בגד־הים השלם לקיץ שנת 1981. בגד־הים ביחידה אחת, הנועז אף מהביקיני.

גיזרת חיתול היא הגיזרה שמעניק **אוברזון** ל**ביקיני** החדש ל־קיץ 1981. בגדי־הים הם נועזים יותר מבעבר.

אופנה מחזירת־אור

אם חשבתם שמספיק לייצר מיכנסי ג'ינס באיכות טובה, להפיץ אותם ברחבי־הארץ, ואז לשבת ולספור את הכסף — טעות בידיכם. יצרן אמיתי אינו מסתפק בעי־צוב חד־פעמי של בגד מסויים. הוא שו־אף להיות כל הזמן בחדשות. תשאלו מה כבר אפשר לחדש באופנת הג'ינס? תתפל־או, אבל יש חידושים גם באופנה זו.

אופנת קדוש הציגה לאחרונה מיכנסי ג'ינס וחולצות טריקו בעלי תכונות פלו־אורסנטיות, כלומר, מחזירות־אור. איך עושים זאת? תופרים את מיכנסי הג'ינס בחוטים שנצבעו בצבעים זוהרים של ירוק וסגול, ואלה מגיבים יופי לקרני־אור אולט־רה סגוליים. גיזרות הג'ינס השנה הן רח־בות ומאווררות, הכיסים קיבלו צורות חד־שות, והתפרים רקומים בצורה אסימטרית, על רגל אחת.

על חולצות הטריקו מופיעים הדפסים זוהרים, המסוגלים להחזיר־אור בחשיכה. אלה הם צבעים מיוחדים, שמשתמשים בהם לצביעת תמרורים וסימני־דרך. צבעים אלה עובדו לציבעי־בד, והתוצאות פשוט זו־הרות.

להתחתן לא בלבן

אופנת משכית משובבת את העין בתצו־גה מרהיבה לקיץ 81'. שילובי צבעים של ירוק לגווניו השונים, טורקיז וכחול חזק. חצאיות למיניהן בגיזרת מעטפה, עם חול־צות בצבעים שונים, שמלות כותונת, קפ־טנים עם ריקמות מיוחדות.

קו חדש ומרענן הם שמלות־חופה, לאו דווקא בצבע הלבן המסורתי, אלא בגווני ורוד, תכלת, טורקיז וסגלגל.

כדאי לציין את ההדפסים המיוחדים באו־סף בגדים זה, מעשה ידיה של ג'ודי לוין. הקולקציה תוכננה בידי גרציאלה פונטנה. בקולקציה זו תוכל למצוא את מבוקשה גם הצעירה וגם הבוגרת.

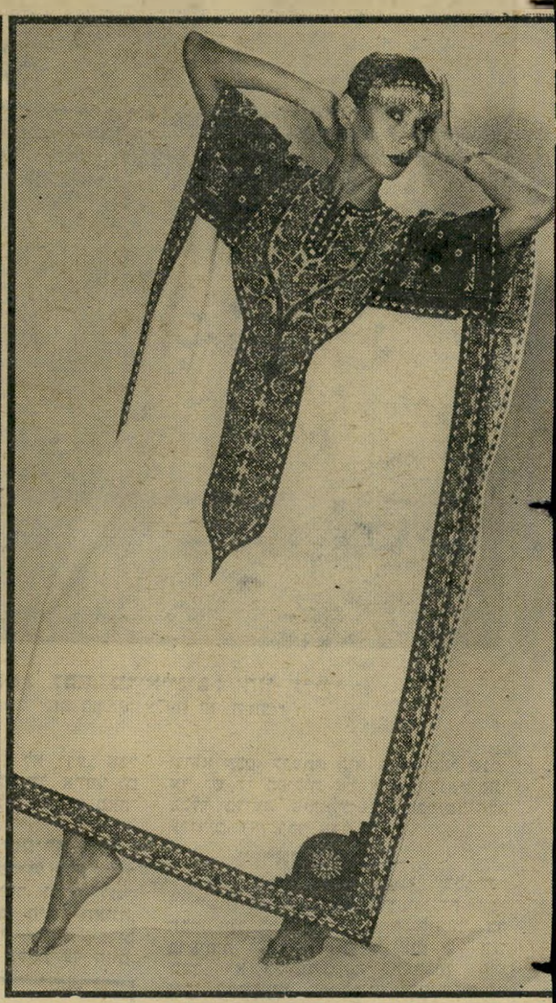

קפטן עם לבביות בהדפסת־יד מציג **משכית** השנה לקיץ 1981, וכמו כן קפטנים חלקים, מקושטים בסרטים, המעוטרים בזהב. הבגד מתאים לאירועים שונים.

הדפסים זוהרים צובע **קדוש** על חולצות טריקו. הצבעים הם מיו־חדים, והם מחזירים־אור בחשיכה כתמרורים או סימני דרך.

חניתה צנטנר

עמית: אילו הצליח „העסק ביש", לא היו מבקרים אותו. יעקב שמשון שפירא: הוא היה שוויץ גדול

נחום גולדמן היה נשיא הקונגרס היהודי העולמי, ישראל גלילי היה יועץ הסתרים של גולדה מאיר, וככל הנראה יהיה שר בממשלת המערך, אם תקום. יעקב מרידור מוזכר היום כיורשו של מנחם בגין בראשות הליכוד. יעקב שימשון שפירא היה שר־משפטים ומאיר עמית עמד בראש ה„מוסד". יעקב חזן הוא ממנהיגי מפ"ם. ברונו קרייסקי הוא הקאנצלר האוסטרי, ושימחה ארליך — היום סגן ראש ממשלת־ישראל. הם הכירו את האנשים שעליהם הם משוחחים, ולא פעם ניצבו בשני צידי המיתרס הפוליטי בפרשיות שהם דנים בהן.

העיתונאי ישעיהו בן־פורת קיים משך שנתיים שיחות עם כל אחד מן השמונה. כאשר התפרסמו השיחות ב„ידיעות אחרונות" אפשר היה לקרוא אותן „לאורך", בזו אחר זו. כינוסן בספר, לאחרונה, מאפשר קריאה „לרוחב" — שכן האנשים בצמרת מדברים באותו אדם או באותו נושא. התוצאה מזכירה לעיתים את „ראשומון": לכל אחד האמת שלו.

גורל המדינה כטרגדיה יפאנית

מראיין בן־פורת
לאורך ולרוחב

דו"ח אגרנט

גלילי ושפירא היו חברים בממשלת גולדה, זו שמינתה את הוועדה. הראשון אומר: הוועדה שהוועדה לא דנה באחריות הדרג המדיני הפתיעה את הממשלה. השני טוען: כתב המינוי היווה קבורה של העניין.

● **ישראל גלילי:**

העובדה שהוועדה פטרה את הדרג המדיני, בין שזה שר־הביטחון או הממשלה כולה, מאחריות — את זה אני דוחה בכל תוקף. הייתי ער ופעיל כשדנו בממשלה בהגדרת הסמכויות של ועדת אגרנט. הקפדנו שלא לגדור את ועדת אגרנט, חלילה, מלדון באחריותו או באשמתו או בזיכוי של הדרג המדיני. הייתי עם גולדה מאיר כאשר הגישו לה את דו"ח הביניים. קראנו אותו ושגינו נדהמנו שהוועדה ראתה לאפשרי לשחרר מכל פסק הלכה ומסקנה את שר־הביטחון, את הממשלה ואת ראש־הממשלה. אבחנה זאת נראית מלאכותית. לא הטלנו בוועדה שום חשדות של מוטיבציה. אבל זה נראה בעינינו מדהים, כי הרי קיים שילוב הדוק בין אחריות הממשלה, ובמיוחד של השר הממונה, לבין הרמטכ"ל, ובין השיקולים הצבאיים והפוליטיים. אלה דברים שלא ניתן להפריד ביניהם.

● **יעקב שימשון שפירא:**

אינני יודע על־סמך מה הוחלט לנסח את כתב מינוי הוועדה כפי שנוסח. הממשלה עשתה מעשה שלפי דעתי היה קבורת העניין, כלומר, ועדת־חקירה של אל־תשאל־שאלות — וזה אומר אני, האיש שהיה אחראי יותר ממישהו אחר לחקיקת החוק לוועדות־חקירה... אמנם הובטח לי, על־ידי מי שהיה מוסמך יותר ממישהו אחר, שאוכל לקרוא את הדו"ח. אבל ההבטחה נתבטלה על־ידי הוועדה. אין להבין את ההחלטה השלילית. נוכח העובדה שחייבו את קציני צה"ל מדרגת אל"מ ומעלה ללמוד את הדו"ח, בעוד שהעיון בו נאסר עלי, על מי שהיה חבר בממשלה שהיתה אחראית למילחמה.

דיין

כולם מכירים את דיין, ופחות או יותר גם מסכימים בהערכת אישיותו. חדמות המצטיירת מן התיאורים: זאב בודד שדיעותיו משתנות במהירות, תכסיסן שמתרחק מחברים.

● **נחום גולדמן:**

הוא איש מוכשר מאוד. יותר מוכשר מאחרים. אבל אי־אפשר לסמוך עליו. הוא „אאוטסיידר", הוא בכלל לא מתאים להיות בקבוצה. הוא סוס בודד — והוא מתגאה בזה. מי כמוני יכול להבין את זה.

● **ישראל גלילי:**

תמיד היה יסוד לחשוב שלא הכל גלוי איתו, שמשהו נסתר, שיש חשבונות אישיים שאינם מחוורים לנו. שלא תמיד יש־נה מצידו מידת הגילוי והכנות הנדרשים בחיי התנועה, שיש לו חשבונות משלו, ומזומנות לך הפתעות מתוחכמות, והדבר יצר חציצה בינו לבין החברים. הדבר נובע מאופיו, מטבעו, וכן ממגמותיו המשתנות.

● **יעקב מרידור:**

אני מסתמך על בן־גוריון, על הרבי הגדול, שהיתה לו דעה טובה מאוד על דיין. יש בדיין גדולה מסויימת, של מדינאות, לא של עסקנות. דיין אינו עסקן מיפלגתי מיסודו. מבחינה לאומית הוא מחונן בשיקולים בריאים. זה שהוא טעה במילחמת יום־הכיפורים, אין ספק שהוא נתן על כך את הדין, זה דבר לחוד.

● **מאיר עמית:**

למדנו לעבוד ביחד בלי להתחכך אחד בשני יותר מדי. משה דיין אינו מסוגל ואינו אוהב שמתחככים בו יותר מדי. כל החוכמה איתו היא איך אתה מבין דבר מתוך דבר, ואיך אתה עושה דברים לפי רוחו מבלי שאתה מנדנד לו ויורד לפרטים ושואל יותר מדי שאלות. אין לו סבלנות לזה.

את השיטות בימים ההם, נראה לי שמגמה כזאת לא בהכרח ירדה מלמעלה למטה, אלא היתה יזומה בכיוון הפוך, מלמטה למעלה... קל מאוד לבקר לאחר מעשה. אילו זה היה מצליח, לא היו מבקרים את זה. מאחר שזה לא הצליח, כל אחד יש לו מה להגיד — למה עשו ככה ולמה לא עשו ככה, ולמה לא הכינו את האנשים... אני באמת נוטה להאמין שעד שבגין עקשן. גלילי וארליך: הוא פשרן. מרידור וקרייסקי מסכימים: בגין חתם על השלום בגלל הלחץ האמריקאי.

● **נחום גולדמן:**

הרושם שלי הוא שבגין אינו פתוח לקלוט קונספציה של הזולת. כלומר, אינטלקטואלית הוא אינו קולט. הוא שומע, אבל איננו מקשיב. זה מביך... הוא חושב

נושא: לבון, מרואיינים: חזן וגלילי
„זה השאיר צלקת עד היום!"

העסק ביש

„העסק ביש" — הטמנת פצצות בבתי־קולנוע ובמוסדות אמריקאים בקהיר על־ידי שליחי המודיעין חצבאי הישראלי — היה הגורם ל„פרשה". מאיר עמית היה אז ראש אג"מ בצה"ל. יעקב שימשון שפירא היה יו"ר הנהלת הקואליציה בכנסת, ולימים, כשר־משפטים, יזם את חוק ועדות־החקירה, בין השאר בגלל „הפרשה".

● **מאיר עמית:**

המגמה האיסטרטגית היתה לסכסך בין מצריים לארצות־הברית. לא הייתי מעורב בעסק הזה, אבל עד כמה שאני היכרתי שלב מסויים הוא (לבון) לא ידע. אבל כבר הערתי שזה לא מעניין אותי. גם העובדה שהוא לא ידע לא מורידה מאחריותו.

● **יעקב שימשון שפירא:**

העסק־ביש היה חוסר שיקול דעת, מצד אחד, שוויץ גדול, מצד אחר. וברור לגמרי שפה היה ליכלוך רב. היתה תאונה, אבל עם יותר נסיון מדיני — היו עוברים על זה מזמן. זה השאיר צלקת עד היום.

בגין

הדיעות חלוקות: גולדמן אומר שהוא חכם. לדעתי, הוא פוליטיקאי שנון, אך יש לי ספיקות אם הוא מדינאי. אני ערומים, וזה דבר אחר לגמרי.

● **ישראל גלילי:**

אינני חושב שבגין מחונן בסגולות הדרושות לעיצוב מדיניות דומיננטית, שכל חבריו ובעלי־בריתו עשויים לתמוך בה ברציפות ולאורך ימים בתנאים של הגשמה, לא באופוויציה... להערכתי הוא ניתן להשפעות מתחלפות, ופחות שומר אמונים לעמדותיו המוצהרות, שלא כמקובל לחשוב, לטוב ולרע... כשהדברים אמורים בפרשות דרכים, בעיתות של מיבחן ושל הכרעה, אינני משוכנע שהוא אכן

אצר ואוצר כוח להשליט על חבריו את מה שהוא חושב מצפונית לנכון.

● **יעקב מרידור:**

אני מכיר אותו ואני מעיד שהוא שלם עם עצמו... הוא בוחן את עצמו. עובדה שהוא מתלבט בין דיין ועצות של אחרים, וחושב עוד פעם, וקורא למישפטנים. אין כל ספק שיש גם ספיקות. אבל, בסופו של דבר הוא צריך להכריע, ואז הוא נדחק אל הקיר. כמובן, אילו האמריקאים היו אומרים לנו שלא צריך להתחשב בערבים, מצבנו, ומצבו של בגין, היה יותר נוח... זכותו של בגין שגם ככותן הוא לא ויתר על חזון הנביא, שכן בגין לא ויתר על יהודה והשומרון.

● **כרזנו קרייסקי:**

לא אומר על בגין יותר ממה שהוא יודע שאני חושב עליו. אני יודע את דעתו עלי, והוא יודע את דעתי עליו, מבחינה אישית ופוליטית... הוא לא יכול היה להעז שלא לחתום על השלום, ארצות־הברית לא היתה נותנת עוד אגורה שחוקה אחת לישראל אילו, בנסיבות הקיימות, בגין לא היה מסכים לכרות שלום עם מצריים. ואיפה ישראל בלי ארצות־הברית?... אין לי שום יחסים אישיים איתו. אנא, אל תגרור אותי לעניין הזה. קורה שבני־אדם אינם מתאימים אחד לשני. זה חל על שנינו.

● **שימחה אריך:**

אני עובד עם מנחם בגין אחת־עשרה שנים ברציפות, יום־יום. אני לא יכול להגיד שהוא דיקטטור. זה לא נכון. כך הוא מצטייר רק בעיני אנשים שאינם מכירים אותו, או שהם יריבים ומעליליים עליו עלילה... בגין הוא איש־פשרות, פרט לדברים שבאמונה ובעקרונות. על אלה, ייהרג ובל יעבור.

מסמך גלילי

ישראל גלילי מתגונן: המיסמך הקרוי על שמו רק סיכם את עמדת המיפלגה, והתקבל בחסכמת המיפלגה לכל גווניה. יעקב שימשון שפירא טוען שהתנגד לקבלת המיסמך. שניהם טוענים שמילחמת יום־הכיפורים לא פרצה בגלל המיסמך. אולי פרצה המילחמה בגלל המדיניות שהמיסמך רק סיכם אותה?

● **ישראל גלילי:**

המיסמך בדבר תוכנית הפעולה בשטחים לארבע שנים, הקרוי משום מה „מיסמך גלילי", לא היה אלא המשכה הרצוף של המדיניות שנקבעה, קו לקו, לאחר מילחמת ששת־הימים ועל סף הבחירות לכנסת השמינית. בגלל הצורך לסכם ויכוחים פנימיים במיפלגת העבודה, הועלתה תוכנית זאת על הנייר. ב־3 בספטמבר 1973 היא נתקבלה ב־78 קולות בעד במזכירות המיפלגה, בלי התנגדות בהצבעה, פרט להתנאים נגד מצד לובה אליאב. זה הובא לפורום הגדול של מזכירות המיפלגה, בוויכוח חופשי, ונרשמו הרבה חברים לוויכוח, ובכלל, זה חברים הידועים בציבור בדעות שאינן ניציות. לא זו בלבד שהם תמכו בתוכנית הפעולה הזאת לארבע השנים, אלא שהם הגדירו אותה כתוכנית שאין בה כל מיפנה, אלא יש בה ביטוי נאמן של מדיניות רצופה של המיפלגה, ויש בה המשכיות גמורה.

● **יעקב שימשון שפירא:**

אני שללתי את מיסמך גלילי. התנגדתי לו כמידת היכולת שלי. סברתי שמיסמך גלילי נכתב לפי רצונו של דיין, אך למען האמת, בעניין הזה הייתי חלוק יותר עם גלילי מאשר עם דיין, מפני שמיסמך גלילי הובא לממשלה לא על־ידי דיין, אלא על־ידי גלילי. אינני יודע מה מיספר הפעמים שהוא ישב אתי בעניין המיסמך. הוא ניסה לשכנע אותי, וניסיתי לשכנע אותו, אך לשווא.

גולדה מאיר

האם היתה גרועה יותר מבגין? בחורה פשוטה שנתמזל מזלה, או אולי מנהיגה דגולה מבטן ומלידה, כפי שטוען בלהט יעקב חזן איש מפ"ם?

● **נחום גולדמן:**

גולדה מאיר, למשל, גרועה יותר מבגין. בעניין זה אין לי שום ספיקות. בכלל, אני חולק באופן יסודי על דימויים שונים שהדביקו לגולדה מאיר. אך אל תפציר בי. לא אכנס לפרטים.

נושא: גולדה, מרואיין: חזן

„אילו נשארה באמריקה, היתה נשארת גננת!"

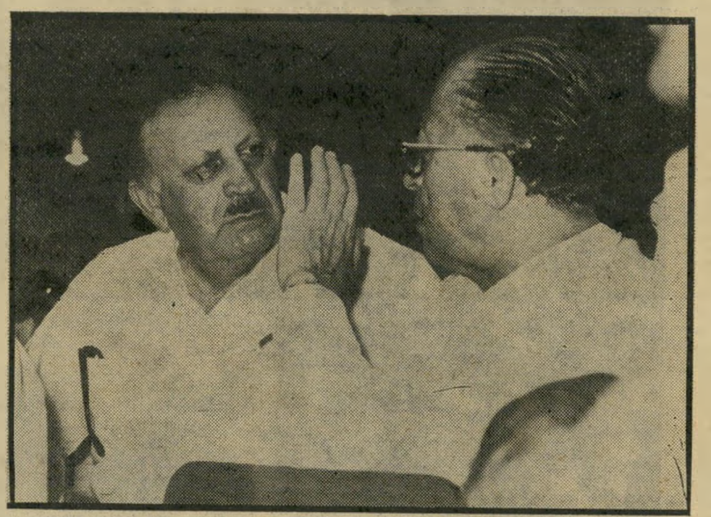

נושא: בגין, מרואיין: מרידור

„הטלת פצצות בבתי־קפה של ערבים אינה טירור!"

● **יעקב שימשון שפירא:**

גולדה, זה טיפוס שכבר לא יהיה לנו. יכול להיות שיהיו לנו אנשים יותר טובים ממנה. אני מקווה שיהיו אנשים יותר טובים ממנה וטובים מן הטובים ביותר שיש לנו עכשיו. אך אשה זו, אשר אוצר המילים העברי שלה היה כה דל, אשר השכלתה העברית היתה כה מצומצמת, ולא רק העברית. גם באידיש היא לא ירדה למיכמני התרבות — אשה זו היתה בעלת לב גדול. בחורה יהודיה פשוטה, שלו היתה נשארת באמריקה, היתה אולי מורה או גננת מן השורה, שום דבר מיוחד במינו, אולי היתה מגיעה לאיזה עסקנות בפועלי־ציון. אלא שנתמזל מזלה, ונתמזל לנו המזל, שהביוגרפיה שלה היתה כפי שהיתה, והיא יכלה לתת לעם היהודי כל־כך הרבה.

● **יעקב חזן:**

שיפטוה על־פי נאומיה. פשוטים, תכליתיים, ענייניים. אגב, לנאומיה באנגלית היה אופי אחר לגמרי. אני מכיר שני סוגים של נואמים: האחד — כל נאומיו הם מחרוזת נוצצת של ציטטות מספרים שונים; השני — כל נאומיו, זה הוא עצמו. אני בוחר בשני... בשיחותי עם גולדה שוחחנו לא פעם על ספרים וספרות, על אמנים ואמנות. התברר שבין שנינו לא רק אני קראתי הרבה. ובכל זאת, מנהיג נבחן לא בכמות הספרים שקרא, אלא ביכולתו להביא לידי הזדהות ההמונים עימו, באמינותו בעיניהם, ביכולתו לתת ביטוי למאוויהם ומכאוביהם, חלומותיהם ותיקוותיהם.

טירור יהודי

נחום גולדמן כועס על כך שמתנגדים להידברות עם אש"ף על רקע הטענה שמדובר באירגון טירור. יעקב מרידור, שהיה מפקד האא"ל, טוען שכאשר יהודי מפעיל טירור הוא פועל בשיטות האוייב, ותו־לא, וזכאי לתואר „לוחם חירות".

● **נחום גולדמן:**

בוא נהיה פעם הגונים. אנחנו היהודים לא עסקנו בטירוריזם? ומי נתן את הפקודה לדיר־יאסין? ובמלון המלך־דויד לא הרגו שישים פקידים?

● **יעקב מרידור:**

טירוריסט זה אדם שנוקט שיטות טירור. אני הייתי מגדיר את עצמי כפי שפעם ניזוווק וטיים הגדירו אותי: „גרילה־פייטר". לוחם מחתרת. זה היה ההבדל ביניגו לבין הלח"י. אנחנו לא נקטנו טירור. אנחנו לא ראינו בטירור אישי את הדרך הנכונה. אנחנו האמנו במילחמה צבאית ממשית לשיחרור הארץ. החחלנו את המילחמה בהתקפות על תחנות־משטרה בריטיות ועל הבסיסים הבריטיים.

בן־פורת: הטלת פצצות על בתי־קפה של ערבים. זה לא טירור?

מרידור: זה לא טירור. זו כבר מילחמה בשיטות של האוייב.

בן־גוריון

גולדמן היה לו יריב וידיד. את גלילי פיטר בן־גוריון. חזן אומר שרק בסוף ימיו חזר לעצמו, ואר־ליך טוען שרק בצעירותו היה סוציאליסט.

● **נחום גולדמן:**

גם בן־גוריון סבל מן הניגוד שבין שיכלו ובין אופיו. בשכל שלו הוא הבין שהזמן פועל נגדנו, ושנחוץ לעשות ויתורים מהר, כדי שהזמן לא יזיק לנו. אבל באופי שלו הוא היה עקשן גדול. בשביל זה הוא היה יהודי, ואני הייתי גוי. בשכל שלו, הוא הבין שהערבים יהיו חזקים יותר בטווח הארוך מאיתנו, אם לא יהיה שלום. אבל הוא היה עקשן גדול, שלא עשה שום ויתורים לידידים שלו. למה יעשה לאוייבים?

● **ישראל גלילי:**

אני חושב ששיטתו של בן־גוריון היתה לתקוף לא בנקודות החלשות, בהנחה, שאם הוא הבקיע נקודה חלשה, עדיין הוא לא הבטיח בכך את ההישג שהוא רצה להשיג. צריך לתקוף חוליה חזקה, והיה אם הצליח להבקיע את החוליה החזקה, הרי הבטחת מה שרצית להשיג.

● **יעקב חזן:**

רק בסוף חייו — ובזה גדולתו — הוא חזר לעצמו. לא רק בדיבור, כי אם במעשים. הנעלה והתמים באמונתו, של ההליכה לשדה־בוקר. כוחו של בן־גוריון, חוץ מהאינטואיציה הפוליטית הגדולה שציינה אותו, היה בריכוזו החד־צדדי — סביב לנקודה אחת, תמיד סביב לנקודה אחת. זה היה מקור כוחו הגדול וגם מקור שגיאותיו. הוא אף פעם לא פיזר את כוחותיו לשטחים שונים.

● **שימחה אריך:**

הייתי חסיד גדול שלו. לא הסכמתי עם דרכו המיפלגתית. לא האמנתי בסוציאליזם שלו, ולא הבנתי אותו בעניין זה... בעיני, בן־גוריון בעצם לא היה סוציאליסט. הוא לא טיפח את התנועה שלו לפילוג העם, כי הסוציאליזם מטבע־בריאתו מפלג את העם למעמדות. בן־גוריון היה לאומי, ולא סוציאליסט־מעמדי. אולי בנעוריו היה סוציאליסט. אבל לא בארבעים השנים האחרונות לחייו. דברים כאלה קורים אצל מנהיגים. פילסודסקי, בפולין, היה מנהיג פועלים, אבל השתנה כאשר הגיע לשילטון. ודה־גול, ויתר על אלג'יריה.

מילחמת יום הכיפורים

מאיר עמית טוען שחיתה בעייה של קונספציה. ישראל גלילי מטיל את האחריות על המודיעין הלקוי. שפירא אומר שלא נרפאנו מתוצאות המילחמה, וברנו קרייסקי, שחזה את המילחמה, מזהיר מפני מילחמה נוספת.

● **מאיר עמית:**

ביום־הכיפורים היתה בעייה של פרשנות, לא של חומר גולמי (מודיעיני) או חוסר מידע. ביום־הכיפורים קרה אחד האסונות הגדולים ביותר שיכולים לקרות לא רק למודיעין, אלא גם למקבלי ההחלטות, והוא — שהם הפכו להיות קורבנות של תפיסה שהיתוו לעצמם. האסון הוא כאשר, בלא יודעין, אתה מתחיל להתאים את המידע שבידך לתפיסה שגיבשת, כלומר, אתה לוקח את קיטעי המידע המתאימים, ואתה מייחס להם משקל וחשיבות. לדוגמה: אתה מאמין שהם לא יתקפו בחצי השנה, או בשנה הקרובה, ואז אתה לוקח את כל המידע ואת כל הסימנים המעידים שלא יתקפו.

● **ישראל גיליקי:**

בניגוד לנימה הרווחת בפולציסטיקה, אני משוכנע שהשגיאה הפטאלית היתה נעוצה בכישלון מודיעיני חמור, ואינני כך רק בזה מסקנות מפליגות בדבר הכישלון של המדיניות הישראלית לפני המילחמה. אני משוכנע שהמדיניות הישראלית היתה נכונה ביסודה, ומבחינה היסטורית היא שהביאה לביסוס המדינה, לניצחונותינו, להסכמי הפרדת־הכוחות, להסתייעות בארצות־הברית, לפיתוח כלכלי ומדעי, ובסופו של דבר הביאה גם לביקור סאדאת בירושלים... אני חוזר ומדגיש: הממשלה לא היתה נעולה על קונספציה של אי־פריצת מילחמה עם מצריים. ההיפך מזה הנכון. נעשה הכל להכנת צה"ל למילחמה.

● **יעקב שימשון שפירא:**

כל־כך הרבה דברים נאמרו ונכתבו על מילחמת יום־הכיפורים שמוטב אולי לא להרחיב על כך... המדינה לא נרפאה מהמכות שקיבלה. אינני מומחה צבאי, ואין לי שום יומרה בשטח הזה. יתכן שמצבנו הצבאי טוב לאין ערוך יותר מכפי שהיה לפני המילחמה; אינני יודע. אבל בתור יהודי היושב בארצו אני יודע שרוח העם, הכרתו ויכולתו והביטחון העצמי אינם מה שהיו לפני המילחמה.

● **ברונו קרייסקי:**

בן פורת: אדוני הקנצלר, באוקטובר 1973, יומיים לפני פרוץ המילחמה, ראיינתי אותך בלישכה זו. אתה אמרת לי אז: בקרוב תפרוץ מילחמה. מה ידעת אז?

קרייסקי: אני זוכר את זה. אבל אני חייב לומר לך שלא ידעתי שום דבר ממשי. רק משיחות עם בני־שיחי הערבים הסקתי את המסקנה הנכונה. היום אני מדבר מתוך ידיעת ההתפתחויות הצפויות בעולם הערבי... כיום אש"ף הוא עדיין תנועה חילונית; אך אם וכאשר יימצא אש"ף תחת ההשפעה של התנועה האיסלמית, אזי העימות הכולל עם הערבים בשטחים הכבושים יהיה הרבה יותר דרמאתי מכפי שהוא היום. יש לקחת בחשבון שהדת מקדשת מות־קדושים, וזה עלול להביא להתפתחות נוראה. אני רק יכול להזהיר אתכם מסניה, ולחזור ולומר שהתפתחות זו מחוייבת המציאות, אם לא יימצא פיתרון בדרכי תבונה. עוברת בי צמרמורת כשאני חושב מה עלול לקרות.

במדינה

(המשך מעמוד 71)

כות לעתיד. והיום אני ממש מחייך כאשר אני רואה את התעוררות הציבור באיחור של דור שלם, ל־שאלה של חפים מפשע הנמקים בכלא.

צדק לכך. צריך לעשות סלק־ציה, כדי שהחוק לא יפעל נגד זכו־יות האזרח. למשל, החוק נגד שוט־טות. לפי סעיף זה עוצרים אזר־חים לאור היום ברחוב ראשי, מתי שרק מתחשק להם, וכותבים פקו־דת־מעצר על שוטטות.*. אני עבר־תי את זה כל שני וחמישי, עד שזה כבר יצא לי מהאף.

בחמש השנים האחרונות, מ־1974 עד 1979, הייתי בשלושת רבעי כדור־הארץ, חוץ מארצות האיסלאם. ובשום מדינה, כולל ה־מדינות הקומוניסטיות, לא קיים חוק מטופש כזה. אתה רוצה ל־שוטט? תשוטט עד שיצא לך מה־אף. הרי זהי מטרת התייר. ואם זה מותר לתייר, מדוע זה אסור לאזרח המדינה? אני מאשים את המישטרה, את הרשות המחוקקת וגם את השופטים, שאינם נוקפים אצבע כדי לשנות חוק מטופש כזה.

השופטים גם מאמינים לשוטרים בצורה עיוורת. כאשר אזרח מת־קיף שוטר, ומעולם לא קראתי ב־עיתון על שוטר שתקף אזרח, הרי השופט יאמין תמיד לשוטר.

לכן אני טוען שצריכה לבוא אלטרנטיבה, שתעקור שיטות כ־אלה מהיסוד. תאפשר קיום חברה צודקת, חברה בעלת חוקים שווים לכל, חוקים שלא יסתרו את עצמם ולא יפגעו בחברה אלא ישרתו אותה. חוקים שלא יפלו את הפרט בשם החברה, או להיפך.

אז ורק אז ישרור צדק לכל.

מישפט

כלי־הזין ואבר המין

הוא איים על גרושתו באקדח, כדי לחוכיח את כוחו כגבר

מדוע איים אהרון ליברמן על גרושתו, מלכה שרה, באקדח? זאת היתה השאלה היחידה שנותרה בפ־ני השופט דויד ולך. התביעה הא־שימה את הגבר, כי בשלהי השנה שעברה איים על גרושתו לבל תחיה עם גבר אחר. הוא אמר לה, שאם לא תחזור אליו יגמור איתה. ואז נוסף את האקדח בפניה.

הוא נתפס בידי המישטרה בדר־כו לבית גרושתו, בינואר השנה, כאשר בכיסו אקדח ברטה. בבית־המישפט הודה ליברמן בכל ה־אשמות שיוחסו לו. סניגורו, צבי לידסקי, רצה להסביר לבית־ה־מישפט את מה שעבר בליבו ומוחו של הנאשם ברגעי העבירה. לשם כך הביא כעד־הגנה את הפסיכו־לוג הנודע דויד רודי.

רודי הסביר לשופט כי היה זה מעשה קלאסי של הפגנת כוח־גברא בעזרת כלי־זין. „הוא היה מתוסכל מכך שאשתו התגרשה ממנו, ו־מצאה גבר אחר, ורצה להפגין כי עדיין חזק כוחו עליה מכל גבר אחר," הסביר הפסיכולוג. „לכן כתחליף לאבר המין נופף בפניה באקדחו."

השופט התרשם שליברמן אינו אדם מסוכן, וכי לא ינופף יותר בכלי־זינו. ולכן פסק לו רק חוד־שיים וחצי מאסר, כדי שייצא ל־חופשי בחג הפסח. אולם הסניגור הצליח עוד יותר, וביקש עבור ליברמן אישור לעבודות־חוץ. לי־ברמן לא יצטרך להמתין לחג ה־חירות כדי לזכות בחירות. הוא משוחרר כבר עתה, אחרי תום עבודתו במישטרה, וחוזר לביתו כל לילה, להתגורר עם חברתו החד־שה, שהיא רס"רית בצה"ל.

---

* שוטטות אינה עבירה שאפשר לעצור עליה לפי החוק, אלא לע־כב בילבד.

הוי, איזה רוצח נחמד!

הוא רצח שלושה גברים ו־אשה אחת. הוא גרם לפצי־עתה של ילדה ולכריתת רגלה של אשה נוספת. הוא הפך גבר לגבה, כאשר נאלצו לכרות את שתי רגליו.

— והוא כל כך נחמד.

עיניו אינן מזרות אימה, לראשו אין קרני־שטן, ושיניו אינן מזכי־רות את דראקולה. הוא בחור ש־חרחר, קטן־קומה וחייכני. עיניו נראות לפעמים ביישניות ולפעמים צוחקות. אך כמעט אף פעם אינן מאיימות. יש לו אף סולד, שפתיים חושניות וכרס קטנה. הוא נראה כמו הבן של השכן: מישהו ש־יעזור לך להחליף גלגל במכונית ושישא את סלך אם הוא כבד מדי. מישהו המכבד את אביו ואת אמו, ואינו פוגע לרעה בזבוב.

אבל הוא רוצח, וזו אינה עלילה. היא עצמו הודה בבית־המישפט, בקול שליו ומנומס, כי אמנם גרם למותם של האנשים הללו.

„להסדיר את הנקמה בעצמי"

חסן כחיל, עד־המדינה ב־מישפט המפוצצים מיפו, הוא אנטי־תזה של רוצח. אבל הוא רצח אולי יותר אנשים מכל רוצח אחר במדינה, ועשה זאת בדם קר וללא היסוס. והקהל יושב בבית־המיש־פט, מקשיב לדברים הנוראים ש־העד מספר על עצמו — ומזדעזע. כי אי אפשר לשנוא אותו, או אפילו לזהות אותו עם המעשים הרצחניים שבהם הוא מודה.

חסן כחיל לא יהיה גיבור של המערב־הפרוע בסרט הבא. הוא יחזור ליפו. שם נולד בראשית ימי המדינה למישפחה מוסלמית מכובדת. מעולם לא חסר לו דבר. אביו, איש מכובד שעזר לכוחות היישוב במילחמתם במנדט, הפך לבעל חנויות ורכוש ביפו של תחילת המדינה. הבנים, חמישה, למדו בבתי־ספר ישראליים. חסן סיים כתה ח"ת.

אחיו הבכור של חסן, חאג', הפך סוחר־סמים גדול ביפו. אבל הוא שמר את עיסוקו לעצמו, ולא רצה לערב בו את אחיו הצעירים. ולכן עד מותו של חאג' היה חסן בסך הכל בעל מכולת ביפו, הפ־תוחה בשבתות ובחגי ישראל, ש־עשה עסקים משגשגים. הוא נשוי, אב לילדים קטנים, וחי חיים ש־לוים, כאחד מבני המיעוט הערבי ביפו.

המהפך בחייו חל עם מות אחיו הבכור. כאשר ראה את הרוצחים רעולי־הפנים מכוונים את נשקם ורוצחים את אחיו חאג' ופוצעים את אחיו השני, הפך בעל המכולת לרוצח.

חיצונית לא חל בו כל שינוי. הוא המשיך לקום השכם בבוקר כדי למכור בחנות, וחיוכו החביב והמנומס לא מש מעל פניו. אבל בתוכו רתחה השינאה וההחלטה לקחת נקם. „החלטתי לא להעיד במישפט נגד הרוצחים, אלא להס־דיר את הנקמה בעצמי", העיד.

הוא גם ירש את ממלכת הסמים של אחיו המת ונכנס לעולם ה־פשע ביפו. „אתה רוצח בדם קר ושקרן שקול!" האשים אותו הס־ניגור דן שינמן בבית־המשפט. חסן לא נבוך כלל מהכינוי „רוצח", כי בכך הרי הודה בעצמו, אבל הוא נפגע מאוד מהמילה „שקרן". „תוכיח את זה!" הוא אמר ל־עורך־הדין, בנימוס ובקול שקט.

„אין להצטער, זה כבר קרה"

קשה מאוד לראות את ה־רוצח מתחת עורו של העד. אולי אפשר להסביר את הדבר בכך, שחסן מעולם לא רצח במו ידיו ולא ראה את קורבנותיו ב־יסוריהם. לדבריו היה מקבל את חומר־הנפץ מוכן ומסודר מידי שותפו לפשע, מוחמד שניר, ומו־סר את מכשיר־התופת לפיקודו, באסם מאחג'נה, שהיה ממלכד את המכוניות והבתים. את תוצאת מעשיהם לא ראו הרוצחים. הם שמעו על הפיצוצים והקורבנות רק דרך אמצעי־התיקשורת. הם לא התייצבו באקדח שלוף נגד אנשים חיים, לא עמדו נוכח עי־ניהם הנפחדות והמאשימות של הקורבנות. בחשיכת הלילה מילכדו את המכוניות וחיכו שאלוהים יבחר את הקורבן בו ירצה. הם התחלקו באשמה עם אלוהים. „א־לוהים לוקח את מי שהוא רוצה", היה אומר להם שניר כאשר שאלו למניעיו.

הפאסאליזם הוא בעצם הקו ה־מנחה. אם מיטען לא התפוצץ במ־כוניתו של מיקו לויה הרי שאלו־הים לא רצה בכך. לכן מילכדו מכונית אחרת. אם לא מצאו את מכוניתו של בנימין זיגל במקום הקבוע, סימן שאלוהים ייעד את חומר־הנפץ לאחר. כאשר צריך למלכד מכונית ליד דירת חמותו של חסן, הוא דואג תחילה. הרי ילדיו הקטנים ישנים שם לפ־עמים, ומתרוצצים ברחובות הס־מוכים, והם עלולים להיפגע בעת הפיצוץ. אבל שניר מרגיע אותו בתשובה הרגילה: „זה בידי אללה, והוא שיבחר את הקורבן".

ואללה בחר. ילדיו של חסן לא נפגעו. אדם אחר נהרג.

עיני המאזינים תקועות בו, והם מנסים להבין אותו. „אתה מצטער על מעשיך?" שואל שינמן, והעד משיב: „לא, מה יש להצטער? זה כבר קרה." והסניגור מוסיף ואומר: „אתה רוצח בדם קר, אתה רוצח אנשים כמו שאחר יוצא לטייל בשפת הים." חסן מ־ביט בו בעיניים נעלבות, ואינו עונה.

חסן כחיל הפתיע את כולם כאשר סיפר בבית־המישפט כי אינו מתכוון לעזוב את הארץ בתום עדותו ולהתחבא במקום מסתור בחוץ־לארץ. „אני חוזר ליפו," הכריז בפני אולם מלא בני מיש־פחותיהם של מוחמד טורק ומוחמד שניר, שני הנאשמים שהיו שותפיו לרשת המפוצצים. השניים צפויים למאסר עולם כמה וכמה פעמים, אם יקבל בית־המישפט את עדותו של כחיל. תהיה להם סיבה טובה לנקום בו שלא להזכיר את קרו־ביהם של הקורבנות אשר הודה בפיצוצם.

„כימעט רצחתי אותו"

עד לעדותו היו הכל משוכ־נעים כי הוא נוסע לגרמניה, שם מתגוררת אחותו כבר יותר מעשרים שנה. גם אחד מאחיו, חוסיין, שהה שם זמן ממושך, ובאופן טבעי לא חשד איש מ־חוקרי המישטרה או התביעה, כי עד־המדינה יעז לחזור למקום הפשע. כנראה שגם כאן חזק ה־פאטאליזם מההגיון. „אם אלוהים ירצה, הוא יפגע בי בכל מקום שבו אהיה," חושב כנראה הצעיר החייכן, שאינו חושש לחזור לעיר.

רק פעם אחת בעדותו הארוכה גילה חסן התרגשות. היה זה כאשר נשאל על סלומון משראווי, המו־דיע המישטרתי מיפו. „הוא גנב," הרים העד את קולו, וניכר היה כי הוא שונא את משראווי. „כימעט רצחתי אותו," הוא מספר ועיניו בורקות. „אחי הנכה הלך לבנק, ושם פגש אותו סלומון. הוא רץ לחנות של קצב והביא משם סכין ורצה לפגוע באחי. אני פגשתי אותו אחרי כמה ימים בבית־קפה ותקפתי אותו. החזקתי את הגרון שלו בידי וכימעט רצחתי אותו."

משהו מהמעמקים השחורים ה־חבויים כל כך טוב מגיח לרגע מבעד לחיוכים. הוא כנראה יכול לרצוח. יש בו גם תהומות חבויים היטב של שינאה ורצחנות.

השופטים גם הם תוהים על מני־עיו לרציחות המרובות. ועורכי־הדין, התובעת דבורה ברלינר וה־סניגורים דן שינמן ומאיר שפצירר העלו מיבחר של השערות שונות.

„הוא רצח כיוון שרצה לנקום את דם אחיו," אומרת התובעת. „הוא רצח כיוון שהוא סוחר סמים ומסובך במילחמות כנופיות," אומר שינמן. „הוא רצח כיוון שהוא לאו־מני קיצוני ורצה להרוג יהודים," אומר שפצירר. אבל איך אפשר להאמין שבחור נחמד כזה יכול בכלל לרצוח?

אילנה אלון

בדרך לדוכן העדים

מחייך חסן כחיל ל־סניגורית שלו, איילת שקד. היא הכינה עבורו את ההסכם להפוך עד־מדינה, אחרי שהודה בארבע רצי־חות שביצע ביפו, ועוד כמה מיקרי מילכוד מכוניות ופציעת נשים וילדים. חסן כבש את לב הקהל באולם.

להקת פאנק ישראלית מביאה להשתוללות - והקהל מאבד חושיו

בצחוק או באלימות — העיקר שיגיבו!

ה מתופף עב־הבשר, היושב על הבמה, מכה על התופים כאחוז־תזזית. עגיל באוזנו, פניו מאופרות כבד, עיניו יוצאות מחוריהן, לשונו משתרבבת החוצה. הוא מעווה את פניו בצורה מעוררת פלצות ודמותו כאילו נלקחה מסרט אימים.

מדי כמה דקות עף אחד המקלות ב־אוויר ונשבר. עור־התופים נקרע מעוצמת המהלומות הניחתות עליו. פניהם של ה־גיטריסטים מאופרות בלבן, כשסימנים שחורים בצורת חיצים על לחייהם. עיניהם מכוסות במישקפיים כהים, המסתירים מפניהם את העולם. לפתע פוקעים מיתרי הגיטרות, מעוצמת הנגינה, והם ממשיכים לנגן על מיתר אחד. עיניו של נגן הבס עצומות, והוא כאילו מרחף בעולם אחר.

לפתע פורץ אל הבמה הזמר שבחבורה המשונה הזאת, צנום, לבוש בבגדים משונים, שפתיו וציפורניו צבועות בצבע כחול כהה, והוא נראה כדמות הלקוחה מעולם־רפאים. במלוא העוצמה הוא תופס את המיקרופון, שעליו תלויה בובה מס־

„לא רוצה להיגמל"

חים אותי ממך", צורח בכאב הזמר וכותב המילים דני דותן. אמא, גומלים אותי נכוח, מפני צצים לי את המוח, אמא, לוק"

מטיח הזמר בצעירים המשולהבים העונים לו בחזרה: „אתה גולם, נוצרת בטעות של אבחנה בין איכות לבין כמות". הצעירים יודעים את מילות השירים על־פה, ומזדהים איתם כליל.

„אתה גולם! אני גולם!"

נוצרת בטעות

וכך אתה חי וכך אתה תמות, בן לאהבה כושלת בין שני גלמים",

מורטטת, צורח ומתפתל כנחש, מצביע לכיוון אחד הצעירים היושבים באולם, ושר לו בקול מלא וצרוד: „אתה גולם, גולם, נולדת בטעות וכך אתה חי, וכך אתה תמות". הצעיר, שאליו מכוונות מלים מביכות אלה, מתקפל בכיסאו, ואינו מבין מה רוצים ממנו. אולם הזמר אינו מרפה וממשיך להטיח בו: „בן לאהבה כושלת בין שני גלמים."

לאט־לאט נכיס הקהל לאובדן־חושים, ומזדהה כליל עם זילות השירים הקשות, העטופות במוסיקת רוק מדליקה, המבוצעת בעוצמה מדהימה. הקהל המשולהב אינו יכול להמשיך לשבת על מקומו במנוחה, הוא קם, רוקד על הכיסאות, פורש ידיו לשמיים, מתנועע לקצב הרוק הכבד הזה, ומבכה את העולם האכזר. לפתע, מרוב התלהבות, נופל המיקרופון על הריצפה ונשבר. מיתרים ממשיכים לפקוע, וקירות אולם תיאטרון המדרגות הקטן רועדים מן העוצמה והכוח.

„שלד אומלל מחפש את ביתו"

כ מה כן הצעירים בקהל מאבדים את חושיהם כליל, והם שוקעים במין עילפון, שקשה להוציאם ממנו. הזמר מצמיד את ידיו אל לחייו, ושר בכאב: „ילד מבחנה אטומי, יוצא אל החלל, מי זה מעוניין בילד מבחנה. תינוק מבחיל, תינוק מבחיל, נועדת להרע, ואין לך ברירה."

הזמר דני דותן, שכתב את מילות השירים האלה, חש הזדהות מלאה עם חמים שכתב, ויחד עם הצעירים, המכירים את מילות השירים הם שרים: „שלד אומלל, שלד מקולל, אתה אבוד לנצח. שלד אומלל קורם עור וגידים, רוצה לגמור את הסיוט. שלד אומלל מחפש את ביתו."

הברי להקה המשונה הזאת קוראים

„חינוק מבהיל, חינוק מבחיל, נולדת להרע, ואין לך ברירה...״

הפרצופים של ג׳אק

המתופף משתלטים עליו. „אני עושה פרצופים לאנשים, כי זה מה שאני חושב עליהם. זוהי צורת הביטוי שלי,״ אומר דני דותן.

לעצמם קליק, כשהרקע של ארבעת חבריה דומה. הכל התחיל לפני 12 שנים, כשדני היה בן 16. ילד מרדן, בן להורים ששניהם פרופסורים לארכיאולוגיה, שגילח את ראשו וצבע באמצעו פס אינדיאני, ויחד עם חברו, אלי אברהמוב, הקים להקת־רוק. הקהל זרק עגבניות, השניים השתוללו, עישנו סמים הנזרקו מהגימנסיה. מהר מאוד הבינו שאין להם מה לחפש כאן, נסעו לאנגליה, חזרו על־מנת לשרת בצבא.

לאחר ששוחררו, עבד דני לפרנסתו כצלם בעיתוני־שוליים. עד שלפני שנה פגש את חברו, אלי, ושניהם החליטו שעתה השעה נוחה להקים מחדש להקת־רוק, שעליה חלמו כל השנים. בשלושה ימים כתבו את החומר יומם ולילה, והתחילו לחפש נגנים שיהיו איתם בראש אחד.

כאן נכנס לתמונה המתופף, ז׳אק גולדברג, שנולד בבלגיה, עלה לארץ והשתקע בקיבוץ לוחמי־הגיטאות, שם לא הסתדר עם החברה הקיבוצית ונזרק מהקיבוץ. הוא נסע לגרמניה, נאסר בעבור כל מיני עבירות, ישב בכלא הגרמני כשנה, למד שם לנגן גיטרה, וכשהשתחרר, עלה מחדש לארץ, עבד בבניין, עד שהגיע אל הלהקה, כאילו מהשמיים.

ז׳אק לא נגמל עד היום מהרגל מציצת אצבע. „טוב לי ככה,״ הוא אומר, כך אני משתחרר מהלחץ ומרגיש רגוע. ההעוויות והפרצופים שאני עושה הם צורת הביטוי שלי. אני מוציא לשון לאנשים כי זה מה שאני חושב עליהם. הפרצופים יותר חזקים ממני, והם משתלטים עלי.״

„עוד דור של אומללות״

מי שנפל ללהקה מתוך כוכב אחר הוא עוזי בינדר, שעבד בחנות למוסיקה, עד שבמיקרה שמע את הלהקה. „נעשה לי רע ממה ששמעתי בהתחלה,״ הוא אומר, „אבל חברתי שיכנעה אותי שזה מה שהולך היום, ושוכנעתי. היום אני בראש אחד איתם.״

היום מאירה להם ההצלחה פנים. אירגונים קיצוניים הציעו להשתמש בהם להפצת תורתם. מסביר הזמר דני דותן: „זו שעה של ממשלות לשקוע וליפול. הגיע הזמן של המנהיגים לשאול עצמם אם הם קיימים בכלל. זוהי השעה בה הזאבים מיללים וסכנה מרחפת על העולם.״

חברי הלהקה ערים מאוד למה שקורה עתה באירופה, מובן שהם מושפעים ממה שקורה שם. — אומר מלחין הלהקה, אלי אברהמוב: „אנחנו גל חדש, השייך למה שקורה בעולם. הבסיס הרוחני שלנו זה, כמובן, הרוק, ויש בנו סממנים של פאנק. אנחנו מאופרים כבד, משתוללים, ומביאים את הקהל לידי הזדהות מוחלטת. זה הקשר שלנו עם הקהל. מטרתנו היא שאנשים לא ישארו אדישים, שיצחקו, שיגיבו באלימות, העיקר שיגיבו. אנחנו עוסקים בטעויות הקורות בעולם. כש־90% מן הילדים נולדו מבלי שאיש רצה בהם.״

חברי הלהקה אוהבים להשתולל. ערב אחד הלכו מאופרים ומחופשים אל היכל־התרבות, וניסו לשכנע ליד הכניסה את קהל־הזקנות, שהם מנגנים הערב במקום הפילהרמונית. הזקנות נכנסו ללחץ, וחברי הלהקה צחקו ונהנו.

על תופעת ההתעלפויות, הצעקות ואיבוד־החושים של הצעירים בזמן ההופעה, אומר הפסיכולוג אוריאל עקביה: „לתופעה ישנם כמה גורמים: גורם ראשון הוא השיעמום. בכרך הגדול אין לאדם מה לעשות, חייו ריקים מתוכן, וזהי דרך להפגת השיעמום.

„גורם שני, זוהי צורה של מרי נגד המבוגרים ונגד המימסד. זוהי תגובתם של הצעירים, נגד הוריהם, שציפו מהם לגדולות, והם, מסיבות שונות, לא הגשימו את ציפיות ההורים. לכן הם מלאים רגשי־נחיתות, חושבים שנכשלו ומחפשים את הגשמת עצמם בדרך של התפרקות, בריחה מעצמם, והתמזגות משותפת״.

הקצב והצעקות מחזקים את הטענה. הרעש מזכיר את ריקודי הטאם־טאם בג׳ונגל, המלווים בהתעלפויות ובפציעת עצמם. „זוהי צורה של התפרקות מינית״, מוסיף הפסיכולוג, „לאנשים בעלי מעצורים, שלא רואים במין משהו טיבעי ורצוי ובדרך זו משחררים את מעצוריהם.״

גורמים אנרכיסטיים רצו להשתמש בלהקה, לדעת עקביה, משום שקל מאוד להשפיע על צעירים, שהם בעלי אישיות לא מגובשת, ולכן הם קלים לפיתוי והשפעות. למזלנו, הוא אומר, זוהי בגדר אופנה ותופעה חולפת.

נירה גל

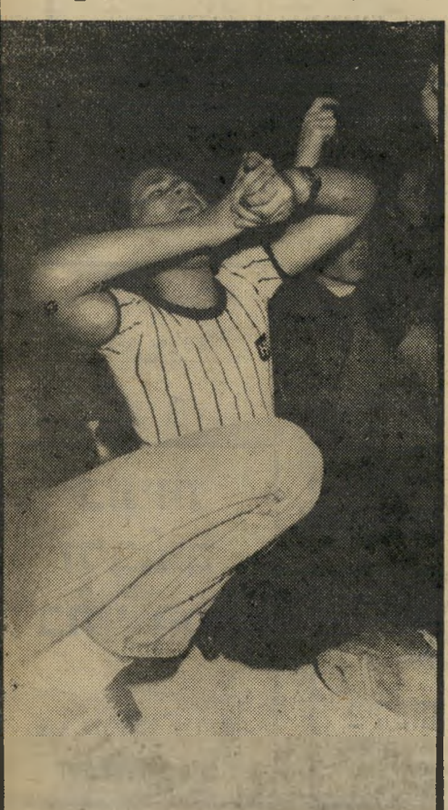

הפוך במישקפיים הפוכים ובשפתיים צבועות מסתכל נגן הלהקה על העולם „האכזר״.

אכסטאזה

צעירה בקהל פורכת ידיה ונתקפת יחד עם חברותיה באובדן חושים.

גלריה דבל –

תמונת מצב

אחת הגלריות היוקרתיות בירושלים היא גלריה דבל. בחודשים האחרונים נערכה בה פעילות אינטנסיבית, שהאופייני לה הוא גיוון האמנים והסיגנונות, מבלי לחרוג מדרישות האיכות.

בחודש שעבר הציג בגלריה דבל האמן רפי לביא. לרפי חלק בתולדות האמנות הישראלית בשל דרכו המיוחדת, שעוררה תגובות כימעט אלימות. חלק מהקהל לא היה מוכן לקבל אמנות מודרנית, גם אם היא עשויה במכחול ובצבע. שילוב אלמנטים נוספים, כמו שירבוט בעמרון וציור על גבי דיקטים, נחשב בעיני הקהל לזוועה. בתערוכת היחיד שלו, במוסיאון תל־אביב, ליכלכו צופים בשפתון את אחד הציורים. בגלריה דבל הציג רפי ציורים חדשים, שאולי לא נראו חידוש מפתיע בעיני מבקרי התערוכה, אך למעשה היוו לדבריו: „לעיסה נוספת של אותו החומר עליו עבד עשרים שנה קודם לכן". אין זו בדיוק לעיסה, כי אם עיכול ועיבוד של הבעיות שהעסיקוהו, והתוצאה: ציורים על נייר בצבעים הוורודים האופייניים לו, אך עם תוספת בשלות ובגרות.

אחרי תערוכתו של לביא הציגה גלריה דבל תערוכה של אמן יוצא־דופן, האבה. האמן, החי מאז 1955 בפאריס, ממעט לספר על חייו הקודמים. הוא נולד באיראן והגיע בשלב מסויים גם לישראל. כאן שהה בשנות ה־50, ואף ערך תערוכה במוסיאון בצלאל. ייחודו של האבה — פיסול תוך שימוש במזלגות כבחומר־גלם. פסליו קטני המימדים מצליחים לתאר את האנושות על כל מצביה — יסורים, סבל, שימחה ושקט. בפסליו מתערבבים רבדי התרבויות השונות אותן ספג במזרח ובמערב, והם זכו להכרת המימסד בצרפת ובאיטליה. המולגות המכופפים מהנים את עין הצופה, גם אם אינו אמון על תולדות האמנות. פשטותם ויופים מקרינים לכל אחד ומדברים בשפה הבינלאומית המוכרת לכולם — שפת האסתטיקה והיופי.

את הפעילות המבורכת תמשיך בחודש אפריל תערוכת האמן מישל חדד, ששלח יד בנפשו לפני כשנתיים בגיל 36.

ציורי אמן

שנוספה בשואה

במלאת 100 שנה להולדתו של מיכאל שטרן, צייר יהודי יוגוסלבי שניספה בשואה, מציג מוסיאון ישראל תערוכה קטנה אך מרשימה. בחדר קטן, שישמש זמנית מישכן להנצחת אמנים יהודים שניספו בשואה, מועלים מראות כפרי יוגוסלביה, רחובות עתיקים בזאגרב ובתי איכרים.

שטרן היה כבר צייר ידוע בעת שהנאצים כבשו את זאגרב; אך טרם נלקח בקיץ 1941 למחנה הריכוז בירקנאו, שם נספה, ניצל בנס ונשלח לעבודות כפיה במחנה אחר. לאחר המלחמה חזר לזאגרב, אך לא הצליח להשתלב בחיים הציבוריים. הוא נפטר ב־1957.

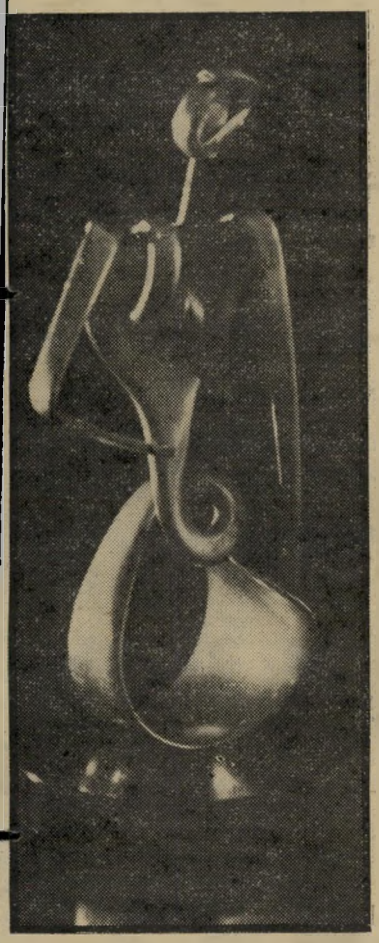

פסל ממזלג של האבה
שפת האסתטיקה והיופי

קומפוזיציה של עפרה מישר
לטפל בעדינות בנושא בוער

עם ישראל חי

מרט משרע

מאת אפי דיין

בכורה עולמית ● שבוע 3 ● בעת ובעונה אחת:

תל־אביב „אורלי"	ירושלים „אוריון"	חיפה „שביט"	קרית־ביאליק „סביון"
בת־ים „בת־ים"	חולון „רינה"	נתניה „אסתר"	פתח־תקוה „שלום"

בעיות ולבטים בחיי המין
מאת
ד"ר מרדכי זידמן
הוצאת רשפים

קבלת מודעות לכל העיתונים במחירי המערכת
פידסום אידיאל
אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי)
טלפון 227117, 772118

חן טרמפ לחייל

מושלכים בצידי הדרך

לילות שלמים מעבירה עפרה מיסר בהירהורים על הנושאים המעסיקים אותה; בעיני רוחה היא חוזרת ונזכרת בנזעי העצים הגדועים, השרועים בצידי הדרכים, ומנסה ליצור קומפוזיציות מחומר־הגלם הרשום בזכרונה. תוצאות הירהורי־לילה אלה מוצגות במרכז האמנויות ביפו (ברחוב יפת, מול הקומה השלישית).

מדוע בחרה עפרה, הבלונדית המתולתלת, בנזעי־עצים כבנושאי תערוכתה החדשה? עפרה החלה לעסוק במראות שנגלו לעיניה בדרכים בערך לפני כשנתיים, בעת שעברה לגור ברעננה. הנופים השונים שהחלו לקלוט עיניה היו מראות של הרס הטבע, עקירת עצים גבוהים והשלכתם לצידי הדרכים. את מקום הטבע באיזורים החציכפריים החלו לתפוס הבתים.

מראה הטבע ההולך ונהרס — בדמות דחפור הגודע עצים, משליכם, חופר תלוליות עפר, מכסה את העצים ומכשיר את הקרקע לבניה — עורר וריגש אותה מאוד. זו הסיבה שעל משכבה בלילות לא פסקה להגות בנופים, כדי ליישם את תוכניתה החלה לצאת לנוף ולצלם. בבואה הביתה השתמשה בתצלומים אלה כבסיס ליצירות. על גבי בדי שק עבים וגסים, כשהיא משתמשת בחומריות של הבד ומנצלת כל כתם או בליטה או תפר שבו — היא משאירה חלקים בלתי צבועים, תשלובת חלקי הבד — המטופלים והפראיים — יוצרת את ההרמוניה עליה חלמה.

תערוכתה של עפרה מישר היא המשך טבעי וריעיוני לתערוכתה הקודמת בגלריה הקומה השלישית. גם אז העבירה עפרה את תחושת מראות נופי־דרכה יום־יום, מהבית ברעננה, הכפרית למחצה, לעיר הסואנת. אם אז עניינו אותה חלקים אחרים בנוף, הרי הפעם מיקדה את התעניינותה דווקא בעצים. הצבעים החומים הרכים שבהם היא משתמשת הולמים את הנושא ואת האווירה העצובה קימעה; המסר החברתי והזעקה האישית נגד חילול הנוף ממשיכים לתפוס מקום ראשון בעבודותיה של ציידת מוכשרת זו, שאינה זקוקה למילים או למניפסטים כדי לשכנע בטיעוניה. זוהי דוגמה כיצד ניתן לטפל בעדינות בנושא בוער, הכואב לרבים, ולהשפיע על הציבור בעזרת אמנות טהורה.

לפני כשבועיים קיבלה עפרה טלפון, המבשר לה שנבחרה לייצג את ישראל, יחד עם מגחם למברגר, בתערוכה בינלאומית בניו יורק, שתערך במאי בחסות האו"ם.

בגדירכיבה (1930) — צילם אג'ידיו סקאיוני רומאית (1932) — צילום של לואיג'י דיאז
דוגמניות ונשים מפתות

כתמים

במוסיאון קיבוץ הזורע נפתחה ב־4 באפריל תערוכה רטרוספקטיבית לאמן הידוע והוותיק אהרון גלעדי. נושא התערוכה הוא ציורי הרחוב שבו הוא גר בחולון — רחוב הי"ד. מילבד תערוכתו זו והשתתפותו בתערוכת אקוורל 1 בבית־האמנים בתל־אביב, מוציא בימים אלה הצייר גלעדי אלבום תחריטים על נושאי אדם ונוף. הנופים הם מירושלים, פאריס וחולון.

תערוכה שתמשוך בוודאי קהל רב היא תערוכת צילומי נשים משנות העשרים והשלושים, במוסיאון ישראל בירושלים. צילומי התקופה מעידים על השינויים שחלו במעמד האשה. העזתן להופיע לעין המצלמה כמלכות־יופי, דוגמניות ונשים מפתות (וואמפ) הונצחה בצורה מושלמת בצילומים אלה, השייכים לאוסף המוסיאון. תערוכה זו היא התשובה הישראלית לתערוכת צילומי כוכבי הוליווד שנערכה החורף במוסיאון מודרן ארט בניו־יורק.

●

לאוצר מחלקת הצילום במוסיאון ישראל, ניסן פרץ, מגיע שבח על תערוכת האוסף החדש של הצילומים שרכש המוסיאון לאחרונה. בולטים, בין היתר, צילומי אמנים צעירים ומוכשרים במיוחד כמו שימחה שירמן, והרוח הנושבת מתערוכה זו היא מקורית, מרעננת ואיכותית.

●

החגיגות לרגל ציון עשר השנים לקיום מוסיאון תל־אביב תחלנה באמצע אפריל, עם שלוש תערוכות יוקרה. ביניהן: אוסף מוסיאון לואיזינה בדנמרק, ויצירות מוקדמות של ארכיפנקו מהשנים 1921 — 1910. בחג הפסח ייפתח המוסיאון חינם בימים מסויימים לילדים, לפנסיונרים ולחיילים.

נמר של עיר

גנן הוורדים בר־קדמא מסביר ✷ שיר מיזמור

ללייבוביץ ✷ עולמם של ג'ני וגיא ✷ התיאטרון

הפלסטיני בפעולה ✷ החוויה האפריקאית של גרין

עיון

פנטסיה 2000

מגיפת ספרות המדע הבידיוני, שהגיעה לישראל בשנים האחרונות והולידה חצי תריסר הוצאות־ספרים המפרסמות סדרות של ספרי מד"ב וכתב־עת בנושא זה, הגיעה לפרשת־דרכים. ההצלחה היחסית שבה זכה ירחון מד"ב פנטסיה 2000 במשך שנה וחצי הגיעה לסיומה.

הרעיון להוציא את פנטסיה 2000 נולד לפני כשנתיים וחצי בקרב צעירים חובבי מד"ב ובראשם **אלי טנא**, שהקדיש לנושא זה מזמנו וממרצו. למרות היותם חובבים בשדה המו"לות הם הצליחו לפרסם 16 חוברות מרתקות של פנטסיה 2000. במהלך 16 החוברות האלה התעייפה לה המתכת האנושית של טנא, והוא פרש מעריכת פנטסיה ומסר את הגה העריכה לעוזרו, **אהרון האופטמן**, אחד מאשפי המד"ב בישראל. בימים אלה הגיעה לשוק החוברת השניה שבעריכתו.

פנטסיה 2000 מס' 18 • שומרת על ה־איכות ועל טוב־הטעם של קודמותיה, ודו־מה גם שהיא התעדנה לה מעט. החוברת ניפתחת בסיפור מזמור ל־ליבוביץ, מאת **וולטר מ. מילר**, סיפור שזכה בפרס הוגו 1961 („פרס נובל" של המדע הבידיוני).

איזק אסימוב ממשיך בסידרת רשי־מותיו על נושא המדע הפופולארי, תחת הכותרת „קסם המדע", כשהוא מתמקד ב־קצב התמורות המואץ העובר על הפיתוח המדעי בעולם. מאמר דומה, הקוסמוס של קארל סאגאן, עוסק בסידרת הטלוויזיה „קוסמוס" שהופקה בידי סופר המדע והחלל **קארל סאגאן** בארצות־הברית (תוכנית שנרכשה להקרנה בידי הטלוויזיה הישר־אלית).

הסיפור פרחים לאלג'רנון, מאת **דניאל קיים**, שעל פיו נעשה הסרט צ'ארלי, הוא סיפור ספק אנושי ספק מד"ב. סיפורו של קיים זוכה לרשימה מבהירה של **יוחאי נגאל** תחת הכותרת אנטומיה של סיפור על הגבול. במיסגרת המדור „מד"ב ישר־אלי", מובא סיפורו של **סטפן טול**, „אנשי מתן העליזים".

הד"ר **נחמן בן־יהודה** מביא דין־וחשבון מהכנס העולמי ה־38 למד"ב שנערך בבוסטון, ארצות־הברית, עם פירוט זוכי פרסי הוגו לשנה זו. הסיפור „משהו ירוק" של **פרדריק בראון**, פרי עטו של אחד מהנודעים שבסופרי המד"ב, רווי בהומור שחור, או „הומור אפור" כפי שמכנהו עורך פנטסיה. במדור „פרופיל", תחת ה־כותרת „קוסם הפליאה", מובא דיוקנו של הסופר והמדען **ארתור סי קלארק** (אודיסיאה בחלל). המדור האחרון שבחו־ברת מעולה זו הוא „מיבזקים קוסמיים"

פנטסיה 2000
איכות וטעם טוב

— פרטי מידע על המתרחש בעולם חובבי ויוצרי המד"ב בעולם כולו.

פנטסיה 2000 מומלץ לאוהבי מד"ב, שהרי מדובר בחוברת מרתקת וחבל שהופעתה תופסק.

• פנטסיה 2000 — בעריכת אהרון האופטמן; הוצאת היפריון; 22 עמ' (כרי־כה רכה).

מלתעות

עולם יפה

בנוף התרבותי הישראלי ישנה גלריה של דמויות, לטוב ולרע. דמויות חיוביות, דמויות שליליות ודמויות שאיש אינו יודע מה הן עושות בו. **עמנואל בר־קדמא** — בעבר רשם, בהווה עיתונאי המדווח על תרבות בידיעות אחרונות — מחזיק מדור שכותרתו „עולם יפה". במדורו מה־29 במארס הביא בר־קדמא הנ"ל, תחת הכותרת „ספרים אסורים", עמדה מקורית ומעניי־נת של אדם המתיימר להיות איש רוח. כמה פנינים ממאמרו של בר־קדמא מעי־דים עליו:

● חרף הסמכויות האבסילוטיות המוע־קות לו (החוק הוא, כמובן, ירושה מהמנ־דט הבריטי), אין המושל הישראלי נוהג לרעתי בשרירות. עובדה, במשך 33 שנים נפסלו רק 600 ספרים, ורובם ככולם סס־רים שנכתבו בערבית ויצאו לאור באחת ממדינות ערב...

● מראש, ככל מיקרה וללא יוצא־מהכלל, פוסלים כל מוצר מו"לי שיצא בהוצאת־הספרים של הארגון־לשיחרור פלסטין. אש"ף, כמו"ל פסול „על פי הגדרה"...

● מסתבר שהטלת איסור על הוצאה מסויימת של יצירה ספרותית איננה כבחי־נת חריג. למשל, אין שום איסור של המשוררים הערביים מחמוד דרוויש או סאמיח אל־קאסם*. הראשון היגר מהארץ לפני יותר מעשר שנים, והשני — אזרח ישראלי עד היום...

● ככה זה, כאמור, כמעט ואין פסילה של ספרות מקומית מודפסת בישראל או בשטחים. זה כולל גם את יצירותיהן, ללא הגבלה, של יוצרת אקטיביסטית כגון רימונדה טאוויל או סחר כליפה. לעומת זאת, שניים מספריה של המשוררת השכמית פדואה מוקאן — אסורים. מדוע? אחרי־הכל, אומרים לך, זהו מימשל צבאי ולא גן של ורדים.

עד כמה יכולה החד־מימדיות לעוור עיני אנשים! איזה עולם יפה יש למר בר־קדמא. מרוב יופי, אמת ושקר נתחלפו זה בזה.

עמנואל בר־קדמא
אמת ושקר נתחלפו

• מר בר־קדמא מתעלם ביודעין או שלא ביודעין מפסילות צנזוראליות בפירסומיו של סמיח אל־קאסם, וחבל.

תיעוד

הוורד הכחול

מעט מאוד ספרות בנושא ילדים מוכי גורל ראתה אור בעברית. בימים אלה ראה־אור בהוצאת ספרים ירושלמית סיפרה של **גרדה קליין** הוורד הכחול • ובו מעט מעולמה של ילדה אוטיסטית. „ג'ני היא ילדה קטנה ומתוקה, יש לה עיניים חומות ושיער חום כהה... ג'ני שונה. שונה? כן, שונה מרוב הילדות הקטנות האחרות. אבל, כמובן, בני־האדם אינם חייבים להיות דומים כולם... בשבילי ג'ני היא כמו ורד כחול. ורד כחול? האם ראיתם מימיכם ורד כחול? יש ורדים לבנים, וכמובן המון ורדים אדומים. אבל כחולים? כל גנן היה רוצה לגדל ורד כחול..."

הספר ממשיך ומביא את סיפורה של ג'ני, שבכתה יותר מתינוקות אחרים: „אילי ראתה צלילים משונים שהפחידו או־תה. אילי שמעה צלילים שהיו זרים לה... וכך הבנו שעולמה של ג'ני קצת שונה משלנו, עולם שבו אנחנו לא נרגיש את עצמנו בנוח. ללכת לשם הרי זה כאילו לעבור לכוכב אחר... וכך, אולי גם ג'ני רואה דברים בעיניים שונות, אילי היא גם שומעת קולות אחרים... וככה, יתכן שג'ני שומעת צלילים שאנחנו לא שומעים מעולם. אולי זוהי הסיבה שהיא קופצת לעיתים ורוקדת את הריקוד הזה שלה... לפעמים אני תוהה שג'ני היא כמו ציפור. ציפור בעלת כנפיים קצרות מאוד... לג'ני קשה מאוד ללמוד לדבר, לקרוא, ואפילו לשרוך נעל. לכן עלינו להבין מה גדול ההישג כאשר היא לומדת משהו. אבל יש גם ג'ני אחרת. ג'ני הישבת לכדה ביום חורף סוער אחר־הצהריים, יושבת בכיסא נדנדה ומתנדנדת, מחזיקה את בו־בתה בזרועותיה. היא מוטרדת ובוכה... „אמא, מאלי אומרת שאני מפגרת. מה זאת אומרת מפגרת, אמא? הילדים אומ־רים מפגרת וצוחקים. למה? „... יש דב־רים רבים שג'ני אינה מבינה, ויש דב־רים רבים שאחרים אינם מבינים. הם אינם מבינים שג'ני היא כמו התלתול בלי זנב, שג'ני שומעת מנגינה שונה, שהיא כמו ציפור בעלת כנפיים קצרות שיש להגן עליה..."

הורד הכחול היא סיפורה של ילדה, אחת מני רבים, שלמענם נערך בימים אלה מיבצע טלתרום.

ספר אחר בנושא ילדים נידחי־חיים הוא סיפרה של **רות יוסף** תנו לי לחבק אתכם •, שהוא סיפור על ילד קטן שגדל בלא אהבת אם וללא התנאים המינימאליים הדרושים להתפתחות נפשית בריאה — ילד שנמסר בגיל חמש וחצי לאימוץ. תנו לי לחבק אתכם מתאר את תהליך ההשתל־בות של אותו ילד בבית של מישפחתו החדשה. רות יוסף (שם בדוי) מביאה את

ג'ני
„סאלי אומרת שאני מפגרת"

צידה של המישפחה המאמצת, תוך הצגת סיפור הלבטים וההתחבטויות, ההצלחות ו־הכישלונות.

תנו לי לחבק אתכם הוא מיסמך תיעודי ריאליסטי של תהליך האימוץ, החושף בלא יפיוף כלשהו תהליך זה, כמו: „יום אחד שאלה אותי העובדת הסוציאלית מדוע אינני מכה את גיא. הכתתי כה בפליאה. לא עלה כלל בדעתי להכות אותו כיוון שגם את ילדי הגדולים לא נהגתי להכות ובכל זאת הצלחנו להגיע לידי הכנה. כל

• רות יוסף — תנו לי לחבק אתכם; הוצאת מסדה; 135 עמודים (כריכה רכה).

• גרדה קליין — הוורד הכחול; עב־רית: לאה בגין; צילומים גרדה הולט; עזרה ועיבוד: אסתר סופר ורות אלמגור; הוצאת ינץ, (כריכה רכה).

רעיון המכות עורר בי פלידה, זוהי שיטת חינוך ברוטאלית ופרימיטיבית.

גיא, הילד המאומץ, חיבר שירים ב־היותו בגיל שמונה, בהם הביע את ש־העיק עליו. רות יוסף מביאה אותם כלשו־נם. בין השירים: „היה משיח שעל כל אדם / היה חייב להשגיה, / זה היה תפקיד כודד / יום אחד הוא כימעט הת־אבד... כלילה אני לבדי / פתאום כחוץ אני רואה אור של לפיד / אני מפחיד! / אני עומד כפני הפחדים / אם פתאום יופיעו שודדים / האם יש פתרון לכעיה? / כן, להדליק את הטלוויזיה / כי אז אני מרגיש שיש איתי עוד אנשים / כך גובר אני על כל הפחדים."

בהמשך מסופר על משבריו של גיא, על אדישותו במהלך הלימודים, על המרי־רות שלו ועל החשש שלו מפני אהבת אחרים. רות יוסף מביאה את סיפור מאבקיה בגיא, בחשיפה שהיא לעיתים מרתקת, כאשר מפלותיה מאפילות בספר על הישגיה. היא כותבת בפרק הסיום של סיפרה: „אין אני מנסה לשכנע את ה־קורא שגיא השתנה מיסודו, ואף לא צי־פיתי לכך. הוא עדיין אינו נהנה להשקיע מאמץ כעכודותיו אם אינו זוכה לשיתוף פעולה מצידי, או מצד מישהו אחר. ולמ־רות שהחל קורא ספרים, וזאת ללא כל תיזכור מצידנו, עדיין מעדיף הוא להק־שיב למוסיקת דיסקו או לצפות כטלוויזיה על פני כל פעילות אחרת כבית, להוציא אולי מישחק איתי. אך כל עוד הוא מקבל את סמכותי ומעמדי כאמת, וכל עוד מקבל הוא את הקורה איתו כהכנה ומגיב כ־הגיון, אין לי טענות כלפיו. אין אני פוחדת עוד משעת הצהריים, עת חזר הוא הביתה מבית־הספר..."

עוד ספר בסידרת הספרים המרחיבים את המידע על האדם.

תיאטרון

מחג'וב

התיאטרון הפלסטיני חי וקיים בשטחים הכבושים והוא מופיע באולמות כאולם הקולג' דה־פרר בירושלים, במרתפי עיריות בגדה המערבית ובחדרי בתי־ספר. המנוע של התיאטרון הפלסטיני הוא צעיר פלס־טיני ממוצא צרפתי **פרנסואה אבו־סאלם גאספר**. פרנסואה החל דרכו עם להקה בשם הבלונים (באלאלין) שהעלתה סידרה של מחזות בעלי גוון פוליטי. בימים אלה מציג גאספר את מחזהו מחג'וב עם להקת השחקנים „אל־חכאואתי". מחג'וב הוא לייצן עצוב, חכם־טיפש, ערמומי ונאי־בי, תערובת של ג'וחה הערבי והרשלה היהודי.

מחג'וב מואס בחייו, חיי אובדן עצמאות וכיבוש, ומחליט למות בשלווה. הוא הופך למת־החי שהכל מספרים את תולדותיו בפלסטין. הוא מסולק מבית־הספר, כי שאל שאלות מיותרות. הוא מנסה למכור מים קרים ואף אחד לא קונה ממנו. לכן הוא מנסה למכור מים חמים — ונכשל. הימים ימי השילטון הירדני בגדה־המערבית. מחג'וב יושב בקולנוע ומסרב לשיר את ההימנון הירדני בסופו של סרט. והוא נקולל. במלחמת 67' הוא שומע בצהלה את דיווחי הערבים ובתום המילחמה מסת־גל לכיבוש הישראלי ומתחיל לעבוד ב־מיפעל התעשייתי. תנועותיו ותנועות ה־שחקנים מזכירות את זמנים מודרנים של צ'אפלין. הוא נעצר על־ידי חיילי צה"ל מפני שלבש חולצה עם צבעי הדגל ה־פלסטיני האסור. הוא מסביר את בגדיו — המטולאים בפיסות בד שציבעו לבן, שחור, ירוק ואדום — „לבן אני אוהב, זהו סמל השלום. אתה חושב שהיה שלום. הירוק — זה אפונה, אני אוהב אותה. ואדום, אומרים, גורם תענוג ללב. שחור — לא זוכר למה. למעשה אני זוכר, על השחור לא רואים ליכלוך..."

ב־1970 נמאס העניין על מחג'וב ועם פרוץ מילחמת האזרחים בירדן הוא מסתלק לניו־יורק, אבל שב לגדה־המערבית. נציגי ההסתדרות מנסים לשכנע אותו לשתף איתם פעולה. הוא הופך לקריקטורה של פטריוט פלסטיני. הוא משתתף בבחירות לעיריית ירושלים הישראלית, אבל מופיע מחופש כדי להסתיר את זהותו. בכיסו הוא מחזיק שתי תעודות־זיהוי. באחת כתוב שהשתתף בבחירות ובאחרת לא כתוב.

אנתולוגיה ישראלית

באר גמן

לֹא יָנַקְתָּ שְׁדֵי אִמִּי, אָחִי,
וְלֹא שָׁמַן אֶחָד מִשָּׂחֲנוּ.
וְרַק הַבּוֹר — אֶחָד הוּא וְרָחָב
אֵלָיו יִפֹּל כּוֹכָב אַחַר כּוֹכָב
אִישׁ וְאִישׁ וּשְׁבַר כּוֹכָבוֹ
אִישׁ וְאִישׁ וְגַבָּהּ לִבָּבוֹ
— כִּי בְּיָמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ
וְאִישׁ הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה.

וְאִישׁ וְאִישׁ — יִשְׁלַם בְּדָמָיו.
וְאִישׁ וְאִישׁ — יִסָּפֶה עַל אֶחָיו.
וְאִישׁ וְאִישׁ: לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו —
וְהֶלֶם גִּבּוֹרִים עַל פִּי אָבְדָן.
וְאִישׁ וְאִישׁ יִרְדֹּף בְּעָצְמָיו
אִם הַדֶּרֶךְ הָעוֹלָה בָּאַרְגָּמָן.

לֹא יָנַקְתָּ שְׁדֵי אִמִּי, אָחִי,
וְלֹא מָוֶת אֶחָד מְצָאָנוּ.
וְרַק הַכֶּתֶר — אֶחָד הוּא וְרָחוֹק.
אֵלָיו יִשַּׂח כָּל רֹאשׁ וְרֹאשׁ כָּחֹק.
אִישׁ וְאִישׁ וְלֵהַט חֲמָתוֹ
אִישׁ וְאִישׁ וְחֶרֶב מִשְׁפָּטוֹ
— כִּי בְּיָמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ
וְאִישׁ הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה.

וְאִישׁ וְאִישׁ — יִשְׁלַם בְּדָמָיו.
וְאִישׁ וְאִישׁ — יִסָּפֶה עַל אֶחָיו.
וְאִישׁ וְאִישׁ: לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו —
וְהֶלֶם גִּבּוֹרִים עַל פִּי אָבְדָן.
וְאִישׁ וְאִישׁ יִרְדֹּף בְּעָצְמָיו
אִם הַדֶּרֶךְ הָעוֹלָה בָּאַרְגָּמָן.

אַתָּה רִאשׁוֹן — כַּכֶּלֶב הַמּוּמָת.
אַתָּה רִאשׁוֹן — בַּדֶּרֶךְ הָאַחַת:
הַדּוֹרֵךְ עַל בְּמוֹתָיו — לְבַדּוֹ.
הַחוֹצֵב לוֹ קֶבֶר — בְּיָדוֹ.
אַתָּה רִאשׁוֹן לִשְׁפַךְ הַדָּמִים
אַתָּה רִאשׁוֹן לְרֹאשִׁית הַיָּמִים
— כִּי בְּיָמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ
וְאִישׁ הַיָּשָׁר בְּדָמָיו יַעֲשֶׂה.

וְאִישׁ וְאִישׁ יִכְתֹּב בְּדָמָיו
וְאִישׁ וְאִישׁ יֶאֱסֹף אֶל עַמּוֹ
וְאִישׁ וְאִישׁ — וְהֶלֶם פְּעָמָיו
שׁוֹפָר בְּגִבּוֹרִים עַל פִּי אָבְדָן.
וְאִישׁ וְאִישׁ יְצַבַּע בְּשִׁחוֹר דָּמָיו
סוּת הַדָּגֵל בְּתִכְלַת אַרְגָּמָן.

יונתן רטוש

אחד מהקטעים המטריפים במחזה מח־ג'וב: הוא מהלך בישראל ובידו שקית זבל אותה הוא מנסה להשליך. „של מי זה?" נשאל על־ידי קול נעלם של בחורה בעברית (המישפט היחידי בעברית ב־מחזה). הוא מנסה שוב להשליך את ה־שקית, וחוזר חלילה. הקטע הופך לפארודיה על חששות הישראלים מחבילות חשודות.

פרנסיאה אבו־סאלם גאספר
על השחור לא רואים ליכלוך

יש לן למחג'וב גם פגישה עם **אל־סאדאת**, וביניהם מתפתחת השיחה ה־באה:

סאדאת: מה חושבים עלי האנשים?

מחג'וב: אני לא עוסק בפוליטיקה.

סאדאת: אל תפחד.

מחג'וב: 99 אחוז מהאנשים אוהבים אותך.

סאדאת: ומה עם האחוז הנותר?

מחג'וב: גם הם מחבבים אותך, אבל מעט.

סאדאת: ולמה זה, בני?

מחג'וב: אהבה באה מאלוהים.

מחג'וב לא מצליח לחיות בכבוד, וגם למות בשלווה אינו מצליח. הוא פטריוט מצחיק ובוגד מגוחך; מייצג תיאטרוני מדהים של מצוקת העם הפלסטיני. ה־מצוקה מועלית על הבמה בכישרון העשוי להשפיל את מערכות התיאטרון הישראלי, ששכח מה חלקו של תיאטרון בתהליך חברתי.

תרגום

גרין

בימים אלה עומד להגיע לישראל הסופר הבריטי־קתולי **גראהם גרין** (שהמיר את שייכותו הכנסייתית — מהכנסיה האנגלי־קנית לכנסיה הקתולית) על־מנת לקבל את פרס ירושלים. אחד מהסופרים הנקראים ביותר בעולם, אשר מסיבות בלתי מובנות לא זכה עדיין בפרס נובל.

בימים אלה ראה אור בתרגום שני לעברית ספרו של גרין עיקרו של דבר*. הספר, בדומה לספרים אחרים, מייצג את ראיית עולמו המוסרית של גרין. עלילתו מתרחשת בארץ אכזוטית רחוקה ממכורתו, אנגליה — במושבה בריטית במערב־אפרי־קה, במהלך מילחמת־העולם השניה. גיבור הספר הוא הנרי סקובי, מפקד המישטרה המקומית (כנראה סיירה ליאונה בשנות ה־40') המתגלה כאדם בעל חוויות מסו־

---

* גראהם גרין — עיקרו של דבר; עברית: אופירה רהט; הוצאת כתר; 214 עמודים (כריכה רכה). מהדורה ראשונה של הספר ראתה אור בהוצאת מיפעל ל־אשה — 1962.

בכות, המסוכסך עם עצמו ועם סביבתו והמחפש את הדרך שבה יתיר את פקעת היחסים בינו לבין אשתו ושאר האנשים המאכלסים את עולמו. מעבר לעולמו ול־בעיותיו האישיות של סקובי, הרי ש־עיקרו של דבר מביא תשתית, תיאור ו־מיפוי של חברה גיאוגרפית וחברתית, עם אותה מציאות קולוניאלית בריטית שאינה עוד. סקובי נתקל בשאלות של מוסר וצדק, לויאליות לתפקידו וקלאוסטרופוביה של חברה אנגלית סגורה בלב ההמון ה־נשלט. לואיז, אשתו של סקובי, ממררת את חייו, ואחרי מותו המוזר והמיסתורי היא קושרת קשר של אהבה עם אחד מאלה שאיתם חפץ סקובי להיטיב.

עיקרו של דבר מביא עולם ומלואו, עולם של אנושיות רב־מימדית. ספר זה מקביל בערכיו לשאר הספרים של גרין. ספר שהוא בבחינת „עד ראייה להיסטוריה" כפי שניסח גרין את סיגנון כתיבתו. ספריו של גרין נמכרו עד היום ביותר מ־20 מיליון עותקים ותורגמו ל־27 לשונות, ו־הוא מייצג דור של סופרים שאינו עוד.

גרין נולד ב־1904 בפרבר לונדוני. למד בפאבליק־סקול אנגלי טיפוסי והמשיך ב־אוניברסיטת אוכספורד. היה קומוניסט ו־ניסה להתאבד בשל אהבה נכזבת. ספריו האכספרס הכחול (1932), זה שדה המערכה (1932), אנגליה חולתני (1935) וצוק ברייי־טון (1938) העמידוהו בשורה הראשונה של הסופרים באנגליה ובעולם. ספרו העוז והתפארת (1940) נחשב לאחד החשובים שבספרי המזר של התרבות המערבית ב־מאה ה־20. עם פרוץ המילחמה העולמית התגייס גרין, כמו סופרים בריטים אחרים (ג'ורג' אורוול, סטיפן ספנדר ואח־רים), לשירותים החשאיים ושירת באפ־ריקה, שם חיבר את עיקרו של דבר. אחרי המילחמה חיבר את האדם השלישי, ומאז חיבר עוד כתריסר רומאנים מרגשים, ש־רובם מתארים, כאמור, את זירות ההתרח־שויות העיקריות של ההיסטוריה בתקופה שאחרי המילחמה העולמית. ויאט־נאם, קו־בה, ברזיל, האיטי ועוד ארצות.

גרין הוא בבחינת תופעה חסרת תקדים בעולם הספרות, שבו מרבית הסופרים מתחלקים לשתי קטגוריות — האחת מכופתרת וספרותית, והאחרת פחות מחייבת וקלילה יותר. גרין הוא סופר החי בשני העולמות והוא מסווג את יצירותיו כך: יצירות שגורם השעשוע והבידור שבהן הוא העיקר, ולעומתם רומאנים רציניים, שמטרתם לזעזע את הקורא. גרין מיטיב לרתק את קוראיו באמצעותה של עלילה מותחת, ומאידך הוא איש מוסר, המציג את מכורתו בריטניה כארץ שיושביה מת־לבטים בין חטא לקדושה. רוב גיבוריו של גרין הם אנשים בודדים, נבגדים,

גראהם גרין
מלכות שמיים מול רשע

רדופי רגש־אשם, כפייתיים שנדונו לכיש־לון. האידיאל שבעולמו של גרין והטוב שבו הוא במלכות השמיים; הארץ ניתנה בידי הרשע.

עיקרו של דבר מייצג את עולמו ה־רוחני והארצי של גרין, המכבד את ירו־שלים בקבלו את הפרס הספרותי שלה. בעבר זכו בפרס זה אישי ספרות כמכס פריש, ברטרנד ראסל, סימון דה־בובואר, חורחה לואיס בורחס ו־אחרים.

מאת דן עומר

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון „העולם הזה", שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הביא תחת הכותרת „דם בדרום" את סיפור הפיגועים שערכו אנשי הפידאיון הפלסטינים והמצרים בדרום הארץ. בין השאר: התקפה על מכונית של משק להב, פיצוץ מכון־המים של אשקלון, ירי על מכונית באר־שבע, פיצוץ בתים במושב שפירון. מדור החברה של השבועון הקדיש כתבה מצומצמת, תחת הכותרת „קונסטייל בכיכוב האקי", למיפגשן של נערת ישראל, אפירה ארז, ונערת צרפת בתל־אביב, טרם יציאתה של ארץ לחיץ־לארץ, לתחרות בינלאומית (ראה: תצלום). בשער האחורי של השבועון, תחת הכותרת „קינאת סופרים תרבה חוכמת", פורסמה סידרה של חידודי־לשון מפי סיפרים ידועי־שם. בשער הגיליון: חיילים ישראליים בגבול רצועת עזה עם התחדש המתיחות שם.

„העולם הזה" 965
תאריך: 12.4.1956

תזוזה רוסית ✷ חילול השבת של גניחובסקי ✷ העדיפות הצבאית של „במחנה" ✷ האמת השמאלית של יעקב חזן

מדיניות

אדם סימפטי

האלוף (מיל.) יוסף אבידר לא ידע אם לחייך או לזעוף. המחמאה שיצאה מפי שר־החוץ הסובייטי היתה מיוחדת במינה. אמר שר־החוץ מולטוב: „אתה יותר סימפאטי בעיני מאשר האיש שאתה מייצג."

„האיש שאתה מייצג" לא היה אלא משה שרת, שר־החוץ של ממשלת־ישראל, שבקר אצל מולוטוב בשעת ועידת שרי־החוץ של ארבעת הגדולים בג'נבה. הפגישה אורגנה בקושי, ושרת יצא ממנה במצב־רוח עכור.

מתחת לאפס. הסובייטים לא הסתירו מעולם שאהדתם למשה שרת היא כמה מעלות מתחת לאפס. הם רואים בשרת אדם המייצג אינטרסים אמריקאים בניגוד לצרכי עמו.

אולם פליטת־הפה של ויצ'סלב מולוטוב, חמור הפנים, לא היתה הבעה ספונטאנית של רגשות אישיים. פרשנים מוסכמים בירושלים, שידעו על קיומה של תזוזה קלה של ברית־המועצות לטובת ישראל, הסיקו ממנה מסקנה מפורשת. לדעתם רצה מולוטוב לרמוז שאכן תזוזה כזאת אפשרית, אלא שהיא לא תיתכן כל עוד מכהן משה שרת כשר־החוץ של ישראל.

דת

הגשמה אישית

קשה לתאר מוסד פחות יעיל מוועדה המורכבת משני אנשים, כאשר בידי אחד מהם מרוכז כל כוח הביצוע. כזו היא ועדת־השרים המשגיחה על מתן היתרי־עבודה בשבת, ועדה שחבריה הינם גולדה מאירסון (מאיר) ומשה שפירא. במיקרה של חילוקי־דיעות לא מתקבלת כל החלטה, וגולדה מאירסון מוציאה היתרים כראות עיניה.

בשבוע שעבר החליט שר־הפנים משה שפירא, כי מלאה כוס חילול השבת והוא ניגש לשפוך אותה ואת ליבו בישיבת הממשלה. הוא הרצה אריכות על מצב חילול השבת בחרושת, מצב שהוא בלתי נסבל לדעתו.

„כן — כן — כן." ההרצאה היתה מעניינת, אולם דויד בן־גוריון הפסיק את השר הדתי המשופם בשאלה תקיפה: „אתה מכיר את מיפעלי איטונג בטנטורה?"

„כן," השיב השר.

„אתה יודע שהם עובדים בשבת, בלי לקבל היתר לכך?"

„כן," השיב השר.

„אתה יודע מי הבעלים?"

„כן," השיב השר.

בזה נסתיים הדו־שיח, וגם הוויכוח על חילול השבת בממשלה. לא היה שום צורך בהמשך, כי משה שפירא ידע בדיוק כמו דויד בן־גוריון, מי הם בעלי הכיבושן מחלל־השבת: בני מישפחתו של אליהו משה גניחובסקי*, אחד מראשי הצועקים חמס נגד חילול השבת במדינה, חבר־הכנסת הראשונה והשנייה, ומועמד ברשימת הפועל המזרחי לכנסת השלישית.

* אביו של העיתונאי דוב גניחובסקי.

אופירה ארז

מדגימה יצוא של אופנה ישראלית לפארים, בירת האופנה העולמית. לפני נסיעתה של אופירה ארז לפארים היא נראית מודדת חליפה מתוצרת ישראל, שאותה תדגמן בצרפת.

עיתונות

„עניין חמור!"

למחרת היום בו חזרו פדויי השבי מדמשק, פתחו מאות אלפי אזרחים את עיתוניהם וחיפשו את תיאור המאורע ה־אנושי הגדול הזה. אבל חיכתה להם אכזבה: העיתונים הביאו רק סיפור יבש על עצם העברת השבויים. אף מילה, אף שיחה, אף ברכה מהשבויים לא הופיעה בעיתונות.

היתה לכך סיבה פשוטה: קציני הצבא, שאירגנו את כל המאורע, לא סברו כי לאזרח הישראלי ישנה זכות כלשהי לקרוא על המאורע בעיתונו שלו. הם שמרו „סקופ" לשבועון הצבאי במחנה, שהוא בעל תפוצה קטנה בשוק האזרחי.

לא היה זה מינהג חדש. כבר למחרת פעולות תאן יוניס ועזה הכריזו העיתונים חרם על במחנה בשל העדפתו הבלתי־הוגנת על־ידי אנשי־צבא מסויימים, על העיתונות החופשית והכללית — העדפה שהזיקה באופן ניכר למערכת ההסברה של מדינת־ישראל. השבוע פגה אפילו סבלנותו של אחד מעיתוני הקואליציה למרחב בפני האפלייה הזו. כתב ביטאון לאחדות־העבודה: „כבר היו פניות בעניין זה מצד מערכות העיתונים, ועד הרמטכ"ל הגיעו. מסתבר כי שום דבר לא עזר. או שהרמטכ"ל מתעלם מעניין זה, או שגם הוא נתן ידו לתופעה זו של החרמת העיתונות... הגורמים הנ"ל חייבים לדעת כי העניין חמור ובלתי נסבל!"

הצנזורה בפעולה

בהמשכה של כתבה זו הורד על־ידי הצנזור הצבאי חצי טור של מידע על הבילעדיות של עיתון במחנה.

שיקום

קשה להיות יהודי

השבוע הביא דוור מיכתב שנשא את סמל נשיא המדינה למרתף מוצף מים ברחוב מכבי, בת־גלים. מקבל המיכתב: אליהו אוסי, דרוזי בן 24, שנטש את ביתו בג'בל דרוזי בימי מילחמת תש"ח והתגייס לצה"ל.

אוסי, שנפצע ושוחרר כנכה, נשא אשה יהודיה מעיראק, התגייר והחל חושב על עצמו כעל יהודי. הוא ניסה להסתדר בארץ, חלה, והלך מדחי אל דחי. המיכתב מירושלים היה חשובה לפניית הצעיר שחום הפנים, שביקש את עזרת נשיא המדינה. הנשיא הודיעו בצער כי לא יוכל לטפל בעניינו.

אליהו פנה לאגף השיקום של מישרד־הביטחון, וביקש את אותו הסעד הניתן לכל חייל דרוזי מג'בל דרוז המשתחרר משרותו בצה"ל. במקרים אלה נוהג מישרד־הביטחון להעניק להם הלוואה מיוחדת של 1000 ל"י. אלא שגם הפעם חיכתה האכזבה לאליהו בישמזל. השיב לו רב־סרן איסר חלמיש, אליו הגיעה הבקשה: אליהו אוסי אינו זכאי להלוואה המיוחדת הניתנת לדרוזי מג'בל דרוז, כי אליהו שוב אינו דרוזי. הוא יהודי.

קולנוע

המצרייה הישראלית

מחברת יונייטד ארטיסט נתקבלה הידיעה הבאה: „זיווה שפיר, יפהפיה חרמת־שיער בת 21 מישראל, הושאלה לחברת בל איר כדי לככב בסרט קילקלת פרעה. זיווה, המגלמת ילידה אקזוטית בסרט־המתח, פותחת בזה את הקאריירה שלה כשלצידה מופיע השחקן מארק דאגה.

„השחקנית הצעירה, המכונה לעיתים אווה גארדנר של ישראל, שירתה שנתיים בצבא הישראלי, ביחידת בידור. ב־1954 נבחרה למלכת היין, וזכתה בטיול לארצות־הברית. אחר־כך חזרה לישראל והיתה לכוכבת־במה. היא נתגלתה בהוליבוד בעת שידור טלוויזיה." **קטן בגדול או גדול בקטן.** לכאורה, נראית השתתפותה של זיווה בסרט — המבטיח להיות הפקה זולה ביותר מהסוג הנמוך ביותר — כתחילתה של קאריירה. האמת היא אחרת: רוב השחקניות מתחילות בסרטים כאלה, נקברות בהם, ואינן זוכות לתפקידים של ממש. התחלה רצינית יותר היתה דווקא תפקיד קטן בסרט גדול, ולא תפקיד גדול בסרט חסר כל ערך.

אנשים

● ח"כ **יעקב חזן**, ממנהיגי מפ"ם, אמר בוועידת הקיבוץ הארצי: „מי שאינו מודה בכך שהזדעזע מן הבירורים שהתנהלו בוועידה העשרים של המיפלגה הקומוניסטית הסובייטית (במהלכה חשף כרושצ'וב את פשעי סטאלין) — או שהוא שקרן, או שהוא פחדן."

● העיתונאי **שלום רוזנפלד** באותו עניין: „לאט לאט מציג האינטרנציונאל הקומוניסטי את **סטאלין** במערומיו: לא אל, לא מלך, לא גיבור."

● שר־הדואר ד"ר **יוסף בורג**, בעת חנוכתה של מרכזיה טלפונית חדשה: „שני דברים אני לוחץ בשימחה ובאהבה — יד של חבר וכפתור המפעיל מרזיית טלפונים."

● שר־התחבורה **משה כרמל**, שחזר מסיור בדרום־אמריקה, סיפר „שפעילי המגבית שם התלוננו על שבאת לבוש בגדים אזרחיים ולא במדים עושי רושם (כרמל היה אלוף בצה"ל)."

כשראיתי את נעלי "גלי" על מגרש הטניס בוימבלדון- ידעתי שיש לנו במה להתגאות.

לא בכל יום אתה רואה שחקן טניס ישראלי משחק בוימבלדון. לא בכל יום אתה רואה נעל ספורט ישראלית משחקת בוימבלדון, וכשראיתי את "גלי" בתחרות הטניס הבינלאומית- ידעתי שזה הישג כפול למדינה. אחרי הכל אין לנו הרבה טניסאים שמגיעים לוימבלדון ואין לנו הרבה נעליים כמו "גלי".

טורנדו של גלי
נעל הספורט לאלופים.

גלי® Gali
הנעליים שבראש

ד' ניסן תשמ"א, 8.4.1981 מיספר 2275 שנה 45 המחיר: 11 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העיר

עמודים 88

הזה

המישטרה אמרה לה: "פשע!"

גילה ליברמן

האשה שהמישטרה רואה בה את "המוח של כנופיית הפורצים" טוענת: "אני בת־ערובה עבור בעלי!"